WILHELM PIECK

VÁLOGATOTT BESZÉDEK ÉS CIKKEK

SZIKRA

Wilhelm Pieck

WILHELM PIECK

VÁLOGATOTT BESZÉDEK ÉS CIKKEK

SZIKRA

BUDAPEST 1950

Ezt a kötetet Wilhelm Pieck „Reden und Aufsätze" (Dietz Verlag, Berlin 1949) c. műve alapján állítottuk össze. A mű összeállításánál az a szempont vezetett bennünket, hogy megismertessük a magyar olvasót Pieck elvtárs beszédei és cikkei útján azokkal a fontos kérdésekkel, amelyeket a Német Kommunista Pártnak az utóbbi 15 esztendő alatt meg kellett oldania. Ezért az eredeti művet nem teljes terjedelmében bocsátjuk közre, viszont több olyan beszédet iktattunk be, melyek az eredeti műben nem szerepeltek.

A kiadó

MSZMP. Pártszervezeti Bizottsága
Könyvtár

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

HARCUNK A SOVINIZMUS ÉS AZ IMPERIALISTA HÁBORÚ ELLEN

A Hitler-fasizmus napról-napra fokozottabban folytatja a német tömegek soviniszta uszítását, hogy a nagytőkések és junkerek diktálta háborús politika számára megkerítse és a háborúban ágyútölteléknek használhassa fel őket. A Hitler-kormánynak az általános katonai szolgálati kötelezettségre vonatkozó, 1935 március 16-i törvénye is ezt a célt szolgálja. A Hitler-kormány politikája erős bizonyítéka Sztálin elvtárs megállapítása helyességének, hogy „a sovinizmust és a háború előkészítését kell a polgári államok külpolitikája főelemeinek tekinteni".

A különleges és felfokozott németországi soviniszta uszítás oka a német imperializmus terjeszkedési vágyában és a fasiszta diktatúra belső nehézségeiben rejlik. Miután a német imperializmus a viszonylagos stabilizáció éveiben kilábolt a háborús vereségből és ismét erőre kapott, az új fogyasztó-piacokért folytatott harc Európa új felosztásának kérdésévé vált számára, amelynek megoldására most nagy mohósággal veti rá magát. Minthogy ez új háború nélkül nem lehetséges, minden erejét a katonai fegyverkezésért és a háború előkészítéséért veti latba. Mivel azonban e tervek győzelmes megvalósítása csak úgy lehetséges, ha sikerül megtörnie

a proletariátusnak a Kommunisták Németországi Pártja által szervezett tömegellenállását, egyidejűleg a burzsoáziának is mindent el kell követnie, hogy szétzúzza a Kommunista Pártot. Ez az oka annak, hogy az imperialisták a fasiszta diktatúrát az általuk nagyranövesztett szélsőséges nacionalista pártra, a Hitlerpártra, ruházták át.

Még mielőtt Hitler a finánctőkétől ezt a megbízást kapta, nacionalista izgatásával a kispolgárság és a parasztság széles rétegeit mételyezte meg a sovinizmus mérgével. Németországnak az 1914—1918-i imperialista háborúban elszenvedett veresége után a győztes hatalmak a nemzeti elnyomásnak is kiszolgáltatták a dolgozó tömegeket. Széles néptömegeket mélységes gyűlölet töltött el nemzeti elnyomóik ellen. Ez a német burzsoázia számára kedvező feltételeket teremtett imperialista hódító törekvéseinek ideológiai előkészítéséhez. Sikerült tömegmozgalommá fejlesztenie a Hitlerpártot, amely soviniszta ideológiáját gátlástalan szociális demagógiával és csalással kötötte össze. A Hitlerpárt nacionalista erőfitogtatása bizonyos vigaszt nyujtott a német kispolgárnak és bosszúra tüzelte a nemzeti elnyomatás és megaláztatás ellen. Az ebbe a tömegmozgalomba egyre mélyebben behatoló sovinizmus újabb meg újabb ingadozó kispolgári rétegekre gyakorolt vonzóerőt. És éppen ez ösztönözte a német finánctőkét arra, hogy a fasiszta diktatúra alkalmazását Hitlerre bízza.

A fasiszta diktatúrának két és fél éves fennállása folyamán, mind a Saar-szavazásban, mind a német imperializmus katonai fegyverkezésének és háborús felkészültségének keresztülvitelében voltak némi sikerei. A Hitler-fasizmust ebben támogatták a nyugateurópai imperialista államok, amelyeknek erőit az imperialista ellentétek és belső osztályfeszültségek kötik le. Főleg az angol imperializmus ingadozó politikája tette lehe-

tővé a Hitler-kormánynak a német véderőre vonatkozó versailles-i határozatok áttörését és az általános katonai szolgálati kötelezettség proklamálását. A Hitler-fasizmus ezt főként a soviniszta uszítás fokozására használja fel, hogy ezzel a dolgozó tömegek figyelmét elterelje az ország belső nehézségeiről.

A fasiszták megkísérlik elhitetni a dolgozókkal, hogy a fasizmus a német munkás nemzeti becsületét védelmezi, sőt megpróbálják elhitetni a német munkással, hogy ő különb a francia, az angol vagy az orosz munkásnál. Fajelméletükkel, amely alapjában véve szintén csak a német imperializmus háborús politikáját szolgálja, „uralkodó fajjá" avatják a német népet, amelynek nagyobb „életteret" kell szerezni. Közben ügyes hízelgéssel legyezgetik a nemzeti hiúságot, mint ahogy azt Ley a „Munkafront" lipcsei gyűlésén tette: „A német nem való kulinak". Ez azonban nem tartja vissza a fasisztákat attól, hogy a német munkást kényszermunkára hajszolják és a vállalkozó teljesen jognélküli bérrabszolgájává tegyék. A „Kraft durch Freude"* szervezet céljaira szolgáló bérlevonásokat a fasiszták nacionalista propagandára használják fel. A magasabbrendű faj fasiszta elmélete, ahogy azt Sztálin elvtárs kifejtette, olyan messze van a tudománytól, mint ég a földtől, de a fasisztáknak azt a gyakorlati célját szolgálja, hogy a dolgozó tömegeket az imperialista háborús politikának és a háború előkészítésének megnyerjék.

A fasizmus iparkodik elhitetni a dolgozó tömegekkel, hogy érdekeik azonosak a finánctőke céljaival, az imperialisták hódító terveivel. „Nép élettér nélkül" — így

---

* *KdF* — 1934-től a Német Munkafront keretén belül működő szervezet, melyben a dolgozók szabadidejét arra használták fel, hogy a lehető legnagyobb mértékben megfertőzzék őket a náci ideológiával. — *Szerk.*

uszítanak a háborús gyujtogatók és a „Keleti tér" (Raum im Osten) meghódítására utalnak. Németország keleti részében óriási nagybirtokok vannak, amelyeknek kisajátításával imperialista háború nélkül is bőven volna tér a nép számára. De a fasiszták nem a dolgozó tömegeknek akarnak nagyobb életteret szerezni, és a „Keleti tér" hangoztatása nem más, mint az imperialista rablóösztönök felébresztése és a Szovjetunió elleni háború előkészítése.

A fasizmus azt is megkísérli, hogy a munkástömegeket közvetlen gazdasági érdekeiknél fogva nyerje meg a német burzsoázia háborús szándékainak, ami ezzel a jelszóval történik: „A háború munkát teremt." Az általános katonai szolgálati kötelezettséget azzal próbálják elfogadhatóvá tenni a munkások előtt, hogy a katonai szolgálatra behívott ifjúság állítólag helyet fog adni az idősebb munkaerőknek az üzemekben és hogy az új hadsereg óriási szükségletei a munkások százezrei foglalkoztatását fogja biztosítani. Ez az érvelés nem új. A munkásokat rá akarják bírni, hogy az apró napi előnyökre cseréljék el osztályérdekeik védelmét. A munkaszerzésnek ez a módja ellentmond a proletariátus osztályérdekeinek. A fegyverkezés költségeit nemcsak majdnem teljes egészében a dolgozó tömegeknek kell viselniök, hanem ezt a „munkaalkalmat" a munkások millióinak életükkel kell megfizetniök a csatatereken. A cél az, hogy a proletárokat elidegenítsék nemzetközi osztályfeladataiktól és a burzsoázia érdekeinek szolgálatába állítsák. Ezzel a burzsoázia megerősíti a munkásosztály elnyomására szolgáló erőszakszervezetét is.

A kommunisták egyik legfontosabb feladata, hogy a burzsoázia háborús szándékait a tömegek előtt világosan feltárják és a fasiszták soviniszta uszítását leleplezzék. A fasiszta ideológia osztálytartalmát a töme-

gek még nem ismerték fel eléggé. Ezért fenyeget az a nagy veszély, hogy a soviniszta izgatással tényleg sikerül a fasisztáknak megtéveszteni a tömegeket és sikerül belehajszolni őket a háborúba. Ilyenformán legfontosabb feladataink egyike a sovinizmus és a Hitler-fasizmus háborús politikája elleni küzdelem.

A Hitler-fasizmus természetesen azt is megpróbálja, hogy a munkásság bizonyos rétegeit a többi munkással szemben nyujtott előnyökkel megnyerje magának és a finánctőke fegyverkezési és háborús politikájának. Ezek a kivételes előnyök, vagy legalábbis ez a kiemelés a munkásság többi rétegéből bizonyos magasabb képzettségű munkásoknak juttatott magasabb bérekből, a munkahely viszonylagos biztonságából, a „Kraft durch Freude" szervezet által engedélyezett szabadságidőből, utazásokból és néhány egyéb kedvezményből áll. Kétségtelen, hogy ezzel a fasiszták a munkások e rétegeinél bizonyos eredményeket érnek el és hogy ugyancsak erősen fejlett osztályöntudatra van szükség ahhoz, hogy ezek a munkások hűek maradjanak osztálykötelességeikhez és tovább is harcoljanak a fasizmus ellen. A fasisztáknak ezzel az a céljuk, hogy a munkásarisztokrata elemeket befolyásolják, és hogy az üzemekbe küldött híveikből egy új munkásbürokráciát formáljanak ki. Ez, tekintettel a háború közvetlen előkészületeire, különösen nagy veszélyt jelent. A fasiszták megkísérlik a munkások e rétegeit érdekeltté tenni háborús politikájuk keresztülvitelében és iparkodnak elhitetni velük, hogy a háborúból nekik is nagy előnyeik származnak.

A sovinizmus a fasiszták számára eszköz arra is, hogy a dolgozó tömegeket az imperialista — főleg a Szovjetunió elleni — ellenforradalmi háborúra megnyerjék, vagy legalábbis e háborúval szembeni ellenállásukat gyengítsék. A tömegek soviniszta izgatása

napról-napra folyik a fasiszta vezetők beszédeiben és hírlapi cikkeiben, akik szüntelenül hangoztatják ugyan békés szándékaikat, de ezzel csak a néptömegeket akarják megtéveszteni igazi céljaik felől. A valóság az, hogy a tömegeket nagy félelem tölti el a jövendő háború miatt. A haditechnika haladása, a légi fegyverek fejlődése és az ellenfél megsemmisítésére szolgáló mérges gázok felhasználása a háborút nem fogja a közvetlen harcterekre korlátozni, hanem mélyen beviszi az ország belsejébe, a városokba és falvakba és elképzelhetetlen pusztítást fog okozni emberéletben és javakban. Ez a perspektíva elég szörnyűséges ahhoz, hogy az emberek rettegéssel gondoljanak a háborúra. Ezt természetesen maguk a fasiszták is tudják és ezért hangsúlyozzák olyannyira békés szándékaikat. Soviniszta izgatásuk leleplezi ugyan háborús terveiket, de nekünk fel kell ismernünk a veszélyt, hogy az izgatásnak a tömegekre van bizonyos hatása, főleg a dolgozó ifjúságra. E napokban a fasiszták azt is megkísérelték, hogy a Szovjetunió és a francia kormány közt a béke biztosítására kötött egyezményt a német dolgozó nép soviniszta izgatására használják ki, azzal a beállítással, hogy ez az egyezmény Németország ellen irányuló háborús szövetség. Azt a tényt, hogy Németországot felhívták e megegyezéshez való csatlakozásra, eltitkolják a tömegek elől.

Nagy a veszély, hogy egy háborús provokáció pillanatában a Hitler-kormánynak sikerül a dolgozó tömegeket a soviniszta mámor révén háborús hangulatba sodornia. Gondoljunk csak az 1914-es júliusi és augusztusi napokra. Széles néprétegeket akkor is béklyóban tartott a háború kitörésétől való pánikszerű félelem. A tiltakozó gyűlések, amelyeket valamennyi ország szocialistái a háború veszélye ellen rendeztek, akkor is magukkal ragadták a munkások, parasztok és városi

kézművesek millióit, de amikor aztán kitört a háború fergetege, a soviniszta zápor nemcsak a tömegek félelmét mosta el, hanem az összes tiltakozásokat és ellenállásokat, sőt az egész II. Internacionálét is. A becsületes proletár osztályharcosok millióit megtévesztette a szociáldemokrata vezérek árulása és áldozatul estek a soviniszta mámornak.

A szociálsovinizmus továbbfejlődése volt az opportunizmusnak, amely, akár a szociálsovinizmus, az osztályok együttműködéséből indul ki és a burzsoázia és proletariátus érdekeinek közösségét tételezi fel. A szociáldemokrácia vezetői az 1914. évi világháború előestéjén sem harcoltak a sovinizmus és az imperialista háború ellen. Nem is harcolhattak, mert a proletár osztálypolitikát megtagadták és ezzel a „honvédelem" politikájához jutottak. Ez a politika tette lehetővé a burzsoáziának a különböző tőkés országokban, hogy a proletárokat a tőke profitérdekeinek védelmére használhassa fel, hogy egymás ellen uszíthassa őket, hogy aztán a harctereken egymást marcangolják szét. A háborút csak valamennyi tőkés ország proletárjainak együttműködésével, a proletár nemzetköziség gyakorlásával lehet megakadályozni és ha mégis kitör, minden országban annak saját burzsoáziája elleni polgárháborúvá kell változtatnia és ezzel kivívni a proletariátus győzelmét. A burzsoázia győzelme a háborúban csak a proletariátus további elnyomásához, fokozottabb kizsákmányolásához és további háborúkhoz vezet. Ez az a tanulság, amit éppen a világháború mutatott meg szörnyű világossággal a proletár tömegeknek.

A soviniszta uszítás Németországban olyan fokra emelkedett, amelyet még az 1914—18-as imperialista világháború előtt sem ért el. A német imperializmus a háború előkészítésénél nagy ideológiai tartalékokat

iparkodik mozgósítani a tömegekben, hogy háborús terveinek keresztülvitelét biztosítsa. A háború ez ideológiai előkészítése jelzi a közvetlen veszélyt, amely a békét fenyegeti. A helyzet az, hogy mint 1914 augusztusában, a háborús szerencsétlenség egyik napról a másikra szakadhat a dolgozó tömegekre.

A kommunisták feladata, hogy a népek soviniszta egymásrauszításának árja ellen küzdjenek és kibontsák a proletár nemzetköziség zászlaját a tömegek előtt. A feladat nem könnyű. Tudatosítanunk kell magunkban e feladat nagy nehézségeit. Már a Saar-szavazás megmutatta e nehézségeket. Itt azonban csak szavazásról volt szó, amelynél megkíséreltük megértetni a Saar-vidék lakosságával, hogy a Hitler-diktatúra által teremtett németországi viszonyok közt a dolgozó népnek érdeke az, hogy a visszacsatolás ellen szavazzon, mert ha Hitler a visszacsatolás kérdésében győzelmet arat, annak a proletariátus elnyomása, a terror, a kizsákmányolás és Hitler háborús provokációinak fokozása lesz a következménye. A fejlődés a Saar-szavazás óta a kommunistáknak ezt a jövendölését teljesen beigazolta. Akkor nem sikerült erről meggyőznünk a dolgozó tömegeket és nem sikerült megakadályoznunk Hitler győzelmét ebben a kérdésben. A fenyegető háborús veszély azonban sokkal komolyabb kérdés. Állásfoglalásunk miatt, mert saját burzsoáziánk vereségéért harcolunk, hazaárulóknak fognak bennünket, kommunistákat, bélyegezni, a fasiszta burzsoázia egész hatalmi gépezetét fogják az eddiginél is nagyobb erővel működésbe hozni ellenünk. Azonban, ha nem sikerül az ár ellen úsznunk és nem tudjuk kiragadni a tömegeket a soviniszta izgatás hatása alól, a sovinizmus hulláma össze fog csapni a tömegek feje felett.

A proletárnemzetköziség nemcsak a proletariátus nemzetközi szolidaritásának hirdetését követeli — ezt

1914 előtt a II. Internacionále is legalább szavakban megtette — de mindenekelőtt azt, hogy saját burzsoáziánk és annak hadikészülődései ellen a harcot meg is szervezzük és vezessük, és hogy a burzsoázia válsághelyzetét, amely a háborúban gyorsan érlelődik, a tőkésuralom megdöntésére kihasználjuk, hogy a proletárforradalmat előkészítsük és keresztülvigyük. A II. Internacionálénak a proletárnemzetköziség elleni árulása abban állott, hogy ezt a feladatot nemcsak hogy nem tűzte ki, hanem az ellenkezőjét tette, tudniillik az osztályharc helyett békét kötött a burzsoáziával háborús intézkedéseinek és imperialista hódító terveinek megvalósítása érdekében.

A reformistákkal ellentétben, akik az osztályok és az osztályharc létét nem tagadják ugyan, de megpróbálják szabotálni és megakadályozni az osztályharc keresztülvitelét, a fasizmus tagadja az osztályok létezését és az osztályharc helyébe a „népközösséget" teszi, azt a képzetet, hogy a proletariátus és a burzsoázia közös népegység és hogy az állam megfelel ennek a közös népegységnek. Csak természetes, hogy ez az ideológia teljesen megegyezik a burzsoázia érdekeivel és az imperializmus háborús hódító terveivel, mert csak ezzel az ideológiával tudják a tömegeket érdekeik számára ágyútölteléknek felhasználni.

Ebből a tényből következik, hogy a sovinizmus elleni harcunkat csak az „osztály osztály ellen" jelszóval folytathatjuk. Nem elegendő azonban, ha az osztályok létezéséről, az osztályellentétekről és a hitleri diktatúra osztályjellegéről világosítjuk fel a dolgozó tömegeket, hanem az „osztály osztály ellen" harcát meg is kell szerveznünk. A nagykapitalisták intézkedései, amelyeket a Hitler-kormány a finánctőke megbízásából hajt végre, kedvező lehetőségeket nyujtanak számunkra e feladat megoldására. Abból a határozat-

ból, amely a vállalkozót az „alárendeltjei" korlátlan „vezérének" teszi meg az üzemben, abból a rendelkezésből, hogy az úgynevezett „Munkafront" vezetése kizárólag a vállalkozó kezében van, és a munkások érdekei ellen irányuló Schacht-politika keresztülviteléből világosan kitűnik a hitleri diktatúra osztályjellege. Az „osztály osztály ellen" harc szervezését a vállalkozók üzemi rendszabályai ellen irányuló ellenállás szervezésével, a munkásosztályon belüli egységfront megteremtésével, a Hitler-kormány minden intézkedése ellen, a munkanélkuli-segély és a szociális gondoskodás leépítése ellen, a szabad szakszervezetek felélesztéséért folytatott harcban kell megvalósítani. Ez egységfront létrehozása érdekében minden erőnket meg kell feszítenünk, hogy a fasiszta tömegszervezetekben, a Hitlerjugendben* és mindenekelőtt az üzemekben folytatott tevékenységünkkel megteremtsük a kapcsolatot a széles munkástömegekkel, különösen a szociáldemokratákkal és hogy megnyerjük őket a harcnak. Ez azonban azt is megköveteli, hogy a munkásosztály szövetségeseit, a dolgozó parasztságot és a városi középosztályt bevonjuk az „osztály osztály ellen" irányuló és e rétegek mindennapi érdekeiért folyó harcba és a Hitler-fasizmus ellen az antifasiszta népfrontba olvasszuk be őket. Csak az ilyen harccal tudunk ellenhatást kiváltani a sovinizmus mérgével szemben, a népeknek soviniszta egymásrauszítása és az imperialista háború ellen. Csak így tudjuk megteremteni azokat az előfeltételeket, amelyek a Hitler-fasizmus vereségéhez szükségesek és amelyekkel a háborút vagy megakadályozzuk, vagy saját burzsoáziánk megdöntésére polgárháborúvá alakítjuk át.

A dolgozó tömegek a haza védelmét csak úgy telje-

---

* *Hitlerjugend* — a nácik ifjúsági szervezete. — *Szerk.*

síthetik, mint ahogy azt Lenin 1914 decemberében tanácsolta az orosz munkásoknak:

„... a XX. században, Európában (akár a távoli Kelet-Európában is) nem lehet másként «védeni a hazát», mint úgy, hogy minden forradalmi eszközzel harcolunk *saját* hazánk monarchiája, földesurai és kapitalistái, vagyis szülőföldünk *leggonoszabb* ellenségei ellen."*

A két és fél éves Hitler-diktatúra igazolta, hogy a fasizmus, mint a finánctőke diktatúrája, német hazánknak, a német nép 95%-ának leggonoszabb ellensége. Ezt a tényt kell a dolgozó tömegekkel megértetnünk, ezzel tudunk leghatékonyabban szembeszállni a sovinizmussal és az imperialista háborúval és ezzel tudjuk megakadályozni, hogy a munkásságot és a munkásifjúságot a „népközösség" frazeológiájával a burzsoázia háborús céljainak szolgálatába állítsák. A tömegekkel meg kell értetnünk, hogy Hitler a német népnek nem felszabadítója, hanem leggonoszabb elnyomója, aki a finánctőke megbízásából csak szerencsétlenséget és romlást hoz a néptömegekre. Ha Hitler a német katonai hatalom korlátozására vonatkozó versailles-i határozatok áttörésében tud is sikert felmutatni és a háborús felkészülés dolgában önkényesen tudott is „egyenjogúságot" szerezni magának, ez nem jelenti a német néptömegek „nemzeti felszabadítását". Az errevonatkozó intézkedések a saját burzsoáziája által gyakorolt példátlanul kemény elnyomással vannak összekötve, amelyet a német imperializmus még idegen népek elnyomásával akar kiegészíteni. Ehhez járul, hogy ennek az „egyenjogúságnak" költségeit a fegyverkezési versenyben kizárólag a dolgozó tömegek vállára rakják, hogy

---

* *Lenin.* Válogatott művek. I. köt. Szikra 1948. 893. old.

életszínvonalát leszorítják, hogy életüket és egészségüket az imperialista háború fenevadának dobják áldozatul.

A sovinizmus Németországban kivételes aktivitással fordul a Szovjetunió ellen. Hónapok óta hazugságokkal és rágalmakkal telt, egyre inkább növekvő uszítás folyik a Szovjetunió ellen. A Szovjetunió elleni háború szándéka világosan kitűnik a „Keleti élettér" megvalósításáért folyó propagandából, amelyet főleg Rosenberg, Hitler legbensőbb tanácsadója fejt ki már hosszú idő óta. Hitler legutóbbi beszédében a „háború lokalizálásának" leple alatt a Szovjetunió elleni háborúra szabadságlevelet követelt magának. A német imperializmus számára a főkérdés a Szovjetuniónak mint nyersanyagforrásnak és fogyasztóterületnek meghódítása. De éppoly jelentékeny szerepet játszik az a veszély is, amellyel uralmát a Szovjetunió szocialista győzelmeinek ténye, a dolgozók általános jólétének növekedése, a szovjet demokrácia megvalósulása és azok a hatások fenyegetik, amelyeket ezek a tények a német dolgozó tömegekre gyakorolnak: a Szovjetunió iránt érzett egyre növekvő rokonszenvük és törekvésük, hogy ugyanarra az útra térjenek, mint az orosz munkások és parasztok. A német imperializmus éppúgy megérti, mint a többi tőkés országok hatalmának birtokosai, hogy milyen veszély fenyegeti őket ebből főleg háborús terveik kivitelénél, hogy a dolgozó tömegek tudatában és a háború proletárforradalom útján való befejezését szolgáló felkelés számára milyen óriási erőt jelent a Szovjetuniónak, Vörös Hadseregének és felfegyverzett néptömegeinek léte.

A Hitler-fasizmus megkísérli, hogy háborús fegyverkezését a Szovjetunió felemelt haderejére, a Vörös Hadsereg, a flotta és a légierő nagy ütőerejére való hivatkozással indokolja. Megkísérli bebeszélni a német

népnek, hogy őket a Szovjetunió hadereje részéről veszély fenyegeti, hogy ennélfogva a német katonai hatalom fokozása a német nép védelmét szolgálja és az egyetlen biztosíték támadás ellen. A német fasizmus megkísérli, hogy a Szovjetunió Vörös Hadserege és Hitlernémetország barna hadserege közötti különbséget a tömegek előtt elkenje. Az általános katonai szolgálati kötelezettség proklamálása Németországban, a hatalmasméretű fegyverkezés, a repülőraj megteremtése, az óriáshadihajók és tengeralattjárók a német imperializmus és az őt kiszolgáló Hitler-kormány tudatos támadószándékát, világuralmi terveik megvalósítását szolgálják. A német nép nélkülöz és éhezik, a szociális gondoskodás állami kiadásait a minimumra csökkentették, a parasztokra a hadigazdálkodás érdekében a legrosszabb beszolgáltatási feltételeket kényszerítették, a városi középosztály a nagytőkések háborús politikájának kihatása következtében tönkrement, de a márkák milliárdjait tömték a fegyverkezésbe. A háborús készülődésbe fektetett milliárdok csak háború útján, idegen országok leigázása útján kamatozhatnak.

A Szovjetunió Vörös Hadserege csupán a szovjet határok védelmére szolgál. Nem szorul bizonyításra, hogy ezt csak az imperialisták fenyegetik komolyan. A német és japán imperializmus együttműködése csak a Szovjetunió elleni támadásra irányul. Hogy ez a támadás eddig még nem következett be, ez részben azért van, mert a német imperializmus fegyverkezése még nem elég előrehaladott, nagyobbrészt azonban azért, mert a szovjet haderő olyan fejlettségi fokra hágott, hogy rendkívül kockázatos vállalkozás megtámadni határait. Az imperializmust azonban nem észokok vagy a néptömegek érdekeinek szempontja vezeti. A valamennyi tőkésországban egyre növekvő belső nehézségekből a háborúban látják az egyetlen kivezető

MOKMP. Budapesti Bizottsága Könyvtár

utat. És ezért növekszik a Szovjetunió elleni ellenforradalmi háború veszélye.

A Szovjetunió egész külpolitikájában a béke fenntartására irányuló szilárd akaratát juttatta kifejezésre. A Népszövetségbe való belépése az ott előterjesztett teljes, és (annak elvetése után) a részleges leszerelésre vonatkozó indítványai, és a kapitalista országokkal kötött megnemtámadási szerződései kifejezői szilárd békeakaratának. Ezek tények és nem holmi tartalmatlan békefogadkozások, mint aminőket Hitler állandóan világgákürtöl, miközben tetteiből éppen az ellenkezője tűnik ki, az, hogy Hitler fasizmusa a legfőbb háborús gyujtogatás. A Szovjetunió és a francia kormány között a határok biztosítására kötött egyezmény nem háborús paktum és Németország határainak nem veszélyeztetését, hanem biztosítását jelenti. Csak a Hitler-kormány készsége kellene hozzá, hogy e paktumhoz csatlakozzék, de a Hitler-kormány ezt elutasítja és éppen ez az, amiben a német imperializmus háborús szándéka kifejezésre jut.

A Szovjetunió megvédése a proletárnemzetköziség legfőbb parancsa. A harcot a német fasizmus által magasra korbácsolt soviniszta uszítás ellen elsősorban ebből az elvből kiindulva kell folytatni. Németország dolgozó népének érdekeit semmivel sem lehet jobban megvédeni, mint ha a német kommunistáknak sikerül megteremteni a harcos egységfrontot és fasisztaellenes népfrontot a Szovjetunió védelmére a német imperializmus ellenforradalmi háborús tervei ellen. A háborút csak ezzel lehet megakadályozni és csak ezzel lehet a békét megőrizni a német nép számára. Ha egy ilyen háborúban a szovjet hatalom katonai vereséget szenvedne, ez a reakciónak borzalmas megerősödéséhez, az összes országok dolgozóinak kizsákmányolásához és elnyomásához vezetne és évekre elnyomna minden

forradalmi mozgalmat. A Szovjetunió érdekei a legszorosabban össze vannak kapcsolva, sőt azonosak a kapitalista országok dolgozó tömegeinek érdekeivel. Amikor ezek a Szovjetuniót védik, saját életérdekeiket védik. A Szovjet Hadsereg győzelme a dolgozó népnek a fasizmus rabszolgaláncai, a kapitalisták kizsákmányolása, az imperialista hódítók rablásai alól való felszabadítását jelenti. A tőkés országok dolgozó tömegeinek ezért a Vörös Hadsereg győzelméért kell harcolniok. Harcolniok kell saját kormányuk vereségéért, a burzsoázia osztályhadseregeinek a proletariátus osztályhadseregévé való átépítéséért.

Ha a békét meg akarjuk menteni, a sovinizmusnak, a néptömegek soviniszta egymásra uszításának a proletariátus forradalmi harcával kell végetvetni. Engels Frigyes egyik Marxhoz intézett levelében a francia nép tömegeinek sovinizmusáról, amelyet Louis Bonaparte növesztett nagyra, ezt írta: „Amíg ennek a sovinizmusnak alaposan a fejére nem ütnek, nem lehet béke Németország és Franciaország között." Ezt a mondatot bizvást alkalmazhatjuk a Hitler-kormány politikájára is. Amíg a fasiszta sovinizmusnak nem ütnek alaposan a fejére, nem lehet béke Európában. Ez azonban csak Hitler diktatúrájának bukásával és a német imperializmusnak a proletárforradalom által való legyőzésével fog megtörténni.

Az 1922-i hágai békekonferencia szovjet-orosz delegációja számára adott téziseiben Lenin a Kommunista Pártok számára a következő feladatot tűzte ki:

> „Meg kell magyarázni az embereknek a reális körülményeket, azt, hogy milyen nagy titokzatosság veszi körül a háború megszületését és hogy milyen tehetetlen a munkások szokásos szervezete, még ha forradalminak nevezi is magát, a ténylegesen közelgő háborúval szemben.

A legkonkrétabb módon újból és újból meg kell magyarázni az embereknek, hogy milyen volt a helyzet a legutóbbi háború idején és miért nem lehetett az másképpen.

Különösen annak a körülménynek a jelentőségét kell megvilágítani, hogy a «haza védelmének» kérdése elkerülhetetlenül felmerül, és ebben a kérdésben a dolgozók többsége kétségkívül a saját burzsoáziája javára fog dönteni. *

A béke biztosítása

A német Hitler-fasizmus a „honvédelem" kérdését soviniszta módra máris felvetette. Annál is inkább kötelességünk harcolni minden erővel a sovinizmus ellen, azoknak a jelszavaknak figyelembevételével, amelyeket Thälmann elvtárs adott ennek a harcnak:

„Pártunk nemzetköziségének zászlaját nyiltan ki kell bontanunk... A soviniszta uszítással szembe kell állítanunk a világimperializmus elleni harcunk jelszavait, azt a követelésünket, hogy egyetlen nemzetet sem szabad elnyomni. Mi vagyunk az egyetlen békepárt, az egyetlen párt, amely a német és a nemzetközi politika összes alapkérdéseit idegen népek meghódítása, elnyomása és megfélemlítése nélkül tudja megoldani."

(„Die Kommunistische Internationale" 12. sz. füzet. 1935 június.)

---

* *Lenin.* Válogatott művek. II. köt. Szikra 1949. 988. old.

A PÁRT ÚJ FELADATAI

A közvetlen háborús veszély, amelyet a Hitler-fasizmus arcátlan provokációival Németországra és az egész világra zúdított, a békéért, a háborús gazdálkodás ellen, az eszeveszett hódító politika és a gyalázatos spanyol intervenció ellen folyó harcot a Hitler-fasizmus elleni küzdelem döntő láncszemévé teszi. Ez a küzdelem azonos a fegyverkezési költségek, a bérleszállítás, az élelmiszerhiány, az adóterhek és egyéb közszolgáltatások, kényszerintézkedések és terror ellen és a létfenntartás könnyítéséért és a nép jogaiért folyó harccal. Ebbe a küzdelembe azonban nemcsak Németország fasisztaellenes tömegeit, hanem a nemzetiszocialista beállítottságú tömegeket is be kell vonni. A háborút a német néptömegeknek csak ilyen harcra való egyesítésével lehet megakadályozni és csak ezzel lehet lehetetlenné tenni a Hitler-fasizmus háborús uszításának folytatását. Hitler tudja, hogy a legélesebb terror és a fasiszta elnyomó gépezetnek teljes latbavetése ellenére sem tud a német nép határozott ellenállásával szemben háborút viselni. A mi feladatunk, hogy ezt a felismerést a német nép tudatába véssük, hogy levonhassa belőle a következtetéseket és harcra, ellenállásra egyesüljön a rabló német imperializmus és annak Hitler-kormánya ellen.

A német népnek fel kell ismernie a szörnyű veszedelmet, amely az erőszakos módon háborúra készülődő Hitler-fasizmus politikája folytán fenyegeti. Bármily nyilvánvalóvá vált ma már a háború veszélye, sajnos, ezt a német nép még ma sem látja. Sőt, az az illúzió terjedt el, mintha a német nemzetiszocialista pártnak a nürnbergi pártkongresszuson hirdetett hódító tervei háború nélkül is megvalósíthatók lennének és hogy a többi államok egyszerűen alá fogják magukat vetni a Hitler-kormány provokációinak. Az ilyen illúzióból szörnyű lehet majd az ébredés. Ezért a német népet a felvilágosítás minden eszközével figyelmeztetni kell és meg kell vele értetni a roppant nagy háborús veszélyt.

Felvilágosító munkánk egyik legfontosabb feladata: az összes tények feltárásával tudatosítani a német népben, hogy a Hitler-fasizmus háborús politikája szükségképpen háborúhoz vezet. Ez a felvilágosítás annál is inkább szükséges, mert Hitler állandóan fogadkozik, hogy békét és megegyezést akar. De lehet-e komolyan venni az olyan ember fogadkozásait, aki már számtalan példával bebizonyította, hogy adott szavát nem tartja meg? Nem inkább arra valók-e ezek a fogadkozások, hogy a világ és elsősorban Németország közvéleményét félrevezessék és a háborút váratlanul kirobbantsák? Nem jogos-e az a feltevésünk, hogy mennél többet beszél Hitler a békéről, annál közelebb vagyunk a háborúhoz? A bizonyítékok azt igazolják, hogy valóban erről van szó.

Ha Hitler és a német imperializmus csakugyan a békét akarná, *miért fegyverkezik a Hitler-fasizmus hatalomrajutása óta olyan példátlan erővel?* Németország termelésének túlnyomó része pusztító eszközök előállítására, az ország egész gazdasága háborúra van beállítva. A német nép kénytelen a legfontosabb élelmi-

szereket nélkülözni, mert a nyersanyagok behozatalára szükséges devizákat a hadiiparra fordítják és mert a kényszergazdálkodás a mezőgazdasági termelést és az élelmiszerkereskedelmet akadályozza. Vajjon a jelenlegi „*négyéves terv*", amelynek végrehajtását Göring tábornokra bízták, *nem a háború közvetlen előkészítését szolgálja-e?*

A fasiszta diktatúra első éveiben *a német nagytőke háborús politikáját* Hitler, a versailles-i szerződés elleni harc leple alatt, azzal a megtévesztő jelszóval valósította meg, hogy Németországnak szabadnak és függetlennek kell lennie, és hogy a többi állam ismerje el velük egyenjogú hatalomként. Hitler azzal kérkedik, hogy e támadó politika segítségével lehetővé vált az általános katonai szolgálati kötelezettség bevezetése és a rajnai övezet megszállása és ilymódon sikerült szétfeszítenie a versailles-i szerződés láncait. Most azonban egyre nyiltabban árulja el a Hitler-fasizmus, hogy nem a jogegyenlőség és a német birodalom védelme volt a célja, hanem *idegen területek* meghódítása és *más népek elnyomása.* A Hitler-kormány spanyolországi katonai beavatkozásával már meg is kezdte a háborút egy másik nép ellen.

A Hitler-fasizmus azzal indokolja háborús fegyverkezését, hogy Németország ezáltal erőssé és függetlenné válik, hogy így védi magát minden ellenséges támadás ellen és hogy a többi hatalmak kénytelenek lesznek Németországnak a világ előtti tekintélyét és gyarmatokra való igényét elismerni. Valójában azonban a német imperializmus rablóösztöneiről, a német burzsoázia reakciós részének, a fináncz- és monopoltőkének igényeiről van itt szó. A világ egyetlen államának sincs szándékában Németországot megtámadni, de az összes államok *fenyegetve érzik magukat a német imperializmus támadó háborús politikája által.* Németország hatalmas

háborús fegyverkezésének általános fegyverkezési verseny lett a következménye, ami a népeket a legnagyobb nyomorba dönti és amint azt az utolsó világháború tapasztalatai mutatják, egy napon ismét új világháború kitöréséhez fog vezetni.

Németország fejlett iparral rendelkezik. Ezzel, s nem fegyverrel kell a világon tekintélyt és érvényesülést szereznie magának. *Magas képzettségű munkásai, kitűnően iskolázott mérnökei és technikusai* szereztek tekintélyt a világban a német népnek. A Hitler-fasizmus ezzel szemben mindent elkövet, hogy Németországnak ezt a tekintélyét lerombolja. A versailles-i szerződés elviselhetetlen láncai Hitler arcátlan provokációja nélkül is lehullottak volna annak egyre terjedő belátása folytán, hogy olyan nagy népet, mint a német, nem lehet tartósan gúzsba kötni. A népfront Franciaországa a legbékésebben megértette volna magát a német néppel, de a Hitler-fasizmus éppen a népfrontban egyesült francia népet provokálja állandóan a legarcátlanabbul, szidalmazza és azt juttatja kifejezésre, hogy neki nem fontos a békés megegyezés útja.

A Hitler-fasizmus hatalmas fegyverkezésének ilyen megokolásával csak a német imperializmus igazi háborús szándékairól iparkodik elterelni a figyelmet. Azt leplezi vele, hogy *egy új világháború legfőbb gyujtogatója.* A fasizmus háborút jelent. Egész ideológiájával, baromi fajelméletével, a német nép és főleg az ifjúság nacionalista és soviniszta felbujtásával, „az élettér nélküli nép"-ről szóló elméletével támadó és hódító háborúkat, más népek leigázását és felettük való uralmat készít elő.

Hitler a „*Mein Kampf*" („Harcom") című könyvében, amelyet a német fasizmus bibliájává avattak, nyiltan *a háborút jelenti ki a Hitler-fasizmus harci eszközének.* Azt írja:

„Nekünk, nemzetiszocialistáknak rendületlenül ragaszkodnunk kell külpolitikai céljainkhoz, ahhoz tudniillik, hogy a német népnek az őt megillető földet ilyenmódon biztosítsuk... A földet és vele népünk életét semmiféle népi könyörület nem fogja megadni, csak a *győzedelmes kard erőszaka.*"

A német vérnek tehát folynia kell, a német népet tehát ki kell éheztetni, hogy a német pénzoligarchia számára gyarmatokat hódítson és Európa ez urainak rablóvágyát kielégítse.

A *Népszövetségből való kilépésével*, a locarnói egyezmény széttépésével és a Szovjetuniónak Franciaországgal és Csehszlovákiával kötött biztonsági szerződéséhez való csatlakozásának megtagadásával, a Hitler-kormány világosan kifejezésre juttatta, hogy *nem a béke biztosítása a célja.* A Hitler-kormánynak az az ajánlata, amelyet a többi államnak kétoldalú szövetségi szerződésekre nézve tett, nem a béke biztosítását, hanem a háborút szolgálja. Hitler ezt a „*Mein Kampf*"-ban így fejezte ki:

„Az olyan szövetség, amely nem foglalja magában a háború szándékát, értelmetlen és értéktelen."

Kerüljük az illúziókat! Hitler a háború lángját akarja felszítani mind nyugaton, mind keleten.

Hitlernek, Göringnek, Goebbelsnek, Leynek és a Hitler-fasizmus más vezéreinek számos nyilatkozatát tudnánk idézni annak bizonyítására, hogy a Hitler-fasizmus és a német imperializmus nemcsak a Szovjetuniót, a keleti határállamokat, Csehszlovákiát és Romániát fenyegeti annexiós vágyaival, hanem *háborús politikája a nyugati államok, Franciaország, Anglia, Belgium ellen is irányul.*

Ley 1936 június 27-én ezt jelentette ki:

„Angliának vissza kell adnia gyarmatainkat. Ha Anglia nem akarja, mi magunk fogjuk azokat elvenni."

Goebbels a nemzetiszocialista párt berlini körzeti kongresszusán, 1936 januárjában, ezt mondta:

„Mindenkinek be kell látnia, hogy szükségünk van gyarmatokra . . . Egyszer fel kell robbannia a kazánnak."

A német vezérkar minden előkészületet megtesz, hogy a német imperializmus hódító terveit háborúval valósítsa meg. A „*Militärwissenschaftliche Rundschau*"-ban („Hadtudományi Szemle"), a német vezérkar folyóiratában, Seeckt tábornok dícséneket zeng a háborúról, amely teljesen megfelel a fasiszta ideológiának:

„A háború az ember teljesítőképességének legmagasabb foka. Az emberiség történetében a fejlődés utolsó, természetes foka."

Tisztán katonai szakember, egy tábornok tollából az ilyen szavakon nincs mit csodálkozni, mert az ő szemében valóban a háború az emberi teljesítőképesség legmagasabb foka. De az ilyen vallomásokat a széles néprétegek előtt eltitkolják, mert általuk nyilvánvalóvá válnék, hogy hová lyukad ki a Hitler-fasizmus politikája.

A néptömegek nem akarnak háborút, amelyet a legnagyobb szerencsétlenségnek tartanak. Ez az oka, hogy Hitler miért játssza velük szemben a béke és a békés megegyezés állítólagos barátjának szerepét és hogy miért akarja a népet háborús politikája és a háború közvetlen veszélyének kérdésében megtéveszteni.

A Hitler-fasizmusnak az ifjúság „nevelési munkája" terén követett politikája megmutatja, mint kísérli meg Seeckt tábornok „háborús szellemét", a heroszt-rateszi szellemet belenevelni saját népünk ifjúságába, fiúkba és leányokba egyaránt. Siebert alezredes, a müncheni katonai iskola vezetője, erről a következőképpen nyilatkozott:

„A nemzetiszocialista párt csodát művelt, midőn a német népben a hadsereg iránti rokonszenvet felébresztette. Pedig mindez még csak a kezdet. A német ifjúság katonai nevelésének csak az elején vagyunk."

Az ifjúság idealizmusát, lelkesedését, áldozatkészségét és nagy hazaszeretetét a Hitler-fasizmus sívár sovinizmusra akarja felváltani. Amikor Németország jövőjét és nagyságát teszi az ifjúság legközelebbi életcéljává, ezzel az ifjúságot a szabadságról, anyagi követeléseiről való lemondásra és vak engedelmességre akarja kényszeríteni. A Pártnak éppúgy, mint minden antifasisztának, egyik legfontosabb kötelessége, hogy *az ifjúság idealizmusát a béke, a szabadság és a haladás* szellemével töltse el, közömbössé tegye a fasizmus soviniszta uszításával szemben és bevonja a nép jogaiért, szabadságáért és anyagi jólétéért küzdők harci frontjába.

A Hitler-fasizmus háborús politikája az *ellenség lerohanására* van beállítva. Az ellenfelet a biztonság érzetébe akarja ringatni, hogy aztán hirtelen, lesből rohanja meg. Hitler ezt a taktikát a nemzetiszocialista párt 1935-i kongresszusán a Német Leányok Szövetsége külföldi küldöttei előtt a következőkben fejtette ki:

„Ha ellenfelemet egyszer meg akarnám támadni, másként tenném, mint ahogy Mussolini tette. Nem tárgyalnék vele hónapokig és nem

készülnék elő, hanem, mint ahogyan azt egész életemben tettem, hirtelen, mintha az éjszaka sötétjéből pattannék elő, villámgyorsan vetném rá magam."

Mind e tényekből világosan következik, hogy mit várhat a német nép a Hitler-kormánytól és a német imperializmustól. Nem boldogságot és jólétet, nem örömet és békét, mint ahogy Hitler elhitetni szeretné a német néppel, hanem nyomort és szolgaságot, *háborút, a világ legnagyobb szerencsétlenségét.* A háborús veszély óriási. A szerencsétlenség egészen hirtelen rászakadhat a német népre. A Hitler-fasizmus a megrohanás taktikáját a német nép ellen is alkalmazza.

Hitler állítólagos békevágyának és a többi népekkel való megegyezési szándékára vonatkozó fogadkozásainak hazug voltát semmivel sem lehet jobban szemléltetni, mint azzal, hogy mennyire szemérmetlenül avatkozik a Hitler-fasizmus más népek belső ügyeibe. Hitler 1936 március 22-én egyik breslaui beszédében ezt mondta:

„Nem törődünk azzal, hogy más népek mit csinálnak a maguk határain belül. Sőt ezt az elvet általában egyenesen az igazi népi rend és népközösség felépítése előfeltételének tartjuk. Azt hisszük, hogy a népek igazi egymás-megértésének az a legprimitívebb alapelve, hogy minden nép a másikat a maga területén úgy hagyja élni, ahogy az élni akar."

Néhány nappal előbb, 1936 március 19-én Königsbergben ezt jelentette ki:

„Németországnak nincsenek hódító vágyai Európában, Németországnak nincs szándékában Európában bárkinek is sérelmet okozni."

Hitler e nyilatkozatainak mérhetetlen becstelensége különös élességgel derül ki a Hitler-fasizmus példátlan *spanyolországi katonai beavatkozásánál*, ami mellett minden eltörpül, amit valaha is más országok elleni provokációk terén eltűrtek. Világosan kitűnik belőle, hogy a Hitler-fasizmus a német népet máris egy új világháború örvényének legszélére taszította.

„A nemzetiszocialista párt külföldi szervezeté"-nek spanyolországi irodájában talált okmányokból kiderül, hogy *a fasiszta tábornokok lázadását a Hitler-fasizmus segített megszervezni* és már a lázadás kitörése előtt ellátta őket hadianyaggal. Amikor a fasiszta tábornokoknak nem sikerült letörni a spanyol népet és nem tudták megvalósítani a fasiszta diktatúrát, a német és olasz fasizmus hadihajókat, hadianyagot és csapatokat küldött Spanyolországba a fasiszta tábornokok segítségére.

Nyilvánvaló a szándék, amely a fasiszta kormányt vezeti. A német és olasz fasizmus Spanyolországban és a Földközi-tengeren *katonai támaszpontokat és támadási bázisokat* akar szerezni *a demokratikus Franciaország ellen*. A Hitler-fasizmus ezért küld német katonákat Spanyolországba, akiknek ott kell pusztulniok. Ezért küld nagymennyiségű német hadianyagot, bombavetőrepülőgépet, bombát, tankot, ágyút, gránátot, géppfegyvert, puskát és lőszert a dolgozó spanyol nép megsemmisítésére. Ezt a spanyol nép ellen irányuló háborús bűncselekményt *gondosan eltitkolják a német nép elől.* A Spanyolországban elesett német katonák szüleit és testvéreit hazugságokkal ámítják a katonák halálának igazi oka felől. A halálesetek hírének terjesztése tilos.

A Hitler-fasizmus spanyolországi katonai beavatkozása Hitler minden békefogadkozását nyomorult hazugságként leplezi le. Ezek a fogadkozások ugyanazon a színvonalon állanak, mint ismételt kijelentései,

amelyek szerint „az ő forradalma" közben még egyetlen ablakot sem törtek be és hogy „az ő mozgalmának" a hatalom átvételéhez vezető útján egyetlenegy ellenfelet sem öltek meg.

A Hitler-fasizmusnak más népek ügyeibe való beavatkozását valóságos rendszerré fejlesztették. *A Hitler-kormány minden országot elláraszt kémeivel és ügynökeivel.* A valamennyi országban fenntartott „nemzetiszocialista párt külföldi szervezete" a fasiszta uszítás és kémkedés eszköze. A Hitler-kormány diplomáciai képviseletei e bűnös üzelmek támaszpontjai, amelyek útján a többi országokban a fasiszta mozgalmat fejlesztik, a tömegeket egymás ellen úszítják és provokációkat követnek el a lakosság ellen. Azok az ostoba rágalmak, amelyeket a fasiszta sajtó és rádió főleg a demokratikusan kormányzott országok ellen nap mint nap terjeszt és amelyeket külön e célra felállított hazugság-gyárban, az „Antikomintern"-ben eszelnek ki, egyesegyedül ez országokkal készülő háború provokálására szolgálnak. *Csehszlovákiában*, *Franciaországban*, *Ausztriában* ez az uszítás nagy nyugtalanságot váltott ki, ami ez országok kormányát erélyes ellenintézkedések megtételére késztette.

Ezek a fejlemények, amelyek az új világháborút közvetlen veszéllyé teszik, a Kommunista Pártra és valamennyi fasiszta-ellenes pártra azt a komoly feladatot róják, hogy *alapos felvilágosító munkával* tudatosítsák a dolgozó tömegekben a közelgő veszélyt. Áll ez különösen azokra a tömegekre, amelyek ma még a nemzetiszocializmus követői és amelyek még hisznek Hitler békefogadkozásaiban. Keresetlen nyelven, meggyőző érvekkel kell kifejteni a tömegek előtt, hogy a Hitler-kormány politikája a német népnek sohasem válhatik előnyére, hanem a legnagyobb szerencsétlenséget zúdítja reá. Meg kell értetni a tömegekkel, hogy a német

burzsoáziának ama részei, amelyek a háború kitörésében érdekelve vannak, a fegyverkezésből és a háborúból hatalmas hasznot húznak. Csak ha a tömegek ezt megértik, válik lehetővé, hogy őket a Hitler-fasizmus háborús politikája elleni harci frontba bevonjuk. A tömegekben élő, erősen kapitalistaellenes irányzatok ezt a felvilágosító munkát lényegesen megkönnyítik.

Németország dolgozó tömegei, a munkások, alkalmazottak, tisztviselők, a városi középréteg és a parasztság *a Hitler-fasizmus nagytőkés politikájának hatását* saját bőrén érzik. Napról-napra erősbödik a tömegekben a gyűlölet a nagykapitalisták — a Kruppok, a Thyssenek, Vöglerek, Klöcknerek, Wolffok, Flickek és egyéb finánemágnások — ellen, akik Hitlert finanszírozták és akik megbízták azzal, hogy fasiszta diktatúra létesítésével biztosítsa uralmukat. Hitler és fullajtárai agitációjukban kénytelenek *ezt a kapitalistaellenes tömeghangulatot* figyelembe venni és ezért beszédeikbe néhány kapitalistaellenes frázist szőnek bele. A finánctőke azonban azt követeli, hogy könyörtelenül nyomjanak el minden olyan törekvést, amely a dolgozó tömegek életszínvonalának javítására irányul. Ilyen módon egyre nagyobb ellentmondások támadnak a Hitler-fasizmus agitációja és politikája között, melyeket Hitler nacionalista és soviniszta uszítással akar leplezni.

A dolgozó tömegek — a nemzetiszocialistákat is beleértve — békeharcának szempontjából nagy jelentősége van annak a felismerésnek, hogy *a háború a német nép számára az 1918. évi vereségnél is nagyobb vereséggel fog végződni.* A német vezérkar háborús terve a megrohanás taktikájára van felépítve, amivel együttjár az a számítás is, hogy a háború csak rövid ideig fog tartani. Ebbe a számításba azonban nagy hiba csúszott bele. Azok a hatalmak, amelyek ellen a német imperializmus a háborút provokálja, nem nézik készületlenül

ezt a politikát. Hitler megkísérli, hogy a német népet e hatalmak katonai erői felől megtévessze és abba a hiedelembe ringassa, hogy Németországnak könnyű lesz végeznie ezekkel az erőkkel. A német népet óva kell inteni az ilyen veszélyes illúzióktól. Azoknak a hatalmaknak, amelyek ellen Hitler háborúra készül, nagyobb a gazdasági ellenálló erejük, nagyobb tartalékaik vannak a hadviseléshez szükséges élelmiszerekben, nyersanyagokban és nagyobb a pénzügyi erejük, ami a hadviselés szempontjából felette lényeges tényezőket jelent.

Németország a válság folytán — amelyből csak lassan tud kilábolni — gazdaságilag rendkívül meggyengült. Az állam által szubvencionált háborús gazdaság folytán a pénzügyek nagyon rosszul állnak. A „négyéves terv" alapján most bevezetett pótanyagtermelés nemcsak sokkal drágább, mint a normális nyersanyagok felhasználása, hanem megvan a maga természetes határa is. Ehhez járul még egy, a hadviselés szempontjából rendkívül fontos tényező. Németországban és a Hitler-fasizmussal szövetkezett fasiszta államokban a néptömegek és a fasiszta elnyomó apparátus, valamint háborús politikája közt az ellentét egyre jobban elmélyül, amivel a háború egyre inkább kilátástalanná válik ez államok számára. A fejlett haditechnika, mely megsemmisítéssel fenyegeti a frontkatonákat, a hátország férfiait, asszonyait és gyermekeit, *a háborút a német nép szörnyű katasztrófájává fogja tenni.*

Ránk, kommunistákra az a súlyos feladat hárul, hogy az összes antifasisztákkal szövetségben megértessük az ország dolgozó tömegeivel, hogy *mindnyájunknak össze kell fognunk a legnagyobb veszély, a háború megakadályozására.* Csak ez az összefogás hozhatja létre azt az erőt, amely a béke fenntartására képes. A felvilágosító munka nehézségei a fasiszta terror mel-

lett igen nagyok. A fasiszták iparkodnak minden agitációt terrorral elnyomni. De a dolgozó tömegek a *suttogás módszerét* és az illegális agitáció más eszközeit annyira kifejlesztették, hogy ezek a fasiszta uralom elleni fegyverekké lettek. Minden azon múlik, hogy az egész felvilágosító munkát a háború megakadályozázására irányuló harc központjává tegyük. Új módszereket és formákat kell találnunk, hogy a felvilágosító munkát a legteljesebben kifejlesszük.

Szembe kell szállnunk azzal a felfogással, hogy a fasiszta terrorral szemben semmiféle eredményes tömegmunka és tömegpolitika, semmiféle szélesebb tömegmozgalom nem lehetséges és hogy meg kell tehát várni, amíg a Hitler-fasizmus vagy levitézlik, vagy a háború által önmagát pusztítja el. Az ilyen felfogás nem egyéb káros fatalizmusnál, amely csak a Hitler-fasizmusnak használ, mert Hitler bűnös háborús politikájának folytatását teszi lehetővé. Egész sereg jó példánk van annak bizonyítására, hogy a fasiszta uralom alatt is lehet tömegmunkát folytatni, ellenállást szervezni és fokozni a harci elszántságot. Biztosítékaink vannak tehát, hogy *rendszeres tömegmunkával és tömegpolitikával* jelentékeny erőket lehet mozgósítani a Hitler-fasizmus háborús politikája elleni cselekvő ellenállásra.

A fasizmus felszámolta az összes népjogokat és demokratikus intézményeket. Mint a nagytőke és a nagybirtok legreakciósabb csoportjainak képviselője, Németországot évszázadokra visszavetette. Mélységes vágyakozás támad és fejlődik a demokratikus szabadság iránt, amely a munkásokat, parasztokat, a középréteget, az értelmiséget és a polgárság bizonyos köreit is elfogja. A demokratikus köztársaság jelszava az, ami a jelenlegi időszakban a nép legszélesebb tömegeit egyesíti. A demokratikus köztársaságért folyó harcban, ahol a népnek döntő befolyása van, amely megsemmisíti

a nagytőke előjogait és amely gyökerestől kiirtja a fasizmust, ebben a harcban a munkásosztály lép fel a Hitler-diktatúra megdöntésére, mint a nép összefogásának hordozója és előharcosa.

Németország *dolgozó tömegeiben*, különösen az üzemekben, még a nemzetiszocialista beállítottságúakban is, *egyre nagyobb elégedetlenség nyilvánul meg* a háborús gazdálkodás következményeivel szemben. Ez az ellenállás főleg a tőkések bérleszorító kísérletei ellen irányul, de már egyre gyakrabban hallunk béremelésre vonatkozó követeléseket is a munkateljesítmények emelkedésére és a drágaságra való hivatkozással. A nemzetiszocialista párt legutóbbi kongresszusán Hitler teljes határozottsággal szállt szembe *minden béremeléssel.* A munkások hozzanak áldozatot, mialatt a napkapitalisták példátlanul nagy nyereségeket vágnak zsebre! Mialatt az osztalék milliárdokra nő, a nép keserves nyomorban sínylődik.

A fasiszta politikának ez az eredménye magyarázza meg, hogy a nemzetiszocialista tábor egyes részei miért elégedetlenkednek egyre jobban ezzel a politikával. Kezdenek emlékezni azokra az ígéretekre, amelyeket a Hitler-fasizmus a hatalom átvétele előtt tett és azt követelik, hogy a nagykapitalisták is hozzanak áldozatot és hogy a termelésből eredő milliárdos nyereségek a nép, nem pedig a kapitalisták javát szolgálják. Az ilyen követeléseket azonban a fasiszta vezérek a leghatározottabban visszautasítják. Az ilyen követeléseket kommunista követeléseknek nevezik. Nagyon gyakran tartóztatnak le és hurcolnak gyűjtőtáborba olyan SA* embereket, akik ilyen követeléseket támasztottak vagy résztvettek az ilyen követelésekre irányuló mozgalomban.

---

* *SA* — a nácipárt barnainges egyenruhás bandája. — *Szerk.*

A nemzetiszocialista tömegek kezdik megérteni azt az egyre növekvő ellentétet, amely a Hitler-fasizmus ígéretei és négyéves diktatúrájának eredményei között mutatkozik. Ez a fejlődés teszi számunkra lehetővé, hogy a Hitler-fasizmus ígéreteire hivatkozva mozgásba hozzuk a nemzetiszocialista tömegeket és bevonjuk őket a fasisztaellenes harcba. Kedvező alkalom kínálkozik erre számunkra a *fasiszta tömegszervezetekben*, ahol ezekkel a tömegekkel közeli érintkezésbe jutunk. Számos antifasisztának azzal a felfogásával, hogy ezekben a tömegszervezetekben nincs lehetőség sikeres munkára, szembenáll az a tény, hogy e szervezeteken belül a tömegek *új módszerekhez kezdenek folyamodni*, amennyiben gazdasági követeléseikért és jogaikért ezekben a szervezetekben szállanak síkra. Emellett a tapasztalat igazolja, hogy a fasiszta uralom alatt is lehet a dolgozók számára bizonyos gazdasági könnyítéseket kiharcolni.

Az utóbbi idők bérmozgalmai a *nemzetiszocialista és antifasiszta munkások közötti együttműködésre vezettek.* A mi feladatunk, hogy ezt az együttműködést az eddiginél még szorosabbá tegyük és megpróbáljuk, hogy a nemzetiszocialista tömegeket ellenállásra nyerjük meg a Hitler-kormány nagykapitalista politikájával szemben. E feladat megoldásához azonban sok újat kell tanulnunk.

A nemzetiszocialista munkások, kisiparosok, tisztviselők, értelmiségiek, parasztok *körében végzendő e felvilágosító munkánkban* figyelemmel kell lennünk gondolkodásmódjukra és lépésről-lépésre, óvatosan, a mindennapi életből vett gyakorlati példákkal kell kimutatnunk létérdekeik és a fasiszta politika közt levő ellentéteket, meg kell őket győznünk ellenállásuk szükségességéről és így kell őket lassanként átvezetnünk a fasisztaellenes arcvonalba. Ilyen irányú kísérlet már történt

a pártvezetőség említett októberi felhívásában. Csak természetes, hogy a nemzetiszocialista tömegek gondolkodásmódjából való kiindulásunk közben nem szabad a fasiszták nyelvén beszélnünk, amely nacionalista és soviniszta ideológiájuk kifejezője, de nem szólhatunk hozzájuk a mi megszokott nyelvünkön sem, mert azt nem értenék meg. Még mindig a Hitler-kormánytól várják reményeik megvalósítását. Munkánkban erről a pontról kell elindulnunk. Magunkévá kell tennünk követeléseiket és ezekért kell megmozdítani őket. E mozgalomban fogják megérteni és felismerni, hogy reményeik csalfák és hiábavalóak. De még ott is, ahol nem sikerül őket megmozdítani, meg kell győzni őket arról, hogy a fasiszta uralom a finánc- és monopoltőke érdekeinek szolgálatában áll és hogy ennélfogva sohasem fogja teljesíteni a munkások, kisiparosok és parasztok követeléseit.

A *pártvezetőség* október 1-i *felhívása* megjelölte ezeket a feladatokat. A felhívás abból a helyes kezdeményezésből indult ki, hogy a Párt taktikáját a *széles tömegpolitika* irányában kell kifejleszteni. Az egész német dolgozó nép közös érdekeiből kiindulva, olyan jelszavakat és feladatokat helyezett a Párt előtérbe, amelyek a nép napi szükségleteinek felelnek meg. A felhívás kimutatta valamennyi dolgozó — beleértve a nemzetiszocialistákat — összefogásának szükségességét és lehetőségét a vezető kapitalista rétegek és a fasiszta bürokrácia ellen. Hivatkozott a felhívás a Hitler-fasizmusnak azokra az ígéreteire, amelyekre a dolgozó tömegek súlyt helyeznek és amelyeknek teljesítését követelik, hogy ezáltal megtaláljuk *az utat, amelyen az antifasiszta és nemzetiszocialista tömegekhez a közös harc érdekében közeledhetünk.* E teljesen helyes feladat- és célkitűzés mellett, a felhívás ezt a jelszót adta ki: „A német nép egysége a béke, a szabadság és jólét

érdekében". Ezt a jelszót könnyen félre lehet érteni és a fasisztaellenes mozgalom ellenségei arra használhatják fel, hogy a nemzetiszocialista párttal való politikai egységről van szó, ami természetesen tudatos ferdítés. Amiről itt szó van, az *a nemzetiszocialista munkástömegekkel való egység* a háború megakadályozására irányuló harcban, a demokratikus jogokért, a magasabb életszínvonalért, a vezető kapitalista rétegek és a fasiszta bürokrácia ellen folyó harcban, amelynek folyamán a tömegek egyre inkább meg fognak győződni a fasiszta uralom megdöntésének szükségességéről.

A népjogok és szabadság kérdését, a tömegeknek a tömegszervezetekben, az üzemekben és községekben való irányító szerepének kérdését a nemzetiszocialista dolgozókkal való eszmecsere közben szintén ügyesen fel kell vetni és a fasiszta elvek áttörése után meg kell velük értetni a demokráciára vonatkozó követeléseinket. Milliószámra vannak munkások, iparosok és parasztok, akik még ma is bizalommal követik a fasizmust. A mi kötelességünk azonban, hogy eltérítsük őket tőle, hogy a magasabb életszínvonalért, a demokráciáért, a Hitler-fasizmus nagykapitalista háborús politikája ellen folyó harc számára megnyerjük őket. E tömegek nélkül a Hitler-fasizmust nem tudjuk megdönteni és nem tudjuk a háborút megakadályozni.

*

Németország dolgozó tömegei *egység- és népfrontjának megteremtése* az a mindenek felett álló feladat, amelynek teljesítésével a német népet az új világháború szerencsétlenségétől megóvhatjuk és amellyel a Hitler-fasizmus pestisétől megszabadíthatjuk. A német dolgozó tömegek közt a népfront iránti hajlandóság növekvőben van, habár még nem látják megvalósításának lehetőségét. De az a nagy példa, amelyet Franciaország-

ban és Spanyolországban a népfront megteremtésével a tömegeknek mutattak, a nagy szolidaritási mozgalmak a fasizmus áldozatainak megsegítésére, Dimitrov elvtárs szabadonbocsátásának kikényszerítése, a szabadságharcosok kivégzése elleni tiltakozó tüntetések, a tömegekben megerősítik azt a reményt, hogy a Hitler-fasizmus elleni és főleg háborúellenes népfront Németországban is létre fog jönni.

Mi, német kommunisták a német nép egységét akarjuk, az antifasiszta tömegeknek a nemzetiszocialista tömegekkel való egyesítését, a dolgozó tömegek szétforgácsoltságának megszüntetését, hogy segítségükre legyünk életszínvonaluk emeléséért, a demokratikus jogokért és szabadságért, a háború megakadályozásáért és a Hitler-fasizmus megdöntéséért folyó harcukban.

A Kommunisták Németországi Pártja, amely már oly nagy áldozatokat hozott a Hitler-fasizmus elleni harcban és amely igényt tart annak az érdemnek elismerésére, hogy a német munkásosztály harci szellemét ébrentartotta, mindent megtesz, hogy a munkásosztály egységfrontját és a népfrontot szövetségeseivel, a középrétegekkel és parasztsággal megteremtse. E célra a Párt a német nép életszínvonala emelésének, a demokratikus jogok és a szabadság kivívásának, főleg pedig a háború megakadályozásának és a béke megőrzésének jelszavát adta ki. A dolgozó tömegeket, a szociáldemokratákat, kommunistákat, katolikusokat és nemzetiszocialistákat felhívja, hogy e követelményekért az üzemekben és a fasiszta tömegszervezetekben közös harcra egyesüljenek. Elégtétellel könyvelheti el, hogy *e törekvés szükségességének felismerése egyre mélyebb gyökeret ver a szociáldemokrata és katolikus munkástömegekben és hogy az egység gondolata egyre inkább utat tör magának az országban.*

Az egység- és népfront létrehozásának nagy akadálya *a szociáldemokrata párt vezetőségének magatartása.* A pártvezetőség többsége a kommunistáknak az akcióegységre vonatkozó minden ajánlatát visszautasítja még akkor is, ha az akárcsak meghatározott, szűk feladatokra korlátozódik is. Ez alól bizonyos értelemben csak az emigráció kérdésének szabályozása és a menedékjogért folytatott harc a kivétel. *A pártvezetőség elutasító állásfoglalása a munkásosztály erejében való kételyből fakad* és felismerhető belőle, hogy *reményeit még mindig a burzsoáziára építi.* Ettől várja a Hitler-fasizmustól való megszabadulást. Ez a spekuláció azonban csak a fasizmus kezére játszik, mert a német népnek a fasizmus elleni harcra való egyesülését nehezíti meg.

Olyan erők is működnek, amelyek azt állítják, hogy a vereségért a kommunisták és a szociáldemokraták egyaránt felelősek, hogy mindkét párt csődöt mondott és hogy ennélfogva *egy új, harmadik erőt* kell teremteni, amely átveszi a német nép vezetését. Ez a harmadik erő szerintük az úgynevezett *népszocializmus* lenne a nemzetiszocialista Otto Strasser vezetése alatt. Strasser meg akarja reformálni a nemzetiszocializmust és azzal akarja megmenteni azt, hogy állítólag a Hitler-fasizmus nagykapitalista politikája ellen harcol és a Hitler-boncok ellen lép fel. Azzal vádolja Hitlert, hogy elárulta a nemzetiszocializmust. Nyilvánvaló, hogy ilyen nemzetiszocialista alapon nem lehet megvalósítani a német nép egységét és hogy a „népszocialista" erőknek ez a törekvése csak tovább bomlasztja a német népet és segíti a Hitler-fasizmust.

A kommunisták becsületesen küzdenek a német nép demokratikus jogaiért és szabadságáért, *a demokratikus köztársaságért*, amelynek a fasiszta diktatúra helyébe kell lépnie. Az az elgondolásuk, hogy a Hitler-fasizmust csak a német nép egységével lehet megdön-

teni és hogy jelenleg csak ezzel a jelszóval lehet harcba vinni a nép legszélesebb rétegeit. A kommunisták felismerik a német néptömegekben mélyen gyökerező akaratot a demokrácia megvalósítására, amely természetesen nem lehet a weimari köztársaság megismétlése. Ez a demokrácia, amelyet a tömegek súlyos áldozatai és a fasiszta diktatúra elnyomó apparátusa ellen folytatott kemény harc árán lehet csak kivívni, könyörtelenül ki fogja irtani a fasizmus minden gyökerét. Ebben a demokráciában a nép maga fog dönteni a népi köztársaság és kormányának tartalmáról. A német nép ezúton fogja kiküzdeni szabadságát és így fogja szabaddá tenni a szocializmushoz vezető utat. A kommunisták e demokratikus jelszava ellen irányuló minden ellenvetés vagy tudatlanságból, vagy a fasiszta diktatúra megdöntésének lehetősége körüli zűrzavarból ered, vagy csak arra való, hogy megnehezítse ezt a harcot.

Minden kommunistának elsőrendű feladata, hogy a tömegekben felébressze e harc szükségességének megértését. Minden ellenvetéssel, amely e feladatokkal és célkitűzésekkel szembehelyezkedik, meggyőzően szembe kell szállni és a harc valamennyi területén minden erőt harcba kell vetni. Főleg a *német ifjúság és a német nők felvilágosítására vonatkozik* ez, akikre a Hitler-fasizmus nemzetiszocialista és soviniszta ideológiájával és uszításával különösképpen támaszkodik, hogy megnyerje őket háborús politikájának.

Abban a nagy küzdelemben, amelyet a Kommunista Párt a Hitler-fasizmus ellen a német nép felszabadításáért folytat olymódon, hogy a nagy szövetséget a munkásosztály, a városi középrétegek és a parasztság között azzal akarja létrehozni, hogy a munkásság, a középrétegek és a parasztság követeléseiért egyenlő eréllyel küzd — a Párt egyre inkább a német nép

vezérévé válik és megteremti a dolgozó nép győzelmének biztosítékait a Hitler-fasizmus és a monopoltőke felett.

A Pártnak a német dolgozó tömegek elé kell tárnia a Szovjetunió nagyszerű példáját, amely megvalósította a szocializmust és ezt a százhetven milliós népet a Bolsevik Párt vezetésével a világ legboldogabb népévé tette. A Sztálin elvtársunk bölcs vezetésével kiküzdött szocializmus nagy győzelmének népszerűsítésével megszilárdítjuk Németország dolgozó népének hitét és bizalmát, hogy egységében megtalálhatja azt az erőt, amellyel a Hitler-fasizmust megdöntheti és kivívhatja jogát és szabadságát.

Hatalmas feladatok ezek, amelyeket a német kommunistáknak teljesíteniök kell. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha minden egyes elvtársunk Marx, Engels, Lenin és Sztálin tanításaiból merít erőt e küzdelemhez, ha mindenki helyesen alkalmazza a munkásegység és a népfront megteremtésére irányuló taktikánkat és ha fáradhatatlanul tevékenykedik a dolgozó tömegek felvilágosításán. Minden kommunista legyen méltó vezérünkhöz, Thälmann elvtárshoz, aki négy év óta van börtönben, de aki ez elszigeteltsége dacára is élénken érzi a Párttal való szoros kapcsolatát és azt a rendíthetetlen meggyőződést, hogy a német nép le fogja győzni a Hitler-fasizmust. Az ő szabadulásáért küzdünk, többi elvtársaink és valamennyi antifasiszta felszabadulásáért, ha tettekre tudjuk átváltani azokat a feladatokat, amelyek elé a pártvezetőség a Hitler-fasizmus elleni harcban, a háború megakadályozásáért, az egység és a népfront megteremtéséért vívott küzdelemben állít bennünket.

(„Die Internationale" 3—4. sz. 1937.)

NÉHÁNY TANULSÁG A NÉMET MUNKÁSMOZGALOM TÖRTÉNETÉBŐL

Az 1870-től kezdődő három évtized alatt Németországban gyors gazdasági fejlődés megy végbe. Aránylag csekély iparral rendelkező agrárországból Németország technikailag magas fokon álló nehéz- és nagyiparral bíró országgá alakul át.

Mik voltak e gazdasági átalakulás okai? Az 1870—71-es háború folytán bekövetkezett nemzeti egyesülés eltávolított minden eddigi akadályt az ipari fejlődés útjából. Az egyes különálló államok okozta, belső vámhatárokat eltörölték. Egyforma mértékegységek, érmék és súlyok könnyítették meg a kereskedelmi forgalmat, amit egységes kereskedelmi törvények is elősegítettek, az egységes birodalmi hatalom pedig a leghathatósabb módon támogatta a külkereskedelmet. A német ipar tetemesen megnövekedett nyersanyagalapot nyert szénben, ólomban, horganyban, fában, ércekben és kálisóban. Ehhez járult az az 5 milliárd francia aranyfrank, amit a francia állam háborús kártérítés fejében fizetett és ami a legkülönbözőbb módokon folyt be a német gazdaságba és hozzájárult az ipari fejlődés meggyorsításához.

Ami azonban Németországban az ipar fejlődésének különös jelleget kölcsönzött, az az addig ismeretlen

iram volt, amellyel Németország a többi ipari országot, így Franciaországot és Angliát, igyekezett behozni, aminek következtében az iparosodás sokkal magasabb technikai fokon ment végbe. Nagyüzemeket létesítettek, amelyek fejlettebb technikájuk révén racionálisabban dolgoztak és ezzel tulajdonosaiknak hatalmas nyereségeket és az üzemek kibővítéséhez ismét új tőkét hoztak.

Néhány számadat jellemezheti e fejlődés tempóját. Így a szénszállítás az 1895-től 1913-ig terjedő időszakban Németországban 167%-kal emelkedett, Angliában 52%-kal. A vasérctermelés Németországban 192%-kal, Angliában 27%-kal növekedett. A vas- és acéltermelés Németországban 252%-kal, Angliában 131%-kal. A nagyüzem felé haladó fejlődés a következő számokban mutatkozik: az 1882-től 1907-ig tartó években a nagyüzemek az alkalmazottak számát 300%-kal és a több mint ezer munkással dolgozó egész nagy üzemek 450%-kal fokozták. Ezzel szemben az ötvennél kevesebb munkással dolgozó kisüzemek az alkalmazottak létszámát csak 25%-kal tudták felemelni.

Azonban ez az ugrás, a kézművesipartól a nagyiparig, egyidejűleg összekapcsolódott az ipari és banktőke új szervezeti formájának kialakulásával. A vállalkozók kartellekbe, szindikátusokba, konszernekbe és trösztökbe tömörültek, amelyeken keresztül szélesebb területeken irányíthatták a termelést, a nyersanyagok elosztását, a rendelések feladását, az árak alakulását és az eladás szabályozását és igyekeztek a konkurrenciát kikapcsolni. Hiányos adatok szerint 1890-ben Németországban 137 ilyesfajta szervezet létezett, 1913-ban azonban már 600 kartell és szindikátus működött. Erre a fejlődésre jellemző volt továbbá az ipari és kereskedelmi tőkének a banktőkével való összefonódása. E szervezetek élére néhány nagybank állott, amelyek roppant tőkemennyiségek fölött rendelkeztek és döntő

befolyást gyakoroltak a gazdaságra. Igy az 1909-es évben kilenc berlini nagybank 11,3 milliárd márkányi hatalmas összeg fölött rendelkezett. Ez az összeg a teljes német banktőke 83%-át tette ki. Az ipari és banktőke ilyen szoros összekapcsolódása abban is mutatkozik, hogy hat berlini nagybank képviselői 751 nagyüzemben voltak igazgatók vagy felügyelőbizottsági tagok. Megfordítva: 51 nagyiparos e hat berlini nagybank felügyelőbizottságához tartozott.

Mind az iparban, mind a mezőgazdaságban a birtokok nagyarányú koncentrálása ment végbe. 1907-ben a nagybirtoktulajdon, azaz a 100 hektáron felüli birtokok, Németország művelhető földterületének 23%-át foglalta magában. E gazdaságok száma azonban az összes mezőgazdasági üzemnek mindössze ½%-át tette ki. A junkerek kezében volt ez a nagybirtoktulajdon, akik a földbirtokot politikai hatalmuk fokozására használták fel és rendkívül meggazdagodtak. Ennek érdekében vetették latba befolyásukat a parlamentben és a közigazgatásban. Az államtól az állami védvámok állandó emelését követelték, amivel megvédték a mezőgazdasági termelést a külföldi árkonkurrenciától, olymódon, hogy a külföldi mezőgazdasági termékek behozatalára bizonyos vámot szabtak meg, amit felárként hozzáadtak az eladási árhoz. Így az árakat mesterségesen felhajtották, hogy a porosz junkerek is ezeken a magasabb árakon adhassák el mezőgazdasági termékeiket. Ennek következtében évente több mint 2 milliárd márka e nagybirtokosok zsebébe került, ennyivel drágábban vásárolta a német nép a mezőgazdasági termékeket. Ez az úgynevezett állami védelem tette lehetővé, hogy e nagybirtokosok a legelmaradottabb technikai feltételek mellett termeljenek, amihez még hozzá árult a mezőgazdasági munkások roppant kizsákmányolása is.

Milyen volt ebben az időben e gazdasági fejlődéssel szemben az ország politikai szerkezete? A csúcson a monarchia állott, a császár, a királyok, fejedelmek és hercegek, míg a junkerség az államapparátus, a hadsereg és hadiflotta, az igazságügy és diplomácia valamennyi vezető pozicióját a kezében tartotta. Statisztikusok kiszámították, hogy körülbelül 23 000 junkercsalád összesen 68 000 személlyel, tehát az összlakosság kerek egy ezreléke, alkotta az állampiramis csúcsát.

A junkerekhez legközelebb álló társadalmi réteg a burzsoázia volt. Ezek a mammutvállalatok tulajdonosai, a bankok főrészvényesei, a kereskedelem és hajózás urai. Számokban kifejezve ez a réteg az első világháború előtt kereken 220 000 családot, vagyis körülbelül a lakosság 1%-át jelentette. Hogy ez a réteg milyen mértékben növelte gazdagságát, ez az adózási kimutatásokból tűnik ki, amelyek szerint Németországban az 1895-ös évben 5265 milliomos volt, 1911-ben viszont már 9341. Ez a két réteg, a junkerség és a burzsoázia képezte tehát Németország politikai szerkezetének a legfelsőbb csúcsát. E piramis tulajdonképpeni alépítményét a dolgozó rétegek adták meg.

Németország gazdasági átalakulásának megfelelően, a nagyipar kifejlődésének idején, a dolgozó társadalom összetétele is megváltozott. A lakosság mind nagyobb része vándorolt a városokba. Az eladósodott kisparasztok, középparasztok második és harmadik fiai azok, akik munkásnak mennek az üzemekbe és ezzel proletárokká válnak. Ez a fejlődés a statisztikában világosan kifejezésre jut. Így a falusi lakosság az összlakosságnak 1882-ben 40, 1907-ben 27,1 és 1925-ben már csak 23%-át tette ki.

Hogyha ezt a századforduló körüli fejlődést összefoglalva feltárjuk, úgy azt látjuk, hogy az egykor

visszamaradt, szétforgácsolt, agrár-Németország erős, iparilag fejlett, terjeszkedésre törekvő Németországgá alakult át. Németország gazdasági erejének az alapja nehéziparában, elsősorban az acél-, elektromos- és vegyiiparban, gazdasági és pénzügyi erőinek kartellek, szindikátusok és konszernek formájában való összefogásában, elsősorban pedig az árú- és tőkeexport gyors iramában rejlett.

A politikai hatalom Németországban a junkerkaszt kezében volt, amelynek érdekei azonban a legmesszebbmenően megegyeztek a nagypolgárság érdekeivel.

Az államapparátus ennek a két rétegnek, a junkereknek és a nagyiparnak, teljes mértékben a rendelkezésére állott és a gazdasági és anyagi erők bevetésével kettős célt ért el: nagyobb befolyásra tett szert a világpiacon, másrészt pedig fékentartotta a munkások feltörekvő új osztályát. Így készültek a junkerek és a nagypolgárság a belső és külső harcra.

A századforduló körül a nagytőkés államok felosztották a világot. Németország, mint utolsó a gyarmati hatalmak között, e már felosztott világnak csak a maradékait kapta meg. Hatalmas termelési lehetőségei alapján azonban a német kapitalizmus semmiesetre sem elégedett meg ezzel a helyzettel. A legélesebben vetette fel a világ újrafelosztásának kérdését. Ennek a követelménynek Németország külpolitikája is megfelelt, amelyet a junkerkaszt képviselői irányítottak. Németország a századforduló táján ugyan a legfiatalabb, de anyagilag a legerősebb és a legfejlődőképesebb állam volt és kielégítetlen gyarmati igényei miatt a legagresszívebb és a leginkább háborút szító imperialista állammá vált.

*

Milyen volt ebben az időben a munkásmozgalom helyzete? Mindenekelőtt egy rövid történelmi visszapillantásra van szükség.

A munkásság az 1848-as forradalomban lépett elsőízben a politikai küzdőtérre. A kézművesekkel és a haladó polgársággal együtt mentek a munkások a barrikádokra és harcoltak a demokráciáért és az alkotmányért.

Azonban Németország további fejlődésének kárára, a német polgárság teljesen csődöt mondott a junkerek feudális uralmának megszüntetéséért vívott küzdelemben. Saját legfontosabb célja, az egységes német köztársaság megteremtése, nem valósulhatott meg, mert a polgárság az erőteljesen kibontakozó munkásságtól való félelmében lemondott a politikai hatalomért folyó harcról és meghódolt a feudális erők előtt. A feudális reakció győzelme egyúttal a német munkásmozgalom első megmozdulásait is elfojtotta.

Csak 15 esztendővel később, 1863-ban, vonta be a német munkásságot újra a politikába Ferdinand Lassalle agitációja. Az általa alapított Általános Német Munkásegyletben a munkásság megtalálta a polgárságtól elválasztott saját politikai szervezetét. A Marx és Engels által 1848-ban kiadott *Kommunista Kiáltvány* világosan kijelölte a munkásságnak a munkásmozgalom útját és célját és Bebel és Wilhelm Liebknecht vezetésével bekövetkezett a munkásság elszakadása a polgárságtól. Ebben az időben a munkásságon belül kemény viták folytak a modern munkásmozgalom útjáról és céljáról. Az az út, amelyre Lassalle törekedett, hogy a munkásmozgalmat egy állami segítséggel támogatott szövetkezeti mozgalom vigye előre, a leghevesebb ellenzést váltotta ki Marxból és Engelsből. Bebel és Wilhelm Liebknecht segítségével sikerült végülis 1869-ben egy, a marxizmus alapján álló szociáldemokrata pártot

alakítani, amely 1875-ben egyesült a Lassalle hívei alakította párttal. Habár a Gothában létrejött egyesülés alapja olyan program volt, amely a lassalle-i felfogásnak megfelelő engedményeket tartalmazott és bár Marx éles kritikát gyakorolt ezen engedmények fölött, a létrejött egyesülés mégis a legnagyobb jelentőségű volt a munkásmozgalom megerősödésére nézve. A munkásmozgalomban a marxizmus politikai és elméleti alapelvei mindjobban megszilárdultak.

Hogy ez az egyesülés, amihez még az 1869-ben megalakult szakszervezetek is csatlakoztak, milyen erőket váltott ki, amelyekkel a munkásság gazdasági és politikai téren növekvő befolyásra tett szert, mutatták azok a szigorú rendszabályok, amelyeket Bismarck 1878-ban a kivételes törvény kibocsátásával a munkásággal szemben alkalmazott. Bármily nagyok is voltak azok az áldozatok, amelyek ezzel a fiatal munkásmozgalomra hárultak, Bismarcknak mégsem sikerült kitűzött célját elérni. A tizenkét évig tartó küzdelem végén a szociáldemokrácia csaknem 1,4 millió választóval, töretlen erőként állott. A forradalmi osztályharc győzelme buktatta meg a szocialisták ellen törvényt 1890-ben.

A kivételes törvény utáni időszakban a szociáldemokrata párt és a szakszervezetek a német munkásság nagy és erős szervezeteivé növekedtek. A munkásmozgalom igen kiszélesedett. Szövetkezeteket, betegsegélyző pénztárakat, kultúrszervezeteket alapítottak, újságokat és folyóiratokat adtak ki, közművelődési intézményeket létesítettek. Ehhez hozzájárult az aránylag békés fejlődés, melynek során a német kapitalizmus megkísérelte, hogy a német-francia háborúban szerzett hatalmi pozicióját megszilárdítsa. gy ennek a fejlődésnek a hatása alatt a munkásmozgalomban is mind erősebben előtérbe került a munkáshatalom további

kiterjesztésének a gondolata és a szocializmus kérdése nagyon is befolyásolta a politikai felvilágosító munkát.

Marx és Engels a munkásosztályt az egyetlen forradalmi osztálynak minősítette, amely éppen ezért alkalmas a szocialista eszme megvalósítására. A szocializmus megvalósulásának előfeltételeit csak akkor lehet megteremteni, ha a munkásosztály átveszi a politikai hatalmat és ha a termelőeszközök átkerülnek a proletariátus által uralt állam kezébe. Ez a marxista felfogás igen elterjedt a munkásság köreiben.

Azonban Engels 1895-ben bekövetkezett halála után — Marx már 1883-ban meghalt — felléptek azok a szociáldemokrata politikusok, akik revizió alá akarták venni a marxizmust, felállítván azt az elméletet, hogy az osztályok közötti ellentét nem élesedik, hanem tompul, hogy a létrejött vállalkozói szövetségek, a kartellek és trösztök, hozzájárulnak a termelés szabályozásához és ezzel megakadályozzák a periódikusan fellépő gazdasági válságokat. Ha nem lesznek többé válságok, akkor a dolgozó tömegek munkanélkülisége, ínsége és nyomora is megszűnik. A dolgozó nép elszegényedése helyett emelkedő jólét jön létre és a kapitalizmus ellentmondásainak kiéleződése, valamint az osztályellentétek kiéleződése helyett békés kiegyenlítődés következik be az osztályok között, a szocialista társadalomba való fokozatos belenövés perspektívájával. Ezek voltak azok a felfogások és elméletek, amelyeket ezidőtájt politikusok, mint Eduard Bernstein, Vollmar, David és a marxizmus más revizionistái képviseltek.

Ezekre a periódikus válságokról és az osztályellentét elmaradásáról szóló teóriákra erőteljes csapást mért az 1890-ben bekövetkezett nagy gazdasági válság, amely több mint két évig tartott. A gazdasági konjunktúra alatt hatalmasan felburjánzott vállalkozások tömegesen omlottak össze, üzemeket állítottak le és a tömegesen

gek munkanélkülisége, éhínsége és nyomora nagymértékben megnövekedett.

De a szocializmusba való békés belenövés teoretikusai nem adták meg magukat. A részvénytársaságok növekedésében a tőke demokratizálódásának új rendszerét látták. Véleményük szerint csupán kicsi és még kisebb részvények kibocsátására van szükség, hogy ezzel a munkások számára is lehetővé tegyék e részvények megszerzését, így ők is a nagy részvénytársaságok részeseivé válnak. A munkások részvétele által a részvénytársaságok szocialista vállalkozásokká alakulhatnak.

Ezen álszocialista és reakciós felfogásokkal és elvekkel a marxizmus következetes képviselői a legélesebben szembehelyezkedtek. Különösen Rosa Luxemburg volt az, aki 1899-ben „*Szociálreform vagy forradalom*" című híres vitairatában bebizonyította, hogy a kapitalizmus: termelés a profit felhalmozása érdekében és, hogy a kartellek és trösztök semmiesetre sem változtatják meg a kapitalizmus ezen alapvető jellemvonását. Ellenkezőleg, a profitért folytatott harc ebben a szervezeti formában még élesebben jelentkezik. Nagyobb tőkemennyiségek halmozódnak fel és nagyobb tőkék ütköznek össze. Különösen Leninnek az imperializmussal kapcsolatos kutatómunkája által vált világosan kimutathatóvá, hogy a válságok nem csökkennek, sőt, mind gyakrabban és pusztítóbban lépnek fel. Minden újabb válság a tőke további koncentrációjához és a világpiaci uralomra törő monopóliumok egyre nagyobb erőfeszítéséhez vezet. Az imperialista hatalmak ellentéteiből és azon törekvésükből, hogy ezt az ellentétet erőszakkal fenntartsák — ebből adódik elmaradhatatlan következményként az imperialista háború. Éppen ez az ellentét élesedett ki roppant mértékben az új század első évtizedében.

A növekvő háborús veszély egyre élesebben vetette fel a munkásmozgalom előtt a kérdést, vajjon, milyen eszközökkel lenne megakadályozható a háború. A kapitalizmus, a vállalkozók, az uralkodó rendszer elleni harcban, a kenyér- és bérharcban, a politikai jogokért és szabadságért vívott harcban a munkásmozgalom eddigi eszközei a propaganda, a gyűlések, tüntetések, sztrájkok és a szavazócédulák voltak. Mindezek az eszközök és módszerek nagy szolgálatokat tettek a munkásságnak a munkástömegek felvilágosításánál, toborzásánál és a küzdelmekben. De felmerült a kérdés, hogy ezek a bevált eszközök és módszerek elegendők-e az eljövendő nagyobb és felelősségteljesebb feladatokhoz. A növekvő háborús veszélynél nem azon fordul-e meg a dolog, hogy olyan eszközöket és módszereket találjanak, amelyek a kapitalizmust leverik és ezzel lehetetlenné teszik a háborút? Erre a kérdésre a választ az 1905-ös első orosz forradalom adta meg, ami nemcsak az orosz, hanem az egész európai munkásmozgalom fejlődésében fordulópontot jelent.

A cári Oroszország veresége az 1904-i Japán elleni háborúban felfedte a rendszer egész rothadtságát. A munkásoknak a bérrabszolgaság iránti gyűlölete, a parasztoknak az elnyomás elleni és az elnyomott nemzetiségeknek a cári iga miatti elkeseredése az egész nép forradalmi viharává fokozódott. Ez a vihar 1905 január 9-én, a hírhedt véres vasárnap eseményeivel kezdődött. A pétervári munkások családjaikkal együtt, egyházi zászlók és a cár képei alatt, korálokat énekelve a cár palotája, a Télipalota elé vonultak, hogy egy folyamodványt nyujtsanak át neki. A cár válaszul parancsot adott a kozákoknak, hogy lőjenek a fegyvertelen tömeg közé. Ezer halott és több mint kétezer sebesült maradt a helyszínen. Ez a rémtett a tömegek között olyan visszhangra talált, amilyenre a cár és kegyencei nem

számítottak. A pétervári, moszkvai és odesszai munkások ezen a napon többet tanultak, mint hosszú évek agitációjából. A tömegek válasza erre a rémtettre általános sztrájk volt. Az orosz munkásmozgalom történetében eddig ismeretlen sztrájkhullám kezdődött, amelyben fémmunkások, vasutasok, textil- és bányamunkások, nők és ifjúmunkások vettek részt. Azonban nemcsak a sztrájkok és az ezekben részvevő százezrek száma határozta meg e sztrájk újszerű jellegét. Inkább a sztrájkoknak politikai követelésekkel való összekapcsolása tette ezeket kifejezetten tiltakozó sztrájkokká. Ehhez járult még a matrózok zendülése a „Patyomkin" páncéloscirkálón, a sok különálló akció összefogása, egész iparágak, városok és tartományok általános sztrájkja és végül 1905 decemberében a moszkvai munkások fegyveres felkelése.

De még ennél is nagyobb történelmi jelentőségű volt a politikai életben egyre aktívabban részvevő orosz proletariátus tömegmozgalmában a munkásküldöttek szovjetjeinek a megalakulása. A forradalmi harc tüzében a tömegek új formákat és új szervezeteket alkottak maguknak. A tömegsztrájk már nemcsak a vállalkozók, a reakciósok ellen irányult, hanem az egyetemes vállalkozás, az egyetemes reakció ellen. A szovjetek minden harcosnak, a szakszervezeteknek és munkáspártoknak az egységszervezetét képezték. A harcoló tömegek saját soraikból választották ki a szovjetbe küldött képviselőiket, a legjobb, legderekabb és legrettenthetetlenebb emberek személyében.

Így az orosz munkások tömegharca választ adott az egész világ proletariátusának arra a kérdésre, hogyan kell szervezetten fellépni a reakciós államhatalommal szemben. Az orosz forradalomnak az európai munkásmozgalomra gyakorolt hatása igen nagyjelentőségű volt. Egyetlen szocialista párt, egyetlen szak-

szervezet sem hagyhatta figyelmen kívül a tömegharc azon problémáit, amelyeket az orosz forradalom felvetett.

A szentpétervári általános sztrájk első hírére az ausztriai szociáldemokrácia egyesült pártkongresszusa elhatározta, hogy előkészíti a tömegsztrájkot az általános választójogért való harcra. 1905 november 28-án hatalmas lendülettel kitört valamennyi osztrák iparvidéken az általános sztrájk. Ennek a sztrájknak a nyomására a kormány jónak látta megígérni a választási reformot. Amikor kiderült, hogy a kormány egyre halogatja a tárgyalásokat, elégnek bizonyult az újabb általános sztrájkkal való fenyegetés és kihirdették az általános választójogot. Az ezt követő választáson, 1907 májusában, több mint egymillió szavazatot nyert a szociáldemokrata párt. Az osztrák munkásság követendő példat mutatott a német munkásságnak, hogy ugyanilyen eszközökkel buktassa meg Poroszországban a szégyenletes háromosztályú választási jogot és vívja ki magának a polgári demokrácia jogait és szabadságát. A szociáldemokraták minden országos pártértekezletén és kongresszusán izgatott vitákban jutott kifejezésre a tömegek azon akarata, hogy a politikai tömegsztrájkok eszközével lépjenek fel a reakció ellen és hogy a munkásmozgalom hatalmi helyzetét megszilárdítsák.

A német szociáldemokráciában és a német szakszervezetekben nem talált ilyen egyhangú helyeslésre ez a harci eszköz. August Bebel a tömegsztrájkot békés eszköznek minősítette, amelyet csak védekezésül fognak használni a munkásosztály jogai elleni reakciós támadások esetében. E megszorítás ellenére a pártkongresszuson felszólaltak ellene azok a politikusok, akik már régóta a marxizmus revíziója felé fordították egész figyelmüket. Heine ügyvéd, a Büntető Törvénykönyvvel kezében, azt hozta fel Bebel ellen, hogy egy

tömegsztrájknál szembe lehet kerülni az államhatalommal és ezért a pártnak el kell tekintenie tömegsztrájkra való agitálástól. Bebel megadta a helyes választ:

„Szánalmas volna az a párt, amelyet ügyész és törvények eltántoríthatnának attól, hogy emberi és polgári jogait megvédje."

Továbbá azt mondotta Bebel:

„Igen semmirekellő, nyomorúságos lenne az a munkásosztály is, amelyik hagyná, hogy bitangokként bánjanak vele, akik nem mernek szembeszállni elnyomóikkal. Itt van Oroszország, itt van az 1848-as júniusi párizsi mészárlás, itt a Kommün! E mártírokkal ellentétben, Önnek még éhezni sem kellene néhány hétig, hogy legszentebb emberi jogait megvédje! Rosszul ismeri Ön a német munkásokat, ha nem tartja őket erre képesnek!"

Így beszélt August Bebel, az az ember, aki nagy bizalmat érzett a dolgozó nép tömegeinek ereje iránt. Rosa Luxemburg ezekkel a szavakkal támogatta őt:

„Az eddigi forradalmak azt bizonyítják, hogy forradalmi helyzetekben nem a tömegeket kell féken tartani, hanem a parlamentáris ügyvédeket, nehogy azok elárulják a tömegeket és a forradalmakat. Látjuk a történelemből, hogy minden forradalmat a nép vére árán valósítanak meg."

Ezekben a tömegsztrájk körüli vitákban felmerült egy érv, ami attól az időtől kezdve a tömegmozgalom minden ellenségének népszerű érve lett. David a következő szavakkal fordult az orosz forradalom tanulságai ellen: „Az oroszországi forradalom sokra tanít bennünket; elsősorban arra, hogy az oroszországi forradal-

mat semmi körülmények között nem lehet a mi németországi viszonyainkkal összehasonlítani. Ami ott helyes, lehet, hogy nálunk teljesen hibás és tisztára őrültség az orosz viszonyokból következtetéseket levonni a nálunk alkalmazandó taktikára." Ilyen utalásokat ma is igen gyakran hallunk, ezekkel mindig újra megkísérlik, hogy válságos időkben eltérítsék a tömegeket a helyes harci formák és harci eszközök alkalmazásától.

A politikai tömegsztrájkok propagálásával és alkalmazásával szembeni legkonokabb ellenállást mindenekelőtt a szakszervezetek tanúsították. A kölni szakszervezeti kongresszuson 1905-ben a szakszervezeti vezetők óva intettek az általános sztrájktól, amit — mint a határozat kimondotta — kizárólag anarchisták és tapasztalattal nem rendelkező egyének propagálnak. Egy évvel később a szakszervezeti kongresszus még az általános sztrájkra való agitációt is megtiltotta, amikor is elhangzott az a kitétel, hogy az általános sztrájk általános esztelenség. Ezzel a határozattal és azzal, hogy a párt lemondott arról, hogy akaratát a szakszervezeti vezetőségben érvényesítse, a nagy és erős szociáldemokrácia a német munkásságot hatalmától fosztotta meg. Minden további beszéd, elhatározás és határozat sem tudta elkendőzni azt a tényt, hogy a szociáldemokrácia önként lemondott egy olyan harci eszköznek az alkalmazásáról, amely az oroszországi és ausztriai tapasztalatok alapján egyedül kecsegtet sikerrel.

Felvetődik a kérdés, hogyan érvényesülhettek a szociáldemokráciában és a szakszervezetekben olyan nézetek, amelyeknek alapja a marxizmus tanaitól való ideológiai eltávolodás volt. A párt vezetőségébe, különösen pedig a szakszervezetek vezetőségébe az évek során olyan emberek férkőztek be, akik szem elől tévesztették a proletariátus forradalmi célját. Eduard Bernstein ezekkel a szavakkal fejezte ezt ki: „A végcél

semmi, a mozgalom minden." Azonban nemcsak néhány ügyvéd, szerkesztő, író és képviselő vallotta ezeket a felfogásokat, hanem lassanként a munkásságon belül is feltört egy réteg, amely magasabb képzettségű munkásokból állott, akik a monopoltőke gazdag extraprofitjából a munkások átlagfizetésén felüli díjazást kaptak, és ezáltal fogékonyabbá váltak a polgári felfogások iránt. A jobban fizetett munkások e kis csoportja könnyen hajlott a békés fejlődés és a szocializmusba való belenövés reformista felfogása felé és nagymértékben hozzájárult ezeknek a nézeteknek a terjesztéséhez. Abban is hittek, hogy a hatalmas tőkebefektetések nemzetközi összefonódásának idejében a kapitalistáknak a háború már nem üzlet és ezért nem is jelent többé veszélyt a népre nézve.

Mindemellett azonban a háború közeledése egyre nyilvánvalóbb lett. Különösen a német finánctőke kezdett sorozatos provokációkba, amelyek többízben csaknem a háború kitöréséhez vezettek. Ennek eredményeként 1907-től kezdve a háború kérdése egyre erősebben foglalkoztatta a nemzetközi munkásmozgalmat. Égetővé vált az a probléma, hogyan lehetne a háborút megakadályozni. A nemzetközi szocialista kongresszusokon, melyeket 1907-ben Stuttgartban és később 1912-ben Baselben tartottak, a szocialista pártok kötelezték magukat, hogy minden eszközzel harcolni fognak a háború ellen és ha annak kitörése már nem akadályozható meg, akkor a háború gyors befejezéséért szállnak síkra. A német párt és a német szakszervezetek elutasították a legfontosabb harci eszközt, a politikai tömegsztrájkot és ezzel megfosztották a proletariátust a háború megakadályozásának fegyverétől.

A fegyverkezés szószólói és a német imperialisták mértéktelenül megnövekedett militarizmusa elleni harc-

ban a német párt még egyszer hatalmas választási győzelmet aratott. 1912-ben 110 mandátummal vonult be az országgyűlésbe. 4½ millió szavazatot kapott a szociáldemokrácia, ez az összes szavazatoknak több mint egyharmadát jelentette. De ezt a nagy választási győzelmet a szociáldemokrata frakció az országgyűlésben a militaristákkal való együttműködéssel nyomorultul elárulta, azzal az átlátszó indokolással, hogy a fegyverkezés költségeit a vagyonosokra hárítják. Ezzel feladták azt a forradalmi elvet, mely szerint ennek a rendszernek egyetlen embert és egyetlen fillért sem áldoznak.

1913 augusztus 13-án meghalt August Bebel. A háborúelőtti idők német munkásmozgalmának legragyogóbb agitátora és legrátermettebb szervezője volt, aki egyúttal a szociáldemokrácia pártvezetőségében a forradalmi tömegakarat képviselője volt.

Nem telik bele egy év és Európát lángba borítják a német imperialisták. 1914 augusztus 1-én a német háborús uszítók a monopolszövetségekben támadásba mentek át és ezzel egy hatalmas méretű világháborút indítottak el. Nem kétséges, hogy ez a háború német részről rablóhadjárat jellegű volt. Ez a világháború az első naptól kezdve a két nagy imperialista állam, Németország és Anglia között folyt. A német szociáldemokrácia és a szakszervezetek vezetőinek a kötelessége lett volna e háborúra azoknak a rendszabályoknak a végrehajtásával válaszolni, amelyeket a baseli szocialista kongresszus 1912-ben elhatározott. A pártelnökség képviselője, Hermann Müller volt az, aki Párizsban 1914 július 30-án, tehát a háború kitörését megelőző napon, egy nemzetközi gyűlésen azt mondotta, hogy a háború az imperialista kapitalizmusból ered és ezért minden részvevő ország uralkodó osztályát terheli a felelősség. Azonban ezzel az egyértelmű állásfoglalással

ellentétben a szociáldemokrata országgyűlési frakció 78 szavazattal 14 ellenében elhatározta, hogy hozzájárul a háborús hitelek megszavazásához. A frakció keretén belül minden kiküldöttet kényszerítettek arra, hogy az országgyűlésben a többség elhatározásának megfelelően, egységesen a hitelekre szavazzon. A szociáldemokrata pártban a fegyelem ebben az időben még annyira komoly volt, hogy még Karl Liebknechtet is visszatartotta attól, hogy az országgyűlésben a frakció határozatával szemben lépjen fel, bár a frakcióban szenvedélyesen kiállt a háború és a háborús kölcsönök megszavazása ellen.

Mivel indokolta a frakció többsége ezt az állásfoglalást, amivel a háború elleni valamennyi internacionális határozatot feladták? A háborút Németország védelmi háborújának minősítették, amelyben a szociáldemokráciának a veszély órájában nem szabad cserben hagynia hazáját. Ez nyilvánvaló hazugság volt, ha figyelembe vesszük Hermann Müller Párizsban tett nyilatkozatát, amellyel megkísérelte a francia elvtársakat rábírni arra, hogy a parlamentben tartózkodjanak a szavazástól. Csak az oroszországi, bulgáriai és szerbiai szociáldemokrata parlamenti frakciók maradtak hívek a vállalt nemzetközi kötelezettségekhez és országaikban a háborús hitelek ellen szavaztak.

A nemzetközi alapelvek feláldozása, a marxizmus megtagadása, a munkásmozgalomra nézve végzetes következményekkel járt. A háborús kölcsönök megszavazása ugyanis a háború további támogatásával szétzúzta a munkásmozgalom egységét. Ha a háború kitörésekor nem is mutatkozott meg a szociáldemokrata tömegek közvetlen ellenállása, mégis roppant izgalom hullámzott bennük. Érezték, hogy itt olyasmi történt, ami ellenkezik a szocialista mozgalom nagy ideáljával.

Megzavarta őket az, hogy az országgyűlési frakció teljes egészében kivétel nélkül megszavazta a háborús hiteleket. A tömegek nem tudták, hogy Karl Liebknecht, a militarizmus- és háborúellenesség bátor harcosa ezt kizárólag pártfegyelemből tette, hogy megakadályozza a szakadást. Annál erősebben hatott azonban a határozott *nem*, ami a második szavazásnál, 1914 december 2-án elhangzott Karl Liebknecht ajkáról. Világosan rámutatott Liebknecht a háború valódi okaira, amikor azt mondotta:

„Imperialista háborúról van szó, az ipari és banktőke háborújáról a világ kapitalista uralmáért és a fontos területek politikai uralmáért."

Liebknecht eme kijelentését a háború elleni ideológiai, agitációs és szervezeti harc követte, amelyet a szociáldemokrata országgyűlési frakción belül a háború és a háborús politika ellenségei folytattak. Ennek a küzdelemnek az élén néhány vezető elvtárs állott, akik a szociáldemokrata párt balszárnyát alkották: Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Franz Mehring, Georg Ledebour, Ernst Meyer és mások. Ezek az elvtársak a párt és a szakszervezetek régi forradalmár funkcionáriusaira támaszkodtak. A pártvezetőség minden eszközt megragadott, hogy elnémítsa a háborús politika ellenzékét, melynek során nem egyszer még attól sem riadt vissza, hogy igénybe vegye a katonai hatóságokat. A háborús politikának ellenszegülő funkcionáriusokat, hogy elszigeteljék őket a tömegektől, a főhadparancsnoksággal a frontra küldették. Kíméletlenül zártak ki a pártból először egyes elvtársakat, később egész szervezeteket. Ilyenformán, a pártelnökség intézkedései következtében, a párt kettészakadt.

Ettől függetlenül, a tömegek Karl Liebknecht és

Rosa Luxemburg vezetésével, továbbfolytatták a háború elleni harcot. Már 1915 május 28-án megtartották az első háborúellenes nőtüntetést a Reichstag épülete előtt. Franz Mehring és Rosa Luxemburg folyóiratot adtak ki, az „*Internationale*"-t, amely élesen állást foglalt a háborúval és a háborús politikával szemben. A folyóiratot természetesen azonnal betiltották. Időről-időre illegális röplapok jelentek meg, amiket „Spartakus-levelek"-ként terjesztettek a tömegek között. A régi Róma rabszolgaszabadítójának nevét felvéve, egy szervezett harci mozgalom indult a háború ellen, amely 1916 január 1-én a birodalmi konferencián „Spartakus" név alatt szilárd szervezetté alakult. Nők és fiatalok vettek részt illegálisan az 1915 tavaszán Svájcban megtartott nemzetközi konferencián. Karl Liebknecht jelmondataival: „A német nép ellensége saját hazájában van" — „Nem pártközi béke, hanem pártközi harc a mi jelszavunk", a Spartakus-mozgalom megközelítette azt a jelszót, amit Lenin a háború alatt kimondott, hogy át kell változtatni az imperialista háborút polgárháborúvá, proletárforradalommá, a szocializmusért való küzdelemmé.

1916 május 1-én Berlinben a Potsdamer-Platz-on egy illegálisan megszervezett tömegtüntetést rendeztek. A Spartakus-mozgalom demonstrációra felhívó röplapjai a következő jelszavakkal jelentek meg: „Ellenségeink nem az orosz és a francia nép, hanem a német junkerek, a német kapitalisták és azok kufárkodó bérence, a német kormány. Harcra fel a szabadság halálos ellenségei ellen! Legyen vége a háborúnak! Békét akarunk! Éljen a szocializmus! Éljen a munkás-internacionále! Világ proletárjai, egyesüljetek!" A tüntetés közepette felharsant Liebknecht hangja: „A háború ellen, a békéért!"

Karl Liebknechtet letartóztatták és bíróság elé

állították. amely négyévi fegyházra és politikai jogainak elvesztésére ítélte. Ez a tény rendkívüli módon hozzájárult ahhoz, hogy a tömegeket felrázza a háború elleni küzdelemre. A Liebknecht tárgyalását megelőző napon 6.) 000 munkás tüntetett Berlinben, az ítélet kihirdetésekor Berlinben 55 000 munkás sztrájkolt, Braunschweigben pedig az egész munkásság. Németországban bekövetkezett az első politikai tömegsztrájk. Ezekben a hetekben és hónapokban, csaknem valamennyi német nagyvárosban, egyre több politikai sztrájk tört ki. Valamennyi háborúellenes demonstráció és politikai tömegsztrájk csúcspontját az 1918 januári nagy sztrájk képezte, amely már az 1917 novemberében bekövetkezett Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására robbant ki. „Több kenyeret és békét" jelszóval 2 000 000 munkás tette le a szerszámot, ebből egyedül Berlinben 500 000. A sztrájk vezetése szilárdan az üzemi munkások forradalmár vezetőinek a kezében volt.

A háború elleni harc kiélesedése a nagy nehézségek és a terror ellenére is azt mutatta, hogy a politikai sztrájk mindjobban magávalragadta a munkásságot, ugyanakkor azonban az is nyilvánvalóvá lett, hogy ebben a mozgalomban a küzdelem feladatai és céljai nem teljesen tisztázottak.

A Spartakus-mozgalmon belül is hiányzott az erősen megszervezett tömegpárt megteremtésére irányuló céltudatosság. Így csupán a következetesen háborúellenes harcosok viszonylag kis csoportja maradt, amely nem tudott a háborúellenes mozgalomnak olyan erőt kölcsönözni, amely képes lett volna végetvetni a háborús gaztetteknek. Ez a hiányosság különösen azokban a napokban mutatkozott meg, amikor a háború a német csapatok kimerülése folytán összeomlott és a legfelsőbb hadvezetőség a legsürgősebb kapitulációt követelte. Ezekben a napokban önként adódott a

forradalmi megmozdulás nagy feladata, a háborús bűnösök hatalomtól való megfosztásának céltudatos keresztülvitele és a forradalmi megmozdulás győzelmének biztosítása. Bár novemberben a munkás- és katonatanácsok az orosz szovjetek mintájára alakultak, hiányzott belőlük a forradalom keresztülviteléhez szükséges határozott és céltudatos harci szellem. Ha ilyesfajta kezdeményezések jelentkeztek, a paragrafusok szőrszálhasogatói gondoskodtak arról, hogy a katona- és munkástanácsoktól minden hatalmat megvonjanak. A német nemzetgyűlési választásokkal elvették a munkás- és katonatanácsoktól munkájuk folytatásának minden lehetőségét és magukat a tanácsokat rövid úton feloszlatták.

Ezután következtek a nagy harcok 1919 januárjában, amikor a munkásság a novemberi forradalom vívmányainak biztosításáért küzdött, másrészt viszont a kormány mindent elkövetett a harcoló munkásság erőszakos leverése érdekében. A császár lemondott ugyan, de a császári tábornokok hatalmon maradtak és átvették a csapatok vezetését, hogy leverjék a forradalmi munkásságot. 1919 január 15-én meggyilkolták Karl Liebknechtet és Rosa Luxemburgot. Amikor 1920 január 13-án a berlini munkásság az országgyűlés előtt az ellen tüntetett, hogy az üzemi tanácsokat a parlament megfossza a hatalomtól, gépfegyverrel lőttek a tüntetők közé, akik közül 42 meghalt és 105 megsebesült. Nem sokkal ezután, 1920 március 13-án, a reakció a Kapp-puccs segítségével megkísérelte, hogy újra felállítsa véres uralmát. Habár ez a kísérlet a munkások általános sztrájkján meghiúsult, a reakció mégis tervszerűen folytatta azt a politikát, amely hatalmának helyreállítását és a dolgozó tömegeknek jogaiktól való megfosztását célozta.

A reakció megalakította a Feme-* és egyéb terrorszervezeteket, a Freikorps-ot (szabadcsapat), az Orgesch-t**, a Stahlhelm-et (Acélsisak), a Schwarze Reichswehr-t*** és végül a nácik Sturmabteilung-ját (Rohamosztag, SA), amelyek többé-kevésbbé mind fel voltak fegyverezve és amelyeknek az a feladat jutott, hogy a haladó munkástömegeket megfélemlítsék és a köztársaságot megfojtsák. Azonban nemcsak a munkások ellen fordultak, hanem a polgárság demokratikus erői ellen is, amelynek neves képviselőit gyilkolták meg, így Erzbergert 1921 augusztus 26-án, Rathenaut 1922 június 24-én és másokat. Az országgyűlésnek 1922 július 28-án a köztársaság védelmére hozott törvénye — amelyhez Wirth, az akkori birodalmi kancellár azt a magyarázatot fűzte, hogy az ellenség a jobboldalon van — gyakorlati alkalmazásában a forradalmi munkásmozgalom elnyomására szolgáló törvénnyé vált,amely munkásmozgalommal szemben a rendőrség és a bíráskodás is rendkívüli brutalitást tanusított.

A gazdasági és politikai helyzet 1923-ban forradalmi helyzetté élesedett ki. A jóvátételi feltételek be nem tartása miatt, 1923 januárjában francia csapatok megszállták a Rajna—Ruhr-vidéket s ezzel ezt a fontos ipari területet a birodalomról leválasztották és a birodalom fizetőképességét teljesen kétessé tették. A munkásság helyzete katasztrofális módon rosszabbodott, és az akkori Cuno-kormány mit sem tett a helyzet megjavítására. A munkások 1923 augusztus

---

* Titkos terrorszervezet; a középkorban titkos vértörvényszék. — *Szerk.*

** Organisation Escherich — 1919-ben Escherich alapította bajor ellenforradalmi terrorszervezet. — *Szerk.*

*** Fekete Reichswehr — a reakciós katonai klikk védnöksége alatt működő illegális terrorszervezet, mely főleg katonai kiképzéssel foglalkozott. — *Szerk.*

10-i hatalmas általános sztrájkja, amelyben a két munkáspárt és a szakszervezetek együttműködtek, elsöpörte a Cuno-kormányt. A középnémet tartományokban, Szászországban és Thüringiában, a haladó munkásság, parlamenti szótöbbsége alapján demokratikus kormányzatokat alakított, és ezeknek az volt a feladatuk, hogy megvédjék a munkásokat a reakció támadásaitól. Ezzel szemben a birodalmi kormány a Reichswehrt reakciós generálisok vezetésére bízta. A gazdasági helyzet egyre válságosabb lett, ami a márka gyors elértéktelenedése következtében még fokozódott. Az infláció novemberben érte el tetőfokát, amikor is az aranymárka értéke egybillió papírmárka volt. Ezt főleg a munkások sínylették meg, akiknek bére néhány óra leforgása alatt elvesztette minden reális értékét.

A Kommunista Párt ebben az időben ismételten ajánlotta a szociáldemokrata párt és a szakszervezetek vezetőinek a közös harc megszervezését, ezeket az ajánlatokat azonban mindig visszautasították. Ennek az lett a következménye, hogy a munkásság meglehetősen tehetetlenül állott a reakció támadásaival szemben. Így sikerült a hamburgi munkások felkelését 1923 október 23-án leverni. A kormány minden, a szabadság kivívására irányuló megmozdulás elnyomására kihirdethette az ostromállapotot és végül betilthatta a szászországi és thüringiai munkáskormányzatokat. A reakció felkészült arra, hogy döntő csapást mérjen a köztársaságra. Ez azonban meghiúsult azáltal, hogy a Hitler-puccs a müncheni Bürgerbräukellerben november 8-án, idő előtt tört ki. A reakció terrorszervezeteit mégsem oszlatták fel, a Kommunista Pártot ellenben november 23-án betiltották.

Az 1923-as esztendő ezen eseményei azért különösen fontosak, mert azt mutatják, hogy a gazdasági válság ide-

jén forradalmi helyzet alakult ki, mely a munkásság egységes fellépésével lehetővé tette volna a reakció leverését és a demokratikus erők győzelmét. A weimari köztársaság államférfiainak az volt a főhibája, hogy a polgári demokrácia jellegét teljesen félreismerték és a reakcióval szemben, valamint a dolgozó tömegek megvédésénél tökéletes fiaskót vallottak. A német nagytőkések mindent akartak. A nyolcórás munkaidőről szóló törvényt felfüggesztették és helyette a vállalkozóknak megadták a lehetőséget, hogy a napi munkaidőt tizenkétórásra hosszabítsák meg. E törvény és az ezzel biztosított fokozott kizsákmányolási lehetőség segítségével teremtette meg a német nehézipar a második világháborút szolgáló, először titkos, majd nyilt fegyverkezés egyik előfeltételét.

Az 1929-es évben bekövetkezett nagy világgazdasági válságot a német monopolkapitalisták arra használták fel, hogy a gazdasági válságot Németországban még jobban elmélyítsék és meghosszabbítsák, a munkásság nyugtalanságát a legvégsőkig fokozzák, hogy ezzel a reakciós ellenintézkedések alapján megvessék és megteremtsék maguknak a nácipártban a tömegcsalás és tömegterror pártját. E pártnak az volt a feladata, hogy a háborút előkészítse.

Így történhetett meg, hogy 1932 július 20-án a reakció nyiltan ütésre lendítette öklét, Poroszországban elsöpörte a Braun-Severing-kormányt és a hirhedt Papent tette meg birodalmi biztosnak. A valóságban ez az államcsíny már átmenet volt a fasiszta diktatúrához. Sajnos, a szociáldemokrata párt és a szakszervezetek illetékes körei nem ismerték fel ennek a csapásnak a valódi horderejét és a kommunisták ajánlatára, az általános sztrájk kihirdetésére azzal válaszoltak, hogy panasszal fordultak az államügyészséghez. Ilyenformán egész Németországban gyors iramban haladtak

előre a fasiszta diktatúra létrehozásának előkészületei, ami azután, mint ismeretes, 1933 január 30-án a kormányhatalomnak a nácipártra való átruházásával következett be. Ha a közbeeső időben, az államcsíny végrehajtásának idejétől kezdve Poroszországban megszervezték volna a munkásság egységes harcát, akkor el lehetett volna hárítani Németország felől ezt a szerencsétlenséget. Az ebben az időben megtartott birodalmi gyűlési választások, először 1932 július 31-én, majd ugyanazon év november 6-án, a munkástömegek radikális hangulatának nagymértékű emelkedését mutatták. Így a Kommunisták Németországi Pártja az első választás alkalmával 5,2 millió szavazatot kapott, a második választásnál pedig 5,9 millió szavazatot, a szociáldemokrácia 7,9, illetve 7,2 milliót. A két pártnak 221 mandátuma volt, a nácik 196 mandátumával szemben. De a munkásság harci készsége még sokkal nagyobb volt, mint ahogy azt ezek a választási számadatok kifejezik. A munkásság nagy veresége lett a következménye annak, hogy ezt az erőt nem vetették latba, ami a továbbiakban a végzetes hitleri háborúhoz és a német nép katasztrófájához vezetett.

*

Milyen tanulságokat vonhatunk le a munkásmozgalom eddigi történetéből? Mit tanulhatunk abból, amit azután a jelenben felhasználhatunk? És mi történjék most, hogy elkerüljük ezeknek a hibáknak a megismétlődését és biztosítsuk a demokratikus mozgalom győzelmét?

Foglaljuk össze fejtegetéseink eredményét ebből a szempontból:

1. A munkásságnak tájékozódásul a saját és országa jövőjének további alakulásához egy teljesen

megbízható iránytűre van szüksége. Ez az iránytű a marxizmus elmélete, amelyet az imperializmus korszakában, amelyben mi élünk, rendkívül értékesen egészített ki és fejlesztett tovább Lenin kutatómunkája, úgy, hogy teljes joggal beszélünk a marxizmus-leninizmus elméletéről. Ezt az elméletet a munkássággal megismertetni, mindenekelőtt azonban a munkásmozgalom, a párt- és a szakszervezetek funkcionáriusaival, ez egyike az előttünk álló nagy feladatoknak. Ennek elvégzése nélkül fennáll az a veszély, hogy a reakciónak ismét sikerül a munkásságot félrevezetni és őt egy új háború tervéhez felhasználni. Éppen ezért a munkásság soraiban jelentkező olyan felfogásokat, melyek szerint a marxizmus elavult és túlhaladott elmélet, a leghatározottabban vissza kell utasítanunk. A történelem menete és a fennálló tények, tartalmilag teljesen igazolják ezt az elméletet.

2. A további tanulság, amit le kell vonnunk, a marxi-lenini elmélet alkalmazása politikánkban és harcunkban a demokrácia kibontakozása és biztosítása, valamint a béke biztosítása érdekében. Küzdelmünkben és cselekedetünkben állandóan szem előtt kell tartanunk azt a célt, hogy a munkásosztály többségét megnyerjük a reakció leveréséért és a szocializmushoz vezető út előkészítéséért folytatott harcnak.

3. A harmadik fontos tanulság a munkásosztály szétszakadásának maradéktalan leküzdése és megdönthetetlen egységének megvalósítása. Ehhez mindenekelőtt egy erős, a marxizmus-leninizmus alapján álló szocialista párt egységes vezetése szükséges.

4. Ameddig a kapitalizmus fennáll, fennállnak az azon alapuló osztályellentétek is a termelőeszközök birtokosai és a dolgozó tömegek között. Ezek a tömegek a termelőeszközök birtokosaitól függnek és kénytelenek szakadatlan harcot folytatni a termelt javakban való

részesedésük emeléséért és életkörülményeik megjavításáért. *Ez a harc az osztályharc, aminek a dolgozó tömegek győzelmével kell végződnie.*

5. További tanulság: a reakciót, a militarizmus és imperializmus támaszait, a junker nagybirtokosokat, az ipari nagytőkéseket és pénzmágnásokat meg kell fosztani hatalmuktól. Ezektől hatalmi eszközeik: a föld, az üzemek, a bankok kisajátításával minden hatalmi pozíciót el kell venni. Ehhez az is hozzátartozik, hogy az államapparátust, az üzemek vezetőségét és a közintézményeket alaposan meg kell tisztítani minden reakciós elemtől.

6. Végső nagy tanulságként: a mezőgazdaság és ipar termelőeszközeit a dolgozó nép demokratikus önkormányzati szerveinek kezébe kell adni. Ez az út vezet a szocializmushoz. A szocializmus megvalósítása feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a demokráciát és a békét biztosítsuk és az emberiség jólétét a legmagasabb fokra emelhessük. A dolgozó nép minden harci erőfeszítése e cél elérésére kell, hogy irányuljon.

Az, hogy a munkásmozgalom történetének elmúlt évtizedeiben ezeket a tanulságokat nem vonták le, a dolgozó nép, a munkásság súlyos vereségeihez vezetett. Ha mi most megszívleljük ezeket a tanulságokat, bekövetkezik a dolgozó nép győzelme és megvalósul a szocializmus.

(Részlet egy előadásból. 1946.)

KÉT FORRADALOM — KÉT EREDMÉNY

November hetedike és kilencedike

A hitleri Németország feltételnélküli katonai kapitulációja után most másodízben emlékezünk meg az 1917-es Nagy Októberi Szocialista Forradalom és az 1918-as polgári-demokratikus novemberi forradalom évfordulójáról. A megemlékezések napjai számunkra, szocialisták számára, mindíg újra alkalmat jelentenek arra, hogy a multból levonjuk a tanulságokat. A történelmi tanulságok megvilágítják előttünk a jelent, érthetővé teszik a történelmi összefüggéseket és megkönnyítik számunkra a jövőben való tájékozódást. Nagy mestereink, Marx és Engels, fáradhatatlanul hívták fel a szocialista munkások figyelmét a történelem tanulmányozásának szükségességére. Ők maguk a német parasztháború, az 1848-as franciaországi és németországi forradalmak, a Párizsi Kommün felülmúlhatatlan leírásával és számos más művükkel erős fegyvereket teremtettek a polgári osztály reakciós történelmi mítoszának lerombolásához.

Az 1917-es oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom és az 1918-as németországi polgári forradalom, valamint ezek előfeltételei és lefolyása közötti összehasonlítás és tanulságaiknak a jelenre való alkalmazása egy cikk keretén belül csak néhány leglényegesebb pontra szorítkozhatik.

Az 1917-es Nagy Októberi Szocialista Forradalom előfeltételei

A marxisták által a monopolkapitalizmus szükséges következményeként előrelátott imperialista világháború — 1914 augusztusában kitört. A II. Internacionále határozataival ellentétben — hogy a háborút minden eszközzel megakadályozzák és amennyiben mégis kitörne, úgy a háború gyors befejezéséért küzdjenek — a II. Internacionále vezetői a hadviselő burzsoázia oldalára álltak. Csaknem valamennyi szociáldemokrata parlamenti frakció megszavazta a háborús hiteleket és eszeveszett soviniszta háborús propagandába kezdett.

A bolsevikok a háború első napjától kezdve a háború ellen foglaltak állást. Parlamenti frakciójuk a háborús hitelek ellen szavazott, amiért aztán Szibériába száműzték őket. Már 1914 novemberében Lenin megfogalmazta jelszavát: „Átváltoztatni az imperialista háborút polgárháborúvá." Ezzel a bolsevikok utat mutattak Oroszország és minden háborút viselő ország munkásosztályának a háború puszta legyőzésén túlmenően a saját osztályköveteléseik felvetéséhez, a szocialista cél kivívására. Ellentétben a II. Internacionálában uralkodó felfogással — hogy a szocializmus csak a legelőrehaladottabb országokban egyidőben bekövetkező forradalom útján győzhet — Lenin azt bizonyította, hogy a kapitalizmus egyenlőtlen gazdasági és politikai fejlődése következtében egyetlen országban is győzhet a szocialista forradalom. „Az imperializmus, mint a kapitalizmus legfelsőbb foka" című írásában Lenin már 1916-ban kifejtette, hogy egy forradalmi pártnak az a feladata, hogy erőit az imperialista front leggyöngébb pontjára koncentrálja és ezen a helyen a láncot eltépje. E tanítások szerint küzdött a Bolsevik Párt

minden terror, fegyház és száműzetés dacára is a tömegek között.

A vereség a frontokon, a tökéletes gazdasági káosz, a cári udvar korrupt és áruló viselkedése a cári kormány elszigetelődéséhez vezetett. Az Antanttal (Anglia és Franciaország) egyetértésben az orosz burzsoázia palotaforradalmat készített elő, hogy önmaga álljon a kormány élére és hogy megelőzze a közelgő szocialista forradalmat.

A nép a frontokon elszenvedett vereségekre, az élelmiszerszállítás és tüzelőellátás teljes csődjére gyorsabban reagált, mintsem a burzsoázia akciója keresztülvihető lett volna. A szentpétervári munkások egyik sztrájkmozgalma hamarosan valamennyi üzemre átterjedt és a pétervári garnizon szimpátianyilvánításához vezetett. 60 000 katona állt át 1917 március 12-én a sztrájkoló munkások oldalára. Minisztereket és tábornokokat tartóztattak le. A munkások — mint 1905-ben — munkásszovjeteket létesítettek, a katonaság követte példájukat, Pétervárott az egyesült munkás- és katonaszovjet uralkodott. Ezzel bekövetkezett a demokratikus polgári forradalom győzelme.

A megalakuló ideiglenes kormányban, amely kapitalisták és ezek junkerbarátainak képviselőiből állott, sem az akarat, sem a szándék nem volt meg, hogy az ország két legfontosabb létkérdését megoldja, hogy kenyeret és békét szerezzen. A kormányzat propagálta a háború folytatását a győzelmes befejezésig és vonakodott praktikus intézkedéseket tenni azirányban, hogy a parasztoknak földet, a munkásoknak pedig kenyeret adjon.

A kormánnyal szemben állottak a munkás- és katonaszovjetek. A fegyveres nép a szovjeteket hatalmi szerveinek tekintette, amelyek minden követelését érvényre juttatják. Így a munkásosztály kezdeményezésére kettős hatalom jött létre. „A forradalom a proletariátus műve volt" (Lenin), amely hősies tettét-

vel a dolgozók legszélesebb tömegeit sodorta magával. A kormány folytatni akarta a háborút és ezt valóban meg is tette — a nép azonban békét akart. A nép szervezeteinek, a szovjeteknek dönteniök kellett. Forradalmi időkben a tömegek hónapok alatt többet tanulnak, mint egyébként évtizedek folyamán. A parasztság hamarosan rájött, hogy egyedül a bolsevikok harcolnak következetesen a kenyérért és a békéért; az elnyomott nemzetiségek milliós tömege felismerte annak a bolsevista jelszónak az igaz voltát, amely minden népek egyenjogúságát hirdeti. A reakció kétségbeesett erőfeszítéseket tett a szocialista forradalom győzelmi menetének feltartóztatására. Júniusban a kormány a fronton új offenzivát indított, amely siralmas módon meghiúsult és amely a tömegek izgalmát a forrpontig fokozta. Amikor a munkásság és a katonaság július elején hatalmas tüntetésen nyilvánította ki újra békevágyát, a kormány Pétervárott borzalmas vérfürdőt rendezett közöttük. A Bolsevik Párt ellen dühödt terror kezdődött, úgy, hogy a Párt kénytelen volt illegalitásba vonulni. A burzsoázia magához ragadta a hatalmat és megkísérelte, hogy leplezetlen ellenforradalmi diktatúrát állítson fel. 1917 augusztus végén Kornjilov tábornok ellenforradalmi puccsot készített elő, amelynek az lett volna a feladata, hogy végleg leszámoljon a szovjetekkel.

A Bolsevik Párt vezetésével a pétervári munkások felfegyverkeztek és leverték a Kornjilov-féle felkelést. Ekkor kitűnt, hogy a Bolsevik Párt a forradalom döntő erejévé növekedett és hogy a szovjetek bírták a széles néptömegek rokonszenvét. Politikájuk egyenességével, engesztelhetetlenségükkel azok iránt, akik folytatni akarták a háborút, forró igyekezetükkel a béke létrehozásáért, a bolsevikok nyár végére a szovjetekben többségre tettek szert.

1917 november 7

Az ideiglenes kormány, mensevik és szociálforradalmár poroszlóival együtt, elutasítóan állt szemben a nép kenyér, béke és szabadság iránti követeléseivel. A Bolsevik Párt elhatározta, hogy a pétervári szovjetre támaszkodó fegyveres felkeléssel elűzi a kormányt. Amidőn 1917 november 7-én este összeült a Szovjetek II. Összoroszországi Kongresszusa, a hatalom Pétervárott szilárdan a szovjetek kezében volt. A szovjetkongresszus átvette a hatalmat, megalkotta a szovjetkormányt, a Népbiztosok Tanácsát és elhatározta, hogy a helyi munkás-, paraszt- és katonaszovjeteken keresztül az egész országban átveszi a hatalmat. Azokat a tiszteket, akik nem vetették magukat alá az új Szovjethatalom rendelkezéseinek, zendülőknek nyilvánították és ennek megfelelően bántak el velük.

Így a forradalom *előtt* és a forradalom *folyamán* jött létre a munkás- és parasztszovjetek új uralkodási formája. Az uralomra jutott munkásosztály azonnal hozzáfogott programja megvalósításához. Még azon az éjjelen egy békehatározat alapján minden háborút viselő országhoz azt a felhívást intézte, hogy a béketárgyalások előkészítése céljából azonnal kössenek 3 hónapos fegyverszünetet. Az új forradalmi kormány a híres „Mindenkihez" című felhívással a kormányok megkerülésével közvetlenül a világ dolgozóihoz fordult azzal a felszólítással, hogy ők is segítsenek „teljes sikerre juttatni a béke ügyét és ezzel együtt a lakosság, a dolgozó és kizsákmányolt tömegeknek minden rabság és minden kizsákmányolás alóli felszabadításának ügyét". Oroszország új, forradalmi hatalma a békéért folytatott harcban született, a béke létrehozásáért folytatott harcban erősödött meg és a békével biztosította a maga számára a tömegek bizalmát.

A Szovjetkongresszus teljesítette a parasztság követelését, mely szerint: „A földnek földesúri tulajdonát azonnal és minden váltság nélkül eltörlik" és a földet a dolgozó parasztságnak ingyenes használatra adta át. A parasztság a forradalomtól 150 millió hektár földet kapott és megszabadult az évi 500 millió aranyrubel összegű bérleti díj fizetésétől. A föld minden kincse, az erdők és vizek a nép tulajdonába mentek át. Ezzel a határozattal végérvényesen megszilárdult a munkásosztály és a parasztság közötti történelmi szövetség. A parasztság milliós tömege, azaz a lakosság nagy többsége, ettől kezdve a Szovjethatalomban földbirtokának kezesét látta. Ez tehát a titok nyitja, hogy a polgárháborúk és intervenciók éveiben és a nácimegszállás négy esztendeje alatt miért védték meg a szovjet népek vérükkel a Szovjethazát és miért győztek a rablók fölött. A szovjetparaszt földjét a munkások vezette szovjetek kezéből kapta. Ezért nem áll ellenségesen szemben egymással a Szovjetunióban város és falu, ellenkezőleg, a forradalom szövetségben egyesítette őket. A szovjet falu a szocialista forradalom egyik erőforrása.

A Szovjetkongresszus valamenyi nagyüzem, a bankok, vasutak, a külkereskedelem és a kereskedelmi flotta államosítása révén megszilárdította a munkásosztály uralmát. Az ellenforradalmi pártokat betiltották, sajtójukat beszüntették és keresztülvitték az egyház és állam azonnali szétválasztását. Ezek voltak azok az intézkedések, amelyek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmét megerősítették.

Az 1918-as novemberi polgári forradalom előfeltételei

A császári Németország imperialista urai provokatív és agresszív külpolitikájukkal kiváltották a világháborút és őrült rablási terveikkel az egész világot

ellenségükké tették. A 4 évi véres háború után, melyben 2 millió ember pusztult el és minden tartalék kimerült, Ludendorff és Hindenburg a császári kormánytól a fegyverszüneti tárgyalások azonnali megkezdését követelte. Ez 1918 szeptember 29-én történt, 6 héttel a forradalom *előtt.*

A szociáldemokrata pártvezetőség a háború első napjától kezdve a háborút viselő burzsoázia oldalán állott. A frakciókényszer segítségével létrejött a szociáldemokrata birodalmi gyűlési képviselők egyhangú határozata a háborús hitelek megszavazásáról. Így a párt és a frakció vezetősége megtagadta a nemzetközi határozatokat, amelyek a háború elleni harcot hirdették. Amikor Karl Liebknecht a második szavazás alkalmával decemberben, a háborús hitelek ellen nyilatkozott, a párt és a nép elárulásával vádolták meg. Liebknecht és közeli barátai, Rosa Luxemburg, Franz Mehring, Leo Jogiches vezetése alatt a Spartakus-szövetségben tömörült ellenzék harcra szervezte a tömegeket a háborús hitelek megszavazói ellen, a háborús kormányzat ellen — a béke létrehozásáért. 1915-ben a nők és fiatalok nagygyűlései, az 1916-os május 1-i demonstráció, politikai tömegsztrájkok Karl Liebknecht fegyházraítélése miatt, az 1917-es matrózlázadás, mind egy-egy szakasza a tömegek békéért folytatott küzdelmének. Hatalmas lendületet kapott a háborúellenes mozgalom az oroszországi forradalom közvetlen hatása alatt. Német és orosz katonák összebarátkoztak. Nagy német csapatrészek váltak „megbízhatatlanokká", ezeket aztán büntetésképpen a nyugati frontra küldték. Ez az intézkedés a nyugati hadszintéren küzdő csapatok békehangulatának megerősödését eredményezte.

Orosz munkások, parasztok és katonák a forradalommal befejezték a háborút, a tiszteket leváltották és a tanácsokon keresztül megteremtették a maguk

sajátos proletáruralmi formáját. A példa követésre talált. 1918 elején a hadianyaggyártó munkások hatalmas sztrájkjai, amelyekben a munkások százezrei vettek részt, az Októberi Forradalom győzelmének a visszhangjai voltak. Bár ezeket a sztrájkokat megfojtották, mégis, a forradalmi mozgalom mindinkább tömegjelleget öltött. Megszilárdította a tömegek abbeli véleményét, hogy a háború reménytelenül elveszett és ez 1918 őszén erős nyomást gyakorolt és meggyorsította a fegyverszünet létrejöttét.

A katonai összeomlás az ellenfél szövetségének túlereje miatt következett be. A forradalmi felkelés akkor kezdődött az országban, amikor a katonai vereség a fronton már megpecsételődött. A tőrdöfésről szóló legenda a legyőzhetetlen hadseregről, amelyet hazája árult el, a háborús bűnösök meséje volt, hogy elkendőzzék a néppel szemben elkövetett gaztettüket és hogy előkészítsék az új háborút.

1918 november 9

November 9-e végetvetett a dinasztiák uralmának és kikiáltotta a köztársaságot. Szabadságot és számos fontos demokratikus jogot hirdettek ki, úgymint az általános titkos választójogot, szövetkezési, sajtó- és véleményszabadságot. De hogyan fogott hozzá a köztársaság az alapvető kérdések megoldásához? „Minden forradalom legfőbb kérdése az államhatalom kérdése" (Lenin), és ez teljes világosságában állott a népbiztosok szociáldemokrata kormánya előtt. Az Antant a német csapatok megszállta területek megadott határidőn belüli kiürítését és a csapatok leszerelését kívánta. Ezzel a feladattal a novemberi forradalmi kormány Hindenburg és Gröner császári generálisokat bízta meg és velük az egész monarchista, reakciós tisztikart.

Az orosz forradalom példája nyomán a német hadseregben és a német flottában is katona- és tengerésztanácsok alakultak meg. Egy demokratikus, haladó kormánynak ezekben a katonatanácsokban, ugyanúgy mint a munkástanácsokban, a tömegek közötti legerősebb támaszait kellett volna látnia. Ehelyett a kormány beszédekkel és leiratokkal igyekezett helyreállítani a császári tisztikar megingott tekintélyét. Az 1918 november 12-i rendelet kifejezetten kimondotta:

> „A rang szerinti megkülönböztetés fennmarad. A katonatanácsok legfőbb kötelessége meggátolni az esetleges zavargásokat és zendüléseket."

Az egyetlen jog, amit a kormány a katonatanácsoknak meghagyott, „tanácsadói vélemény az ellátás, szabadságolás és fegyelmi büntetések kiszabása kérdésében" volt. A katonatanácsok minden kísérlete, hogy intézményüket a reakciós tisztikar elleni hatalmi eszközzé építsék ki, a kormány konok ellenállásába ütközött. A munkás- és katonatanácsok országos kongresszusának azon határozatáról, hogy a hadsereg és tengerészet feletti legfelsőbb parancsnokságot a népbiztosokra és a munkás- és katonatanácsok végrehajtótanácsára ruházzák rá, a kormány nem vett tudomást. Egyedül Hindenburgban és a legfelsőbb hadvezetőségben látta a rend helyreállításához szükséges erőt.

Ezzel egyidejűleg a szociáldemokrata szakszervezeti vezetők rátértek arra, hogy az üzemi munkások forradalmi akaratát megtörjék. Négy nappal a forradalom után összeültek a nagyiparos Stinnes-szel és egy központi munkaközösségi szerződést kötöttek meg. A vállalkozók kötelezik magukat a szabad szakszervezetek elismerésére és az általuk megteremtett sárga szakszervezetek eltávolítására. Ennek ellenében a szakszervezeti vezetők

kötelezik magukat a „forradalmi zavarok" beszüntetésére és arra, hogy az üzemekben helyreállítják a nyugalmat és a rendet.

A szociáldemokrata kormány ugyan saját miniszteret ültette a minisztériumok élére, de az államtitkártól kezdve (lásd Meissner) az irodavezetőig az apparátus megmaradt régi összetételében. A népbiztos-kormány ezen határozataival a novemberi forradalom sorsa is eldőlt. Ahelyett, hogy döntő hatalmi tényezővé tette volna a munkás- és katonatanácsokat, a kormány mindjobban háttérbe szorította azokat, míg végülis a nemzetgyűlés fölöslegesnek nyilvánította őket. A legfontosabb hatalmi gépezet, a hadsereg, nem vált a forradalom eszközévé, hanem a junkerek és a burzsoázia kezében maradt. A hadsereg Hindenburg vezetésével ilyenformán a nagypolgárság rendelkezésére bocsátotta a katonai erőt a forradalmi megmozdulás minden újabb kísérletének a leveréséhez.

A szakszervezeti vezetők megegyezése a vállalkozók szövetségeivel biztosította a vállalkozók számára az exisztenciát és egyúttal az uralkodó vezetést az egész gazdasági életben. A régi tisztviselői apparátus fenntartása kezdettől fogva lehetetlenné tette a közigazgatási testület bármilyen demokratizálását. A szociáldemokrata kormány nem tekintette a szocialista út előfeltételének azt, hogy megteremtse a munkásság egységét és annak az államra és a gazdasági életre való befolyását érvényesítse. Éppen ellenkezőleg, gondosan ügyelt arra, hogy a reakciós erőknek ugyanolyan módon biztosítsa a demokratikus jogokat. Igen vigyázott, nehogy a polgárságot elriassza, de egyáltalán nem volt félénk, amikor a forradalmi munkásság legbrutálisabb ledorongolásáról volt szó.

November 9-e után 6 héttel már megkezdődött a gyilkos hajsza Karl Liebknecht, a szocialista

ellen, aki elsőként hirdetett harcot Németországban a háború ellen. Ez a „mindenki demokráciája" megengedte, hogy már 1918 decemberének végén plakátokat ragasszanak ki, amelyek Karl Liebknecht és barátai nyílt legyilkolására uszítottak. Az önkéntes alakulatok megszületésétől kezdve a forradalmi munkások lefegyverezéséig, Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg és ezernyi más proletár meggyilkolásáig, a Kapp-puccson keresztül a Stahlhelmig és az SA-ig egyenes út vezet Hitlerhez, a nácirezsimhez, a második világháborúhoz és ezzel népünk legnagyobb katasztrófájához.

A két forradalom eredményei

Mindkét forradalom eredményeinek rövid összehasonlítása a következőket mutatja:

Oroszországban a bolsevikok forradalmi marxista pártjának vezetésével a munkás- és paraszthatalom győzött. Örök időkre szétzúzta a földbirtokosok és kapitalisták gazdasági és politikai erejét. Munkások és parasztok a szovjetek hatalmára támaszkodva hozzáláthattak a szocializmus építéséhez. Kispolgárság és értelmiség megtalálta a helyét ebben a hatalmas gazdasági és kulturális forradalomban. Ma munkások, parasztok és értelmiségiek ugyanolyan joggal és ugyanazzal a büszkeséggel tekintenek „a maguk" munkájára, arra a hatalmas erőre, amit a fasiszta rablótámadás elhárításában kifejtettek. Az elmaradott parasztországból a Szovjetunió dolgozói hatalmas szocialista államot alkottak, amelynek szava a világpolitika minden kérdésében súllyal bír.

Németországban a forradalom nem jutott tovább néhány polgári-demokratikus követelmény megvalósításánál. A forradalom továbbvitelének egyetlen kísérlete sem sikerült, amely a szocialista célhoz vezetett

volna. Nem is sikerülhetett, mert a német proletariátusnak a döntő helyzetben nem volt egységes, forradalmi, marxista tömegpártja. A proletár erők nem folytattak egységes harcot a reakció erői ellen és felőrlődtek az egymásközötti harcban. A proletár táborban dúló testvérharc eltaszította a nemproletár dolgozó rétegeket, melyek ezáltal a reakciós pártok erőtartalékai lettek. A szavazócédula mindenhatóságába vetett hit még erősebb volt, mint az a marxista felismerés, hogy a tömegeknek a törvényhozó és végrehajtó hatalom fölött gyakorolt ellenőrzési joga nélkül a „mindenki demokráciája" szükségszerűen a dolgozó nép ellen irányul.

Így történhetett meg, hogy 1918—19-ben Németországban még a polgári-demokratikus átalakulás sem történt meg. A reakciós-monarchista államapparátus megmaradt, a háborús bűnösöket nem büntették meg, a monopoltőkéhez nem nyúltak hozzá. Ezzel előkészítették a termőtalajt, amelyben a náci vetés olyan dúsan felburjánozhatott.

Tanulságok a jelenre

Két forradalom története ismét bebizonyítja annak a marxi tételnek a helyességét, hogy „valamennyi osztály közül, amely napjainkban a burzsoáziával szembenáll, egyedül a proletariátus valóban forradalmi osztály". Vezetőszerepét a proletariátus azonban csak akkor tudja betölteni, ha áthidalja a munkásmozgalom szétszakítottságát és politikai egységgé lesz. Éppen ezért le kell vonni az első és legdöntőbb tanulságot, hogy a munkásosztály demokratikus jogainak és szabadságainak biztosításához és a szocialista győzelem előfeltételének megteremtéséhez a legsürgősebb feladat a munkásosztály szervezeti egységének létrehozása.

A második tanulság az, hogy a reakciós erőket

teljes mértékben ki kell kapcsolni az állami és községi apparátusból, ahogyan ezt most a szovjet övezetben keresztülvitték.

Harmadsorban népünk dolgozó rétegeinek, különösen a munkásosztálynak, az államban és a közgazdaságban biztosítani kell a döntő befolyást, mert ezek a rétegek képezik a demokrácia szilárd alapjait.

Negyedszer azokat, akik két világháborúért felelősek, a német monopolkapitalistákat és junkereket, teljesen meg kell fosztani hatalmuktól. Ezért sürgősen szükséges, hogy tulajdonaikat kártérítés nélkül elvegyék és azokat a nép tulajdonává tegyék.

Ötödször pedig végre kell hajtani a militaristáknak az egész közéletből való kikapcsolását, a militarista szellem kiirtását, mert csak így biztosítható népünk számára a béke.

Ezek a legfontosabb tanulságok, amelyeket népünknek ma a két forradalomból le kell vonnia. Ezek a tanulságok gyakorlatilag megvalósíthatók, amennyiben a német munkásság képes erőinek az egységét létrehozni és ezáltal egész Németországban a vezető politikai tényezővé válni. Akkor, de csakis akkor épít majd fel a német nép életképes demokráciát és biztosítja a békés fejlődést. Ezen az úton újra vissza fog találni a békeszerető népek családjába és tiszteletet és tekintélyt fog szerezni magának az összes népek, különösen pedig a nagy szocialista Szovjetunió előtt!

(„Einheit", 1. évf. 6. sz. 1946 november.)

A NÉMET IMPERIALIZMUS ÉS FEJLŐDÉSÉNEK TANULSÁGAI

Ha mi 1918-ban . . .

I.

A Hitler-rezsim összeomlása a német népet, különösen pedig a német munkásságot nagy feladatok megoldása elé állította. E feladatok közé tartozik a német imperializmusnak — mint ama végzetes politika főbűnösének, amely Németországot rövid harminc esztendő leforgása alatt kétszer vitte a szakadék szélére — megsemmisítése is. E feladat teljesítésének előfeltétele a német imperializmus különleges jellegének a megismerése és azoknak az erőknek a felkutatása, amelyek 1918 után a német imperializmus megmentéséhez vezettek.

Lenin az imperializmust elméleti síkon elemezve megállapítja:

> „Az imperializmus tehát kapitalizmus, amely fejlődésének abban a szakaszában van, amelyben kialakult a monopóliumok és a finánctőke uralma, a tőkekivitel kimagasló jelentőségre tett szert, megkezdődött a világ feloszlatása a nemzetközi trösztök által és befejeződött a föld egész területének felosztása a legnagyobb kapitalista országok által."*

---

* *Lenin.* Válogatott művek. I. köt. Szikra 1948. 990. old

Ezeken — az imperialista fejlődésre minden országban érvényes jellemvonásokon — kívül, a német imperializmus még különleges vonásokat is mutat, amelyek Németország fejlődéséből adódnak. E fejlődés feltűnő ismérve, hogy Németországban a demokratikus erőknek nem sikerült a polgári-demokratikus forradalmat győzelmesen véghezvinni. Így a feudális nagybirtok Németországban sértetlen, a kelet-elbai junkerek gazdasági és politikai hatalma, mint a feudalizmus legdöntőbb képviselőié, töretlen maradt. Ennek következtében a junkerek előbb a kapitalizmusba, majd az imperializmusba nőttek bele. Engels a német államot a birodalom alapításakor a következőképpen jellemezte:

„. . . Az állam mindjobban eltávolodik a nagy nép tömegek érdekeitől, hogy földesurak, tőzsdések és nagyiparosok konzorciumává alakuljon át a nép kizsákmányolására . . .”

E szavakkal Engels találóan jellemzi azt, ami a német imperializmus fejlődésében sajátságos, éspedig azt, hogy nemcsak a bank- és ipari tőke egyesüléséből alakult ki, hanem a junker nagybirtokost is magábafogadta. Éppen ez határozta meg a német imperializmus különleges karakterét, a „junker-burzsoá imperializmust”.

A kelet-elbai junkerek képezték a német nép legreakciósabb, legsovinisztább és legmilitaristább rétegét. Mivel a porosz-német államban irányadó politikai befolyással bírtak, az imperialista fejlődésre is rányomták hatalmuk bélyegét. Így történt, hogy a német imperializmus a világ legmilitaristább és leginkább háború után sóvárgó imperializmusává fejlődött.

Ehhez még hozzájárul, hogy a junkerek befolyása évtizedekig gátolta a kapitalizmus kifejlődését és így a német imperializmus olyan időpontban jelentkezett

világpolitikai hatalmi igényeivel, amikor a világot lényegében már felosztották a nagyhatalmak között. E késés következtében a német imperializmus minden igénye komoly konfliktusokat eredményezett a többi világhatalommal, melyek minden esetben a világháború veszélyét idézték fel. A német gyarmatok megszerzésének egész története láncolata az ilyen konfliktusoknak, amelyek ismételten — majdnem vagy valóban — a háború kitöréséhez vezettek.

A kapitalista fejlődés egyenlőtlenségének — ami az imperializmusban különösen élesen tűnik ki — Lenin által megfogalmazott törvénye alapján adódott, hogy Németország termelésben túlszárnyalt más imperialista országokat (Anglia). Ezért a német imperialisták azt hitték, hogy sikerrel vághatnak neki a világ újrafelosztásának. Miután ez azonban csak háború útján történhetett meg, a német imperializmus már az első világháború előtt a legfőbb háborús uszító lett. A nagyhatalmak fegyverkezési versenyében az élen haladt.

A német munkásság felismerte a háborús veszélyt, amit a német imperializmus idézett fel. Az országgyűlésben a hadseregre vagy hadiflottára vonatkozó minden újabb javaslat körül elkeseredett harc lángolt fel a militaristák ellen. A régi szociáldemokrácia néhány neves vezetője, elsősorban Karl Liebknecht, a parlamenten kívül is engesztelhetetlen harcot folytatott a porosz-német imperializmus ellen. Ez a harc a szociáldemokrata pártnak az első világháború előtti dicső tetteihez tartozik. De a német munkásság és annak pártja nem értette meg, hogy az imperializmus és a militarizmus elleni küzdelem új haditaktikát és újtípusú pártot is megkövetel, amelyek segítségével 1914 katasztrófája elhárítható lett volna. Így történt, hogy a német munkásosztályt, ugyanúgy mint franciaországi és angliai osztálytestvéreit, a háború kitörése meg-

lepetésszerűen érte. Ahelyett, hogy e történelmi jelentőségű órában egységesen lépett volna fel a háborús uszítók ellen, a munkásosztály régóta lappangó ellentétei éppen akkor kerültek felszínre, ami a háborúval szembeni tehetetlenségét még jobban fokozta.

II.

Végső fokon a munkásosztályon belül bekövetkezett szakadás mentette meg 1918-ban a német imperializmust. A háború akkor úgy fejeződött be, ahogyan be kellett fejeződnie. A német imperialisták mértéktelen rablási vágya, ami különösen az akkori németség őrült világhódító terveiben jutott kifejezésre, az egész világot felbőszítette és egyesítette Németország ellen. Az erőszak és rablópolitika útja, amelyen az imperialisták és a militaristák elindultak, 1918 vereségéhez kellett hogy vezessen. A természetes eredmény a versaillesi békediktátum volt. Az imperialisták, junkerek és militaristák már akkor kockára tették a német nép nemzeti létét és majdnem el is veszítették azt. A császárság és számos monarchia összeomlott. A német nép megmentéséért a német munkásosztály viselte a történelmi felelősséget. A pillanat olyan intézkedéseket követelt, amelyek lehetetlenné tették volna, hogy az imperialisták a német népet másodszor is háborúba rántsák.

A német munkásosztálynak azonban nem volt ereje, hogy a német szerencsétlenség okozói ellen egy frontba tömörüljön. Még arra sem volt képes, hogy a polgári-demokratikus átalakulást véghezvigye. Az új, hatalmon lévő republikánusok ahelyett, hogy az egész feudális-reakciós lim-lomot radikálisan felszámolták volna, ahelyett, hogy a nép imperialista megrontóit és a háborús bűnösöket megbüntették és hatalmuktól meg-

fosztották volna, igyekeztek minél gyorsabban helyreállítani a „békét és a rendet". A reakciós junkereket nem fosztották meg vagyonuktól, sőt, a köztársaság a fejedelmeknek a trónról való lemondásért még kártérítést is fizetett. A régi vilmoscsászári ősreakciós államapparátust nem verték széjjel és nem helyettesítették új, demokratikus gépezettel. Már röviddel a novemberi összeomlás után, monarchista államügyészek és bírák börtönbe vethettek derék republikánusokat és demokratákat. A háborús bűnösöket nem büntették meg jogszerűen és törvényszerűen, hanem a hazatérő hadsereg élén maradhattak és azt az ellenforradalom eszközévé tehették (Hindenburg, Ehrhardt, Lüttwitz, Maerker, Epp és mások). A háborús főbűnösöket és azokat, akik az eseményeket a színfalak mögül irányították, az imperialista pénzarisztokráciát (Krupp, Röchling, Borsig, Siemens és mások) nem vonták felelősségre, gazdasági hatalmuk érintetlen maradt, hanem a szakszervezetekkel megkötött munkásszövetségi szerződésük révén lehetőségük nyílt arra, hogy az új köztársaságban otthonosan berendezkedjenek és úri osztályuk szempontjait az üzemekben és az államban érvényesítsék. 1918 hibái és gyöngéi mentették meg a német imperializmust és tették lehetővé számára, hogy az új háború előkészületeihez fogjon. Így 1918-ban a népet imperializmus katonai veresége és a németországi politikai fejlődés végső soron a németországi reakciós imperialista és militarista erők győzelmét eredményezte.

A német imperializmus győzelmének és újra megerősödésének a jóvátételi kérdés megoldása is kedvezett. E probléma akkori megoldásának alapja — ami a valóságban egyáltalán nem volt megoldás — abból állott, hogy Németország a jövőben előállítandó gyártmányainak hozamából teljesítse a jóvátételt. Ez a határozat arra vezetett, hogy:

1. a német imperialisták gazdasági hatalmi gépezete, azaz a háborús gazdasági tényező fennmaradt, hogy

2. ezt a gépezetet még külföldi hitelek segítségével is kiépítették és kiszélesítették, hivatalosan a jóvátétel, valójában azonban az új fegyverkezés céljából, és végül hogy

3. a háborúban valóban bűnös tőkemágnások egyetlen fillérrel sem járultak hozzá a jóvátételhez, hanem a jóvátételi szállításoknál óriási profitot vágtak zsebre, amiből a német hadiipar kiépítéséhez szükséges eszközöket teremtették meg.

III.

Azok a nagy társadalmi küzdelmek, amelyek a háború utószeleként az első években a weimari köztársaságot megrendítették, a német imperializmus döntő csatái voltak a német nép antimilitarista és antiimperialista erői ellen. A német munkások vereségei ezekben a harcokban az 1919, 1920, 1921 és 1923-as években a demokrácia és béke vereségei voltak a militarizmussal és az imperializmussal szemben. Ezekkel a harcokkal fejeződött be a háborúutáni fejlődés első szakasza. 1923 végén a német imperializmus már ismét erősen a kezében tartotta a vezetést és megkezdte a világ újrafelosztásáért folyó újabb harc előkészítését. A márka stabilizációja megadta az újrafelemelkedéshez szükséges pénzügyi technikai alapot. Éppen ezekben az években létesültek Németországban a legnagyobb kapitalista monopóliumok, az acéltröszt, az I. G. Farben-Industrie és mások. A bankok központosítása gyorsan haladt előre. A német tőke megint megkereste az utat a külföld felé. Mind gyakoribbá vált a német monopolvállalkozások részvétele nemzetközi monopóliumokban. Az úgy-

nevezett racionalizálás teremtette meg az új háború termeléstechnikai előfeltételét, lefektette az új, legmodernebb hadiipar alapjait. Az imperializmus valamennyi erőszakos ismertetőjele, ahogyan Lenin „Az imperializmus mint a kapitalizmus legfelsőbb foka" című tanulmányában jellemezte, világosan megjelent. A monopólium mindinkább a szabadverseny helyébe lépett. Mind keményebben hajtották végre az ipar átszervezését. Az imperialisták az első világháborúból megtanulták, hogy csak a szigorúan megszervezett hadigazdaság tud megfelelni a modern, totális háború követelményeinek.

Teljességgel a régi, porosz-német, junker-burzsoá imperializmus volt az, amely akkoriban újból erőre kapott. Megint világosan előtűnt a régi militarista jelleg. A Reichswehr szemlátomást vált politikailag döntő erővé a köztársaságban. A hivatalos Reichswehr mellett megalakult a „Fekete Reichswehr", valamint számos reakciós „Védelmi Szervezet", amelyek zavartalanul folytatták a német ifjúság katonai kiképzését. A páncélos cirkálók építésével megkezdődött Németország hadi felkészülése a tengeren. A német imperializmus újból a rabló- és háborús politika útjára lépett, a német nép szerencsétlenségének útjára.

És mit tett a német munkásosztály? Vajjon tanult-e az első világháború tapasztalataiból? Megértette-e, hogy mindenekelőtt egységét kell helyreállítania, hogy a német imperializmus elől elzárja az új háborúhoz vezető utat? Nem, a német munkásság nagyrészt most sem volt tudatában történelmi feladatának. Az első világháború előtt is akadtak hangok, amelyek az imperialista fejlődésben egy „ultraimperializmus" felé irányuló tendenciát fedeztek fel, amely a háborút állítólag megakadályozza. Így most is akadtak hangok, amelyek Németország új imperialista fejlődésében a „szervezett

kapitalizmus" felé vezető fejlődést látják, amely a tőkés szabadversenyt a tervszerű termelés „szocialista" elvével helyettesíti. Nem világos-e ma minden antifasiszta előtt, hogy az ilyen teóriáknak meg kellett zavarniok a német munkásságot és ezáltal akadályát képezték az imperializmus- és háborúellenes proletár egységfront létesítésének?

IV.

Azonban mennél jobban erősödött a német imperializmus és mennél tovább halasztotta a munkásság az egység megteremtését, annál energikusabban láttak hozzá az imperialisták, hogy az új világháború előfeltételeit megteremtsék. Céljaik elérése a weimari köztársaság keretei között egyre kényelmetlenebbé vált, ezért nyilt támadást indítottak annak intézményei és a néptömegek kevés demokratikus joga és szabadsága ellen. A háborús uszítók mindinkább a nácipárt és a vele kapcsolatos szervezetek felé orientálódtak. Különösen amikor a kapitalizmus az 1929-től 1932-ig tartó világgazdasági válság miatt erősen megrendült, és a nagy nyomor a német nép addig apolitikus rétegeinek millióit rántotta a politikai harcok örvényébe. Amikor Hitlernek és pártjának példátlan nemzeti és szociális demagógiával sikerült ezeket a tömegeket megfogni, akkor a német imperialisták mindig többet tettek fel a nácikártyára és Hitlert választották ki, mint aki elég készséges és elég lelkiismeretlen ahhoz, hogy az imperialista rablóérdekeket a német nép és a német nemzet érdekeivel szemben érvényre juttassa. A birtokos nemesek és iparmágnások nyiltan kezdték támogatni Hitlert, pénzelték pártját, SA-hordáit és propagandáját. A fasiszta veszedelem, ami egyúttal a német imperialisták új rablóhadjáratának a veszedelme volt, mind fenyegetőbb lett.

A fasiszta veszedelmet a német munkásosztály minden része többé-kevésbbé világosan felismerte. Soraikon az egység, az egységes antifasiszta akció utáni vágy söpört végig. Szociáldemokrata és kommunista munkások, a „Vörös Lobogó" és a Vörös Frontharcosszövetségbeli elvtársak sokhelyütt összejöttek, hogy együttesen verjék vissza a fasiszta bandákat. De nem jött létre az egész országban az egységes küzdőfront. A német munkásosztály szétszakadása minden antifasiszta erőt megbénított Németországban és azok vereségét eredményezte. A német imperialisták áttértek a fasiszta diktatúra megvalósítására. Mindkét munkáspártot elnyomták, legjobbjaikat meggyilkolták, bebörtönözték, megkínozták. A német imperializmus elérte célját. A munkásosztályt bilincsbe verték. A német nép egyéb antifasiszta és békeszerető rétegei a munkásosztály tevékeny egységének hiányában vezető nélkül állottak. Így a német imperializmus akadálytalanul nekivághatott az új háború utolsó előkészületeinek, 1939-ben áttörte a korlátokat és mértéktelen rablási vágya újra világháborút eredményezett, ezzel népünket abba a szörnyű szerencsétlenségbe sodorta, amelytől ma is szenved.

V.

A fasiszta diktatúra és a háború éveiben többször megkísérelték, hogy a munkásosztály egységét és minden antifasiszta-demokratikus erő népfrontját létrehozzák. Mindig újra felvetődött a német munkásságban a gondolat — *ha mi 1918-ban . . .* — és nem utolsósorban — *ha mi 1933-ban . . .* — Ennek ellenére sem sikerült az egységet illetően megegyezést létrehozni a két munkáspárt között. Azonban a munkásság széles tömegeiben e legnehezebb években mindjobban tért hódított a fel-

ismerés, hogy csak az egységes munkásosztály tudja a nácizmust és annak terrorrezsimjét legyőzni és véget vetni a háborúnak. Az országban illegálisan harcoló, állandó életveszélyben forgó szociáldemokrata és kommunista elvtársak a mult minden nézeteltérését félretették és közösen vívták meg kemény harcukat a fasiszta ellenséggel szemben. A koncentrációs táborokban szociáldemokraták és kommunisták a közös veszély elleni védekezés közben egymásra találtak és egymás kölcsönös segítésével megteremtették a német munkások igazi egységfrontját. Az emigrációban is egyesültek a szociáldemokraták és a kommunisták, hogy együttesen vegyék ki részüket a Hitler elleni harcból. Így mind erősebben tért hódított az a felismerés, hogy a német nemzet megmentésének legfontosabb előfeltétele a német munkásosztály egysége.

A német nép antifasiszta erőinek nem sikerült a maga erejéből megdöntenie a fasizmust. A hitler-uralmat a Szovjet Hadsereg és a szövetséges csapatok verték le. A német népet a náci iga alól a Szovjetunió és a Szövetségesek szabadították fel. Ezzel azonban a német nép nagy nemzeti feladatait még nem oldotta meg, csak most lát hozzá a megvalósításhoz. Bár a náci-imperialista államgépezet megsemmisült, a Wehrmacht romokban hever, a nácizmust és a militarizmust még nem irtották ki, a német imperializmust még nem távolították el. E feladatok elvégzésére a német népnek, elsősorban pedig a német munkásosztálynak minden erejét latba kell vetnie. A három nagyhatalom berlini konferenciájának határozatai, amelyek a nácizmus, militarizmus és imperializmus megsemmisítését célozzák, mindenekelőtt azt a kötelezettséget róják a német népre, hogy e cél elérése érdekében kifejtse teljes erejét. A berlini határozatok minden lehetőséget megadnak a német népnek e cselekedet végrehajtásához. Az a mód,

ahogyan a jóvátétel problémája a berlini konferencián megoldódott, minden lehetőségtől megfosztja az imperialistákat, hogy a jóvátételt még egyszer, mint 1918 után, a német hadiipar újra való megalapozására használják fel. A német népnek azonban gondoskodnia kell arról, hogy azok az alapvető hibák, amelyeket 1918-ban elkövettek és amelyek az imperializmust újra hatalomra segítették, meg ne ismétlődjenek. Népünknek most végre le kell vonnia a teljes tanulságot nehéz multjából. A háborús uszítókat teljesen meg kell fosztani hatalmuktól, az államgépezetet alaposan meg kell tisztítani minden reakciós elemtől és új, demokratikus államgépezettel kell helyettesíteni. De a főtanulság abban rejlik, hogy a német munkásosztály egységét meg kell teremteni és biztosítani kell azt.

Amidőn Zsukov marsall történelmi parancsa után a szovjet övezetben engedélyezték antifasiszta-demokratikus pártok megalakulását és tevékenységét, a Kommunisták Németországi Pártja június 11-i felhívásával a német néphez fordult és ebben a német nép demokratikus-antifasiszta erői lángoló hitvallást tettek az egység mellett. Ebben a felhívásban kihirdette a Kommunisták Németországi Pártja:

„A katasztrófa méreteinek és a végzetes következményeknek ismeretében, amelyek a nép eddigi, a nácizmussal és reakcióval szembeni egységének hiányából adódtak, városban és falun mind erősebben tör utat az egység utáni vágy. A nép ezen akaratával egyetértve az egység megbontóinak és szabotőreinek cseppnyi helyet sem szabad engedni áruló munkájuk számára. A demokrácia erős egységének megteremtése szükséges a nácizmus végleges felszámoláshoz és az új demokratikus Németország felépítéséhez!

A Kommunisták Németországi Pártja Központi Bizottságának az a véleménye, hogy a meglevő akcióprogram alapul szolgálhat az antifasiszta-demokratikus pártok blokkjának megteremtésehez.

Az a nézetünk, hogy egy ilyen blokk biztos alapját képezheti a hitlerrezsim utolsó maradványainak tökéletes felszámolásáért és egy demokratikus rezsim felépítéséért folyó küzdelemnek."

Ezen antifasiszta-demokratikus egység alapja és hajtóereje a két munkáspárt akcióegysége. Ez az egység megis valósult. A szociáldemokrata vezetés annakidején azonnal magáévá tette a Kommunisták Németországi Pártjának felhívását és ugyanolyan határozottsággal állt ki a munkásosztály egysége mellett. A Szociáldemokrata Párt Központi Bizottságának elnöke, Otto Grotewohl elvtárs, augusztus 12-én a négy antifasiszta-demokratikus párt egységtüntetésén kijelentette :

„A szociáldemokrácia válasza június 15-i felhívásában így hangzott :

«Mindenekelőtt harcot akarunk folytatni a német munkásosztály szervezeti egységének ujjáalakításáért !»

A kommunista felhívás történelemalakító ereje abban rejlik, hogy megváltoztatta a Kommunista Pártnak a Sz.D.P.-tal szemben régebben elfoglalt negatív álláspontját és a Szociáldemokrata Párt régebbi koaliciós politikáját. Megteremti az újjáépítés lehetőségét a német nép számára minden antifasiszta-demokratikus párt alapján."

A munkásosztály egysége mellett tett eme világos hitvallással több mint harminc év óta először jött létre a német munkásság egységes működésének előfeltétele

és lefektették a két munkáspárt 1946 husvétján megvalósított egységének az alapját.

A munkásmozgalom szervezeti egyesítése megadja az alapot ahhoz, hogy végre lehessen hajtani a militarizmus és imperializmus megsemmisítésének és a béke biztosításának nagy feladatát, mint ahogyan egyben népünk nemzeti egysége fenntartásának és biztosításának alapját is képezi. A Németországi Szocialista Egységpárt az antifasiszta-demokratikus pártok egységfrontjának élén áll a demokratikus földreform végrehajtásában, ami végre megfosztja majd a junkereket végzetes hatalmuktól. Egységes fronttal harcolnak a demokratikus iskolareformért, amelynek fel kell számolnia a német nevelésügy reakciós-militarista szellemét és azt haladó demokratikus szellemmel kell helyettesítenie. Szakszervezetekben és üzemekben a szocialisták egységesen dolgoznak azon, hogy a gazdasági életet megtisztítsák a náciktól és a háborús bűnösöktől, hogy szétzúzzák a monopóliumokat és hogy megindítsák a gazdasági életet népünk békés szükségleteinek kielégítésére. A Németországi Szocialista Egységpárt azt a felfogást képviseli, hogy a német népnek új, baráti viszonyba kell kerülnie a szovjet néppel és hogy soha többé nem szabad megengedni a Szovjetunió ellen irányuló uszítást Németországban. A községek, körzetek, kerületek és tartományok önkormányzati szerveiben, amelyek a szovjet övezetben jöttek létre, a szocialisták a legszorosabb közösségben dolgoznak együtt a többi antifasiszta-demokratikus pártok képviselőivel, hogy népünket kivezessék inségéből és új, demokratikus Németországot építsenek fel. Így a német munkásosztály egysége nem puszta szólam többé, mert a legjobb német dolgozók már megvalósították.

Bizonyára van még akadály, amit az egység megerősítésénél le kell küzdeni. De a nagy tanulságot,

amellyel a mult szolgált népünknek, hogy egyedül a munkásosztály egysége biztosíthatja az imperializmus szétzúzását, a békét és a nemzeti egységet, ma mindenki elismeri. Ez a felismerés teszi majd lehetővé azt is, hogy minden nehézséget elhárítsunk az útból és az egységet mindíg erősebbé kovácsoljuk. Ezáltal a tökéletes összeolvadás és szervezeti egység is biztosított a rendíthetetlen és győzelmes német munkáspárton belül. Harcosainkat hassa át e tett történelmi jelentősége és törekedjenek magasztos célunk lehető leggyorsabb elérésére.

(„Einheit“ 1. évf. 2. sz. 1946 július.)

A DEMOKRATIKUS FÖLDREFORM. NÉMETORSZÁG ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK PROBLÉMÁJA. A DEMOKRATIKUS EGYSÉG EREJE

Németország nagy részében, a szovjet övezetben, ezekben a hetekben a demokratikus földbirtokreformmal a falusi birtokviszonyokban olyan teljes átalakulás ment végbe, amely mind a parasztság, mind az egész nép és Németország további fejlődése szempontjából a legnagyobb történelmi jelentőségű.

Ami a német parasztságnak évszázados küzdelmek során nem sikerült és amit a weimari köztársaság sem adott meg számára, most valósággá válik.

A földet, amelyet egykor a feudális junkerek elraboltak a paraszttól, visszaveszik tőlük és a parasztnak adják. A parasztság ellen elkövetett évszázados igazságtalanság megszűnik, a junkerek és a falu feudális urainak reakciós uralma megdől. A paraszt szabad emberré válik a maga földjén és a faluban a demokrácia legerősebb támaszává.

Ez a változás azonban egész népünk további jövőjének alakulása szempontjából is nagyon fontos. A feudális junker nagybirtokosok a kisajátítás folytán elvesztik azt a befolyást, amelyet eddig az államra gyakoroltak és amellyel minden haladást és demokratikus fejlődést megakadályoztak.

Éppen ezek a körök az állandó háborús uszítók és ugyancsak ők voltak azok, akik az ipari és finánctőkésekkel együtt Hitlert hatalomra segítették. Ők a

háború és a háborús bűntettek főbűnösei. Ezek azok a körök, amelyek a háborúban mértéktelenül meggazdagodtak és népünk szörnyű nyomoráért felelősek. Nem a nép élelmezésének biztosítása, hanem a lehető legnagyobb haszon biztosítása és nagy vagyon felhalmozása volt legfőbb törekvésük.

A gyorsított földbirtokreform követelését a földnélküli, kevés földdel rendelkező szegényparasztság és mezőgazdasági munkások kezdeményezték, akiket a hitlerháború a legnagyobb nyomorba döntött. A kis parasztgazdaságokat a Hitler-uralom kényszergazdálkodása és a hitlerháború szinte teljesen tönkretette. A mezőgazdasági munkások nyomora minden elképzelhető mértéket felülmúlt. A nagybirtok kisajátítása és az így szabaddá vált földnek a parasztok és mezőgazdasági munkások közt való felosztásának követelése számtalan paraszt- és mezőgazdasági munkásgyűlésen hangzott el.

A parasztok és mezőgazdasági munkások e követelése alapján a *szász és brandenburgi tartományokban*, *Mecklenburgban*, *Szászországban és Thüringiában* a tartományi és országos hatóságok elhatározták, hogy megfelelő törvényerejű rendeleteket bocsátanak ki.

Ezek szerint a száz hektáron felüli valamennyi feudális junker nagybirtokot és a háborús bűnösöknek, valamint a háború felidézésében vétkeseknek, a náci vezéreknek és a náci-párt aktív vezetőinek minden földbirtokát ki kell sajátítani és a földbirtokalaphoz kell csatolni. Ebből az alapból a földnélküli szegényparasztok, mezőgazdasági munkások, kisbérlők és áttelepítettek között kell a földet kiosztani, hogy így lehetőleg sok életképes, a föld minősége szerint öt-hat hektáros parasztgazdaság létesüljön.

Igazságos és demokratikus felosztásról van szó, mint ahogy azt a parasztok és mezőgazdasági munkások

követelik. Ez a legfontosabb előfeltétele országunk gazdasági felemelkedésének és demokratikus átalakulásának.

A földreformot teljesen demokratikus úton, a parasztok és földmunkások gyűlésein választott földosztóbizottságok útján kell végrehajtani, mint ahogy a földelosztás tervét is a parasztok és mezőgazdasági munkások gyűlésén kell elkészíteni.

A demokratikus földreformhoz azonban még egy másik fontos feladat is kapcsolódik.

A Lengyelországból kiutasított és a hitlerháború által paraszt-birtokaiktól megfosztott népességnek is kell földet adni, hogy így jelentékeny részüknek újból életlehetőséget biztosítsunk.

Kétségtelen, hogy az egyes németországi vidékekre való elosztás még bizonyos nehézségekkel jár. Ámde e kiutasított paraszt- és munkáscsaládok sorsa igen keserves és a községek, körzetek és tartományok önkormányzati hatóságainak, valamint az össznépességnek legnagyobb támogatására van szükség. Bármily nehéz is népünk helyzete, mindent el kell követni e sajnálatraméltó embertömeg lehető leggyorsabb letelepítése érdekében. A földreform kedvező lehetőséget jelent ezen a téren.

A földreformmal még egy feladat van összekötve. A városi lakosság jelentékeny része a városok túlnépesedése, lakáshiány, vagy akár munkanélküliség következtében, falun fog megélhetési lehetőséget keresni, amit a földosztás fog számukra biztosítani.

Ilyenképpen a népünk előtt álló feladatok közül a földreform egyike a legfontosabb, ha ugyan nem a legeslegfontosabb feladatoknak. Magába foglalja a népélelmezés biztosítását Németország demokratikus újjáalakítását és a béke biztosítását.

Mindezeknél fogva okvetlenül szükséges, hogy a

városok dolgozó népe minden erővel síkra szálljon a földreform érdekében és a falu népét a legmesszebbmenően támogassa. Minél erősebben fejlődik eközben a város és a falu kapcsolata és minél jobban megerősödik a munkások és parasztok szövetsége, annál inkább teljesíthető az a nagy feladat, amely ma az egész német népre vár kiirtani a nácizmust, milita izmust és imperializmust, népünk érdekeit valóban szolgáló demokráciát teremteni és előmozdítani gazdaságunk felépítését.

A feudális junker- és náci nagybirtokosok erős ellenállást fejtenek ki a demokratikus földreformmal szemben, főleg miután a kisajátítás minden kártérítés nélkül történik. Azt hirdetik, hogy a föld felosztása veszélyezteti a népélelmezést, szerintük a parasztgazdaságok nem rentábilisak és a népélelmezés szempontjából nem nyujtanak biztosítékot. Ezek az ellenvetések azonban semmiképpen sem helytállók. A népélelmezést a feudális junker- és náci nagybirtokosok éppenséggel nem biztosítják. Tapasztalatból tudjuk, hogy ez a társaság a legellenségesebb érzülettel áll szemben a demokratikus Németországgal és éppen ezért szabotálni fogja népünk élelmezését.

A parasztoknak ezzel szemben az az érdekük, hogy jól megműveljék a földet, hogy mennél többet termeljenek, ami biztosítja a népélelmezést.

Mennél erélyesebben és alaposabban látnak hozzá a parasztok a falvakban a földreform végrehajtásához, annál alaposabban törik meg a junkerek és feudális urak befolyását és vetnek örökre véget uralmuknak.

A demokratikus földreform keresztülvitelénél és a népélelmezés biztosításánál népünk számára nem kevésbbé fontos feladat a gazdasági élet megindítása és a termelés fokozása népünk szükségletei számára főleg a mezőgazdaság és a jóvátétel számára, vagy

helyesebben ama károk megtérítésére, amelyeket Hitler bűnös háborúja a többi országoknak okozott. A gazdaság megindításának és a termelés fokozásának feladatához a munkások, alkalmazottak és a dolgozó értelmiség legmesszebbmenő közreműködése szükséges. A tőkések minden megnemértésből vagy fasiszta felfogásból eredő ellenállását meg kell törni.

A legmesszebbmenően ki kell használni az üzemek mielőbbi megindításának és a legfontosabb szükségleti cikkek termelésének minden lehetőségét. Az előttünk álló tél a városi lakosság számára nemcsak a népélelmezés szempontjából jelent nagy veszélyt, hanem az elhelyezkedés, a szállítás, valamint általában az üzemek megindítása szempontjából is. Ezek a veszélyek csak úgy háríthatók el, ha minden rendelkezésre álló eszközt igénybe veszünk a termelés fokozására és hatékony önsegélyt szervezünk meg.

A jóvátételi kötelezettség és ama károk megtérítésének kötelezettsége, amelyeket a többi népeknek okoztunk, nagyon komoly feladatként áll népünk előtt. A károk mértékéről, amelyeket a Hitler-hadsereg főleg a szovjet népnek okozott, fogalmat alkothatunk abból a most kiadott jelentésből, amelyet a *fasiszta német országrablók gaztetteinek megállapítására kiküldött rendkívüli állami bizottság* adott ki arról az anyagi kárról, amelyet ezek a szovjet polgároknak, állami üzemeknek, kollektív gazdaságaiknak, szervezeteiknek és közintézményeiknek okoztak. Csak néhány számot akarok kiemelni ebből a jelentésből.

A Hitler-hadsereg 1 710 várost és 70 000 falut, több mint 6 millió épületet rombolt le vagy égetett fel és 25 millió embert tett hajléktalanná. 31 850 ipari üzemet rombolt le, amelyek mintegy 4 millió munkást foglalkoztattak. 4 100 vasútállomást és 65 000 km vasúti sínpályát pusztított el. 40 000 kórházat és orvosi

intézményt, 84 000 iskolát, 43 000 nyilvános könyvtárat, 98 000 kollektív gazdaságot, 1 876 szovjet gazdaságot és 2 890 gép- és traktorállomást rongált meg és rabolt ki. 7 millió lovat, 17 millió marhát, 20 millió sertést, 27 millió juhot és kecskét és 110 millió szárnyast vágott le vagy hurcolt Németországba. 1 135 bányát, amely 337 000 munkást foglalkoztatott és évi több mint 100 millió tonna szenet termelt, rombolt szét a Hitler-hadsereg. A nyersolajterületek 3 000 fúrási helyét, amelyek évenként több mint 5 millió tonna nyersolajat szolgáltattak, dúltak fel, 61, összesen mintegy 5 millió KW teljesítőképességű nagy erőművet gyujtottak vagy robbantottak fel. 427 múzeumot raboltak ki, vagy pusztítottak el.

Ebben a kimutatásban nincs benne az a kár, amelyet a lakosság vagyonának, értéktárgyainak, ruházatának, házi berendezési tárgyainak elrablásával, büntetések, adók és hadisarc kivetésével okoztak. Az egész kárt, amelyet a Hitler-hadsereg a Szovjetunió gazdaságának, városok és falvak egyes lakóinak okozott, az 1941. évi hivatalos árakon számított 679 milliárd rubelre becsülik.

Ezeket a számokat azért soroltam fel, hogy fogalmat lehessen alkotni arról, milyen felelősséggel terhelte meg a Hitler-banda a német népet más népekkel szemben. Népünk kétségkívül képtelen arra, hogy ezt a kárt, akár csak viszonylag kis részében is megtérítse. A jóvátételre megállapított kötelezettségek semmiképpen sem állanak arányban az okozott kárral.

Annál komolyabban kell felfogni népünknek azt a kötelességét, hogy lehetőleg jóvátegyen mindent, amit csak lehet és ne síránkozzék e kötelességből eredő következmények miatt. E kötelezettséggel szemben áll az a nagyarányú segítség, amelyet népünk élelmezésének, gazdaságának megindítása, önkormányzati szer-

veinek kialakítása, fasisztaellenes, demokratikus pártjainak és szakszervezeteinek kiépítése dolgában a szovjet megszálló hatóságok nyujtanak.

A Kommunista Párt ezévi június hó 11-i felhívásában akcióprogramja legközelebbi és legsürgősebb feladatainak élére az éhség, munkanélküliség és hajléktalanság elleni harcot, az önkormányzati szervek minden irányú aktív támogatását tűzte ki, hogy mennél gyorsabban biztosítsa a normális életet és a termelést újból megindítsa. Ezen a téren különösen fontos feladatok várnak a szakszervezetekre és üzemi bizottságokra. Sürgősen szükséges, hogy a munkások befolyásukat az üzemekben a termelés szervezésére, annak az összes lehetőségek kihasználásával való fejlesztésére, a bér- és munkafeltételek biztosítására használják fel. Ezért a szakszervezetek erejét az összes üzemi munkások és üzemi alkalmazottak megnyerésével és a szakszervezeti egység megszilárdításával a legmagasabb fokra kell emelni.

E tekintetben a szakszervezeti tagok harci szellemének fejlődésétől függ, hogy a szakszervezetekben ne a régi halogató és elkenő politika terjedjen el, amely a Hitler-korszakot megelőző időkben a munkások kárára olyannyira érvényesült.

A szakszervezetekben igazi harcos demokráciának és olyan vezetésnek kell kifejlődnie, amely a gazdaság megindítására, a termelés fokozására, valamint Németország demokratikus újjáalakítására, a nácizmus és militarizmus kiirtására irányuló feladatok megoldására alkalmas.

Ahhoz, hogy népünket nehéz helyzetében megsegítsük, nemcsak jóakaratra van szükség mindenki részéről, hanem összes erőink megfeszítésére is. Ez természetesen még fokozottabb mértékben áll a pártokra és szakszervezetekre, amelyek a szovjet övezetben már megalakultak és amelyek programjukban a nácizmus

és militarizmus kiirtását, Németország demokratikus újjáalakítását és gazdaságának demokratikus alapon való újjáépítését követelik.

A két munkáspártra, a Kommunista és a Szociáldemokrata Pártra a népünkre háruló feladatok teljesítése tekintetében különösképpen nagy felelősség hárul. De a másik két antifasiszta, demokratikus pártra, a liberális demokrata és keresztény demokrata pártra, amelyekhez inkább a régebbi polgári pártok hívei tartoznak, ugyancsak nagy felelősség hárul az új Németország kialakításában.

A Kommunisták Németországi Pártja, a Hitlerhatalom összeomlása és Zsukov marsallnak az antifasiszta demokratikus pártok és szakszervezetek működésének engedélyezésére vonatkozó parancsa után, június 11-i felhívásában azzal az indítvánnyal lépett a nyilvánosság elé, hogy a demokrácia szilárd egységét és az antifasiszta, demokratikus pártok blokkját teremtsék meg.

Ez az egység meg is valósult. A szociáldemokrata párt központi bizottságával közös akcióbizottság alakult és a négy párt között is megegyezés jött létre az egységfront és egy közös bizottság alakítására.

Nagyon komoly kérdések azok, amelyeket a négy párt együttműködve megtárgyal és elintéz. Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy ez az együttműködés népünk nagy ügye szempontjából termék nynek bizonyult. Ter részetesen a politikai és világnézeti nézőpontból eredő különböző felfogások mellett, kompromisszumok nélkül az ilyen együttműködés nem képzelhető el. De a legfontosabb mégis az, hogy a nagy közös feladatok jutnak előtérbe és hogy a népünk alapvető kérdéseiben való megegyezés szándéka komoly. A két munkáspártra hárul emellett a nagy felelősség, hogy mindent megtegyen a pártok együttműködésé-

nek erősítése és népünk nagy létkérdéseinek szüntelen előtérbehelyezése érdekében.

A Kommunista Párt sosem mulasztotta el kifejezésre juttatni komoly szándékát, hogy ezt az együttműködést a legszorosabbra akarja fűzni és teljes őszinteséggel és barátsággal akarja teljesíteni a közös feladatokat. Nagy optimizmussal kísérjük ezt a közös munkát és népünk valamennyi egészséges demokratikus erőit arra hívjuk fel, harcoljon a kommunisták akcióprogramjának keresztülviteléért és a négy párt közös nyilatkozatában foglalt követeléseiért.

Főleg ifjúságunkat kell átfogó és hatékony segítségben részesíteni, hogy megszabadítsuk a fasiszta nevelés átkától és besorozhassuk népünk politikai, szellemi és kulturális életének minden területén a demokrácia és a haladás harcos egységfrontjába. Az önkormányzati szervekben létesített *ifjúsági bizottságokban* össze kell fogni az erőket — fiatalokat és felnőtteket — akik az ifjúság iránt érzett szeretettel szentelik magukat ennek a feladatnak és akik a bajtársi érzésnek, a vídámságnak és népünk nagy feladatai tiszteletének fészkeit építik az ifjúsági otthonokban. Gazdasági szempontból a szakszervezeteknek és az üzemi bizottságoknak kell az ifjúságot a termelő munka tiszteletére nevelni, de egyúttal megvédeni az egészségükre káros kizsákmányolás ellen.

Nem kevésbbé fontos dolgozó népünk asszonyainak besorozása az antifasiszta, demokratikus frontba. Asszonyaink sokkal inkább érzik a bűnös hitlerháború hatását mint a férfiak. Nemcsak, hogy sokmillió asszony vesztette el férjét és fiát a hitlerháborúban, nemcsak családjukat szakították szét és pusztították el, de a háború közvetlen kihatásai, a városok és falvak elpusztítása a német nők többségét szinte mindentől megfosztotta, amiért élnie érdemes. És mégis, nem

kötelességünk-e, hogy e megkínzott asszonyokat megóvjuk a kétségbeeséstől és reményt, bátorságot ébresszünk bennük egy új, szabad Németországért folyó küzdelemre?

A községi önkormányzatok által létesítendő nőbizottságoknak és nőotthonoknak a nők közös érdekvédelmi központjaivá kell lenniök, a jobb jövőért folyó harc iskoláivá.

Népünkre nagy igen nagy, feladatok várnak a nácizmus és militarizmus felszámolása, a feudális junker nagybirtok, a trösztök és pénzügyi konszernek hatalmának megdöntése, az egész államgépezetnek, a községi igazgatásnak, az oktatási és művelődési intézményeknek a fasiszta elemektől való megtisztítása, a háborús bűnösök és gonosztevő náci vezérek megbüntetése terén. Ezzel szemben áll gazdaságunk megindításának és újjáépítésének, a népélelmezésnek a földreform által való biztosításának, Németország demokratikus újjáalakításának feladata. Az a kötelesség, hogy a békés megegyezés és a többi népekkel való barátság új útján népünk teljesen áttérjen a demokráciára és ezzel a német nevet megtisztítsa Hitler szégyenletes emlékétől.

Mind e feladatokat népünknek e nehéz időkben kell megoldania, amikor Németország romokban hever és amikor Hitler mindenéből kifosztotta. Mennél erélyesebben és mennél egységesebben fog hozzá népünk a megjelölt feladatok teljesítéséhez — amivel maga teremti meg a biztosítékát annak, hogy reakciós erők nem használhatják fel újra más népek megtámadására — annál hamarabb vívja ki ismét a többi népek tiszteletét és barátságát s annál hamarabb nyeri el teljes szabadságát.

A népünkre váró nagy feladatok teljesítése érdekében nagyon komoly előfeltételeket kell megteremtenünk, amelyek a tapasztalatból, népünknek a Hitler-kor-

szak idején szerzett keserű tapasztalataiból erednek.

Ehhez mindenekelőtt a munkásosztály végzetes kettészakadásának és népünk belső szétforgácsoltságának megszüntetése szükséges. Helyébe a munkásosztály harcképes egységének kell lépnie, amelynek abból kell kifejlődnie, hogy a kommunista és szociáldemokrata munkások a mindennapi harc összes kérdéseiben közösen járnak el, szem előtt tartva a két munkáspárt mielőbbi egyesülését. Az erre irányuló akarat a munkásosztályban mély gyökeret vert és a munkásmozgalomban tevékenykedő minden harcosnak szent kötelessége, hogy ezt az egységre törekvő akaratot mielőbb tetté változtassa.

A Kommunista Párt feladatául tűzte ki, hogy elhárít az útból minden nehézséget és gátat, amely ezt a megegyezést a multban megakadályozta. Akarja ezt az egységet, mert ez szükséges ahhoz, hogy a német népet kivezesse abból a súlyos helyzetből, amelybe Hitler taszította. Teljes erejével szembeszáll minden olyan kísérlettel, amely a csírázó egységet megakadályozza, minden kísérlettel, amely a munkásokat egymás ellen próbálja kijátszani, sőt egymásra uszítani.

Azt akarja, hogy ezt az egységet hassa át a közös ügy szolgálatának komoly szándéka, és hogy az összes erőket egyenlően állítsák a nagy feladat szolgálatába.

A Kommunista Párt a szociáldemokrata és kommunista munkások legszorosabb együttműködését akarja és igazi bizalmas visszonyt akar teremteni közöttük. Tudjuk, hogy ma még nincs ez meg s hogy nem egy nehézséget kell még leküzdeni, főleg mert az együttműködést még az az áldatlan bizalmatlanság emléke is megnehezíti, amely a komoly együtthaladást régebben megakadályozta és amely azoknak munkáját könnyítette meg, akik a munkásokat egymás ellen uszították. Habár ezt a bizalmatlanságot a koncentrációs táborok halálos veszélyének közössége,

a kommunista és szociáldemokrata munkásoknak a fasizmus elleni illegális harca nagyrészt megszüntette, a Hitler-uralom szétzúzása óta kifejtett közös munka még nem fejlődött annyira, hogy a régi emlékeken és a munkából adódó nehézségeken minden szociáldemokrata és kommunista munkás maradéktalanul felülkerekedett volna és teljes, kölcsönös bizalomhoz jutottak volna el.

A két pártvezetőség szoros együttműködése és főleg az alsóbb szervezetekben dolgozó felelős elvtársak azonban az együttműködés minden nehézségét le fogják küzdeni és a kölcsönös bizalmat helyre fogják állítani.

Minden elvtársunkat felszólítom, legyenek mindig tudatában, hogy az együttműködésnek és a kölcsönös bizalomnak milyen jelentősége van népünk egész jövője szempontjából. A közös munkában — akár az alsó vagy felső önkormányzati szervekben, akár az üzemekben vagy szakszervezetekben végzik is — nem szabad viszálynak támadnia szociáldemokraták és kommunisták között. Érezniök kell, hogy a munkásosztály egységes erejének képviselői és a többi pártok képviselőivel való közösségben bajtársi módon kell együtt dolgozniok. Elvhű demokratikus politika keresztülvitelére és a kitűzött feladatok lehető legjobb teljesítésére van szükség. Azt üzenjük elvtársainknak, hogy e szervekben nem a képviselet számszerűsége a döntő, hanem politikánk szilárdsága és közös munkánk jó eredményei.

Szociáldemokraták és kommunisták, vagy a többi pártok közt ilyenképpen a paritás kérdése sem lehet ok a viszálykodásra.

A német munkásosztály bűnrészessége

Még egy másik fontos kérdésre szeretnék kitérni, amelyet még nem tisztáztunk. A ránk váró nagy feladatok teljesítésénél nagyjelentőségűek azok a tapaszta-

latok és tanulságok, amelyeket népünk történelméből, főleg a Hitler-korszakból és a Hitler-háborúból kell levonni. Ennél van nagy szerepe a bűnösség kérdése tisztázásának.

Nem tennénk jó szolgálatot a munkásságnak, ha a kérdést úgy egyszerűsítenénk le, hogy a háború a burzsoázia bűne, a munkásság ellenben teljesen ártatlan benne. Nem arról van szó, hogy a munkásság ellen vádat kovácsoljunk és egy sorba helyezzük a háborús bűnösökkel, akik ezt a nagy szerencsétlenséget zúdították népünkre. De ha a munkásosztály, a népesség többsége, összességében mentes volna minden bűnrészességtől, miképpen történhetett, hogy akarata ellenére olyan erőszak-uralom ült a munkásság nyakára, mint aminő a Hitler-uralom volt, miképp tudta Hitler a német népet ebbe a végzetes háborúba belehajszolni és hat éven át arra kényszeríteni, hogy ezt a háborút támogassa, ha nem lettek volna bizonyos okok, amelyek ennek kedveztek? Ez okoknak feltárása és a belőlük eredő tanulságok levonása az, ami a német munkásosztály bűnrészességének kérdését tisztázza.

Hitler háborúja nehéz terheket rakott a német munkásosztály vállára, köztük a jóvátétel terheit és azokat, amelyek az ország katonai megszállásával kapcsolatosak. Aki úgy teszi fel a kérdést, hogy e terhekkel az ártatlanok szenvednek a bűnösökért, mitsem segít a munkásosztályon e terhek elviselésében, hanem még nyomasztóbbakká teszi őket. Azt akarjuk, hogy a munkásosztály világosan lássa, mint jutottak odáig a dolgok, hogy Hitler fel tudta építeni barbár hatalmát és szinte népünk megsemmisítéséig fenn tudta tartani. Ennek felismerése azért fontos, hogy a szükséges tanulságokat le tudjuk vonni belőle. Kétségtelen, hogy a Hitler-uralom alatt a munkásosztály ereje béklyóba volt verve és hogy a hősi harcot, amelyet antifasiszta előhada

a Hitler-uralom ellen folytatott, mérhetetlen áldozatokkal fizette meg. Ámde nem szolgálja a munkásosztályt, ha ezt az előhadat az egész munkásosztállyal azonosítjuk.

Ahhoz, hogy a kérdést tisztázzuk, emlékeztetnem kell az 1932 júniusi eseményekre, amelyeknek során a finánc- és tröszttőke az első nagy támadást intézte a munkásmozgalom letörésére von Papen úr poroszországi államcsínyével. A Kommunista Párt nyomban ajánlatot tett a szociáldemokrata pártnak és a szakszervezeteknek, hogy a két munkáspárt és a szakszervezetek egyesült erővel, általános sztrájkkal válaszoljanak a támadásra, hogy így elvegyék a tröszt- és finánckapitalisták kedvét a további előnyomulástól ezen az úton.

A munkásság erői ebben az időben még nem voltak úgy gúzsbakötve mint Hitler idején. De a kommunisták ajánlatát a szociáldemokrata párt és szakszervezetek vezetői azzal utasították el, hogy Papen úr államcsínye ellen a törvényszékhez akarnak fordulni. Nagyon jól emlékszem, hogy ez az államcsínnyel szemben tanúsított passzív magatartás éppen olyan felháborodást váltott ki a szociáldemokrata munkásságon belül és a szakszervezeti tagok közt, mint a kommunista munkások körében. Ha akkor harcba vetették volna az egyesített erőket, a német népet megkímélték volna a Hitler-uralomtól és a Hitler-háborútól. Ezt a hibát a munkásságnak drágán kellett megfizetnie.

És ugyanez történt 1933 januárjában is. A német munkásság egyesített erőinek harcbavetése gyorsan végetvetett volna a Hitler-uralom bevezetésének. Ehelyett a szociáldemokraták és a szakszervezetek vezetői elutasították az egyesített erők bevetését és híveiket azzal biztatták, hogy meg kell várni, vajjon Hitler respektálni fogja-e a weimari alkotmányt és hogy mi lesz az eredménye az általa kiírt birodalmi választásoknak.

Ezekben a kérdésekben és tényekben rejlik az a döntő pont, amelyből ki kell indulni a jövőre szóló tanulságok megállapításánál. És ugyanebben az összefüggésben rejlik a német munkásosztály bűnrészességének kérdése is. Mi, kommunisták, azt akarjuk, hogy ez a hiba ne ismétlődjék meg mégegyszer, hanem szerezzünk biztosítékokat, hogy a munkásosztályt ne lehessen mégegyszer a passzivitás és a várakozás útjára terelni, hanem, hogy megértse: új uton kell elindulnia a munkásmozgalom ama vezetőivel, akik többé nem térnek vissza régi politikájukhoz és régi szerepükhöz. Tudjuk, hogy ezirányban komoly kísérletek folynak. De elképzelhető-e, hogy a szociáldemokrata munkások belenyugszanak, hogy olyan alakok, mint Noske, Severing, Stampfer és hasonlók jussanak ismét a szociáldemokrata párt élére, akik Hitler előtt szabotálták a szociáldemokraták és kommunisták egységét és egységes harcát és ehelyett a harcot a kommunisták és a Szovjetunió ellen irányították? Képzelhető-e, hogy mégegyszer olyanok jutnak a párt élére, mint ezek, akik, mikor Hitler hatalomra jutott, letették előtte a fegyvert, kiszolgáltatták neki a szakszervezeteket és a birodalmi gyűlésen külpolitikája mellett szavaztak? Bízunk a szociáldemokrata munkásokban, hogy nem fogják megengedni e régi vezetők iránti „kegyeletből", hogy újból ezek vegyék át a vezetést, hanem gondoskodni fognak arról, hogy új, megbízható erőket válasszanak helyükbe, mint ahogy a szociáldemokrata munkások Nagy-Berlinben már megtették.

Mi, kommunisták, nagyon komoly tanulságokat vontunk le a multból és leplezetlenül beszéltünk azokról a hibákról, amelyeket a Hitler előtti időkben elkövettünk. A hibákat kijavítottuk. De ezek a hibák nem abban álltak, hogy a munkásságot passzivitásra vagy halogatásra és ezzel tehetetlenségre csábítottuk a reakcióval

szemben, hanem abban, hogy a munkásmozgalom fejlődését kissé siettetve, olyan feladatokat tűztünk ki számára, amelyeknek szükségességét a munkások még nem ismerték fel vagy abban, hogy a szociáldemokrata vezéreknek a kommunistákkal szemben követett reakciós politikája arra vezetett minket, hogy ezt a politikát az egész szociáldemokrata munkásság szemére vetettük és ezzel megnehezítettük az egyesülést.

Tanultunk e tapasztalatokból és teljes őszinteséggel és barátsággal fordulunk a szociáldemokrata munkásság felé, hogy necsak becsületes együttműködéssel, hanem teljes egybeolvadással teremtsük meg igazságos ügyünk győzelmének előfeltételeit. Ezért sem engedhetjük meg, hogy a Hitler-háborúból eredő és a tömegekre súlyosan nehezedő következményekért a Kommunista Pártot tegyék felelőssé, amint azt különböző oldalakról megkísérlik, hogy így a Párt hitelét a tömegek előtt megingassák. A felelősséget az intézkedésekért, amelyek ezekből a következményekből adódnak, valamennyi antifasiszta, demokratikus pártnak kell viselnie és közös erővel kell dolgoznunk azon, hogy népünk e nehéz helyzetből megtalálja a kivezető utat. Ebben a komoly kérdésben nem szabad szemfényvesztő játékot űzni a német néppel csak azért, hogy egyik vagy másik párt a maga számára megkaparintsa és olyan útra terelje, amelyen helyzete csak még elviselhetetlenebbé válik és nem nyitja meg előtte a többi népek közösségébe vezető utat.

A Kommunista Párt a demokratikus földreformról szóló június 11-i és szeptember 8-i felhívásában világos egyértelműséggel szögezte le elvi állásfoglalását népünk létkérdéseiben és megjelölte azokat a feladatokat és követeléseket, amelyekért minden erejével kész harcolni és megvalósításukat biztosítani.

A KNP meg akarja teremteni az egységet

a szociáldemokrata és a kommunista munkások között. Egy olyan egységes munkáspártot akar megteremteni, amely az egész antifasiszta, demokratikus mozgalomnak és egy új demokratikus Németország megvalósításáért küzdő mozgalomnak vezetője.

A másik két antifasiszta, demokratikus párttal való együttműködés és a velük együtt kialakított egységfront az egész német nép haladó részét besorozza egy új, szabad Németországért folyó harcba. A szakszervezeti egység megteremtésével és a munkások, parasztok és a dolgozó értelmiség nagy szövetségével meg kell teremtenünk igazságos ügyünk győzelmének előfeltételeit a *békéért, szabadságért és demokráciáért!*

(Beszéd Berlinben, 1945 szeptember 19-én.)

A NÉMET KÚLTÚRA MEGÚJHODÁSÁÉRT

A Kommunisták Németországi Pártja által egybehívott első központi kultúrértekezletnek, amelyet ma nyitunk meg és amelyen valamennyi megszállási övezet küldöttei résztvesznek, nagy jelentősége van Pártunk összmunkájának keretében. Nemcsak arról van szó, hogy a még mindíg elterjedt ama téves felfogással vagy rosszakaratú rágalommal szálljunk szembe, amely szerint a Kommunista Párt a német kultúrörökség kincseit megveti, vagy hogy a német kultúralkotással és értelmiséggel ellenséges érzülettel áll szemben. Elsősorban az a cél, hogy Pártunk a kultúra terén, a német kultúra megújításáért éppúgy megragadja a kezdeményezést, mint ahogy gazdasági és politikai téren már megtette: éppúgy, mint ahogy megindítottuk a küzdelmet a gazdaság felépítéséért, a valóban harcos demokrácia kifejlesztéséért, a béke biztosításáért, Németország nemzeti egységéért, főleg pedig az összes haladó demokratikus erők akcióegységének megteremtéséért és a két munkáspártnak egy szocialista munkáspártba való egyesüléséért.

Minden rágalommal és a Kommunista Párt lényegéről és munkájáról alkotott téves felfogással szemben, a Kommunista Párt, mint a német dolgozó nép pártja, megállotta a helyét. Semmiféle, népünk érdekeivel ellentétes külön érdeket nem szolgál; megtestesíti a német munkásmozgalom nagy hagyományait és

a hazát mindenek fölé helyezi. A népet ki akarja vezetni a Hitler által hátrahagyott zűrzavarból, véget akar vetni a nyomornak és mindent el akar követni, hogy népünk visszaszerezze a többi népek megbecsülését és barátságát s meglelje helyét a népek közösségében.

E munkával szabaddá akarjuk tenni az utat a szocialista társadalmi rend számára, amely nem ismer kizsákmányolást és szolgaságot, amelyben népünk boldogsága, jóléte és kultúrája a legmagasabb fokra fejleszthető.

Amit meg kell érteni

Előttünk és minden antifasiszta és demokrata előtt, egész népünk előtt rendkívül nagy feladatként áll a német kultúra megújhodásának kérdése is. Megoldásához elsősorban fel kell ismerni és meg kell érteni azt, hogy a Hitler-banda mit követett el erőszakuralmával, barbárságával és háborújával, hogy milyen helyzetbe jutott népünk és mit kell tennünk, hogy e zűrzavarból kivezethessük. Mindenekelőtt népünknek és mindenkinek, aki segíteni akar rajta, fel kell ismernie azt a felelősséget, amellyel a nép jövőjének tartozik. Senki sem vonhatja ki magát e felelősség alól és mindenkinek kötelessége kivennie részét abból a munkából, amely népünket e szörnyű nyomor korszakából kiragadja, megszabadítja attól a szégyentől és gyalázattól, a többi népeknek a gyűlöletétől, amelyet a Hitler-banda ránkzúdított.

Népünk története arra tanít, hogy előttünk is voltak nemzedékek, amelyeknek a maihoz hasonlóan keserves nyomorral, gyalázattal és szinte megoldhatatlan nehézségekkel kellett megküzdeniök. Elődeink azonban egy dologban kétségtelenül előnyben voltak. Bármily vadul és pusztítóan tombolt is hazánk felett a háború, a nép a maga egészében mindig többé-kevésbbé bűn-

telennek érezhette magát a rázúdult szerencsétlenség felidézésében. Kulturális hagyományait ezért csupán biztosítania kellett, anélkül, hogy meg kellett volna vizsgálnia, vajjon a benne rejlő értékek az átélt szörnyűségek után általában igényt tarthatnak-e még az érvényességre és ha igen, mennyiben.

És ha ama idők legjobbjainak mélységes nemzeti felelősségtudata mégis felvetett ilyen kérdéseket, arra a büszke megállapításra juthattak, hogy éppen ezekre az elveszíthetetlen nemzeti kultúrjavakra való eszmélésük nyujt számukra vígaszt és táplálja abbeli hitüket, hogy a német kultúra dicsősége át fog sugározni a nyomorúság éjszakáján és fel fogja szabadítani őket az ínség bénító nyomása alól.

A kultúra romjai

Ha a példátlan katasztrófa hatása alatt, amelybe a Hitler-fasizmus döntötte népünket, jövőnk újjáépítésére gondolunk, tekintetünk nemcsak a végtelen romok és omladékok mezői felett vesztegel, hanem kulturális területen is látjuk a borzalmas pusztulást, amelyet az átkozott Hitler-uralom okozott. A dicsőség koszorúja, amely egykor az egész világra kisugárzott és amelyet a legkiemelkedőbb szellemi nagyságok kötöttek a német nép számára, most elhullatta leveleit, szégyennel és gyalázattal van borítva. A Hitler-fasizmus, mint a mindent elsöprő szélvihar rontott rá a német kultúrára.

Mint ahogy e barbár uralom a gazdasági életet a kezdettől fogva tervbevett imperialista rablóháború előkészítésére kényszerítette, a kulturális életet is ennek a célnak vetette alá. A szabadság és emberiesség eszményeit, amelyeket klasszikusaink egykor magasra emeltek, lábbal tiporták, nevetséges humanista érzelgősség-

nek csúfolták és sárbarángatták. A faji tébolyt, az erőszak imádatát, a sovinizmust és militarizmust emelték a kulturális élet uralkodó elveivé. Minden, ami a haladást és a szabadságot szolgálta, üldözésnek és megsemmisítésnek esett áldozatul. Nemcsak Mendelssohn és Heine, Tolsztoj és Gorkij, Romain Rolland és Zola tűntek el, de még klasszikusainknak is csak feltételesen adott kegyelmet a fasiszta cenzura. Lessing „Bölcs Náthán"-ját, Schiller „Don Carlos"-át, sőt „Tell Vilmos"-át is törölték a színházak játékrendjéről és Johst, Eckart, vagy a Wilhelm Kube típusú gauleiterek lehetetlen szellemi szülötteivel helyettesítették.

A „Gleichschaltung" (egybehangolás) volt e kultúrbarbárok egyetlen jelszava. Aki nem akart gyüjtőtáborba, börtönbe vagy emigrációba jutni, azt kényszerítették, hogy vegye ki részét a művészet és tudomány prostituálásában, meggyalázásában és lealjasításában. Világhírű kutatóknak és művészeknek, mint Einsteinnek és Thomas Mann-nak, menekülniök kellett az országból, Ossietzky, Nobel-díjas mester a haláltáborban pusztult el.

Az olyannyira gazdag és reményteljes német kultúrélet csakhamar szégyenletes képet öltött. Ezt a képet jól emlékezetünkbe kell vésni, soha nem szabad elfeledni, ha tudatosítani akarjuk magunkban, hogy a hitlerizmus mit követett el és hogy milyen nagy feladatok várnak ránk, ha ettől a szennytől nemcsak megtisztítani akarjuk magunkat, hanem ujjá akarjuk alakítani kultúránkat. A kép iszonyatos. A konjunktúralovagok egész hordája tolong az új nagyságok körül, a Krieckek és Güntherek, a Blunckok és Johstok, akikre Goebbels propagandagépezete óriási erőfeszítéssel hírnevet iparkodik ragasztani. Iskolák és egyetemek a totális háború kiképző intézeteivé válnak. Éretlen suhancok máglyát emelnek és Marx, Engels, Heine és

Mann műveit dobálják tűzbe, anélkül, hogy valaha életükben belepillantottak volna ezekbe a könyvekbe és anélkül, hogy sejtenék, milyen mélyen lealacsonyítják ezzel magát a német népet. A tanárok ellenállás nélkül nézik az efféle botrányos jeleneteket. Már nem arról van szó elsősorban, hogy tanuljanak. Az elsőség a masírozásé és maguk a tanárok is komiszbakancsot húznak, a drága időt menetelési gyakorlatokkal, katonai tanfolyamok tartásával töltik, SA* sportjelvényeket iparkodnak szerezni és kölyöknyi SS-bandíták előtt verik össze a bokájukat. És ezt az új rendszert még mindezek tetejébe a „legfelsőbb klasszikus fegyelem" megtestesülésének nevezik. Állítólagos feltalálóját pedig „minden idők legnagyobb gondolkodójának és államférfiának", „utolérhetetlen pedagógusnak", „a legalaposabb történésznek", a „leglángeszűbb műértőnek" nevezik. Az irodalom és a sajtó nemcsak Hitler, de a köréjegyűlt, emberi voltukból kivetkőzött nácinagyságok dicsőítésétől visszhangzik.

Az Ordensburgokban, ahol a jövendőbeli szőke bestiákat tenyésztik, a falakat fényképek borítják, amelyek Németország jövendőbeli határait az Uralba helyezik át. A katonai sport mint főtantárgy, hozzá a bokszolás, a céllövés, a vívás, nemzetiségi ismeretek, címertan, fajelmélet, geopolitika és hasonlók segítségével formálják az ifjúságot a művészet és a tudomány fanatikus megvetőivé, főleg azonban korlátolt és zavarosfejű SS-poroszlókká, akik minden gaztettet parancsra, vak engedelmességgel hajtanak végre.

A kaszárnyákká süllyesztett népiskolákba a legsötétebb reakció szelleme vonul be. A tankönyveket és a tananyagot a militarizmus szelleme, a háború dicsőí-

---

* *SA* — Sturm-Abteilung rövidítése, az SS szervezettel együtt a nácipárt politikai rohamosztaga. — *Szerk.*

tése és faji tévtanok töltik meg. Botbüntetés és egyéb káplár-módszerek vak fegyelmet erőszakolnak a gyermekekre, szolgai alázatosságot és undorító képmutatást. Gyermekek kémekké válnak, feljelentik tanáraikat, sőt szüleiket is. Az iskolát és szülői házat áthidalhatatlan szakadékkal választják el egymástól és a tanítókat iskolánkívüli párt- és katonai szolgálatra veszik igénybe. A tanítótestület elveszti a nép becsülését, a nevelés feladatát a Hitler-Jugendre ruházzák. A pedagógusok egyetlen hanggal sem tiltakoznak ez ellen, sőt ellenkezőleg, Ernst Kriecknek, a náci pedagógusnak tapsolnak, aki „Emberformálás" című könyvében ezt írja: „Az ember olyan állat, amelynek fegyelmező korbácsra van szüksége", vagy „Nemzetiszocialista nevelés" című munkájában így beszél: „A demokratikus gondolat elhaló népmozgalom, amelynek leküzdéséhez azonban mégis igénybe kell venni a lelki alvilágot, az Acheront".

Mindezek eredménye a műveltség mélységes hanyatlása. A nép széles rétegeit tervszerűen taszítják bele a legsötétebb műveletlenségbe és tartják távol minden művelődési és fejlődési lehetőségtől, a kultúrmunkában való minden élő részvételtől. Az igazi kultúrélmények szegényes lehetőségeit az új náci boncok számára tartják fenn. Az úgynevezett szellemi és testi munkások közti szakadék egyre mélyül, a nép minden érdeklődését elveszti a kultúra kérdései iránt, a nemzeti kultúröröksége feledésbe megy, Potsdam szelleme győzedelmeskedik.

A német értelmiség csődje

Csak természetes, hogy a német értelmiség és főleg a német haladó munkásság számos képviselője inkább választotta a kivándorlás keserűségeit, a börtönök dohos levegőjét és a gyüjtőtáborok halálfélelmét,

semhogy megalkudjon ezzel a kulturális sötétséggel. Voltak a szabadságnak és haladásnak harcosai, akik felismerték, hogy ez az eldurvulási folyamat, a barbarizmusba való visszaesés csak arra szolgál, hogy a német népet szellemileg és erkölcsileg megnyerjék Hitler rablóháborúja számára. De a német értelmiség túlnyomó többsége félreismerte azokat a haladó erőket, amelyek — főleg a munkásságból — ellenállást tanúsítottak a Hitler-fasizmussal szemben. Nem hallotta meg az intő szavakat és nem nyujtotta kezét a munkásság felé a háború nyilvánvalóvá vált veszedelme ellen, hogy szövetségre lépjen vele, ahogyan pedig ez éppen az értelmiségnek kötelessége lett volna. Népünk szerencsétlenségére az értelmiség a német polgárságnak a romantikára és reakcióra való hajlamossága folytán — főleg pedig a poroszosság és a militarizmus iránt érzett vak szerelme következtében — inkább a Hitlerhez vezető utat, a romlásba vezető utat választotta.

Mivel magyarázható a német értelmiség csődje? Semmi kétség, hogy ezt arra a félelemre és bizonytalanságra kell visszavezetni, amelyet a munkásosztály tudományos elmélete iránt érez, mely elméletet a munkásság fegyverként használ a fasizmus ellen és arra a félelemre, amellyel el van telve ez elméletekből levont gyakorlati követelések és következtetések iránt. Ezért riadtak vissza a munkásággal való szövetkezéstől, ami pedig egyedül tudta volna feltartóztatni a kulturális összeomlást és a katasztrófát. Itt bosszulta meg magát a polgárság felelőtlen politikai magatartása, amelynek a történelmi fejlődés e válságos szakaszában tanújelét adta; az, hogy végzetesen bebonyolódott a reakciós poroszság hálójába; a szolgai készség, hogy inkább elviseli a porosz junker korbácsütéseit, a káplár csizmájának rúgásait, semminthogy az előre és felfelé törő

proletariátussal vállvetve győzelmesen végigvigyen egy megkezdett felkelést vagy forradalmat.

A polgárság többsége 1848 és 1918-as csődjével elvesztette igényét arra, hogy a német kultúra hordozójának tekintsék. Anyagi előnyök, karrier, profit, felsőbb helyről jövő kegyes protekciók szempontjai határozták meg elsősorban a polgárság politikai magatartását és viszonyát a művészetekhez és tudományokhoz is. Úgy volt, ahogy Engels Frigyes írta, „Feuerbach és a klasszikus német filozófia alkonya" című munkájában:

> „De amily mértékben a spekuláció elhagyta a filozófiai tanulószobát, hogy templomát az értéktőzsdén építse fel, oly mértékben vesztette el a művelt Németország azt a nagy elméleti érzéket is, amely legmélyebb politikai lealacsonyodása idején is Németország büszkesége volt: az érzéket a tiszta tudományos kutatás iránt; akár értékesíthető az elért tudomány gyakorlatilag, akár nem; akár kedves a rendőrségnek, akár nem."*

A polgárság ezért volt képtelen nagy klasszikusaink eddigi hagyatékából mindazt kiolvasni és továbbfejleszteni, ami valóban a jövőbemutató és haladó volt. A hódolat, amit irántuk tanúsított, csak külsőség, formális és időhözkötött volt. És éppen e számtalan, felbecsülhetetlen érték és célkitűzés, a legtisztább, legnemesebb emberiesség szelleme, a fékezhetetlen szabadságakarat és művelődésre törekvés nagyszerű megnyilatkozásai és ábrázolásai, amilyeneket a „Bölcs Náthán"-ban, „Egmont"-

---

* *Marx—Engels.* Válogatott művek II. kötet 397. old. Szikra 1949.

ban, „Wilhelm Meister”-ben, „Faust”-ban, „Don Carlos”-ban, „Tell Vilmos”-ban és hasonló kiváló alkotásokban beláthatatlan bőséggel kaptunk, legnagyobbrészt csak irodalomtörténeti tanulmányokként, stilisztikai boncolókísérletekként, ünnepi és társaságbeli szónoklatok számára való idézetek lelőhelyeként, a való élettől idegen iskolai dolgozatok témáiként, legjobb esetben esztétikai élvezet eszközeként szerepeltek. Nem annak tartották, aminek nagyjaink kifejezett szándéka szerint lenniök kellett volna, tudniillik szent kötelességnek, hogy ez alakok és eszmék szellemében a szabadságért, az emberszeretetért, a békéért és a haladásért dolgozzunk, küzdjünk és ezért javainkat és vérünket áldozzuk. Leibniz és Kant, Lessing, Schiller és Goethe, Humboldt és Pestalozzi nem voltak-e a maguk idejében rendületlen harcosai a haladásnak? Nemcsak felvilágosításra és esztétikai hatásra törekedtek, hanem mindenekelőtt népünk nevelésére és felemelésére. Goethe azt mondja Lessing „Bölcs Náthán”-járól:

> „Bárcsak az ismert elbeszélés szerencsés ábrázolása örök időkre figyelmeztetné a német közönséget, hogy necsak lásson, hanem halljon és értsen is. Bárcsak az ebben kifejezett isteni tűrés- és kíméletérzés a nemzet számára szent és értékes maradna!”

Milyen szánalomraméltóan nyomorultak ezzel szemben azok a königsbergi professzorok, akik Kant, a nagy bölcsész kétszázadik születésnapja alkalmából, 1924-ben kapituláltak a féktelenkedő diákság előtt, akik az egyetemi ünnepségeken való részvételüket attól tették függővé, hogy egyik előadásban és egyik ünnepi beszédben sem említik meg az „Örök békéről” szóló írást.

Értsék meg jól, 1924-ben, a weimari demokrácia idejében történt, hogy a nagy bölcsész városában eltűrték ezt a gyalázatot azoktól a diákköröktől, amelyekből Rathenau* miniszter gyilkosai kikerültek.

És még egy kiáltó példa! Rust, a náci-kormány birodalmi nevelésügyi minisztere, 1937-ben a göttingai egyetem 200 éves jubileumi ünnepén az üvöltő diákok tetszészaja közepette jelentette ki, hogy a szabadság fogalmát csak ők, Hitler akaratnélküli, vakon engedelmeskedő katonái értik meg, míg mindazok, akik eddig a szabadságért küzdöttek és meghaltak, Periklestől a náci gyilkos terror áldozataiig, csak megrontói voltak a szabadságnak.

Ennek az egyetemnek rektora ugyanezen az ünnepélyen azt merészelte állítani, hogy a híres „hét göttingai", köztük a két Grimm-testvér, Jakob és Wilhelm, Dahlmann, a történetkutató és Gervinus nem láttak tisztán politikai szempontból és nem mutattak helyes utat, amikor 1837-ben tiltakoztak az ellen, hogy megszüntessék az 1833-i alkotmányt, amelyre felesküdtek és inkább lemondtak tanszékükről, semhogy a reakció készséges szolgáivá aljasodjanak. — Vagyis éppen azt bizonyították be, ami 1937-ben nemcsak az egyetem rektorából, hanem, sajnos, oly sok német kutatóból, tudósból, művészből és tanítóból hiányzott, tudniillik: a néppel való kapcsolat, a politikai feladatok világos felismerése, a szerzett ismeretek gyümölcsöztetése a társadalmi és kulturális haladás érdekében, mindenekelőtt pedig a nemzet előtti felelősségérzet a rájuk bízott tudományos és művészi hagyatékért és végül a jellem és újból a jellem.

---

* *Rathenau* (1867—1922) — az első világháború alatt a porosz hadügyminisztérium keretében a nyersanyaggazdálkodást szervezte, 1922 januárjában német külügyminiszter lett. — *Szerk.*

Éppen ez nem volt meg bennük és ami annál inkább hiányzott belőlük, mennél hangosabban beszéltek róla. Lessing szavai, hogy „ritkán beszélünk meglevő erényeinkről, annál gyakrabban a hiányzókról", különösen illik e körök olyan hangosan emlegetett hazaszeretetére. E szájhősök a valóságban sohasem voltak igazi hazafiak. Legfeljebb odáig vitték, hogy buzgó alattvalók és dinasztikus érdekek védelmezői voltak, gyakran nem is sejtve, hogy ezzel a nemzet igazi érdekeinek árulóivá lettek.

Éppen a művelteknek, a gondolkodóknak, a művészeknek, tanítóknak — akiktől el lehetne várni, hogy a német kultúra alaposabb ismerői és hogy éppen ezért nagyobb szeretettel vannak eltelve ez iránt a kultúra iránt — felelősségtudattal eltelve kellene őrködniök azon, hogy e nagy értékeket ne veszélyeztessék sovinizmussal, a népek egymásra uszításával és bűnös háborús játékkal. Éppen nekik kellene vigyázniok, hogy a kutató- és művelődési munka, a művészi alkotás és a nép jólétének emelésére szolgáló minden tevékenység akadály és gátlás nélkül fejlődhessék tovább a béke napja alatt. Nekik kellene a béke előharcosainak lenni és férfiasan küzdeni ama körök szándékai és vágyai ellen, amelyek csak a háborús mesterségből várnak hasznot a maguk vagy osztályérdekeik számára és háborús uszításukkal meggondolatlanul veszélyeztetik a nemzeti kultúrát, akik az összes alkotó erőket a háború előkészítésére és keresztülvitelére szolgáló erőfeszítésekbe akarják beleszorítani.

Jellemző a német polgárság fejlődésére, hogy mennél inkább növelte a háború bizonyos körök profitlehetőségét, annál inkább távolodott el humanista és szabadszellemű nagy klasszikusaitól és vakíttatta el magát Treitschke fellengős történelem-ábrázolása által, Nietzsche barbarizáló bölcselkedésétől és végül egy Günther avagy Rosenberg áltudományos kotyvalékaitól.

Ma ennek az útnak a végére értünk. Köröskörül omladék; romok és hamuhegyek merednek elő. Lerombolt színházak és mozik, könyvtárak és múzeumok, egyetemek, laboratóriumok és iskolák néma, de szörnyű vádat emelnek a fasizmus és úttörői ellen.

Feladatunk, hogy új német kultúrélet alapjait vessük meg, olyan kultúréletét, amely egy jobb jövő felé, népünknek a nagy kultúrnemzetek családjába való visszatérése felé vezető nehéz utunkon megadja a nélkülözhetetlen energiákat.

A kultúra megújhodásának feltételei

Legsürgősebb és legfontosabb feladatunknak kell lennie, hogy megteremtsük az előfeltételeket és biztosítékokat ahhoz, hogy az újjáélesztett kultúréletet semmiképp se lehessen újból a reakciós, soviniszta, és militarista mélységekbe lecsúsztatni, nehogy egy új fasizmus fojtó levegőjében elsatnyuljon és elfajuljon. Meg kell teremtenünk a feltételeket és biztosítékokat ahhoz, hogy népünk legjobbjainak magasztos eszméi, azok, amelyekkel minden nép és kor legnagyobbjainál találkozunk: az igazi, mélyen átérzett, harcos humanizmus és igazi szabadság és demokrácia eszméi, a népek kölcsönös megértésének és a társadalmi haladásnak eszméi legyenek kultúréletünk uralkodó hatalmai és eleven erői, amelyek egész politikai és társadalmi életünket irányítóan alakítják.

Előfeltétele ennek az, hogy egész népünk részesüljön e kultúrmegújhodás és kultúrfejlődés áldásaiban és hogy ezzel életérzetének, felemelkedni akarásának és művelődési törekvésének olyan fokozásához jusson el, amellyel a világ megbecsülését és az őt mint kultúrnépet megillető hírnevét visszahódíthatja és megerősítheti.

De miképpen lehet megteremteni kultúránk megújhodásának a feltételeit? *Elsősorban kultúréletün-*

ket meg kell tisztítani minden fasiszta és reakciós szeméttől. Könyvtárainkból és múzeumainkból ki kell dobnunk mindazt, ami a mindent megrontó náci ideológiát, a faji téboly szellemét, a reakciós poroszosság dicsőítését, a hurrá-hazafiságot és a militarizmust jellemzi. Az iskolákból és valamennyi közintézményből minden képnek, jelképnek és névnek el kell tűnnie, ami a fasiszta emlékeket ébrentartja. Nagy súlyt kell helyeznünk az iskolák tantervének és tananyagának alapos megtisztítására. Csak kifogástalan művelődési javak kerüljenek a felnövő nemzedék elé.

Csak természetes, hogy ezeket az intézkedéseket új, *értékes művelődési javak megteremtésével* kell kiegészítenünk. Itt elsősorban nagy klasszikusaink műveinek új kiadására gondolunk. Nagy örömmel állapíthatom meg, hogy Goethe és Schiller, Lessing és Heine műveit, amelyeknek új kiadásait kezdeményeztük és támogattuk, könyvkereskedéseinkben már a legközelebbi időkben vásárolhatjuk. Nemcsak a régi hagyományt ápoljuk vele, amely Marx és Engels óta a munkásosztályt jellemzi, hiszen a tudományos szocializmus e mesterei voltak azok, akik számtalan művükben világosan hangoztatták, hogy szocialista elméletük megalapozására és saját személyes, gyakran annyira kemény és nehéz harcaik számára nagy klasszikusaink, költőink és gondolkodóink gazdag hagyatékából merítettek ösztönzést és erőt, tudást és tanácsot. Joggal mondhatta Engels, hogy „a német munkásmozgalom a német klasszikus filozófia örököse". A német klasszikus irodalom, filozófia és tudomány e megbecsülése és ápolása napjainkig is magától értetődő kötelessége volt a munkásmozgalomnak és hozzájárult ahhoz, hogy megóvja a szűklátókörűség és a politika napi kérdéseire való szorítkozás veszélyétől és biztosítsa vezéreinek és képviselőinek igazi nemzeti szellemét, felelősségtudatát

és azt a széles látókört, amely valamennyi klasszikusunkat jellemezte.

Ezzel már a német kultúra megújhodása másik, elengedhetetlen előfeltételére is rámutatunk. *Arra, hogy a haladás és szabadság erőinek igazi hordozóira gondolunk és elsősorban hozzájuk fordulunk, hogy e kultúrmegújhodás számára elnyerjük segítségüket.* A munkásmozgalom előharcosaira és a polgári értelmiség valódi haladó erőire, amelyek a fasizmust túlélték anélkül, hogy annak zászlóhordozóivá, propagandistáivá vagy egyéb aktív segítőivé váltak volna. *Ámde itt is végig kell vinni a megkezdett munkát, az összes egykori aktív nácik kikapcsolását az egyetemi és főiskolai oktatók, orvosok, jogászok és tanítók, képzőművészek és színészek sorából, hogy már eleve kizárjunk minden további fasiszta befolyást.*

Ezzel szemben minden építésre kész, antifasiszta és demokratikus erőt össze kell fognunk, tekintet nélkül arra, hogy mely párthoz vagy felekezethez tartoznak, akár értelmiségiek, akár parasztok vagy iparosok, és meg kell teremtenunk a kultúra építőinek nagy és munkaképes egységét. Mert csak az ilyen egység talaján és az igazán harcos demokráeia szellemében lehet a német kultúréletet igazán termékeny módon megújítani.

Tisztában vagyunk azzal, hogy e feladat hiánytalan megoldása a mai viszonyok között még nem lehetséges, hogy még további, felette fontos és elengedhetetlen feltételekre van szükség, amelyeket a nagy szovjet nép már megteremtett és amelyet minden erőnkkel és lelkesedésünkkel mi is iparkodunk megteremteni. A Szovjetunióban a munkásság és értelmiség szövetsége a szocializmus talaján szilárd valósággá vált, és semmi fáradságtól sem fogunk visszariadni, hogy ezt népünk számára is kiküzdjük. Csak a szocialista társadalmi rend tesz lehetővé olyan kulturális életet, amilyent eszméink legnagyobb előharcosai kijelöltek számunkra

és aminek útját a német kultúrélet megújhodásával akarjuk egyengetni.

Ma az a feladat, hogy kimerítsük mindazt a gazdag lehetőséget, amely Németországban egy harcos demokrácia kifejlesztését megengedi, hogy mindenkit, akit az újjáépítés szándéka hevít, aki műveltségre törekszik, aki a kultúra munkása, fellelkesítsünk kultúreszményünk iránt és minden erőt felébresszünk annak megvalósítására. Itt is ez legyen a jelszó: csatlakozni a legjobb hagyományokhoz! Kerülni minden erőszakos nyomást! Mindenkit egyesíteni akarunk a közös munkára, a nagytehetségű tanárt és az ifjú diákot, az öreg, tapasztalt színészt és a fiatal színinövendéket, az öreg, kipróbált pedagógust és a magát átképző új tanítót. Reméljük, hogy éppen az ifjú és régi erők együttműködéséből mindkét rész számára termékeny ösztönzések fakadnak és az egész kultúréletben ki fognak fejlődni azok a nagy erők, amelyekkel kitölthetjük a kultúralkotók soraiban a fasizmusokozta érzékeny hézagokat.

A kultúránkat megújító program sarkpontjai

Szilárd meggyőződésünk, hogy ezekre az erőkre támaszkodva a német kultúra megújhodására vonatkozó programunkat meg fogjuk valósítani. Engedjék meg nekem, hogy kifejtsem e program legfontosabb sarkpontjait, amelyek közt a demokratikus iskolareform különösen nagy szerepet fog játszani.

Először:

Az első, mindenek felett álló követelésünk, hogy a tudományos kutatás és a művészi alkotás feltétlen szabadsága, valamint anyagi és erkölcsi támogatása biztosíttassék.

Borzadállyal gondolunk vissza arra, hogyan kötöt-

ték gúzsba és fosztották meg szabadságától a fasizmus alatt a német művészetet és tudományt és hogy ennek következtében hogy elfajzott és milyen sivárrá vált. A kutatás, a tanítás és a művészi alkotás szabadságának megadásához *csak egyetlen egy, magától értetődő feltételt kötünk, azt tudniillik, hogy azok, akik ezt élvezhetik, nem használhatják semmi olyanra, ami népünknek ártalmára van és ami a példátlan kínok, harcok és erőfeszítések árán végre kiirtott fasizmust újjáéleszti és a demokráciát szabotálja.* Minden ilyen kísérlet a legelszántabb ellenállásunkba és elkeseredett harcunkba fog ütközni és az illetőket egyszersmindenkorra meg fogja fosztani attól a jogtól, hogy a német kultúréletben tevékenykedhessenek. Itt is nagy nyomatékkal kell hangsúlyoznunk: nem ismételjük meg az 1918-as hibákat!

Másodszor:

Mindenki, aki a német kultúra megújhodásáért folyó harcunkban segítségünkre van, hatékony és korlátlan támogatásunkban fog részesülni. Koldusszegény nép lett ugyan belőlünk, de minden szegénységünk ellenére kultúrmunkásaink válláról le fogjuk venni az anyagi gondot, hogy zavartalanul és gátlás nélkül, szabadon és teljesen tudják kifejteni alkotó energiájukat és hogy működésükben a kifejezés mélysége és a legnagyobb termékenység jusson érvényre.

Harmadszor:

Minden erőnkkel azon leszünk, hogy népünk tömegeinek a kultúrtevékenységtől és a kultúra értékes eredményeitől való eddigi elzártságát megszüntessük. Népünknek joga van arra, hogy a művészet és a tudomány adományaiból minden tagja kivegye részét. Már

Fichte és Pestalozzi is azért küzdöttek, hogy végetvessenek az úgynevezett „felsőbb" rétegek művelődési előjogának. Fichte ezt írta róla:

„Eddig a műveltséget csak a nagyon kisszámú és éppen ezért műveltnek nevezett rétegekhez engedték eljutni. A nagy többséget azonban, amelyen pedig a közösség tulajdonképpen nyugszik, a nevelés művészete majdnem teljesen elhanyagolta és a vak véletlennek szolgáltatta ki. Az új neveléssel a németeket olyan közösséggé akarjuk kiképezni, amelynek minden tagját ugyanaz az egy ügy ösztönzi és sarkallja."

Népünk kiváló költői és gondolkodói mindenkor ugyanezt követelték, amit főleg a munkásosztály vezetői és képviselői tettek magukévá. Robert *Rissmann*-nak, az ismert pedagógusnak teljesen igaza van, amikor ezt írja:

„Munkásnépünk viharos vágya a felvilágosodásra, e körökben uralkodó szinte túlzott becsülése a tudásnak, a megható törekvés, hogy gyakran a legnagyobb nehézségek közt is tovább képezzék magukat — bizonyítják az emberi szellem elpusztíthatatlan szabadságvágyát, amelyet még az egyoldalú, bénító napi munka rabszolgasága sem tud megszüntetni."

Népünk és főleg kultúrája számára kedvezőbb lett volna, ha mértékadó és uralkodó köreinket ugyanaz a felismerés hatotta volna át, amelyről itt Rissmann tanúságot tesz és levonták volna belőle a megfelelő következtetéseket. Sajnos azonban ezeket a hangokat eleresztették a fülük mellett és továbbra is ragaszkod-

tak és ragaszkodnak ma is semmivel sem igazolható művelődési előjogukhoz. Ezzel szemben kijelentjük, hogy mi most végre ezen a vonalon teljes munkát fogunk végezni.

És éppúgy, ahogy az egész nép számára fel fogunk tárni minden művelődési lehetőséget, széles utat fogunk törni számukra a művészetekhez is. Művészetet a népnek! — ez ne legyen többé puszta jelszó. Mert nem azt értjük ezen, hogy a művészet gazdagon terített asztaláról, amely körül a „kiválasztottak" és a hozzáértők ültek a pompás csemegék előtt, néhány olyan morzsát dobjunk oda, amely éppen csak, hogy jó az egyszerű munkásnak és parasztnak. Arra törekszünk, hogy a német nép minden rétegét összes erőinek kifejtésével, komoly neveléssel és műveléssel értelmes és boldog részeseivé tegyük mindannak, amit napjaink kiváló művészei és a mult nagy mesterei, az emberiség nagy szellemei halhatatlan műveikben teremtettek.

Negyedszer:

Nagyon jól tudjuk, hogy e szándékunknak csak akkor lesz eredménye, ha sikerül jelzett feladatunkat, oktatásügyünk reformját megvalósítani. A fasizmus alatt éppen iskoláinkba vonult be a legreakciósabb szellem. Legfőbb ideje, hogy leromboljuk az elválasztó korlátokat és gátakat, hogy végre friss levegő áradjon be a pedagógiai kaszárnyákba. *A demokratikus szellem, amelynek hordozója a mi mozgalmunk és amely az egyetlen biztosíték, a zűrzavar és nyomor leküzdésére, semmiképpen sem tűrheti meg, hogy az utánunk következő nemzedéket olyan iskolákban neveljük, amelyek antidemokratikus gondolkodási és cselekvési módra tanítják az ifjúságot.* Testvérpártunkkal, a Német Szociáldemokrata Párttal együtt, az iskolareform ügyében a mult év októberében kibo-

csátott felhívásunkban ezért az iskolai nevelés célját a következőkben jelöltük meg:

„A német nép serdülő nemzedékét, amely Németország demokratikus megújhodásának megvalósítására és megszilárdítására hivatott, minden náci és militarista szellemtől mentes, új szellemben, a harcos demokrácia, a békeszerető népek közti barátság szellemében, önálló, egyenes, szabadságszerető és haladó gondolkodásra és cselekvésre kell nevelni."

E nevelő cél megvalósítása érdekében szükséges lesz, hogy az iskola tananyagának tartalmát alapvetően megváltoztassuk. Áll ez elsősorban a történelem tanítására. *A tantervekből el kell tünnie az uralkodó családok, háborúik és hódításaik mérgező szemléletének és tárgyalásának. A tanulókat ehelyett az igazi történelmi összefüggések megértésére kell oktatni. Népünk kulturális és gazdasági alkotásainak tiszteletére kell őket nevelni és ugyanúgy meg kell ismertetni velük más népek történelmét, kultúralkotásait és népi életét.* amikor a tudományos szocializmus alapján, Marx és Engels, Lenin és Sztálin tanításait követve azt követeljük, hogy a történelmi oktatásnak a gazdasági és társadalmi erők fejlődéséből kell kiindulnia, hogy a társadalmi fejlődés törvényszerűségei felismerhetők legyenek, ez nem jelenti azt, hogy az egyéniség értékelésétől és szerepétől el kell tekinteni. Ellenkezőleg, *közelebb fogjuk vinni az ifjúsághoz ama férfiak életének képét és harcát és fel fogjuk ébreszteni lelkesedésüket azok iránt, akik a szabadság harcosaiként, a társadalmi és kulturális haladásért, példamutató módon áldozták erőiket és életüket.*

Büszkék vagyunk rá, hogy Engels Frigyessel elmondhatjuk, amit „A német parasztháború" című művének előszavában ír:

„A német népnek is megvannak a maga forradalmi hagyományai. — Volt idő, amikor Németország olyan jellemeket formált, akik bízvást megállják helyüket más országok legjobb forradalmárai mellett, s amikor a német nép olyan kitartásról és erélyről tett bizonyságot, mely egy központosított nemzetnél a legnagyszerűbb eredményekre vezetett volna, amikor német parasztok és plebejusok olyan eszméket és terveket forgattak fejükben, amelyektől utódaik bizony gyakran visszarettennek.

Ideje, hogy a hétesztendős harc után szinte mindenütt mutatkozó pillanatnyi elernyedéssel szemben felsorakoztassuk a nagy parasztháború zabolátlan, de erőteljes és szívós alakjait."*

Történelmünk szerencsére más korszakokban is mutat fel ilyen alakokat és a jövendőbeli történetírónak gondja lesz rá, hogy az ifjú szívekben lángralobbantsa a lelkesedést ez igazi hősök iránt.

Ugyanilyen módon kell megtisztítanunk a többi iskolai tárgyakat is minden náci méregtől, minden reakciós irányzattól és a művelődést nehezítő minden tehertől. Az iskola ezután azt fogja nyujtani a tanulóknak, amit saját népünk és az emberiség költőinek, gondolkodóinak, kutatóinak, technikusainak halhatatlan alkotásai sokaságából feldolgozhatnak és átélhetnek, ami alkotó tettekre serkenti őket és ami az emberiség fejlődéséért való munkára lelkesít és felfegyverez a haladás és szabadság ellenségeivel szembeni harcban a népek megbékélése eszméjének győzelmére.

Mindenekelőtt azonban az iskola helyre fogja állítani a bensőséges kapcsolatot saját munkája és a jelen nagy feladatai között és korunk eseményeinek átéléséből erős ösztön-

---

* *Engels.* A német parasztháború. 7. old. Szikra 1949.

zést fog meríteni. Ösztönözni és képesíteni fogja az iskola a tanulókat népünk hatalmas újjáépítő tervében való bensőséges és lehetőleg tevékeny részvételre, miáltal az ifjú embereknek olyan képzettséget fog adni, amely számol az eljövendő idő általános és hivatásbeli életének szükségleteivel és követelményeivel. Végre legyőzzük a művelődés hanyatlását, amit a náci iskola és annak művelődésellenes szelleme okozott. Ifjúságunk és általában népünk a művelődésnek olyan színvonalát fogja elérni, aminőt eddig sohasem érhetett el.

E demokratikus *iskolareform megvalósítása legfontosabb eszközének tartjuk a művelődés korlátainak lebontását és minden gyermek felemelkedési lehetőségének megteremtését. A jovendő demokratikus egységes iskolában az alapiskolából a ráépített középiskolába és a főiskolai tanulmányokhoz való eljutás már többé nem a szülők pénzügyi teljesítőképességétől, társadalmi állásától, vagy az illető tanuló világnézeti és felekezeti hovátartozásától fog függni, hanem kizárólag képességeitől és előmenetelétől.* Az iskolareformról szóló és már említett felhívásban ez áll:

> „A főiskolák továbbképző tanfolyamainak legmesszebbmenő segítségével minden erre alkalmas erő előtt, akit eddig a Hitler-fasizmus és a reakciós művelődési előjogok elzártak a tanulástól, még a szokásos felvételi feltételek megszüntetésével is meg kell nyitni az utat a főiskolákhoz és az egyetemekhez."

Az iskolaügynek olyan szerves tagozódást kell adni, hogy minden külön képességnek meg legyen a lehetősége a neki megfelelő kiművelésre, fejlődésre és ezzel teljes kibontakozására. Ezért törekszünk a külön iskolák, főleg azonban a szakiskolák és hivatásiskolák kiépítésére, amelyek a jövőben nemcsak az egyoldalú gyakor-

lati és szakmai kiképzést tartják szem előtt, hanem az általános műveltséget képző értékek közvetítésének is szentelik magukat. Azt akarjuk elérni ezzel, hogy azon fiatalok számára is, akik korán lépnek gyakorlati pályára, a gazdagon tagolt hivatás- és szakiskolákon át a szakfőiskolák és az egyetemi tanulmányok lehetőségei is nyitva álljanak. Halaszthatatlanul szükséges ezért az egész főiskolai és egyetemi ügy reformja is.

E kérdésekben is egyezik felfogásunk testvérpártunknak, a Szociáldemokraták Németországi Pártjának nézeteivel. A demokratikus iskolareformra vonatkozó, tavalyi közös felhívásban azt követeltük, hogy *a valódi haladó humanizmus és harcias demokrácia szellemének a főiskolákba is be kell vonulnia, hogy az eddig bevált magántanárok és tanárok mellett, akik nem voltak a németországi nemzetiszocialista pártnak és tagozatainak tagjai, olyan erre hivatott erők is meghívást kapjanak az egyetemek és főiskolák tanszékeire, akik tudományos munkásságukkal és Hitler elleni bátor harcukkal igazolták, hogy hivatottak a tanulóifjúság nevelésére.* Ugyanez áll Zsukov marsall most kiadott parancsára létesülő *népfőiskolákra* is.

A falusi nevelő munkának is nagyobb jelentőséget kell tulajdonítanunk és a legnagyobb figyelmet kell fordítanunk előmozdítására, amire főleg a hatékony közreműködésünkkel megvalósított földbirtokreform kötelez bennünket. Semmiesetre sem kerülik el figyelmünket azok a nehézségek, amelyekkel az egységes iskolának és általában a művelődés ügyének kiépítésénél a falvakban szemben állunk. Ezek a nehézségek azonban csak annál inkább arra ösztönöznek, hogy minden erőnket latbavetve, a falusi iskolák számára mindenképpen *ugyanazokat a művelődési célokat tűzzük ki és ugyanazokat a művelődési lehetőségeket adjuk meg, mint a városiaknak. Arra fogunk törekedni, hogy a falusi iskolák a legjobb tanárokkal rendelkezzenek és ezeket ugyanolyan, sőt*

nagyobb kedvezményekhez juttassuk, mint a városiakat. Továbbá arra fogunk törekedni, hogy a központi fekvésű vidéki helységekben felső-, szak- és hivatásiskolákat létesítsünk, a tanulók oda- és visszautazását célszerűen megszervezzük és az iskolákat a modern iskolaüzem minden kellékével példásan berendezzük.

Azzal is tisztában vagyunk, hogy a demokratikus iskolareform megvalósításában milyen döntő szerepe van a *tanítóságnak.* Lenin egy alkalommal azt mondta, hogy semmiféle tanterv, semmiféle tankönyv, semmiféle még oly jól berendezett iskola és semmiféle még oly művészien átgondolt tanítási módszer sem tudja pótolni azt, amire csak a tehetséges, haladószellemű tanító képes.

E tekintetben különösképpen nagy nehézség előtt állunk. Az a tény, hogy a német tanítóság túlnyomó többsége a nácizmus mellé állt, arra kényszerített bennünket, hogy a már amúgy is erősen érezhető hiányokat, amelyeket a tanítóság soraiban a háború okozott, a tantestületnek ilyen elemektől való megtisztításával még növeljük. E hiányokat gyorsan pótolnunk kell, ha a nevelés ügyét fenn akarjuk tartani.

Ezért a szabályszerű tanítóképzésre vonatkozó tervünket nem tudtuk azonnal megvalósítani. *Tervünk a jövendőbeli tanítótól az egyetem pedagógiai fakultásán való teljes kiképzést fogja követelni.* Minthogy a kiképzésnek ez a módja ma még csak szerény méretekben indulhat meg és megvalósítása hosszabb időt igényel, az új tanítók rövidtartamú kiképzésére szolgáló, most induló tanfolyamokra kell különös figyelmet fordítanunk. *Elsőrendű sürgősségű politikai feladatunknak fogjuk tekinteni, hogy a tanfolyamokra elsősorban a dolgozó nép soraiból származó, legaktívabb antifasiszta-demokratikus erőket juttassuk, még akkor is, ha nem rendelkeznek a szokásos képzettséggel és csak népiskolát végeztek.* Annak a hallat-

lanul fontos tevékenységnek felismerése, amelyet a tanítónak szociális és pedagógiai, főleg pedig politikai szempontból kell kifejtenie, arra kötelez bennünket, hogy a *reakciós erők minden olyan kísérletét már csírájában elfojtsuk, amely távol akarja tartani az aktív antifasisztákat és azokat, akik csak népiskolát végeztek, a tanítói pályától és részvételüket, vagy közreműködésüket a tanfolyamokon meg akarja nehezíteni. Mindenkivel szemben, aki valamilyen módon résztvesz az új tanítók elleni ilyen szabotázsban és eközben a túlhaladott reakciós oktatási fogalmakra és nézetekre hivatkozik, mint veszélyes ellenséggel szemben, minden eszközzel és minden erélyünkkel küzdeni fogunk.*

Legfontosabb politikai kötelességünknek fogjuk tartani, hogy éppen ennek a feladatnak tulajdonítsuk a legnagyobb jelentőséget és felelősségünk tudatában őrködni fogunk azon, nehogy az iskola, mint ahogy ez a weimari köztársaságban történt, mégegyszer ki legyen szolgáltatva a reakciós elemeknek.

Csak így szerezhetjük meg a biztosítékokat, hogy a jövő iskolájában olyan nemzedék fog felnevelkedni, amely megérti az újjáépítés feladatát, amelyet ma oly nagy erőfeszítések és nehézségek, áldozatok és nélkülözések árán teljesítünk és amely nélkül a nevelés ügyét helyes úton tartani nem is lehet.

Az ifjúság ezekben az iskolákban lelkesedni fog az újjáépítés munkájáért. Ez az ifjúság fel fog fegyverkezni a tudás, az ismeretek és a készség minden kincsével, amely a megkezdett munka folytatásához és betetőzéséhez szükséges. Olyan nemzedék lesz, amely életrevalóságra, a gyakorlati, hivatásbeli tevékenység örömére, valamint annak a ragyogó hagyománynak a folytatására nevelődik, amelyet népünk és az emberiség nagy költői, gondolkodói, kutatói és művelői hagytak reánk. Ekkor ebben az ifjúságban és népünkben újból

lángolni fog azoknak az eszményeknek a forró szeretete, amelyeket ez a nemzeti örökség foglal magába: emberiesség, szabadság, demokrácia. Ez az ifjúság el fog fordulni attól az átkos multtól, amelyet átélt és népünk legjobb hagyományai felé fog fordulni. Ezzel szellemi látóköre kitágul és más népek alkotásaira is kiterjed. Fel fogja ismerni, hogy más népek lényege megértésének, a termékeny szellemi kapcsolatok helyreállításának milyen jelentősége van saját népiségünk gazdagítása, elmélyítése és az igazi nemzeti érzés kifejlesztése szempontjából. Ez az ifjúság legfőbb kötelességét abban fogja látni, hogy a művelődési és kultúrmunkával visszahódítsa azt a helyet, amelyet egykor a nagy kultúrnemzetek családjában elfoglalt. Ismét magáévá fogja tenni Schiller szavait:

Nem a kardnak győzedelme
A német nagyság ősi fénye.
Szellem-országba hatolni,
Babonákat letiporni,
Vakság ellen hadakozni,
Ez a német ékessége.
Ki az ész bilincseit oldja
Más népek jogát is óvja
Ős igazság rendje ez.

(Beszéd a Kommunisták Németországi Pártja első központi kultúrértekezletén 1946 febr. 3-án.)

A NÉMET MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGE ÉS A NÉMET NEMZET EGYSÉGE

Népünk tömegeiben az egységre törekvő, mélyreható mozgalom oka abban a kimondhatatlan szenvedésben rejlik, amelyet a tizenkét éves Hitler-uralom népünkre és más népekre zúdított. Népünk vérével, drágán fizette meg azt, hogy a multban nem volt egységes. Ma a német nép legjobbjai más utakon járnak. Mindenki, aki becsületesen és őszintén akarja szolgálni hazánk érdekeit, levonta a mult tanulságait és kész a haladó erőkkel együttműködni Németország új, boldogabb jövőjének felépítésén. Minden becsületes német arra törekszik, hogy végetvessen a haladó erők egyenetlenségének és szétforgácsoltságának, ami csak a reakciót szolgálja.

A mult nagy és komoly tapasztalatai kényszerítő szükségességként mutatják meg a jövőbe vezető utat: valamennyi újjáépítésre kész, antifasiszta, demokratikus erő egységét, hogy erős blokkot teremtsünk, amely a nép minden ellenségét szétzúzza. Ez az egység fogja létrehozni a nácizmus és imperializmus gyökereinek kiirtásához, az újjáépítéshez és Németország demokratikus megújulásához szükséges előfeltételeket.

Népünk felelősségtudatos, antifasiszta, demokratikus erői közt ez út szükségessége dolgában már nincs véleménykülönbség. A Hitler-uralom összeomlásának

első napjától kezdve az antifasiszta-demokratikus pártok közös munkára egyesültek.

Az utolsó hat hónap tapasztalatai nemcsak ennek az új útnak lehetséges voltát igazolják, de azt is, hogy milyen eredményes a demokratikus erők közös munkája. Éppen ott, ahol az antifasiszta, demokratikus pártok egysége a legzártabb, érték el a legnagyobb eredményeket azoknak a nehéz feladatoknak megoldása terén, amelyek a bűnös Hitler-rendszer összeomlása után előttünk állnak.

A nácizmus kiirtása ott folyik a legeredményesebben és népünk demokratikus megújulása ott bontakozik ki a legerőteljesebben, ahol a munkásosztály erős akció-egysége biztosítja az antifasiszta-demokratikus egységet. Az újjáépítés gazdasági nehézségeit ott gyűrik le a legeredményesebben, ahol a nép antifasiszta-demokratikus egysége a munkások erőteljes akció-egységére támaszkodik. A munkásosztály szétszakadásának legyőzése legfontosabb feladatunk. És legbiztosabb előfeltétele a nép egysége megteremtésének a nácizmus, a reakció és az imperializmus ellen. Biztosítja a közélet következetes megtisztítását a nácizmustól és a háborús úszítóktól, széles és következetes demokrácia kifejlődését, amely örök időkre kiirtja a nép ellenségeit.

A népünk demokratikus megújhodásáért egységesen fellépő erők megerősödésével egyre világosabban és nyiltabban mutatkoznak meg olyan erők, amelyek ezt az egységet meg akarják zavarni. Nem véletlen, hogy éppen ma, amikor a tömegek egyre erélyesebben követelik az egységet, olyan hangokat is hallunk, amelyek a demokráciáért folyó harc leple alatt, az egység ellen lépnek fel. Ezek az emberek félnek az antifasiszta tömegek egységétől, mert ez a nácizmus következetes kiirtásának és Németország demokratikus megújulásának biztosítéka. Ki másnak használna,

ha nem a reakciónak, ha a munkásosztály egységét sikerülne megakadályozni? Az egység az első feltétele annak, hogy országunk reakciós erői kezéből minden hatalmi poziciót kiragadjunk, nehogy ezeket valaha is mégegyszer kihasználhassák népünk érdekei ellen. Népünk tömegei és köztük a munkásosztály, zavartalanul haladnak az egység előírt útján és népünk jobb jövőjét szolgáló nagy céljának követése közben, az egység minden ellenségét félre fogja lökni.

Ugyanezeket a népellenes célokat szolgálja némely körök fellépése is, amelyek a föderalizmus* és partikularizmus követelését vetik fel. Ezek a követelések, amelyeket főleg délen és nyugaton támasztanak nem újak népünk történetében. Nem változtat rajta az a kísérlet sem, hogy e követeléseket a reakció és nácizmus elleni harc köntösébe bujtatják.

Valahányszor népünk története folyamán a haladást követelte, a reakciós erők Németország feldarabolásában és szétforgácsolásában keresték üdvösségüket. A föderalizmus Németország társadalmi viszonyai között nem jelent egyebet, mint szétforgácsolást, amelynek szükségképpen a szeparatizmushoz** kell vezetnie. A föderalisták félnek az erőteljes, összném et, demokratikus fejlődéstől és mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák. Az évszázados szétforgácsoltság után sóvárognak, amely mindig módot adott a reakciónak a néptömegek törekvéseinek korlátozására és a nemzeti továbbfejlődés megakadályozására. A hatalmas, összném et demokratikus mozgalomtól való félelmükben a szétforgácsoltságba menekülnek, hogy így Németországnak legalább egy részében megteremtsék a reakció

---

* *Föderalizmus* — államok, tartományok szövetségére való törekvés. — *Szerk.*

** *Szeparatizmus* — elkülönülésre való törekvés. — *Szerk.*

fenntartásának előfeltételeit. Az imperializmusnak valamennyi erős és népünk számára kártékony hatalmi pozícióját, mint amilyen a nagybirtok, a monopoluralom, a reakciós hivatalnoki bürokrácia és a katonai kamarilla, akarják megmenteni a hatalmas népmozgalom elől.

Ez az egész világon közmondásossá vált szétforgácsoltság volt egyik lényeges oka annak, hogy néptömegeink nem tudták győzelemre vinni az 1848-i forradalmat. A döntő hatalmi pozíciók a reakció kezében maradtak. A demokratikus alapon felépített, gazdasági és nemzeti fejlődésünk szempontjából olyannyira fontos egységet hosszú időre elhalasztották, ami hazánk gazdasági és politikai elmaradottságához vezetett. Mi, unokák és dédunokák, még ma is érezzük annak a ténynek a következményeit, hogy az 1848-i forradalom nem vezetett következetes demokratikus átalakuláshoz.

1870—71-ben megvalósították Németország nemzeti egységét, de nem valami erőteljes demokratikus népmozgalom útján, amely végetvetett volna a német népen élősködő reakciós vérszopók uralmának, hanem felülről, „vérrel és vassal", rabló és hódító háborúval. A hatalom a régi urak kezében maradt, akik ezt a hatalmat rabló és hódító háborús céljaik érdekében gyakorolták.

Ugyanezt látjuk 1918-ban is. Megriadva a háború és az imperializmus elleni hatalmas népmozgalom láttán, a reakció érdekeinek képviselői menedéküket a demokratikus erők, főleg a munkásosztály erőinek szétforgácsolásában látták, amit azzal véltek elérni, hogy vezetőiknek egyrészét a maguk szekere elé fogták.

Amikor azonban 1923-ban új forradalmi válság érlelődött meg Németországban, a reakció a szeparatizmusban vélte megtalálni üdvösségét és azt hitte, hogy az önálló Bajorországgal, vagy egy rajnai puccsállammal lehet megmenteni az imperializmust.

Mind e törekvések mögött ma is ugyanez az ok bújik meg. A reakció félelme, hogy egy hatalmas, össznémet, demokratikus népmozgalom által összes pozicióit elveszti. Kísérlet ez arra, hogy a népünk és a világ népei ellen elkövetett nagy bűntettért a felelősség alól kibújjanak és az imperializmusból megmentsék, ami menthető.

A fasisztaellenes, demokratikus népi erők, köztük a munkásosztály, elutasít minden olyan kísérletet, amely föderalizmus, vagy szeparatizmus által szét akarja forgácsolni Németországot. Minden ilyen kísérlettel szemben elszánt harcot kell folytatni. Ebbe az irányba utal a négy fasisztaellenes, demokratikus párt 1946 január 10-i „egységre szóló felhívása".

„A négy fasisztaellenes, demokratikus párt közös választmánya szükségesnek tartja, hogy a reakciós és militarista körök minden kísérlete ellen, amely hatalmi pozíciók visszaszerzésére és restauráció előkészítésére irányul, a szeparatista törekvések ellen, amelyek Németország egységét akarják megbontani, valamint ama szándék ellen, hogy a fasisztaellenes, demokratikus erők együttműködését megzavarja, felhívást intézzen minden haladó és demokratikus meggyőződésű némethez, hogy ne tévesszék meg ezek a zavartkeltő kísérletek, hanem az eddiginél is erősebben dolgozzék az egységért és együttműködésért.

Egység és együttműködés gazdaságunk felépítésének és a demokrácia kifejlődésének leghatalmasabb ösztönzői. A legerősebb biztosítékai lesznek az üzemek és a közigazgatás megtisztításának minden reakciós és fasiszta elemtől és a legjobb eszközök az imperialista elemek újabb fellépése ellen.

Eltökéltségünk valamennyi fasisztaellenes, demokratikus erő együttműködésére azon a mély meggyőződésen alapszik, hogy ez Németország egysége fenntartásának és a német nemzet fennmaradásának előfeltétele.

A bizottság üdvözli az egységre való akaratot, amely a dolgozók körében egyre erősebben nyomul előtérbe. Minél erősebben hódít tért ez az akarat, az egyesült munkásság és az egész nép körében, annál szilárdabbak lesznek azok az alapok, amelyekre az új, demokratikus és békés Németországnak fel kell épülnie."

Németország valóságos politikai és gazdasági újjáépítése csak akkor lehet tartós és a politikai egység keretében következetesen demokratikus tartalmú, ha a gazdasági egységre van felépítve. Ha a német nép élni akar, ha politikai és gazdasági megújhodását következetesen demokratikusan akarja befejezni, ez csak Németország nemzeti egységének talaján történhetik.

Abban a harcban, amely Németországnak a nemzeti egység keretében való megújhodásáért folyik, a munkásosztálynak nagy történelmi feladatot kell teljesítenie. A munkásosztály szervezeti és politikai egységére támaszkodva, a marxizmus-leninizmus haladó irányú tudományának talaján állva, a fasiszta-német imperializmus maradéktalan megsemmisítésével kell megmenteni a népet és nemzetet.

Hála számbeli fölényének, vezető szerepének a termelés folyamatában és a marxizmus-leninizmus tanával való tudományos felfegyverzettségének, csak a munkásosztály játszhatja a népünk nemzeti érdekeiért folyó harcban a következetes harcos szerepét. Népünk szociális és politikai életében való első fellépése óta a munkásosztály bizonyult annak az egyet-

len erőnek, amely következetesen és világosan képviselte népünk igazi érdekeit.

Marx és Engels, a legnagyobb demokraták, a tudományos szocializmus lángeszű megalapítói, egész életük folyamán Németország demokratikus egységéért küzdöttek. A marxizmus kezdeti korából, 1848-ból származó egyik legelső dokumentum, a „kommunisták követeléseinek" első pontja így szól:

„Egész Németország egységes, oszthatatlan köztársaságnak nyilváníttatik."

Ez volt a fiatal forradalmi munkásosztály és minden igazi német hazafi követelése, amely egyedül felelt meg az akkori fejlődés feltételeinek és a nemzet túlnyomó többsége érdekeinek. Ezért a követelésért harcoltak a haladó polgárság oldalán a marxista munkás-mozgalom legjobb képviselői, ezért küzdött fegyverrel kezében az ifjú Engels.

Az egységes, oszthatatlan köztársaságot azonban akkor nem alapították meg, a szétforgácsolás, a reakció erői legyőzték az egységet, a haladást.

A régi szociáldemokrácia évtizedekig folytatta e hagyományos harcot népünk nemzeti érdekeiért. Bebel, Wilhelm Liebknecht, Franz Mehring és mások rendületlenül küzdöttek népünk nemzeti érdekeiért. Számtalan példáját ismerjük annak a harcnak, amely Németország szétforgácsolása és a nép felett való reakciós gyámkodás ellen, a szétforgácsolás hívei, a junkerek és az imperialista háborús uszítók ellen folyt.

Népünk történetének utolsó évtizedei bizonyítják, hogy nemzetünk igazi érdekeinek legbecsületesebb harcosa a munkásosztály. A nemzeti élet minden döntő fordulatánál a munkásosztály a polgárság haladó erőivel szövetségben az első sorokban küzdött a nép érdekeiért. Országunk reakciós erői, a monopóliumok urai, a junkerek és az imperialista militaris-

ták nem akarják és nem tudják képviselni népünk és nemzetünk érdekeit. Osztályérdekük, saját népük és az idegen népek kizsákmányolása és élnyomása fontosabb nekik Németország érdekeinél.

A munkásosztály, népünk összes haladó erőivel együtt 1918-tól 1923-ig rendületlenül és következetesen álltak harcban Németország nemzeti egységéért, a reakció és szeparatisztikus törekvései ellen, a következetes demokrácia alapján.

Különös világossággal tűnik ki a német munkásság haladó szerepe történelmünk legsötétebb korszakában, a szégyenletes Hitler-uralom és a bűnös Hitler-háború idejében. Népünk legjobbjai fáradhatatlanul küzdöttek népünk megrontói ellen. E harcosok közül ezren meg ezren adták életüket ebben a harcban népünkért és Németországért. A harc Hitler és bűnös rablóháborúja ellen népünk igazi érdekeiért folytatott küzdelem volt.

A Hitler-uralmat szétzúzták. A szövetségesek, főleg a Szovjet Hadsereg csapásai alatt, Hitler-Németország összeomlott. Népünket Hitler gaztette történelmének legnagyobb nemzeti katasztrófájába taszította. Nemzeti függetlenségét elvesztette, gazdaságilag tönkrement. De mi mégsem csüggedünk. Az Egyesült Nemzetek — mindazok ellenére, amit Hitler és a Hitler-háború által elvesztettünk — meghagyták a lehetőséget, hogy életünket demokratikus alapon újra felépíthessük. A potsdami konferencia elismerte Németország gazdasági és politikai egysége fenntartásának szükségességét.

A német nép történelmi válaszúthoz érkezett. Jövőjének kialakítása ismét kezében van. Teljesen új útra kell lépnie, a szétszakítottság leküzdésének, a nácizmus, a monopóliumok és a háborús uszítók maradéktalan kiirtásának és az egész nemzetre kiterjedő következetes demokratikus megújulásnak útjára.

A munkásosztály és vele az összes fasisztaellenes-demokratikus erők készek erre az útra.

A Hitler-Németország összeomlása után népünk legjobb fiai, elsősorban a marxista munkások bátran és csüggedés nélkül fogtak munkához.

Kommunisták és szociáldemokraták, közösen harcoltak és dolgoztak a Hitler-fasizmus ellen, a nehézségek leküzdése érdekében. A Hitler-terror tüzében kovácsolt harci egység a Németország megújhodásáért folyó harc szilárd akció-egysége lett. Ahol kommunisták és szociáldemokraták zárt akció-egységben állanak, ott a nácizmus kiirtása a legelőrehaladottabb és a gazdasági eredmények a legnagyobbak. Népünk tömegei, hála a kommunisták és a szociáldemokraták akció-egysége nagy erejének, ismét reménykedve nézhetnek a jövőbe.

De még nagy feladatok várnak ránk. Határtalan erőfeszítésre van szükség, hogy népünk jövőjét biztosítsuk. A nácizmus és a reakció még nincs végleg megsemmisítve, még vannak veszélyek és még vannak a népnek ellenségei, akik éppen most kezdik újra felütni a fejüket.

Ha a ránk váró nagy feladatokat meg akarjuk oldani, szilárd, zárt erőt kell teremtenünk, amely következetesen és ingadozás nélkül megy a maga útján. Azon az úton, amely népünk jólétéhez, hazánk, Németország javához vezet.

Ez a legyőzhetetlen erő az egységes munkásosztály. A munkásosztálynak nagy történelmi feladatot kell megoldania. A két munkáspárt elszakíthatatlan akció-egységére támaszkodva, ez az egység a nácizmus és a reakció elleni harcban el fog mélyülni és a munkásosztály politikai és szervezeti egységének lehetőségét fogja előidézni.

A szervezetileg egyesült munkásosztály, Marx és Engels tanításaival felfegyverkezve, népünk összes

újjáépítésre kész és haladó erőinek gyüjtőmedencéje lesz. Meg fogja oldani a reakció megsemmisítésének nagy történelmi feladatát, Németországot a szociális és politikai haladás útjára fogja vezetni és népünket újból a népek nagy családjának megbecsült tagjává fogja tenni.

(„Einheit" 1. évf. 1946 február.)

A NÉMETORSZÁGI SZOCIALISTA EGYSÉGPÁRT VEZETŐSÉGÉNEK JELENTÉSE A II. PÁRTKONGRESSZUSON

A Németországi Szocialista Egységpárt „Alapelvei és céljai"-nak megfelelően azt a feladatot tűzte maga elé, hogy a német népet felemeli abból a szörnyű katasztrófából, amelybe a Hitler-banda és nagykapitalista megbízói taszították, biztosítékokat szerez arra, hogy ilyen gaztett soha többé meg ne ismétlődhessék.

A Németországi Szocialista Egységpárt népünk békéjét, demokráciáját, jólétét és a többi népekkel való testvéri kapcsolatát akarja és népünket a szocializmus útjára kívánja vezetni. Ennek előfeltételei a nagykapitalista és nagybirtokos háborús bűnösök megfosztása gazdasági és politikai hatalmuktól és a nagybirtok, valamint a nagyüzemek átadása a dolgozó nép kezébe; a nép így döntő befolyást szerezhet az ország bel- és külpolitikája, valamint gazdasági irányításának terén. Német részről csak így lehet biztosítani népünk békéjét és jólétét. A Németországi Szocialista Egységpárt a marxizmus-leninizmus tanain nyugvó alapelveiben és céljaiban különbözik a többi pártoktól, amelyek a marxizmus ellen harcolnak és ezért elutasítóan állanak szemben a Németországi Szocialista Egységpárttal is. A Pártunk ellen irányuló uszítás, mely szerint állítólag függő viszonyban vagyunk egy külföldi hatalomtól — ezalatt

a Szovjetuniót értik — vagy hogy Pártunk állítólag totális irányzatú, nem egyéb rágalomnál. Ez annak kifejezője, hogy azok a pártok, amelyek Pártunk ellen ilyenmódon uszítanak, fenn akarják tartani a kapitalista hatalom birtokosainak uralmát, aminek szükségképpen új válságokhoz és háborúkhoz kell vezetnie. A Párt állítólagos hatalmi törekvéséről és totalitásigényéről szóló üres lármának az az oka, hogy a Németországi Szocialista Egységpárt erélyesen és megalkuvás nélkül helyezkedik szembe e törekvésekkel. Ezt az üres fecsegést és uszítást egyaránt halljuk mind a polgári pártok, mind a szociáldemokrata párt vezetőitől. De ez az uszítás és lárma csak azt bizonyítja, hogy Pártunk helyes úton jár és egyre nagyobb mértékben hódítja meg a dolgozó nép bizalmát.

Ha munkánk és annak eredményei dolgában önkritikával foglalunk állást, ezt azért tesszük, hogy így még alaposabban és következetesebben folytathassuk a harcot „Alapelveink és céljaink" megvalósításáért. Ez megköveteli az együttműködést valamennyi fasisztaellenes és demokratikus párttal, tehát azokkal a haladó erőkkel, amelyek a polgári pártokhoz és a szociáldemokrata párthoz tartoznak és amelyekkel együtt akarjuk harcunk erejét e pártokban növelni és győzelemre segíteni.

Harc a munkásmozgalom egységéért

„Alapelveink és céljaink" megvalósításának legfontosabb előfeltétele a németországi munkásmozgalom egységének megteremtése. Ez abból a szerepből következik, amely a munkásosztályt a béke és a demokrácia biztosításáért és a szocializmus megvalósításáért folyó harcban megilleti. A történelmi fejlődés igazolja, hogy korunk nagy nemzeti és szociális küzdelmeiben többé

már nem a polgári osztály a vezető társadalmi erő, hanem ez a feladat a munkásosztályra hárul. A munkásosztály nemcsak számszerűen legnagyobb része népünknek, de azonos érdekei is a társadalom legszervezettebb egységévé teszik és a társadalom fenntartásáért folytatott munkája következtében is legjelentékenyebb része népünknek. Ez a három elem adja meg a munkásosztály túlsúlyát és ez határozza meg szerepét Németország szociális, gazdasági és politikai újjáalakításában.

E feladat megvalósításának legfontosabb előfeltételei a következők: Először, hogy a munkásság felismerje ezt a feladatot, másodszor a munkásság szervezettsége, harmadszor és mindenekelőtt a munkásmozgalom egysége és egységes szocialista párt által való vezetése. A Németország jövőjére vonatkozó viták ezidőszerint mindenekfelett e körül folynak és ugyancsak ez az, amiért a pártok közt a döntő harc folyik. A nagytőke joggal fél a munkásmozgalom egységétől és egységes vezetésétől, mert ez akadályozza meg a nagytőke reakciós terveinek megvalósítását. A polgári pártok vezetői a munkásmozgalom egységében és egységes vezetésében a munkástömegekre gyakorolt polgári befolyásuk korlátozását látják és ezért rikácsolnak a Németországi Szocialista Egységpárt állítólagos hatalmi törekvéseiről és totalitás-igényeiről. A polgári pártokban egyre inkább észlelhető a nagykapitalista és nagybirtokos elemek befolyása, akik ezeket a pártokat a maguk gazdasági és politikai érdekeik fenntartására próbálják felhasználni. Ez a szándék azonban ellentétben áll e pártok dolgozó tagjainak létérdekeivel, akiket hiányos politikai tájékozottságuk vagy tapasztalatlanságuk következtében megtéveszt a Németországi Szocialista Egységpárt ellen irányuló uszítás, és ezért tartózkodnak attól, hogy Pártunkkal együtt álljanak ellen ezeknek a reakciós törekvéseknek. Mégis a politikai és

gazdasági fejlődés, főleg pedig munkánk, arra a reményre jogosít fel bennünket, hogy a dolgozók befolyása érvényesülni fog és ez biztosítani fogja e pártok együttműködését a Németországi Szocialista Egységpárttal, mintahogy az eddig az úgynevezett blokkpolitikában megv l sult. Nem hagyjuk, hogy e pártok haladó részeivel való együttműködésünk szükséges volta tekintetében megtévesszenek bennünket e pártok vezetőinek Pártunk ellen irányuló cikkei és beszédei.

Az a fejlődés, amelyet a Németországi Szocialista Egységpárt a szovjet megszállási övezetben a jelentésünkben felölelt idő alatt megtett, valamint munkásságának eredményei nyilvánvalóan igazolják, hogy milyen szükséges és fontos a munkásmozgalom egységének megvalósítása, egységes szocialista vezetés alatt. Nemcsak Pártunk számszerű növekedése félmillió tagra — erről a szervezési kérdésekkel foglalkozó jelentésünk fog közelebbi felvilágosítást nyujtani — hanem Pártunk politikai befolyásának növekedése a dolgozó tömegekre, főleg azonban a szovjet megszállási övezetben levő népünk életének minden területére kiható gazdasági és politikai vívmányok azok, amelyek nagyon előnyösen különböznek a többi megszállási övezetben élő népünk helyzetétől és életének fejlődésétől. Jóllehet a dolgozó nép élelmezése és ellátása terén még a szovjet övezetben is nagy nehézségek vannak és sok a tennivaló a nyomorúság komoly enyhítésére és megszüntetésére, a szovjet megszállási övezetben mégis kétségtelen a fejlődés. Ennek az a magyarázata, hogy sikerült megteremtenünk a nép helyzete megkönnyítésének alapvető előfeltételeit, mégpedig a nagykapitalista háborús bűnösök, náci aktivisták és junker nagybirtokosok vagyonának kártalanítás nélküli kisajátításával. Gazdasági hatalmukkal egyidejűleg politikai befolyásukat is megtörtük és azzal, hogy a nagyüzemeket a nép kezébe adtuk, továbbá

a junker nagybirtokot felosztottuk a földnélküli és szegényparasztok, áttelepülők és mezőgazdasági munkások között, a dolgozó nép kezébe hatalmas fegyvert adtunk a gazdaság demokratikus átalakítására és a valóban harcos demokrácia kifejlesztésére. Ezzel azonban megteremtettük annak előfeltételét is, hogy a dolgozó nép élelmezése és ellátása megjavításának mértékét kizárólag saját érdekei határozzák meg.

Pártunk munkájának további nagy eredménye — ennek alapja a munkásmozgalom általa teremtett egysége és egységes vezetése volt — a szovjet megszállási övezet községeinek, kerületeinek és tartományainak önkormányzatában elért fejlődés és ezzel kapcsolatban a szociálpolitika, községpolitika, közegészségügy, kultúrpolitika és dolgozó népünk életének egyéb területein eszközölt nagy javítások. Ehhez járul a demokratikus tömegszervezeteknek, a szakszervezeteknek, parasztszervezeteknek, szövetkezeteknek, a Német Nők Demokratikus Szövetségének, a Szabad Német Ifjúságnak és egyéb szervezeteknek fejlődése. Mindezek olyan eredmények, amelyek a munkásmozgalom egységének helyreállításából és Pártunk munkásságából erednek. Az előttünk fekvő nyomtatott jelentés minden területre kiterjedő, alapos felvilágosító adatokat szolgáltat, amelyekre a rendelkezésemre álló idő rövidsége miatt még csak nem is utalhatok. Habár munkásságunk eredményeivel semmiképpen sem vagyok megelégedve és noha önkritikával kell hozzáfognunk munkásságunk felülvizsgálásához és a még meglevő hiányosságok és gyengeségek, valamint számos hibás felfogás és intézkedés leküzdéséhez, mégis nagy büszkeséggel tekinthetünk vissza elvtársaink és elvtársnőink munkájának eredményeire és a pártkonferencia nevében köszönetünket kell nekik kifejeznünk.

Munkánk eredményei még nyilvánvalóbbakká vál-

nak, ha Németország ama területei dolgozó népének gazdasági és politikai helyzetével hasonlítjuk össze azokat, ahol a szociáldemokrata pártvezetőség reakciós irányítása következtében a munkásmozgalom egységét és a két szocialista párt egyesítését mindeddig megakadályozták. Ez az eset áll fenn a három nyugati megszállási övezetben és Berlinben. Az ellentét leginkább Berlinben szembeszökő, mert itt aránylag szűk területen ütköznek ki azok az ellentétek, amelyek a négy megszálló hatalomnak a német nép jövőjére vonatkozó tervei között fennállanak. Ezek okozták azt is, hogy a Kommunista és Szociáldemokrata Párt berlini egyesülése előkészületeinek megakadályozására a nyugati megszálló hatalmak erős befolyást gyakoroltak, a ténylegesen végrehajtott egyesülést hosszú időn át nem ismerték el és új szociáldemokrata párt megalakítását támogatták. A Berlin három nyugati megszállási övezetében kifejtett eziránvú propaganda folytán történhetett csak meg, hogy ez az új szociáldemokrata párt a Németországi Szocialista Egységpárt ellen indított gyalázatos rágalmazó uszításával, az 1946 október 20-i városi képviselőválasztásokon a Németországi Szocialista Egységpártra leadott szavazatokkal szemben nagy előnyre tett szert, és ezzel a berlini városi képviselőtestület legerősebb frakciójává vált. A két szocialista pártnak mindazonáltal együttesen 89 mandátuma van a polgári pártok 41 mandátumával szemben. Ilyenformán a berlini városi képviselőtestületben döntő szocialista többség van. A szociáldemokrata pártvezetőség reakciós beállítottságánál fogva azonban nem használta ki ezt a szocialista többséget, hanem a szociáldemokrata frakció a CDU-frakcióval szövetkezett, amely Berlinben a CDU*

---

* *CDU* — Christliche Demokratische Union (Keresztény-Demokrata Szövetség). — *Szerk.*

reakciós szárnyához tartozik. A szociáldemokrata pártvezetés e koalíciós politikája Berlin dolgozó népének nagy kárára volt. A szociáldemokrata pártvezetőség még azt is engedte, hogy a CDU frakcióval együtt eszközként használják fel a szovjet megszállási hatalom ellen és teljesen figyelmen kívül hagyta a berlini lakosság érdekeit. Ilyenformán a helyzet szemmelláthatóan megromlott és odáig fajult, hogy a berlini városi igazgatásban komoly válság tört ki.

Németország másik részének három nyugati megszállási övezetében hasonló a fejlődés. Ott a munkásmozgalom még meg van osztva és a szociáldemokrata pártvezetés nem annyira a dolgozó nép érdekeinek képviseletében, mint inkább a kommunisták, a Németországi Szocialista Egységpárt, valamint a szovjet megszállási övezet elleni uszításban látja feladatát. Mindez nagymértékben járul hozzá a munkásmozgalom gyengítéséhez és ezzel a dolgozó nép helyzetének romlásához. Ellentétben a szovjet megszállási övezet reakciós erőinek gyengülésével, a nyugati megszállási övezetekben erősödik a nagykapitalista és nagybirtokos reakció, amelynek növekvő mértékben sikerül megszállnia a gazdaság döntő pozícióit.

Ezzel ellentétben elfojtják a demokratikus fejlődést és a dolgozó nép befolyását a gazdaságra és közigazgatásra. Ez főleg a dolgozó tömegek táplálkozásának és ellátásának rosszabbodásához vezet. A szovjet megszállási övezettel való ellentét legszembetűnőbben a kisajátítás kérdésében ütközik ki. A külföld reakciós erőinek befolyása alatt a hazai erőkkel közösen megkísérlik, hogy a nagyüzemek kisajátításával és a dolgozó nép kezébe való átvitelével szemben necsak ellenállást fejtsenek ki, hanem az úgynevezett Marshall-tervvel kapcsolatban a kisajátítást általában is megtiltsák. A lakosságnak élelmi- és szükségleti cikkekkel való

ellátása, valamint a termelés és önkormányzat fejlesztése terén csakis a munkásság egységes frontja tudna változást előidézni, de éppen ez az, amit a szociáldemokrata pártvezetőség minden eszközzel meg próbál akadályozni. Állandóan fecseg ugyan a szocializmusról, de megvalósításának legfontosabb előfeltételét, vagyis a munkásmozgalom egységét, minden eszközzel igyekszik meggátolni. Schumacher reakciós politikája itt tűnik ki legvilágosabban.

Schumacher annyira eltávolodott már a szocialista mozgalomtól, hogy azt lemérni szinte lehetetlen. Londoni látogatása alkalmával ugyanis kijelentette, hogy természetesen, még az ő pártjában is van néhány olyan ember, aki azt hiszi, hogy a marxizmus elvei alapján kell a politikát irányítani. Ebből az következik, hogy ő maga nem tartozik e néhány ember közé. A marxizmus elleni harcban az összes reakciós elemekkel szövetkezik. Schumachernek ez az állásfoglalása a szociáldemokrata párt ziegenhaini kultúrértekezletén nyilatkozott meg, amelyen Schumacher torzképet csinált a marxizmusból, hogy ürügyet teremtsen az ellene irányuló harcra. Meggyőződésem, hogy a szociáldemokrata párt tagjainak többsége nem követi Schumachert ezen az úton a marxizmus-ellenes táborba, hanem szembefordul a szocialista mozgalom ilyen meghamisításával és a mi oldalunkra áll.

Nem véletlen, hogy minél jobban erősödik a Németországi Szocialista Egységpárt a tömegek bizalma következtében, annál erősebben tör ki Schumacher dühe. Azok a vádak és rágalmak, amelyekkel Pártunkat és annak felelős funkcionáriusait illeti, nemcsak beteges fantázia szülöttei, de arcátlan provokációk is, amelyek arra akarnak rávenni bennünket, hogy kövessük őt a pártviszály szennyes területére. Ezt a szívességet azonban nem fogjuk megtenni Schumachernek, hanem

tárgyilagosan, de minden erőnkkel harcba szállunk reakciós politikája ellen.

Csak természetes, hogy a reakciósok tele vannak Schumacher dícséretével. Még azt is megengedik neki, hogy híveinek félrevezetésére olykor néhány bíráló megjegyzést is tehessen nyugati szövetségeseiről. Tudják, hogy Schumacher engedelmes szolgájuk minden olyan kérdésben, amely a munkásmozgalom gyengítésére és a reakció erősítésére alkalmas. A reakció iránti szolgálatkészségét főleg Pártunk és a Szovjetunió ellen irányuló uszítóhadjárata jellemzi. „Lelkiismeretesen" reagál a munkásegység ellenségei és a Szovjetunió ellenségei minden kívánságára. Londoni utazásának hatása abban nyilvánult meg, hogy hazatérése után nyomban dühödt hazugsághadjáratba kezdett Pártunk, a szovjet megszállási övezet és a Szovjetunió ellen. Minthogy most a reakció súlypontja Amerikában van, meghívták Amerikába, hogy résztvegyen a szakszervezeti szakadárok értekezletén és átvegye utasításaikat.

Meggyőződésünk, hogy a szociáldemokrata munkások egyetértésével és helyeslésével találkozunk, ha anélkül, hogy lépremennénk Schumacher provokációinak, politikája ellen komoly, tárgyilagos küzdelmet folytatunk és a két szocialista párt együttműködésére és egyesítésére törekszünk. E meggyőződésünkben rejlik az oka annak is, hogy a pártvezetőség a Kommunista Párttal és a megszállási övezetekben egységre törekvő szociáldemokrata elvtársakkal együtt arra törekszik, hogy a munkásmozgalom egységét nyugaton is megvalósítsa. Ezen a téren mind a kommunista, mind a szociáldemokrata munkások teljes megértésével, sőt legnagyobb támogatásával találkozunk. Ezt mi, Grotewohl elvtárs és én, leginkább azokon a tömeggyűléseken tapasztaltuk, amelyeket tavaly júliusban Hessenben, Wuppertalban és Braunschweigban tartottunk. Sikerünk olyan nagy

volt, hogy az angol katonai kormányzat a további gyűlések megtartását a brit megszállási övezetben nyomban betiltotta és megvonta tőlünk a beutazási engedélyt. De nemcsak a brit katonai kormányzat, hanem az amerikai katonai kormányzat is veszélyeztetve látja politikáját abban, hogy a munkásegységre és a két szocialista párt egységének helyreállítására törekszünk és ezért e törekvések megvalósításának útján nagy akadályokat gördít elénk.

A szövetséges nyugati hatalmak ellenséges magatartása leginkább abban az iratban nyilvánul meg, amelyben a Sieg-körzet angol parancsnoka 1946 május 10-én a következőket írta: „A katonai kormányzat politikájának irányvonala, nem engedheti meg a Kommunista és a Szociáldemokrata Párt egyesülését, mert ez ellentétben van a brit megszállási övezet szociáldemokrata pártjának politikájával." Csakugyan az a helyzet, hogy a szociáldemokrata pártvezetőség mindent elkövet, hogy a munkásmozgalom egységének létrejöttét megakadályozza, sőt a szociáldemokrata párt minden tagját párteljárás lefolytatása nélkül kizárja vagy kizárással fenyegeti, ha az egység megvalósításáért száll síkra. Schumacher politikája nem a munkásság és a szocialista mozgalom erősítésére irányul, hanem a nyugati katonai kormányzat és a mögötte levő amerikai, angol és francia monopoltőke reakciós erői politikájának felel meg.

Ennek következménye nemcsak a munkásmozgalom gyengítése, hanem elsősorban a dolgozó tömegek helyzetének lényeges rosszabbodása. Éppen ezek a hatások töltenek el bennünket bizakodással, hogy a szociáldemokrata párttagok tömegei egyre jobban szembenállnak majd Schumacher politikájával és a munkásmozgalom egységének létrehozásáért szállnak síkra. A munkásmozgalom egységéért folyó harc a leg-

fontosabb előfeltétele annak, hogy Németországban szétzúzzuk a reakció erőit, megakadályozzuk a régi kapitalista uralom visszaállítását és megszilárdítsuk a béke biztosításának, a demokrácia fejlesztésének és a szocializmus előkészítésének erőit. A munkásmozgalom egységének helyreállítása egységes szocialista vezetés alatt, a legnagyobb jelentőségű tényező az új, demokratikus, békés Németország és a szocializmushoz vezető gazdasági és politikai fejlődés kialakításában.

Harc Németország egységéért

Láttuk a munkásmozgalom egységének fontosságát a békéért, demokráciáért és a szocializmusért folytatott harcban. Nincs kisebb jelentősége azonban Németország egysége helyreállításának sem. Ez a terület az, amelyre a német munkásmozgalom egységének ki kell hatnia és amelyen alkotó erővé kell válnia. Ez azonban népünk egész életét, élelmezését, a legfontosabb létszükségleti cikkekkel való ellátását, feldúlt városaink újjáépítését, iparunk és mezőgazdaságunk kifejlesztését jelenti, tehát mindennel összefüggésben van, úgyhogy e nagy mű létrehozása céljából Németország összes gazdasági erőit egyesíteni kell.

Népünk gazdasági életében már Németország és Berlin négy megszállási övezetre való szétszakítása is példátlan nehézségeket okozott. Németország állandósított szétszakítása népünk gazdasági életére még pusztítóbb hatással lenne. Pedig ilyen veszély kétségtelenül fenyeget bennünket.

A pártvezetőség az egyesülési pártkongresszus által elfogadott „Alapelvek és célok"-nak megfelelően nagy figyelmet fordított a Németország egységéért folytatott harc kifejlesztésére. A munkásmozgalom egységének követelése mellett egész agitációjában nagy szerepet

játszik a Németország egységére vonatkozó követelés. Ezt a követelést megerősítette a szövetséges hatalmak külügyminisztereinek ez év márciusában és áprilisában Moszkvában tartott konferenciája, amelyen Németország egységének kérdése mint a békeszerződés alapja központi kérdés volt. Mi azt követeltük, hogy népszavazás útján magára a német népre bízzák a döntést abban a kérdésben, vajjon Németország decentralizált közigazgatású egységállam, vagy tartományok szerint felépített olyan szövetségi állam legyen-e, amelyben az egységállam hatásköre lényeges korlátozást szenved a tartományi államok javára, ami a végzetes partikularizmus* előmozdítását jelenti.

A pártvezetőség az általa kidolgozott alkotmánytervezetben világosan kidolgozta az egységállam szerepét és meghatározta az egyes államokat megillető jogokat. Nem az egyes országok elnyomásáról van szó, hanem arról, hogy észszerűen állítsák azokat népünk összérdekeinek szolgálatába. E törekvésünkben legnagyobb támogatónk a Szovjetunió külügyminiszterének a moszkvai konferencián képviselt felfogása volt. A külügyminiszter a Szovjetunió, Anglia és Amerika vezető államférfiainak potsdami határozataira hivatkozott, amelyekben Németországnak, mint gazdasági egységnek fenntartásában egyeztek meg. Sajnos, a három másik állam külügyminisztere ezt a megegyezést már nem ismerte el, hanem Németországnak egyes szövetséges államokra való felosztását, tehát egy föderatív államalakulat megalkotását követelte. Minthogy megegyezés nem jött létre, a döntést elhalasztották egy későbbi külügyminiszteri konferenciáig, amelyet novemberben, Londonban fognak megtartani.

---

* *Partikularizmus* — csoportérdekek szolgálata, egységbontó törekvés. — *Szerk.*

Eközben az egységes vagy föderatív állam kérdése egyre bonyolultabbá vált és abban az irányban éleződött ki, hogy Németországnak mint államalakulatnak fenntartását általában is kérdésessé tették. Az angol és amerikai megszállási övezet kétzónás megegyezésével és a kormányként működő gazdasági tanács intézményével, már lényeges lépést tettek afelé, hogy Németország e területét a kelettől elszakithassák. Az Anglia és Amerika közt Londonban létrejött ipari tervnek is Németország kettéhasítása a célja. A pártvezetőség ezért szükségét látta annak, hogy e törekvésekkel szemben állást foglaljon és a lakosságot óva intse attól a nagy veszélytől, amelyet ezek az intézkedések Németországra zúdítanak.

A pártvezetőség iparkodott megegyezést létesíteni a fasisztaellenes demokrata pártokkal az egységes állásfoglalás előkészítése érdekében, hogy a német nép nevében a német nép felfogását és kívánságait a londoni külügyminiszteri konferencia elé terjessze. A szovjet megszállási övezetben, a pártok egységfront-bizottságán belül nincs véleménykülönbség Németország egységének fenntartása kérdésében és abban, hogy valamennyi párt össznémet értekezlete foglaljon ehhez állást. Schumacher azonban a szociáldemokrata párt nevében elutasította egy ilyen össznémet tanácskozáson való részvételét, mégpedig azzal az indokolással, hogy a Németországi Szocialista Egységpárttal nem ül le tanácskozó asztalhoz. Kaiser és Lemmer CDU-vezetők mindent elkövettek, hogy Schumachert eltérítsék ettől az álláspontjól, de eredmény nélkül. Így tehát az most a kérdés, hogy Schumacher nélkül is megtartsanak-e ilyen össznémet tanácskozást. Az egységfront-bizottság pártjai erre a kérdésre is igennel felelnek. Úgylátszik azonban, mintha most a CDU vezetősége ki akarna térni ez elől a lehetőség elől. Az össznémet

tanácskozás helyett, amelynek pedig éppen a londoni konferencia előtt volna nagy jelentősége, egy konzultatív tanács felállítását követeli, amelyet azonban a moszkvai külügyminiszteri tanács már elutasított és amelynek megvalósítására egyelőre nincs kilátás. Schumacher a pártok összننémet tanácskozása kérdésében tanúsított elutasító magatartásával ismét szembenáll a szociáldemokrata párt tagjainak többségével. Mint minden kérdésben, amelyek a munkásmozgalom érdekeit és a német nép életkérdéseit illetik, Schumacher itt is tagad és elutasító álláspontra helyezkedik és Németország egysége biztosításának kérdésében is ugyanezt teszi.

A belföldi és külföldi reakciós erők mindent elkövetnek, hogy a német népet Németország egységének kérdésében a szovjet megszállási övezet és a Szovjetunió ellen uszítsák. Egymás kezére játsszák a labdát és Schumacher sohasem hiányzik a játékosok sorából. Újabban az úgynevezett Marshall-terv az, amellyel a német népet meg akarja nyerni a nyugati megszálló hatalmak politikájának céljaira. Dollárkölcsön ígéretével akarják állítólag megsegíteni a német népet, hogy felépíthesse gazdaságát és biztosíthassa élelmezését. Cserébe azonban önállóságát és gazdasági függetlenségét, továbbá azt követelik, hogy vesse alá magát az amerikai monopoltőke érdekeinek. Ez a terv elsősorban a kisajátítás ellen irányul és az a célja, hogy biztosítsa a monopoltőke befolyását. Jóllehet ezirányban erős nézeteltérések vannak az angol és amerikai kormány között, mert hiszen az amerikai monopoltőkének a kontinensen uralkodó befolyásáról van szó, abban a kérdésben mégis teljes köztük az egyetértés, hogy a reakció erőit Németországban erősíteni kell és meg kell akadályozni a demokratikus fejlődést. A pártvezetőség az egységfrontbizottságban helyetfoglaló két polgári párttal együtt

ismételten állást foglalt Németország egységének és ezt az egységet fenyegető intézkedéseknek kérdésében, u. a. kidomborította a pártnak a felelősségét és szerepét, amelyet vállalnia kell a dolgozó nép mozgósításával a Németország egységéért folyó harcban.

Rendkívüli alkalmat adott erre a bajor miniszterelnök kísérlete, amikor ez év júliusában valamennyi német tartomány miniszterelnökét konferenciára hívta össze Münchenbe, hogy a tömegek figyelmét a német egység kialakításának szükségességéről elterelje és elősegítse Németország föderatív kialakítását. Ezt természetesen azzal az állítással akarta megkísérelni, hogy a német népet súlyos helyzetében meg akarják segíteni és nyomorának megszüntetésére óhajtanak intézkędéseket tenni. A szovjet megszállási övezet miniszterelnökeinek a meghívásra adott elutasító válasza a munkásság, sőt a mi elvtársaink körében is bizonyos ingadozást idézett elő, amely beigazolta, hogy milyen veszedelmesekké válhatnak az ilyen elterelő, sőt megtévesztő mesterkedések. A konferencia lefolyása teljesen beigazolta ama feltevésünket, hogy a konferencia rendezőinek nem annyira a nyomor enyhítése volt a céljuk, mint inkább az, hogy tekintettel a londoni külügyminiszteri konferenciára, erősítsék a föderalisztikus törekvéseket. Amikor a szovjet megszállási övezet miniszterelnökei azt indítványozták, hogy a napirendet Németország egységének szükségességével kapcsolatos tanácskozással egészítsék ki, ezt az indítványt, hivatkozással az amerikai katonai kormány elutasító állásfoglalására, elutasították. Végül e miniszteri konferencia delegációjának fogadását a szövetséges ellenőrző tanács éppúgy elvetette, akárcsak a szovjet megszállási övezet miniszterelnökeinek fogadását is, akik Németország egységéről és népünk nyomorának megszüntetéséről szóló külön-okmánnyal fordultak az ellenőrző tanácshoz.

Anélkül, hogy túlzásra ragadtatnánk magunkat, bátran elmondhatjuk, hogy Németországban a Párt vezető erő, amely kitartóan és a legnagyobb következetességgel harcol Németország egységéért és tekintet nélkül a vélemények különbözőségére, amelyek e tekintetben a szövetségesek közt fennállanak — minden eszközt megragad, hogy Németország egységét fenntartsa. A Párt nagy elégtétellel állapíthatja meg, hogy ebben a kérdésben a szovjet megszálló hatalom és a szovjet kormány teljes támogatását élvezi és kívánatos, hogy a szövetségesek a londoni konferencián a Szovjetunió által képviselt álláspontra helyezkedjenek. Minden olyan kísérlet, amely a német népet e tekintetben félre akarja vezetni és a szovjet megszálló hatalom, valamint a szovjet kormány ellen akarja izgatni, csak a legnagyobb kárt okozhatja népünknek. Nem hunyhatunk szemet az olyirányú kísérletek előtt, amelyek részben a polgári pártokon belüli reakciós erőkből, részben a szociáldemokrata pártvezetőségből indulnak ki. Ha Pártunk a legnagyobb határozottsággal foglal állást az ilyen uszítások ellen, azt azért teszi, hogy a német nép érdekeit továbbra is óvja, hogy a népünk életét érintő nagy kérdésekben továbbra is biztosítsa a szovjet kormány támogatását, főleg pedig azért, hogy Németország szétszakítását megakadályozza. Nagy örömünkre szolgálna, ha ebben a támogatásban más országok kormányai is részesítenének bennünket.

Harc a demokráciáért

A munkásmozgalom egységéért és Németország egységéért vívott harcunk mellett Pártunk harmadik fontos feladata a demokráciáért folyó harc. Ez a harc azonban nem a formális vagy tehetetlen demokráciáért folyik, mint a weimari köztársaságban,

hanem a teremtő, harcos demokráciáért, amelyet állandóan továbbfejlesztünk és amely biztosítja a dolgozó tömegek döntő befolyását az új Németország politikai és gazdasági kialakításában. A pártvezetőség nagy figyelmet fordított erre a harcra és számos tanácskozáson beható érveléssel indokolta meg a demokrácia melletti állásfoglalást. Ezt a demokratikus népjogok biztosításának követelésével már az „Alapelvek és célok"-ban megtettük.

A pártvezetőség az 1946 szeptember 18-án és 19-én tartott ötödik konferenciáján a német nép alapvető jogairól szóló kimerítő nyilatkozatában állást foglalt a demokrácia és *a német köztársaság alkotmányának alapelvei* ügyében, amit aztán a pártvezetőség november 14-i rendkívüli értekezletén az alkotmánytervezetben világosan megfogalmazott. Ez az alkotmánytervezet a pártonbelüli és pártonkívüli széleskörű vita alapja volt, amelynek során Németország egységének kérdésében a Párt által megjelölt új út mellett foglaltunk állást, ami csaknem az összes haladó erő egyértelmű méltánylására talált.

A demokratikus önkormányzat fejlődése a szovjet megszállási övezetben, valamint a dolgozó tömegeket megillető jogok cáfolnak rá leginkább arra az uszításra, amelyet elsősorban a szociáldemokrata párt vezetősége indított. Eszerint a szovjet megszállási övezetben nincs demokrácia és a személyi szabadság nincs biztosítva. Polgári részről is, így legutóbb a CDU pártkonferenciáján panaszok hallatszottak a szabadság állítólagos hiányáról a szovjet megszállási övezetben. Mit jelent ez? Igaz ez? — Nem. Azok az erők, amelyek így panaszkodnak, olyan szabadságot akarnak, amely lehetővé teszi számukra, hogy a szovjet megszállási övezetben a fejlődés, főleg pedig a dolgozó tömegeket megillető jogok ellen léphessenek fel és a reakciós erők

hatalmának megtörése terén már elért vívmányokat újból elsorvasszák. Az ilyen szabadsággal azonban mi nem értünk egyet, mert ez a szabadság az, amellyel a reakció a weimari korszakban a demokráciát megfojtotta és a fasizmus útját egyengette. Ha Schumacher szabadságon és demokrácián azt a jogot érti, hogy a munkásmozgalom egysége ellen támadhat és a két szocialista párt létrejött egyesülését a szovjet megszállási övezetben újból felrobbanthatja, akkor mi ezt a szabadságot nem adjuk meg neki, mert nem akarunk véteni a munkásság ügye ellen. Ha azonban szabadságon és demokrácián azt a jogot érti, hogy a gazdasági és politikai fejlődést támogatjuk, a reakciós erőket leverjük, a német népet segítjük kilábolni a katasztrófából, munkához és kenyérhez juttatjuk, akkor számunkra a szabadság határtalan. A szovjet megszállási övezetben ilyen szabadság van, olyan szabadság és olyan demokrácia, amely nemcsakhogy messze túlszárnyalja a nyugati megszállási övezetek szabadságát és demokráciáját, hanem határtalan fejlődési lehetőségeket rejt magában. Mindenkit örömmel üdvözlünk, aki a demokrácia és szabadság ilyen teljességének elérésében segítségünkre van.

Hogy biztosítsuk a demokrácia és az önkormányzat kifejlődésének lehetőleg egységes jellegét, a pártvezetőség 1946 július 17-i értekezletén egy községpolitikai konferencián kidolgozott községpolitikai vezérfonalat fogadott el, amely a községek gazdálkodásának minden ágára kiterjedő, részletes programszerű követeléseket tartalmaz és amelyet minden elvtársnak beható tanulmányozásra ajánlok.

A nagy különbség, amely a szovjet megszállási övezet és a három nyugati megszállási övezet demokráciája között van, *abban is megmutatkozik, hogy megtörtük a reakciós erők hatalmát és megtisztítottuk*

a gazdaságot és közigazgatást a náci elemektől. Mialatt a szovjet megszállási övezetben a demokráciát a junker nagybirtokosok, az ipari háborús bűnösök és a náci aktivisták tulajdonának kisajátításával, továbbá a közigazgatásnak és a gazdasági szerveknek a náci elemektől való következetes megtisztításával biztosítottuk, a nyugati megszállási övezetekben e tekintetben úgyszólván semmi sem történt. Sem a földbirtokreformot nem kezdték meg, sem az ipari háborús bűnösök tulajdonát nem sajátították ki és még kevésbbé tisztították meg a közigazgatást és az üzemi vezetőségeket a náci aktivistáktól. Ennek az a következménye, hogy ezek a reakciós elemek egyre inkább felülkerekednek és egyre vakmerőbben juttatják kifejezésre azt a régi álláspontjukat, hogy „mi vagyunk az urak a háznál". A demokrácia ügye ilyenformán a lehető legrosszabbul áll a nyugati megszállási övezetekben és Schumachernek minden oka meg volna, hogy a demokrácia hiányát panaszolja és hogy a Kommunista Párttal együtt szálljon harcba a reakció hatalmának megdöntéséért és a demokrácia fejlődéséért.

A háborús bűnösök megbüntetésével és a reakció gazdasági és politikai hatalmának szétzúzásával szoros kapcsolatban áll a nácipárt egykori tagjaival szemben tanusított bánásmód kérdése; ezek az emberek bár tagságukkal támogatták a nácipártot, gaztettekben nem vettek részt. Nagyarányú nácitlanítási eljárás indult meg, azzal a célzattal, hogy a nácipárt minden egyes volt tagját felülvizsgálják. Ez azonban a milliós tömegek miatt megoldhatatlannak bizonyult és különben is a vesztegetés és csalás egyébként nagyon veszélyes kísérőjelenségeit váltotta ki. A pártvezetőség és az egységfrontbizottság ismételten állást foglaltak ebben a kérdésben, amelynek rendezésére irányelveket dolgoztak ki. A szövetséges hatalmak ellenőrző tanácsa is ki-

bocsátotta a 24. és 38. számú utasításokat, amelyek a náci aktivisták felkutatására és megbüntetésére szolgálnak. De ezek az utasítások nem adnak gyakorlati útmutatást az egykori, úgynevezett névleges párttagok kezelésének kérdésében. Csak Szokolovszkij szovjet marsall folyó évi augusztus 16-i 201. számú parancsa adott beható szabályokat ez ügy elintézésére, amen· yiben a nácipárt egykori, bűncselekményekkel nem terhelt tagjait megilletik az összes állampolgári jogok. Ebből azonban a fasisztaellenes demokratikus pártokra, főleg a mi Pártunkra nagyon komoly kötelesség és felelősség hárul. Az tudniillik, hogy nagyon komolyan kell foglalkoznunk ezeknek az embereknek demokratikus átnevelésével és segítenünk kell őket abban, hogy megszabaduljanak a náci ideológiától és bekapcsolódhassanak a demokratikus építés munkájába. Minthogy a passzív választójogot megkapták, feltétlenül szükséges lesz, hogy a szóbanforgó személyeket alaposan kivizsgáljuk. Ezzel kapcsolatban természetesen az a kérdés is felmerül, hogy közülük ki vehető fel a Pártba. Meg kell állapítanunk, hogy az ilyen személyek megvizsgálásánál számos helyen nem jártak el a kivánatos gondossággal.

Ebben az összefüggésben rá kell mutatnunk arra is, hogy a náci aktivisták *egyre vakmerőbb előretörése* ellen a legélesebb harcot kell vívnunk, ha egyszersmindenkorra el akarjuk venni a náci csőcselék kedvét az ilyen kísérletektől. Csak a thüringiai országgyűlés elnöke, August Fröhlich, régi elvtársunk elleni merényletre, a fasizmus áldozatai emlékére emelt adlershofi emlékmű lerombolására, a Berlin Kreuzberg városnegyedbeli fasiszta tüntetésre, a Párt bernburgi székháza elleni merényletre és egyéb provokációkra utalok. Az ilyen kísérleteket nem szabad alábecsülni, hanem teljes határozottsággal kell védekeznünk e fasiszta provokációk ellen. A legnagyobb éberségre van szükségünk

mert minden e téren tanúsított engedékenység végzetessé válhat.

A demokratikus fejlődés legerősebb biztosítéka, annak a befolyásnak erősödésében van, amelyet a Párt az üzemekre kifejt. Ez nemcsak a munkásoknak a termelésre és üzemvezetésre gyakorolt befolyását jelenti, hanem azt is, hogy a munkások, az üzemekben való tömörítettségüknél fogva, közvetlen hatással vannak a községi igazgatásra, a demokratikus fejlődés nagy politikai kérdéseire és Németország újjáalakítására irányuló akaratukat innen juttatják kifejezésre. Ennek az akaratnak különösen az üzemi tanácsok választásánál kell érvényesülnie és ez az oka annak, hogy a pártvezetőség és a központi titkárság is nagy fontosságot tulajdonított ezeknek a választásoknak és utasította pártszervezeteinket, hogy alapszerveiket helyezzék át az üzemekbe s üzemi csoportjaink alapos munkával annak a harcnak érdekében gyakoroljanak befolyást az üzemi munkásokra, amely a gazdaság és a termelés demokratikus vezetéséért folyik.

Ugyanilyen figyelmet fordított a pártvezetőség a szovjet megszállási övezet *szakszervezeteinek fejlődésére.* Pártunk minden tagjának magától értődő kötelessége, hogy szakszervezethez tartozzék és a szakszervezeteken belül törekedjék a szakszervezeti követelések megvalósítására. E tekintetben az első feladat a szakszervezeti egység biztosítása és annak megakadályozása, hogy a tagok politikai hovatartozása szerint szakadás álljon elő. Minthogy a szovjet megszállási övezetben, a katonai közigazgatás vezetőjének, Zsukov marsallnak parancsa következtében, a fasisztaellenes demokratikus pártokkal egyetemben már 1945 júniusában megengedték a szakszervezetek felépítését és működését, a szakszervezeti mozgalom fejlődése itt messze túlhaladta a nyugati megszállási övezetek szakszervezeti mozgalmát. Vonatkozik

ez mind egységükre, mind számbeli növekedésükre valamint a gazdaság demokratikus felépítésében, tervezésében és irányításában való közvetlen részvételükkel kapcsolatos feladatokra is. Habár a szakszervezetek irányításuk és a Szabad Német Szakszervezeti Szövetségbe való tömörülésük tekintetében semmiféle irányban sincsenek Pártunknak alárendelve, hanem minden tekintetben önállóan működnek, a Pártnak a szakszervezetre gyakorolt befolyása kétségtelen, mert legnagyobbrészt Pártunk tagjai azok, akik a szakszervezetek kialakításában és a tömegek életszínvonalának emelésében közreműködnek. A szakszervezetek munkáját különösen azok a kedvező feltételek mozdítják elő, amelyeket a szovjet megszállási övezetben a nagy vállalkozók szövetségének megszüntetése és a monopolkapitalisták hatalmának szétzúzása idéztek elő. Másfelől a szakszervezetekre hárul az a nagy feladat, hogy megértessék a szakszervezeti tagokkal: a nép tulajdonába átvitt és az állami- és néptulajdonban levő üzemekben, ellentétben a kapitalista üzemekkel, már nem a munkások és vállalkozók közti ellentétekről, hanem az üzemek és a munkásság érdekéről van szó. A fejlődés irányának természetesen olyannak kell lennie, hogy az állami tulajdonban levő üzemek munkásai megszerezzék azokat a kedvező munkafeltételeket, amelyek mellett a munkafegyelem és a munkateljesítmény terén a legmagasabb fokot érhetik el.

Az egyes tartományok pártszervezeteinek és a pártvezetőségnek munkája főleg abban az irányban folyt, hogy segítségére legyenek a szakszervezeteknek nagy feladataik teljesítésében.

A Párt harca természetesen főleg arra irányult, hogy *a gazdaság demokratikus újjáépítését* biztosítsa. A Pártnak — mint ahogy gyakran hiszik, — nemcsak politikai céljai vannak, hanem emellett az is, hogy kiszabadítsa a dol-

gozó tömegeket abból az inséges helyzetből, amelybe a Hitler-háború következtében jutottak. A Párt teljes mértékben osztozik népünk minden gondjában-bajában és a legkisebb kérdést sem tartja jelentéktelennek ahhoz, hogy ne próbálja a dolgozó tömegek javára megoldani. Jobb táplálkozást és ellátást akar nekik szerezni, lehetővé akarja tenni számukra, hogy egészséges lakásokban lakjanak és megfelelő megélhetésre tegyenek szert. Tudjuk, hogy ennek ma még nagyon súlyos feltételei vannak és még nagy nehézségeket kell legyőznünk. Ezek közé tartozik elsősorban országunknak katonai megszállása a szövetséges hatalmak csapatai által. Ide tartoznak továbbá népünk jóvátételi kötelezettségei, akár a leszerelésekből, akár a folyó termelésből kell is fedeznünk azokat. Ezek a bűnös Hitler-háború következményei és mindíg erre kell gondolnunk, valahányszor napjaink életfeltételei csaknem elviselhetetleneknek tűnnek.

Nem egyszer a Németországi Szocialista Egységpártot teszik felelőssé az ellátásban mutatkozó nehézségekért valamint népünk nyomoráért, jóllehet éppen a mi Pártunk fordított kezdettől fogva legnagyobb gondot *a dolgozó tömegek életszínvonalának emelésére* és e célból megfelelő intézkedéseket is tett. Ha összehasonlítjuk életszínvonalunkat a nyugati megszállási övezetek lakossága életszínvonalával, kitűnik, hogy fáradozásaink nem voltak hiábavalók. Bármily nehéz is még nálunk a helyzet, a lakosság élelmezése és ellátása a szovjet megszállási övezetben lényegesen jobb mint nyugaton. A pártvezetőség már 1946 májusában, II. konferenciáján, igen részletes irányelveket állapított meg a lakosság élelmezése és a szükséges használati cikkekkel való ellátása ügyében. Ezen irányelvek közül különösen jelentős a mezőgazdasági termelés maximális fokozása az 1946. évre megállapított gazdasági terv

alapján. Ezen felül a város és a falu, a munkások és a parasztok szoros kapcsolatának égető szükségességét hangsúlyozzuk, mert a kölcsönös támogatás segítségével javíthatunk legtöbbet az élelmezésen.

A pártvezetőség a *szovjet katonai közigazgatással folytatott tárgyalások* útján újra meg újra megkísérelte az élelmezés és ellátás javítását. E tárgyalások folyamán mindenkor népünk súlyos helyzetének megértő elbírálását és készséges előzékenységet tapasztaltuk. Különösen éreztük ezt azoknál a tárgyalásoknál, amelyeket a két elnök és helyetteseik ez év elején Szokolovszkij marsallal folytattak, akinek nagy előzékenysége abban nyilvánult meg, hogy a legalacsonyabb kategóriájú élelmiszerjegyeket megszüntethettük és magasabb kategóriájú jegyekkel pótolhattuk, minek következtében a lakosság több mint egyötöde jobb élelmezéshez jutott. Igéretet kaptunk a jóvátétel számára történő áruszolgáltatások lényeges leszállítására és arra, hogy a termelt használati javakat, így a cipőt, ruházatot stb. a lakosság ellátása céljából teljes egészében rendelkezésünkre fogják bocsátani. Ehhez járult még az az igéret is, hogy a szovjet megszállási övezetben a termelés színvonalát az ellenőrzési tanács által meghatározott terv keretein felül két-háromszorosára fogják emelni. A kétszáz nagyüzem közül, amelyeket a szövetséges hatalmak megegyezése szerint eredetileg le kellett volna szerelni, de aztán szovjet irányítás alatt meghagytak a németországi termelésnek, hetvennégyet visszaadtak a tartományi kormányok kezébe. Megígérték, hogy a többit hét szénbánya kivételével nem szerelik le. A pártvezetőség a szovjet katonai közigazgatás e jelentős ígéreteit álás köszönettel nyugtázta és a német nép iránt megnyilatkozó bizalom kétségtelen jelének tekintette.

Egy sor bányánk gépeinek leszerelése Szokolov-

szkij marsall nyilatkozata szerint nem tekinthető újabb leszerelésnek, hanem kiegészítője ama bányaberendezések leszerelésének, amelyeket a korábbi leszerelések idején oly célból hagytak meg, hogy az újjáépítésnél egyideig hasznosíthatók legyenek. A lakosságnak cipővel és textilneműkkel való ellátására vonatkozó ígéret végrehajtásánál, az ehhez szükséges nyersanyagok hiánya miatt szintén nagy nehézségek támadtak. Biztosítottak azonban bennünket, hogy e nehézségek leküzdése után a lakosság ellátása javulni fog.

Emellett természetesen nagyon sok függ attól, milyen mértékben sikerül a Pártnak az üzemek munkásságát arról meggyőzni, hogy saját érdekükben áll az üzemek termelését *fokozott munkával és a munkafegyelem növelésével* a legmagasabbra emelni. Másrészt égető szükségesség az, hogy a szovjet megszállási övezet gazdasági életének vezetése egységes terv és irányítás szerint menjen végbe, amint ez az újonnan kidolgozott irányelvek alapján az élelmezés területén, a lakosságnak textilneműkkel és cipővel való ellátásánál, a vas és acél beszerzésénél és a szénellátás terén történik. Ennek azonban természetesen legfontosabb előfeltétele az, hogy tudnunk kell, mennyi nyersanyag áll rendelkezésünkre és mennyit kell beszereznünk. A pártkongresszus napirendjén szerepel Walter Ulbricht külön beszámolója a gazdasági élet és a közigazgatás demokratikus újjáépítéséről.

A szovjet katonai közigazgatásnak az a készsége, hogy segíteni akar a német nép inségén és főleg az élelmezési helyzeten óhajt javítani, kitünik Szokolovszkij marsall 1947 február 10-i leveléből amelyet az egyes országok miniszterelnökeihez intézett. Ebben a levélben a tavaszi szántásra vonatkozóan megállapított terv keresztülvitelének szükségességére utal és a paraszt-

ságnak elsősorban a vetésterület kibővitésének, az állatállomány és terméshozam növelésének érdekében a legmesszebbmenő támogatást helyezi kilátásba. E célból a szovjet katonai igazgatás igéretet tett a trágyázáshoz szükséges anyagok, mezőgazdasági gépek és üzemanyagok szállításának megfelelő fokozására, valamint arra, hogy eladás céljából igás- és haszonállatokat és sertéseket bocsát a parasztgazdaságok rendelkezésére. A beszolgáltatási normák keresztülvitelénél a talaj- és egyéb viszonyok különbözőségének megfelelő eljárást fognak követni. Szokolovszkij marsallnak ez a levele is a legnagyobb örömet keltette a parasztság körében és az idei termésbetakarításnál kétségkívül jó eredményekre fog vezetni. Szokolovszkij marsall levele a központi titkárságot arra indította, hogy a Párt valamennyi vezetőjéhez és tagjához felhívással forduljon: kövessenek el mindent a Szokolovszkij marsall levelében megjelölt feladatok teljesítése érdekében. A pártvezetőség, de a három párt egységfront-bizottsága is a tavaszi vetés, az aratás és a beszolgáltatás alkalmából külön felhívással fordult a parasztsághoz és az ipari munkásokhoz.

A pártvezetőség különös figyelmet fordított arra, hogy a Párt tagjait meggyőzze a parasztsággal való szoros együttműködés szükségességéről és erélyesen szálljon szembe a parasztság körében még mindig jelentkező közönnyel, sőt olykor ellenséges magatartással. Pártszervezeteinket utasítottuk, kövessenek el a községi választásoknál mindent, hogy a községi képviselőtestületekbe megfelelő számú parasztot — régi és újgazdát — válasszanak be és a letelepülésnél valamint gazdaságuk kiépítésénél főleg az újgazdákat, részesítsék a szükséges segítségben. A Kölcsönös Parasztsegély Egyesülettel való együttműködés terén nagy fontossága van a munkás-paraszt szövetségnek. Még

számos más olyan intézkedésről is meg kellene emlékeznem, amelyet a Párt a gazdaság demokratikus felépítéséért és a dolgozó nép életszínvonalának javításáért folyó harc érdekében foganatosított, de e tekintetben is a pártvezetőség nyomtatásban előttünk fekvő jelentésére kell utalnom.

Harc a szociálpolitika terén

Az a nehéz helyzet, amelybe a Hitler-háború taszította a dolgozó népet, szociálpolitikai téren is messzemenő intézkedéseket követel, hogy szembeszállhassunk az általános inséggel. A központi titkárság 1947 március 31-én az egészségügy terén olyan irányelveket állapított meg, amelyek az egészségügy államosítására és a lakosság egészségvédelmére vonatkozó részletes követeléseket tartalmaznak. Ezeknek alapját bizonyos mértékben azok a szociálpolitikai irányvonalak képezik, amelyeket a központi titkárság mult év december 30-án állapított meg. Az irányvonalak kifejtették az állam és a község összes kötelességeit a dolgozó nép iránt, melyeknek megvalósításánál különösen a szakszervezetekre hárult nagy feladat. Tekintettel az előrehaladott időre, nem óhajtok behatóbban foglalkozni ezekkel az egészségügy és szociálpolitika terén érvényes irányelvekkel, hanem itt is csak a pártvezetőség nyomtatott jelentésének megfelelő fejezetére utalok.

A Párt nagy gondot fordított az *áttelepülők ügyére*, akik az Odera keleti vidékéről, Csehszlovákiából, Magyarországból, Romániából jövet, a szovjet megszállási övezetben helyezkedtek el. Folyó évi május 1-ig ezeknek száma 4 015 000-re emelkedett. Ez ügyben két zóna-konferenciát, az egyes tartományokban tartományi és kerületi konferenciákat ezenkívül még az áttelepülőkkel együtt gyűléseket is tartottunk, hogy

megállapítsuk azokat az intézkedéseket, amelyekkel segítségükre lehetünk új otthonuk és munkájuk megteremtésénél. A munkaképes áttelepülők 84,1 %-ának munkát szereztünk. A szovjet katonai igazgatásnál azt is elértük, hogy a nagy inségben élő áttelepülőket személyenként 300 márka, a 14 éven aluli gyermekeket pedig 100 márka segélyben részesíthessük. Azoknak az áttelepülőknek, akik a demokratikus földreform és a földosztás folytán földhöz jutottak — 76 100 családnak az összesen 212 000 újgazda telekből — hitelek nyujtásával tettük lehetővé gazdaságuk felépítését. 1947 február 20-án körlevélben felszólítottuk a Párt tartományi vezetőit, hogy kísérjék különös figyelemmel az áttelepülők inséges helyzetét és mindenekelőtt törekedjenek arra, hogy előmozdítsák bekapcsolódásukat a Németország demokratikus újjáalakításáért vívott harcba. Azt hisszük, ezzel sokkal nagyobb szolgálatot tettünk az áttelepülőknek, mint az olyan megtévesztő agitációval, hogy nemsokára visszatérhetnek otthonukba, ahogyan ezt a többi pártok ígérgetik nekik.

Nagy munkát fejtett ki pártszervezetünk *a hadifoglyok hazatérése*, a hozzátartozóikkal való levélbeli kapcsolatok megteremtése, a hazatért hadifoglyok ellátása terén valamint elszállásolásuk, foglalkoztatásuk és a demokratikus mozgalomba való bekapcsolásuk érdekében. Különösen a pártvezetőség női titkársága fejtett ki eredményes munkát a hadifoglyok hazatérése, elhelyezése és hozzátartozóikkal való kapcsolatok megteremtés vel. A hadifoglyok és hozzátartozóik számára jól megszervezett tudakozó szolgálatot rendeztek be. Minden hazatérő hadifogoly 50 márka segélyben részesült. Pártszervezetünk további kötelessége természetesen az, hogy a hazatért hadifoglyokat minden egyéb elképzelhető segítségben részesítse, és így necsak demokratikus mozgalmunkkal jussanak kap-

csolatba, hanem a demokrácia felépítésének munkájában is aktívan résztvegyenek. Ismeretes, hogy a hozzátartozóknak a hadifoglyok hazatérésével kapcsolatos aggodalmait Schumacher a szovjet kormány ellen irányuló aljas uszításra használta ki, azzal a légből kapott állítással, hogy kétmillió hadifogoly eltűnt a Szovjetunióban. Annak a felhívásnak eredményéről, amelyet Schumacher a lakossághoz intézett és amelyben jelentést kér tőlük a szovjet övezetben levő hadifoglyokról, Schumacher eddig semmiféle felvilágosítást nem adott. Ezek az uszítók mindig ugyanazt a nótát fújják. Nekik nem az a fontos, hogy a hazatérőknek segítségére legyenek, hanem csak az, hogy uszításuk minél hatásosabb legyen. Ugyanez a helyzet avval a vakmerő állításukkal is, hogy a szovjet megszállási övezetben szociáldemokrata meggyőződésük miatt sokezren fogságban sínylődnek. Hónapokig tartó izgatás után arra szólítják fel az embereket, hogy közöljék velük az állítólag letartóztatottak nevét. Érdeklődésünkre a szovjet katonai hatóság arról biztosított bennünket, hogy szociáldemokrata meggyőződése miatt senkit sem tartóztattak le.

Harc a kultúra frontján

Az a szellemi pusztulás, amelyet a Hitler-fasizmus barbársága a német nép körében okozott, a Pártot az elé a nagy feladat elé állítja, hogy szellemi és kulturális életünket teljesen újjáalakítsa és ezért az újjáalakításért az összes haladó erőkkel vállvetve felvegye a harcot. E téren a legfontosabb feladat a *harc a demokratikus iskoláért és nevelésügyi reformért.* Már a két szocialista párt egyesülése előtt, 1945 októberében közös felhívás jelent meg a demokratikus iskolareform érdekében, amely megállapította a reform legfontosabb

követelményeit. Ezeket az egységfront választmánya is a magáévá tette. A legnehezebb feladat az iskolák megtisztítása az aktív náci propagandistáktól és olyan új tanítókkal való helyettesítése, akik a gyermekeket a demokrácia és a népek kölcsönös megértésének szellemében tudják nevelni. A pártvezetőség, az általa létrehozott „Iskola és nevelés" nevű bizottságban új iskolaprogramot dolgozott ki, amelyben az iskola- és nevelésügy minden ágára kiterjedően feltárta a legfontosabb alapelveket és követeléseket, mindenekfelett pedig kifejtette az egységes iskola új rendszerét. Ezzel fontos előmunkálatokat végzett annak a törvénynek érdekében, amelyet a népnevelés központi vezetősége 1946 július 1-én elrendelt és amelyet az egyes országok demokratikus szervei hoztak meg a német iskola demokratizálása ügyében.

A demokratikus iskolareform nagyon bonyolult feladat, amelyet népünk összes haladó erőinek vállalniok kell. A legnehezebb éppen az olyan *új tanítói kar kinevelése*, amelyet áthat a demokratikus és békés Németország újjáalakításáért folyó fasisztaellenes, demokratikus mozgalmak szelleme. Ez a feladat volt éppen az, amelyre a pártvezetőség nagy figyelmet fordított. A párt 1946 júliusában tartott első központi kultúrértekezletén főleg azt fejtették ki, hogy milyen jelentősége van az új Németországban a tanítónak, aki az ifjúságot a mi szellemünkben neveli. A főfeladat az volt, hogy a haladó tanítókat megnyerjük a Németországi Szocialista Egységpárt tanítóinak munkacsoportja számára és őket ebben az új szellemben irányítsuk. Ilyenképpen a tanítók és nevelők ezév januárjában megtartott gyűlésének nagy eredményei voltak. Ez a gyűlés állást foglalt iskolaprogramunk ügyében és elhatározta, hogy minden lehetőséget kihasznál az új szocialista tanítók kiképzésére és nevelésére.

Nem kevésbbé fontos feladat megoldását kezdte meg a Párt a *főiskolák demokratizálása* terén vállalt munkájával; ezzel kapcsolatos a főiskolai tanár- és diákegyesületek megújítása is. Mindenekelőtt az volt a feladat, hogy áttörjük a gazdagok reakciós művelődési előjogát és a dolgozó nép tehetséges gyermekei számára lehetővé tegyük a főiskolai tanulmányokat. Mivel a főiskolák a Hitler-uralom alatt és már ezt megelőzően is a reakció fészkei voltak, az a feladatunk, hogy a szocialista befolyást erősítsük a diákok körében és azt szervezett munka segítségével kiszélesítsük. A Párt ezirányban is komoly intézkedéseket tett. Megalakítottuk a Németországi Szocialista Egységpárt főiskolai bizottságát és főiskolai üzemi csoportjait, pártfőiskolánk tanulói számára külön tanfolyamot szerveztünk és a főiskolai tanárok és diákok számára egész sor munkaértekezletet tartottunk. A főiskolákon a diáktanács megválasztása céljából tartott diákválasztások már-már megérlelték munkánk eredményeit, mert a diáktanács tagjainak 43%-a a mi Pártunkhoz tartozik. Az egyetemek és szakfőiskolák 8900 diákja közül ma már 16,8% munkásszármazású.

A Párt kulturális munkájához tartozik még a színház és a népi színház-mozgalom, a film, a sport és testkultúra, továbbá az egyházi és vallási kérdések. Mindezek nagyjelentőségű területek, amelyeknek segítségével a legszélesebb néptömegeket kell megnyernünk a reakció elleni harc és az új Németország céljaira. E tekintetben nagyon sok függ attól, hogy munkánkkal felébresszük e körök szellemi és alkotó munkásainak érdeklődését harcunk iránt és megnyerjük tevékeny közreműködésüket. Nagyon jól tudjuk, hogy ez nem könnyű feladat. És mégis megállapíthatjuk, hogy befolyásunk örvendetes módon növekszik, szorosabbá válik személyes kapcsolatunk ezekhez a körökhöz.

Ezt a befolyást csak nagy céljaink érdekében folytatott, munkánknak következetes szolgálatával, szilárdan a marxista-leninista ideológia talaján állva tudjuk fokozni, nem pedig tartózkodással, vagy rothadt megalkuvásokkal.

Ugyanez az alapelv irányít bennünket az egyházi és az összes vallási kérdésekben tanúsított állásfoglalásunkban. Az egyház és a vallási közületek ügyében gyakorolt türelmünk nem opportunista számítás és nem marxista világnézetünk háttérbeszorítása, hanem elvi politikánk következetes alkalmazása, amely a vallási és lelkiismereti kérdéseket kikapcsolja a pártpolitikai harcból és tekintet nélkül az ezekben a kérdésekben jelentkező különböző és ellentétes felfogásokra, mindazon erőkkel együtt dolgozik, amelyek a demokratikus haladásért és a népek kölcsönös megértéséért szállanak síkra. Éppen ezért minden olyan más oldalról jövő kísérletet, hogy e kérdéseket a politikai harccal kapcsolják össze — mint ahogy ezt a kereszténység és a marxizmus szembeállításával tették — a legélesebben visszautasítottunk, miközben elégtétellel állapíthattuk meg, hogy az egyház haladó erői a mi oldalunkon állanak.

Kulturális területen harcunk körébe tartozik az a munka is, amelyet párttagjaink oktatása terén kell végeznünk. A pártvezetőség három konferencián, májusban, októberben és januárban behatóan foglalkozott az e téren felmerült feladatokkal. Mindenekelőtt arra törekedtünk, hogy pótoljuk tagjaink körében azokat a nagy művelődési hiányokat, amelyek Hitler idejében, különösen a Hitler-uralom tizenkét éve alatt keletkeztek és amelyek veszélyeztetik Pártunk igen bonyolult feladatainak végrehajtását. A marxizmus-leninizmus megbízható iránytűje nélkül elveszítjük szemünk elől a célt és a politikai tájékozódást abban a bonyolult fel-

adatban, amelyre politikai harcunknak irányulnia kell: ez pedig a szocializmus megvalósítása. Az alsó pártszervezetekben éppen pártkongresszusunk előkészítése közben tapasztaltunk elvi vonalunktól eltérő komoly ingadozásokat, amelyek a gazdasági nehézségekből, valamint az ellenfél zavartkeltő mesterkedéseiből keletkeztek. A vitákban legyőztük ezeket az ingadozásokat. Az állítólagos pártválságról szóló mende-mondák nem egyebek, mint ellenfeleink vágyálmainak kifejeződései. A fejlődés a mi politikánkat igazolta. Pártunk erős, belsőleg zárt, egységes erő. A Párt feladata, hogy azon ismeretek alapján, amelyeket a marxizmus-leninizmus közvetít számunkra, előre lássa a fejlődést és annak megfelelően előre állapítsa meg harci feladatainkat. Éppen ebben rejlik nagy erőnk és f lényünk a többi párttal szemben. Pártunk azon szerepének, hogy a nagy demokratikus tömegmozgalom vezetője legyen, ugyancsak ez az alapja. Ez a feladat okolja meg nevelési és oktatómunkánk nagy jelentőségét. Elvtársainkkal meg kell értetnünk, hogy így az oktató munkát ne fényűzésnek, hanem Pártunk életszükségletének fogják fel.

Az utóbbi időben itt-ott azt a panaszt hallottuk a *kéthetenkénti kultúresték* ellen, hogy ezáltal a taggyűlések politikai vitái megrövidülnek. Azt indítványozták, hogy havonként csak egy kultúrestét tartsunk és a második kultúrest helyébe rendezzünk politikai kérdésekkel foglalkozó taggyűléseket. Ne feledjük azonban a kultúresték nagy fontosságát és azt, hogy a Pártban mindent el kell követnünk, hogy éppen ezeket a kultúrestéket tegyük pártéletünk egyik központi feladatává. Mindenekelőtt éppen arra kell törekednünk, hogy tagjaink a lehető legnagyobb mértékben vegyenek részt ezeken az estéken. Természetesen a szervezetek vezetőinek kötelességük gondoskodni arról,

hogy ezeket az estéket minden tekintetben jól készítsék elő és úgy, hogy a tagokra a legnagyobb vonzerőt gyakorolják.

A párttagok általános kultúrestéi mellett, *a hétvégi tanfolyamokon*, *a kerületi és tartományi iskolákban* kell pártunk funkcionáriusainak a feladataik megoldásához szükséges ismereteket megszerezniök. Ezekhez járul még a „*Marx Károly*" *pártfőiskola*, ahol a Párt felelős pozicióit betöltő funkcionáriusok a szocialista tudomány alapos ismeretét sajátíthatják el. Ezen iskolák vezetésében is még nem egy hiányosság és hiba van, amelyet részben az idéz elő, hogy az illetékes szervek a tanulók kiválogatásánál nem tulajdonítanak a feladat fontosságának megfelelő figyelmet. Ezekhez a hibákhoz tartozik az iskolák anyagi biztosítottságának, részben és elsősorban pedig a megfelelő tanerőnek és tananyagnak hiánya. Magától értetődik, hogy a pártvezetőség nagy súlyt helyez e hiányosságok leküzdésére és az új pártvezetőség feladata lesz, hogy pártoktatási rendszerünk kiépítésére és e feladat megoldásának biztosítására a legnagyobb gondot fordítsa.

A tudományos szocializmus elméleti folyóiratára, az „*Einheit*" (Egység)-ra az a nagy feladat hárul, hogy pártfunkcionáriusaink képzését szolgálja. A folyóirat, amelyet már a két szocialista párt egyesülése előtt, 1946-ban a két párt közös megegyezésével az egyesülés ideológiai előkészítése érdekében adtunk ki, az egyesülés után, 1946 júliusának közepén a Németországi Szocialista Egységpárt elméleti orgánuma lett. Az előterjesztett nyomtatott jelentésben az „*Einheit*" szerkesztősége meghatározza feladatait és megelégedésünkre szolgál, hogy a szerkesztőség önkritikával kijelenti, hogy feladatait eddig távolról sem oldotta meg kielégítő mértékben. A pártvezetőségnek is ez a véleménye, anélkül, hogy elismerné azokat az indokokat, amelyeket a szer-

kesztőség ki nem elégítő munkájának magyarázatául felhoz. Az új pártvezetőség feladata lesz a szerkesztőséggel karöltve arról gondoskodni, hogy a folyóirat ezentúl az eddiginél sokkal jobban teljesítse tagjaink elméleti képzésének feladatát.

A pártvezetőség pártfunkcionáriusaink és párttagjaink képzésére és munkájának támogatására, a munkásmozgalom aktuális kérdéseinek ismertetése céljából a „*Neuer Weg*" (Új Út) című havi folyóiratot is kiadja. A pártvezetőség különös figyelmet fordított a *marxista-leninista irodalom kiadására*, amely, mivel a fasiszta diktatúra idején nagyrészt megsemmisítették, most igen nagy keresletnek örvend. A kinyomtatott jelentésben e kiadványokról csak összesítő számadatok vannak, amelyek szerint az összesen száznyolc kiadvány példányszáma elérte a 15,5 milliót. A negyvennyolc klasszikus marxista leninista mű felsorolása nagyon hasznos lett volna. Itt, a párthelyiségünkben rendezett könyvkiállítás jó bepillantást enged ebbe a kérdésbe.

Harcunk szervezése és a tömegeknek e harc számára való megnyerése szempontjából igen nagy jelentősége van pártlapjainknak, amelyeknek szerkesztői munkája és terjesztése terén még nagyon sok a kívánnivaló. Egyetlen vonalon sem tapasztalható olyan hiány megfelelő funkcionáriusokban, mint szerkesztőségi munkánkban. Nemcsak az elméleti és politikai tudás, de az ujságírói ügyesség dolgában is — amellyel pedig mindennapi harcaink kérdéseit olyan élesen és olyan világosan kell felvetni, hogy a tömegek megértsék és a reakció zavartkeltő mesterkedései ellen fegyvert kapjanak kezükbe — hiányok mutatkoznak. A pártvezetőség ezért súlyt helyezett a szerkesztőségi helyeink betöltésére szükséges és arra alkalmas funkcionáriusok kiképzésére. Ebből a célból a pártfőiskolán háromhónapos tanfolyamot létesítettünk.

A pártvezetőség nyomtatott jelentésében felsorolja azokat az újságokat, amelyek a szovjet övezet tartományaiban megjelennek. Sajnos, a papírgyártás terén olyan nehézségek támadtak, hogy a pártlapok papírellátását egyre jobban korlátoznunk kellett, annyira, hogy sem terjedelmük, sem példányszámuk terén nem felelnek már meg a kívánalmaknak, miáltal Pártunk feladatainak végrehajtásánál jelentékeny nehézségeink voltak. Bármennyire iparkodott is a központi titkárság, hogy ezeket a korlátozásokat elhárítsa, a korlátolt papírtermelés folytán nem tudtunk eredményt elérni. Habár — amint reméljük — ezek a korlátozások csak átmeneti természetűek, mégis komoly megfontolás tárgyává kell tennünk: mit tegyünk e nehézségek ellenére, hogy a dolgozó nép tömegeivel való kapcsolatunkat biztosítsuk és *tájékoztató- és röpiratok kiadásával* a mindennapi harc legfontosabb kérdéseit a tömegekhez közelebb vigyük. A pártvezetőség által kiadott napi sajtószolgálat és a Németországi Szocialista Egységpárt tájékoztatója útján megkíséreljük a szerkesztőségek megfelelő támogatását és a politikai kérdések sokoldalú tárgyalásának biztosítását. Ezenfelül pártlapjaink főszerkesztőivel három konferenciát is tartottunk, amelyeken a szerkesztőkkel és a tartományok kormányzatai sajtóosztályainak vezetőivel megbeszéltük propagandánk és harcunk fontos kérdéseit. Itt utalnom kell különösen a tartományi kormányzatok ama kötelességére, hogy a felelős szerkesztőkkel naponta megbeszéléseket kell folytatniok a hírlapokban megvitatásra kerülő kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalásról, hogy így fenntartsák a szoros kapcsolatot az újság és a pártvezetőség között.

A dolgozó nők gazdasági, politikai és kulturális életünk minden területén, ama változások következtében, amelyeket a Hitler-háború főként gazdasági éle-

tünkben idézett elő, hatalmas jelentőségre tettek szert. Pártunkra az a kötelesség hárul, hogy munkája jelentős részét a dolgozó *nőknek a politikai harc számára való megnyerésére* fordítsa. Nemcsak a nők számbeli többsége, amely a Hitler-háború példátlan mészárlásai következtében megnövekedett, hanem a nők fokozott igénybevétele a gazdasági életben és a közigazgatásban a férfiak helyett, Pártunk kötelességévé teszi, hogy a nőket a gazdaságban, a közigazgatásban, a politikában és a Párton belül az őket megillető helyekre állítsa és közvetítse számukra az ehhez szükséges ismereteket. Önkritikával be kell vallanunk, hogy ez a felfogás a nő jelentőségéről és munkánk jelentőségéről a dolgozó nők között, Pártunkban még nem vált általánossá. A női munka területét még ma is a nő-titkárság reszort kérdésének, nem pedig az egész Párt kérdésének tekintik. Sajtónkban, röpiratainkban, határozatainkban a nők közötti agitációt és a nőknek harcunkba történő bevonásána . feladatát legtöbbször csak amolyan függeléknek tartják, anélkül, hogy ezt a feladatot a többivel a legszorosabban összekapcsolnák. Természetesen túlzott önkritika volna, ha nem állapítanánk meg azt a nagy haladást, amelyet egyébként nő-titkárságunk munkája segítségével a Pártban elértünk és amely kifejezésre is jutott elvtársnőinknek a Párton belül, a pártvezetésben, a községi, kerületi és országgyűlési képviselőtestületben és a közigazgatásban való előtérbe jutásában. A nő nagy jelentősége egyébként már törvényileg is kifejezésre jutott abban, hogy a Párt alkotmánytervezete a férfival való jogegyenlőségét az országos-, kerületi- és községi közigazgatásban elismerte és végül abban is, hogy a szovjet katonai közigazgatás 1946 augusztus 16-i 253. számú rendelete a nők számára is, egyenlő munkáért egyenlő bért állapított meg. Tudjuk, hogy e rendelet végrehajtása terén még hiányosságok

mutatkoznak és a Pártnak még nagyon komolyan kell dolgoznia, hogy ezt a rendeletet teljesen végrehajtsák.

A nők kiemelkedő szerepének hangsúlyozásában különösen nagy jelentősége van napjainkban annak az érte' es munkának, amelyet elvtársnőink a többi pártok nőivel karöltve a községekben megszervezett nőbizottságokban fejtettek ki. Ezek a bizottságok munkájuk által szoros kapcsolatban állnak a dolgozó tömegekkel, és így nagy befolyást gyakorolnak a demokratikus és haladó szellemben történő átnevelésükre. Ez a munka a *Német Nők Demokratikus Szövetségében* fejlődött tovább, amelynek megalakítását a nőbizottságok 1946 júliusában tartott egyik övezeti konferenciájukon tűzték ki feladatként. A Szövetséget a béke ügyében 1947 márciusának elején Berlinben tartott német nőkongresszuson alakították meg. A Német Nők Demokratikus Szövetségével való együttműködés tekintetében a polgári pártokban nézeteltérések vannak. Mialatt a LDP* készséggel hozzájárult, a CDU pártvezetősége az együttműködést azzal az ürüggyel utasította el, hogy a Német Nők Demokratikus Szövetségének nincs létjogosultsága. E felfogással szemben azonban a CDU nőtagjainak nagy száma támogatja a Szövetséget és aktívan résztvesz munkájában. Nagyon kívánatos volna, ha a CDU pártvezetőségét is meggyőzné a Szövetség gyakorlati munkája arról, hogy itt az összes haladó és demokratikusan gondolkodó nők pártokon felül álló szervezetéről van szó, amely harcával politikai életünkben biztosítani akarja a nőnek azt a helyet, amely megilleti és amely hozzá akar járulni az új, demokratikus és békeszerető Németország megteremtéséhez. Pártunk feladata lesz, hogy e törekvésekben minden képességével támo-

---

* *LDP* — Liberal-Demokratische Partei (Liberális-Demokrata Párt). — *Szerk.*

gassa a női szervezetet. A Pártnak a *dolgozó ifjúság életével és harcával* kapcsolatos feladatai csaknem azonosak a dolgozó nő életével és harcával kapcsolatos feladataival.

Az ifjúságot még sokkal jobban megmételyezte a Hitler-fasizmus barbár faji- és háborús ideológiája, mint a felnőtteket és e gonosztevő banda vak eszközévé tette. Mi ezért nem teszünk szemrehányást az ifjúságnak, de kötelességünk mindent elkövetni, hogy megszabadítsuk ettől a gonosz szellemtől és a népek közti barátság, a szolidaritás, valamint a szocializmus magas erkölcsi eszméjével hassuk át. Az ifjúságot be kell vonnunk a felnőttek mellé az új, demokratikus és békés Németországért folyó harcba, amely tisztességes és alkotó életet biztosít számára és minden lehetőséget megnyit ahhoz, hogy az emberi szellem és az emberi munka valamennyi kincsét megszerezhesse. Az ifjúságot erre nevelni és napjaink nagy, építő frontjának aktív harcosává tenni — ez az a feladat, amelyet Pártunk maga elé tűzött és amelynek megvalósításáért állandóan harcol. Az egyesülési kongresszuson elfogadott kiáltványunkban ezt kiáltottuk az ifjúság felé:

> „A Németországi Szocialista Egységpárt védi érdekeiteket az iskolában, hivatástokban és a közéletben. Békés építő munkában, tanulásban akar látni benneteket, de szabad időtökben kirándulni, játszani és táncolni is. A Párt a jelen időket képviseli. A Németországi Szocialista Egységpárt fiatal, élettől duzzadó, harcos párt, ezért a ti pártotok, a német ifjúság pártja."

Amit e kiáltványban a német ifjúságnak ígértünk, azt meg is tartottuk. Magunkévá tettük az első ifjúsági parlament által az ifjú nemzedék számára megállapított

alapjogokat és azokat az ifjúsággal együtt meg is akarjuk valósítani. E törekvésünkben nagy fontosságot tulajdonítunk annak, hogy a dolgozó ifjúságot egységes harci mozgalomban egyesítsük és a Szabad Német Ifjúság nevű szervezetet mindenben támogassuk. Természetesen nem mondunk le arról, hogy Pártunkon belül gondoskodjunk az ifjúság utánpótlásáról és nagy feladatokra való neveléséről. Nagy örömmel állapítjuk meg, hogy tagjaink 13,8%-a tizenhat—huszonöt évesekből áll és ifjúsági titkárságunk nagyon termékeny munkát fejt ki az ifjúság körében. Ez a munka javarészt az ifjúmunkások élet- és munkafeltételeinek javítására irányul. „Ifjúságvédelem és ifjúságjog" néven már a mult év júliusában olyan munkaközösség létesült, amely ifjakból és felnőttekből áll és amely nagyon komoly munkával ifjúmunkás-védelmi és új hivatásra képző törvényjavaslatot dolgozott ki. Itt főleg arról volt szó, hogy az iskolából kikerülő ifjakat a pályaválasztáshoz szükséges tanácsokkal lássák el. A Párt által életbeléptetett ifjúsági bizottságoknak az a feladata, hogy az egész Párt ifjúsága jobb élet- és munkafeltételeket küzdhessen ki magának, ahogyan erre az 1946-ban létesített „Az Ifjúság Műve" törekszik. A Párt kivívta, hogy „Az Ifjúság Művét" az országgyűlések, mint nyilvánosjogú testületet törvényileg elismerték, miáltal a Szabad Német Ifjúságból olyan intézmény lett, amely az ifjúság gazdasági ínségének enyhítésére szolgál. Akárcsak a nők, az ifjúság számára is kivívtuk, hogy ha a felnőttekkel egyenlő munkát végeznek, egyenlő bérezésben részesüljenek. A pártkongresszusnak minden oka megvan arra, hogy az ifjúsági titkárságnak elismerését fejezze ki az általa végzett nagy munkáért, s azért, amivel hozzájárult ahhoz, hogy a Szabad Német Ifjúságot elismerte a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség és delegációja meg-

tisztelő meghívást kapott a moszkvai sportünnepélyre. Ezen az ünnepélyen a Szabad Német Ifjúság képviselőit a szovjet ifjúság a legszívélyesebb fogadtatásban részesítette. Ifjúsági titkárságunk munkájáról mondott elismerő szavaimnak azonban nem szabad ellepleznïök azokat a hiányokat, amelyek a pártszervezetekben az ifjúsági munka támogatása körül még fennállanak. A Pártnak az ifjúság körében kifejtett munkája sem reszortmunka, hanem döntőjelentőségű feladat, mert csak annak segítségével vívhatjuk ki a győzelmet a demokratikus és békés Németországért és a reakció ellen vívott harcban.

Elvtársnők és Elvtársak! Ezzel be is fejeztem Pártunk munkásságáról szóló politikai jelentésemet. Ámbár az erre megszabott időt már messze túlhaladtam, jelentésem annyiban mégis hiányos, hogy lényegileg a szovjet megszállási övezetben és a Berlinben teljesített munkára korlátozódott és nem foglalkozik azzal a munkával, amelyet a nyugati megszállási övezetekben teljesítettek, ahol Pártunkat eddig nem engedélyezték. Mégis, általánosságban elmondhatjuk, hogy a szovjet megszállási övezetben végzett munkánk a nyugati megszállási övezetekre is kihatott, amit a Németországi Szocialista Egységpárt és a Németországi Kommunista Párt munkaközösségének Berlinben két nappal ezelőtt megtartott konferenciája is elismert. Hála a munkásmozgalom egységének és a szovjet megszálló hatalom támogatásának, munkánk eredményei annyira szembetűnőek, hogy nem maradnak titokban a nyugati megszállási övezetek dolgozó tömegei előtt és nem törölheti el azokat a reakciós sajtó és egy Schumacher összpontosított uszítása sem. Ismételten kifejeztük azon óhajunkat és a nyugati területek munkásságához azt a felhívást intéztük, hogy küldjenek üzemi küldöttségeket a szovjet megszállási övezetbe

és győződjenek meg a gazdaság, a politika és a kultúra terén elért eredményeinkről, valamint arról, hogy Schumachernek és a reakciónak a szovjet megszállási helyzetről terjesztett állításai mennyire hazugok. Távol állunk attól, hogy a feketét fehérre fessük, de minden nehézség ellenére, amelyet a szovjet megszállási övezetben még le kell küzdenünk, a gazdaság, a demokratikus önkormányzat fejlődése, a reakció hatalmának megtörése tekintetében a nyugattal szemben olyan előrehaladást értünk el, hogy azt csak a tudatlanság vagy a gyűlölet vonhatja kétségbe. Ez nyújt reményt arra, hogy a munkásmozgalom egységéért, a demokráciáért és a népek kölcsönös megértéséért folyó harcunk a nyugati megszállási övezetekben is megérik a munkásság körében és hogy sem a katonai kormányok tilalmai, sem Schumacher uszításai nem tudják feltartóztatni nyugaton sem a két szocialista párt egyesülését. Az ügy, amelyet a dolgozó nép érdekében képviselünk, olyan hatalmas, hogy a dolgozó nép tömegeit magával fogja ragadni, az összes akadályokat el fogja hárítani az útból és győzedelmeskedni fog, ha mi magunk, a Németországi Szocialista Egységpárt meg tudjuk győzni róla a tömegeket és meg tudjuk nyerni őket a harc számára.

Barátaim, Elvtársnőim és Elvtársaim! Ez a mi második pártkongresszusunk nagy feladata. Ebben a szellemben akarjuk folytatni munkánkat és előkészíteni nagy ügyünk diadalát.

(Beszéd a Németországi Szocialista Egységpárt II. kongresszusán. Berlin, 1947 szeptember 21.)

A NÉMETORSZÁGI SZOCIALISTA EGYSÉGPÁRT (SED) A NÉMET NÉPET A NEMZETKÖZISÉG SZELLEMÉBEN NEVELI

A Németországi Szocialista Egységpárt fennállása óta egységben a világ dolgozóival, a széles néprétegek között rendszeres nevelőmunkát végez a nemzetközi szolidaritás és egység gondolatáért, a fasiszta reakció elleni harcunkban, egész Németország politikai, gazdasági és társadalmi demilitarizálásáért és demokratizálásáért. E nevelőmunka kiindulópontja az alapító pártgyűlésen, „A Németországi Szocialista Egységpárt alapelveiről és céljairól" szóló egyhangúlag elfogadott következő nyilatkozat volt: „A Németországi Szocialista Egységpárt tehát egynek érzi magát az összes országok osztályöntudatos munkásaival és szolidáris a világ minden békeszerető, demokratikus népével."

A nemzetközi szolidaritás eszméinek újjáélesztése során a Németországi Szocialista Egységpártnak Németországban fel kellett vennie a harcot a széles körben elterjedt német sovinizmus ellen. A Hitler-fasizmus tizenkét éven át bódította a németeket a „Herrenvolk" (uralkodó nép) és a faji felsőbbrendűség tébolyult „elméleteiről" szóló frázisokkal. A nyugati megszállási politika imperialista jelleg etessege, hogy az egykori háborús gazdaság vezetőinek és a német monopolkapitalizmus vezérigazgatóinak hatalmi pozí-

cióit fenntartsa, a népeket egymás ellen uszítja. A szovjetellenességnek zászlaját, amely a fasiszta bandavezérek kezéből kihullott, német „demokratikus politikusok" angol-amerikai megbízóik helyeslése mellett újból kibontották. Az új szovjetellenes hadjárat élére Schumacherék állottak. Schumacher tajtékzó szájjal uszít a Szovjetunió és a népi demokrácia országai ellen. Ő a Marshall-terv leghangosabb csahos kutyája.

Az őrjöngő uszítás e hadjárata ellen, a hazugságok és rágalmak e szennyes áradata ellen, ez ellen a háborús uszítás ellen a SED szívós, nehéz, de sikeres harcot folytat. Ez a Párt számos gyűlésen fejtette ki a dolgozó nép előtt a Szovjetunió haladó és demokratikus politikáját, amely a német nép életszínvonalát emelő konkrét intézkedésekben és a német békegazdálkodás megerősítésében jut kifejezésre. A kétéves terv előmozdítja a dolgozó nép anyagi és kulturális életszínvonalának emelését és a tömegek politikai nevelése szempontjából hatalmas jelentőségű. Az idei tavaszi lipcsei vásár, az egyre növekvő külkereskedelem, a vezető üzemek munkásmillióinak javuló táplálkozási viszonyai, negyvenezer értelmiségi családtagjának juttatott pótlék, az újonnan bevezetett szabott árú textiláruval és cipővel való ellátás — mindez a német nép előtt is bizonyítja, hogy milyen hazug a nyugati propaganda, amely a Szovjet övezet gazdasági katasztrófáját jósolgatta. A dolgozók tettekkel felelnek a szovjet övezet hatóságainak intézkedéseire: Hennecke bányamunkás által kezdeményezett, a termelékenység emelését és a minőség javítását célzó aktivista mozgalom egyre szélesebb körben terjed és ami különös elégtétellel tölt el bennünket, egyre jobban hódít az ifjúmunkások között.

A SED nevelőmunkájának eredménye az is, ami főleg az üzemekben mutatkozik meg, nevezetesen a

német munkásoknak, de műszaki értelmiségünknek is, a szomszéd népekhez és a nagy szocialista Szovjetunióhoz való viszonyában beállott változás. A külföldi delegációknak az 1947 szeptemberi második pártkongresszusunkon és az 1949 januári első pártkonferenciánkon való részvételéről szóló hír nemcsak Pártunkban keltett nagy és lelkes visszhangot, hanem azon túl, népünk széles tömegeiben is. Övezetünk számos városában nyilatkozott meg az együttérzés a függetlenség ért küzdő néppel szemben. Amint Németországban időző görög barátaink mondták, mindenünnen a harcukkal érzett rokonszenv és szolidaritás hatalmas hulláma áradt feléjük. Ez a szolidaritás nemcsak az összes haladó szervezetek görög bizottságainak megalakításában nyilvánult meg, hanem jelentős pénzösszegek, gyógyszerek és egyéb szükségleti cikkek gyüjtésében is. Német asszonyok egymással versengve ajánlották fel segítségüket a görög delegációnak és vállalták az elárvult görög gyerekek anyai gondozását.

Az alkotó német emberek felébredő nemzetközi öntudata a nyugati polgári pártvezetőségek és főleg Schumacherék dühös tiltakozásába ütközik. Az aljas hazugságok eszközéhez nyúlnak szakadatlanul, de eredménytelenül, mert a nemzetközi szolidaritás gondolata él és egyre terjed. Az ifjú aktivisták ezidei április 2-i és 3-i gyűlése meggyőzően bizonyította a nemzetköziség gondolatának az ifjúság körében való megerősödését. A hős lenini Komszomolt és Csehszlovákia Ifjúsági Szövetségét képviselő elvtársnőink felszólalása után, a jelenl vő ezernyi ifjú aktivista megfogadta, hogy sohasem fog fegyverhez nyúlni a szocializmus és a népi demokráciak országaiban élő testvérei ellen. A kongresszus megmutatta, hogy a szovjet övezetben a nemzetközi szolidaritás gondolata állandóan fejlődik.

A SED kezdeményezése folytán életrekeltett egy-

ség- és békemozgalom, a nyugati politikusok uszítása és a nyugati megszálló hatóságok akadékoskodása ellenére, Németország nyugati részében is erős visszhangot keltett. Azt a hírt, hogy Párizsba világbéke-konferenciát hívnak egybe, nagy tetszéssel fogadták. A szovjet övezetben nincs olyan szervezet vagy nagyobb üzem, amely ne csatlakozott volna a béke és az összes népekkel való barátság mozgalmához. Habár Nyugat-Németországban agyonhallgatták a világbéke-kongresszust, az ottani üzemekben dolgozó munkások és a demokratikus szervezetek tagjai megbeszéléseket folytattak a békéről és pártvezetőségeikkel ellentétben készenek mutatkoztak az egységes Németországért és az igazságos békéért való harcra.

Május 1., a hatvanadik nemzetközi májusi tüntetés demokratikus békénk megerősítésének és vele Németország békés fejlődése alapjainak megteremtése jegyében folyik majd le. Pártunk május 1-i jelszavai között harcunknak az egész világ dolgozóival való szoros kapcsolata áll előtérben.

Követelésünk ez:

„A népek elszánt harca a háborús uszítás ellen! Le az Atlanti-Szerződéssel, le a világbéke elleni összeesküvéssel! Szolidaritás és barátság a békéért és demokráciáért folyó harc leghatalmasabb erejével, a Szovjetunióval!"

(„Tartós békéért, népi demokráciáért" 1949 I. 5.)

A HÁBORÚS USZÍTÁS ELLEN! EGYSÉGÉRT ÉS BÉKÉÉRT!

A német nép nemzeti és gazdasági létéért, az egységért és az igazságos békéért folytatott harc jelenlegi állását semmi sem jellemzi jobban, mint az a vád, amelyet a brit katonai kormányzat a Kommunisták Németországi Pártja elnöke, Max Reimann ellen a szólásszabadság egyidejű betiltásával emelt. Max Reimann az egyik gyűlésen elhangzott beszédében állítólag azt mondta, hogy ne csodálkozzanak azok a német politikusok, akik a Ruhr-szabályzat alapján a Ruhr-vidék elszakításához hozzájárulnak, ha a német nép Quislingeknek tartja és felelősségre fogja vonni őket. Reimann állítja, hogy ilyen nyilatkozatot nem tett. Köztudomású, hogy Quisling, Hitler egykori norvég ügynökének neve, a nemzeti árulás fogalmává lett. Hogy Reimann a nyugati politikusokat a Quisling névvel illette-e vagy sem, eldöntetlen, de tény az, hogy a nyugat német politikusok a nyugati megszálló hatalmak ama rendszabályaihoz való hozzájárulásukkal, amelyek egy külön nyugati állam létesítésével Németország szétszakítására irányulnak, a Marshall-tervhez és a Ruhr-szabályzathoz, valamint az előkészített megszállási szabályzathoz való hozzájárulásukkal a legaljasabb árulást követik el a német nép nemzeti

érdekei ellen. Ezzel támogatják Németország szétszakítását, lemondanak a békeszerződésről, beleegyeznek Németország évtizedeken át tartó katonai megszállásába és evvel a német nép egységét és nemzeti függetlenségét áldozzák fel.

Ám a brit katonai kormányzatot a Reimann elleni vád emelésénél nem annyira német lakájainak védelme vezette, mint inkább *a Ruhr-vidék elszakítása ellen folyó harc elfojtása.* Ezt a szándékot a Reimann elvtárs ellen elrendelt szólás-tilalom nyilvánvalóvá teszi. A brit katonai kormányzat az általa megszállt nyugat-német területet máris olyan gyarmatának tekinti, amelyen ismert gyarmati módszerei szerint, kénye-kedvére gazdálkodhatik. Kétségtelen, hogy a katonai megszállással megvolt a teljes katonai hatalma ahhoz, hogy a Ruhr-vidéket hatalmába kerítse és kiszakítsa a német gazdaság testéből. Azonban a brit katonai igazgatás ezzel nem éri be. Magát a német népet is a gyarmati népek színvonalára akarja lesüllyeszteni és megfosztani attól a jogától, hogy tiltakozó szavát felemelhesse az erőszak ellen. A Reimann elleni vádnak és szólástilalomnak ez az igazi értelme. Őt és a nyugati övezetek összes haladó erőit el akarja némítani. De a német nép nem tűri, hogy beléfojtsák a szót. Fáradhatatlanul tiltakozni fog nemzeti és gazdasági létének szétrombolása ellen, szakadatlanul folytatni fogja a harcot Németország egységéért és az igazságos békéért, mert ez a harc a német nép harca az életért.

A nyugati megszálló hatalmak rendszabályai a legsúlyosabban fenyegetik a német nép nemzeti és gazdasági létét. A londoni *Ruhr-szabályzat*, amely a jaltai és potsdami ünnepélyes ígéretek példátlan szószegése, további lépés Nyugat-Németország gyarmatosítása útján. A Ruhr-vidéket kiszakítja a német gazdaság testéből és ezzel lehetetlenné teszi a német nép számára, hogy

saját erejéből építse újjá gazdaságát és ezáltal kiszabadíthassa magát gyarmati függőségéből.

A nyugati megszálló hatalmak intézkedéseiből nyilvánvalóan kitűnik, hogy a nyugat-német gyarmatállamot a háborús Közép-Európa támaszpontjává akarják kiépíteni. A Ruhr-szabályzat tartalma világosan kifejezi a nyugati hatalmaknak ezt a szándékát. Tervük palástolására és a tömegek megtévesztésére *katonai biztonsági hatóság felállítását* határozták el, amellyel állítólag Nyugat-Németország leszerelését és demilitarizálását akarják végrehajtani. A valóságban azonban a nyugati megszálló hatóságok ennek éppen az ellenkezőjére, a katonai felszerelésre és a nyugat-német hadiipar újjáépítésére törekednek. A katonai biztonsági hatósággal egészen más céljaik vannak. Az angol-amerikai monopolkapitalistáknak akarnak vele módot nyujtani a német békeipar fejlesztésének megakadályozására és arra, hogy a nyugati megszállt területek egész ipari gazdasága felett uralkodjanak és azt gyarmati uralmuknak alávessék. Ennek a hatóságnak az a célja, hogy a német ipar minden ágában egy nagy kémszervezet kiépítésével arra az időre is biztosítsa befolyását, amikor majd a megszálló csapatokat kivonják Németországból.

Hogy a nyugati megszálló hatalmak Németország és a német nép brutális gyarmati rabszolgaságát akarják megvalósítani, világosan kitűnik az igazságos békeszerződés megtagadásából, amelyet olyan *megszállási szabályzattal* akarnak helyettesíteni, amely a német lakosságot beláthatatlan időre idegen gyarmati uralomnak veti alá, a katonai megszállást évtizedekre meghosszabbítja és a fennálló hadiállapotot korlátlan ideig fenntartja. A Londonban előkészített megszállási szabályzat a valóságban egyenesen halálos veszedelme a német nép nemzeti létének, egységének, szabadságának

és függetlenségének. Ehhez járul, hogy a nyugati övezetek lakosságának gazdasági helyzete a német és a külföldi monopoltőke kizsákmányolása következtében veszedelmes mértékben megromlik. A megszállási szabályzatnak az a célja, hogy minden demokratikus fejlődést megakadályozzon és a junkerek, nagybirtokosok, konszernek, bankárok és egyéb háborús bűnösök hatalmi pozícióit biztosítsa. A német monopoltőke vezetésével, az angol, az amerikai és a francia imperialisták védelme alatt, a szociáldemokrácia vezetőinek aktív támogatásával valósítják meg a dolgozók elnyomását és rabszolgasorba való süllyesztését. Az angol-amerikai háborús uszítók és német Quislingeik ezt akarják. De nem ezt akarja a német nép. Egyre inkább felismeri a nemzeti és gazdasági létét fenyegető nagy veszélyt és erélyes védekezésre gyüjti ellene erőit.

A Németország demokratikus egységéért, az összném et kormányért, igazságos békeszerződésért és az összes megszálló csapatok kivonulásáért folyó harc új szakaszhoz érkezett. A legnagyobb nemzeti veszély e helyzetében minden becsületes német férfinak, nőnek és ifjúnak szent kötelessége, hogy teljes erejével részt vegyen a német nép nemzeti érdekeiért folyó küzdelemben. A Ruhr-vidék elszakításán és a megszállási statutum gyarmati jellegén érzett lángoló felháborodásnak széles nemzeti, tiltakozó és ellenálló mozgalommá kell kiszélesednie. Ebből a helyzetből kell kiindulnia pártkonferenciánknak is, amikor a Párt feladatainak megállapítására törekszik és e feladatok élére a Németország egységéért és az igazságos békéért való küzdelmet állítja. Harcunk ez új stádiumában konferenciánknak a pártmunkában is fordulatot kell hoznia. A Párt minden erejét a Németország egységéért és az igazságos békéért folyó harcra kell összpontosítanunk. Ebben a harcban népünk összes haladó, demokratikus erőivel

szövetkezünk. A népünk nemzeti létéért folyó harc nemcsak a mi Pártunk és nemcsak a munkásosztály ügye, hanem a német nép minden tisztességes és jóakaratú fiának ügye is. A Párt ezért veti latba minden erejét az egységért és igazságos békéért harcoló nagy népkongresszus-mozgalom erősítése és fejlesztése érdekében, amelyben a német nép összes igazán nemzeti és demokratikus erői egyesülnek.

A német népkongresszus által választott német néptanácsban a német nép összné mét képviseletét alkotta meg, melynek befolyását és tekintélyét minden erőnkkel meg kell szilárdítanunk. A német munkásosztály és pártja, a Németországi Szocialista Egységpárt azonban e harcban különös felelősségre és jelentőségre tesz szert. Gondoskodnia kell e harc következetes keresztulviteléről, kezdeményezésével és aktivitásával a maga számára kell biztosítania a harc vezetését. Mi nem tartunk igényt a többi antifasiszta demokratikus erőkkel szemben semmiféle megkülönböztetésre vagy előjogokra, hanem velük együtt a teljes egyenjogúság alapján akarjuk továbbvinni a küzdelmet, nagy ügyünk teljes győzelméig. Ez az értelme és jelentősége annak a kiáltványnak is, amelyet a pártvezetőség a pártkonferencia elé terjeszt és elfogadásra ajánl. Németország demokratikus egységéért és az igazságos békéért folyó három és féléves harcunkban, amelyet a háború befejezése óta folytatunk, a tapasztalatok és tanulságok egész sorát gyűjtöttük össze, amelyeknek a harc folytatása és sikeres befejezése szempontjából nagy jelentőségük van. A Párt feladata, hogy ezeket a tapasztalatokat és tanulságokat politikánk és harcunk továbbfejlesztésénél alaposan megszívleljük.

I. A potsdami egyezmény megszegése a nyugati hatalmak által

A német nép a nemzeti katasztrófa szélén állott már, amikor 1945-ben a Szovjet Hadsereg és szövetségeseinek csapásai alatt a Hitler-fasizmus összeroppant. A Hitler-fasizmus tébolya folytán a német véderő elkerülhetetlenné vált feltétel-nélküli kapitulációja annak a következménye volt, hogy Németország imperialista burzsoáziája, rabló mohósága kielégítésére a német nép létét tette kockára. Akkor a nemzet megmentése volt az alapvető feladat és kötelesség, amelyet népünk antifasiszta demokratikus erőinek vállalniok kellett. A demokratikus erőket és főleg a munkáspártokat az az egyetlen gondolat töltötte el, hogy olyan rendet teremtsenek Németországban, amely végre megnyitja a békés fejlődéshez vezető utat. Mert csak így lehetett megmenteni a nemzetet. Ezért abban látták feladatukat, hogy a városok romjaival együtt a fasiszta katonai uralom romjait is, amely Európa népeit a véres mészárlásba sodorta, eltakarítsák. Teljesen tisztában voltak azzal, hogy Németország fejlődése főleg a győztes hatalmak döntésétől függ. Az 1945 június 5-én, a négy nagyhatalom által kibocsátott „Németország vereségéről szóló nyilatkozat" kifejezetten megállapította, hogy „Németország eleget tesz minden követelésnek, amelyet most, vagy később támasztanak vele szemben".

A totális háború totális vereséghez vezetett, ami az egész német népet kiszolgáltatta a győztes hatalmak kénye-kedvének. Azért emlékeztetek mindenkit ilyen nyomatékosan erre a tényre, mert ismét vannak olyan agyalágyult német politikusok, akik egy új háború gondolatával játszadoznak, akiknek az akkori totális vereség még nem volt eléggé totális és ezért

arra törekszenek, hogy a német népet még nagyobb vereségbe, vagyis a teljes pusztulásba kergessék. Népünkben újból fel kell éleszteni az 1945-beli totális vereség emlékét, hogy megértse: a mai háborús uszítók a német nemzet megsemmisítésére törekszenek.

Akkor, három évvel ezelőtt csakugyan elmondhattuk: „Még az egyszer sikerült megmenekülnünk." Mert a határozatok, amelyeket a győztes hatalmak 1945 nyarán a potsdami konferencián közösen hoztak, súlyos feltételeik ellenére is abból az alaptételből indultak ki, hogy Németország nemzeti egységét fenntartják és a német népnek megadják a lehetőséget arra, hogy életét demokratikus alapon újjáalakíthassa. A nácizmus és militarizmus, a monopóliumok és a háborús ipar teljes megsemmisítésére vonatkozó határozatokat akkor őszinte örömmel üdvözöltük. Különös örömmel fogadtuk azokat az átfogó demokratikus jogokat és szabadságokat, amelyeket a német népnek a potsdami egyezmény szerint juttatni akartak.

Mi már akkor tudtuk, ma pedig már mindenki világosan látja, hogy a német nép érdekeinek megfelelő potsdami határozatokat egyedül a Szovjetunió befolyásának, Sztálin befolyásának köszönhettük, akinek aláírása ott van a potsdami egyezmény alatt. A Szovjetunió már akkor félreérthetetlenül kimutatta azt az akaratát, hogy tartós és demokratikus békét akar kötni, olyan békét, amely biztosítja Németország egységét és az egységes német nép számára szabad fejlődési lehetőséget nyujt.

Az azóta elmúlt évek világosan beigazolták, hogy a potsdami konferenciának Attlee és Truman által ünnepélyesen aláírt határozatai nem voltak az amerikai és angol uralkodókörök kedvére valók. Ezeknek, főleg az amerikai monopolkapitalistáknak, akik óriási nyereségeket szereztek a háborún, hogyan is tetszhetett volna a

tartós béke gondolata? A béke e körök számára a fegyverkezési piac korlátozását, a fegyverkezési termelés csökkentését, a fegyverkezési nyereségek csökkenését jelenti. Hogyan is hevültek volna ezek a körök olyan határozatokért, amelyek Németországot végeredményben a béke európai védőbástyájává tették volna? Tehát letértek a nagyhatalmak együttműködésének útjáról és megkezdték a közösen hozott határozatok végrehajtásának rendszeres szabotálását. Mialatt a Szovjetunió — amely a nemzetközi megállapodásokat mindig sérthetetlennek tartotta — lelkiismeretesen megkezdte a potsdami határozatok végrehajtását, azalatt a nyugati hatalmak buzgón iparkodtak megvalósítani régi kedvenc eszméjüket, hogy tudniillik Németországot felosztják és ezzel meggyengítik ipari erejét, hogy kellemetlen versenytársuktól végleg megszabaduljanak. Az ellenőrzési tanács 1946 július 20-i ülésén, Németország két nyugati megszállási övezetének egyesítésére vonatkozó, az U. S. A. kormányának kihirdetett határozatától és az 1946 június 18-i külön nyugati valutareformjának bevezetésén keresztül a londoni Ruhr-szabályzatig és a katonai biztonsági tanácsig nyomon követhetjük, mint hajtják végre lépésről-lépésre a szétszakítás művét és mint akarják most egy megszállási szabályzat érvénybeléptetésével ezt a művet befejezni. A nyugati hatalmak ez intézkedései azonban egyúttal előkészületek is egy új világháborúra, mert az amerikai imperialisták által előkészített újabb agresszió számára Németország nyugati megszállási övezeteinek átvonulási területté való átváltoztatását jelenti. Különös élességgel tűnik ez ki a Ruhr-vidéknek az angol-amerikai imperializmus által történt elrablásából. A világos nemzetközi megegyezéseket — amelyek szerint a Ruhr-vidéket a Szovjetunió részvételével négyhatalmi ellenőrzés alá kell helyezni — éppoly durván

megsértették, mint a potsdami megegyezés többi határozatait. A londoni Ruhr-szabályzat az egész nyugatnémetországi nehézipart örök időkre olyan nemzetközi ellenőrző hatóságnak akarja alárendelni, amelyben a Szovjetunió nincs képviselve, de amelyben az Egyesült Államok monopoltőkéjét illeti meg a parancsolás joga. E vakmerő rablás jelentősége akkor válik világossá, ha meggondoljuk hogy a Ruhr-szabályzat a nyugat-német széntermelés 90%-át, a nyersvastermelés 72%-át, az acéltermelés 74%-át, és a hengerelt-acél termelés 69%-át vonja ki a német rendelkezés alól. Ez azt jelenti, hogy a Ruhr-szabályzat célja a német nép nemzeti lététől elvonni a gazdasági alapot.

E gyarmati politikának Nyugat-Németországban való végrehajtásához a nyugati megszálló hatalmak megszerezték azoknak a német reakciós köröknek a támogatását, amelyek már két világháborút készítettek elő, szerveztek és valósítottak meg és amelyeket a népek példátlanul nagy véráldozatok árán kevéssel ezelőtt levertek. Azon, hogy a nácik, a militaristák és Németország monopolkapitalistái szívesen bocsátják az Egyesült Államok imperialistáinak rendelkezésre szolgálataikat és szívesen vállalják magukra a Quislingek szerepét — ha figyelembevesszük népünk nemzeti érdekeinek elárulásával kapcsolatos multbeli tevékenykedéseiket, — nincs semmi csodálni való. Minthogy a nyugati hatalmak a nyugat-németországban folytatott gyarmati politikájukban ezekre a körökre támaszkodnak, a nácitlanításra és demilitarizálásra, a monopóliumok és a német háborús teljesítőképesség megsemmisítésére vonatkozó potsdami határozatokat is tudatosan és rendszeresen szabotálták. Elég, ha csak utalok a nyugati nácitlanítási komédiára és csak Schacht, Halder, Ilse Koch nevét említem, hogy a nyugati hatalmak nácitlanítási, vagy jobban mondva a nácikat rehabilitáló politikáját jellemezzem. Ezek a

hatalmak nemcsak, hogy megakadályozzák a nácizmus és militarizmus megsemmisítését, hanem a nácikat, a kartellek urait és a militaristákat a bizóniai államapparátus vezető funkcióiba építik be. Köztudomású, hogy a nyugati övezetekben ma a gyakorló ügyvédek túlnyomó többsége az egykori nácik soraiból kerül ki és éppen ezeknek a jogászoknak akarnak a bonne-i alkotmánykovácsok döntő hatalmi pozíciókat biztosítani az új alkotmány révén, hogy ilyen módon a fasizmus újjászületésének ügye Nyugat-Németországban a hazaárulók megbízható kezében legyen.

Ahelyett, hogy a kartellek, szindikátusok és trösztök formájában jelentkező túlzott koncentrációt megszüntetnék, mint ahogy azt a potsdami szerződés követeli, a nyugati hatalmak a nyugat-német gazdaságot a német finánctőkének szolgáltatják ki. Meghiúsítják a kulcsiparnak a nép által követelt szocializálását, hogy ez által mentsék a monopoltőkét.

Ugyanígy nem hajtották végre a megszálló hatalmak a demokratikus földreformot sem, nem fosztották meg hatalmától a militarista junker-kasztot, hanem éppen ellenkezőleg, döntő befolyást biztosítottak számára. A nyugati hatalmak az általuk megszállt övezetekben megakadályozták a demokratikus népi erők kifejlődését és főleg a haladó munkásmozgalmat kötötték gúzsba. Nyíltan beavatkoztak a munkásság demokratikus szervezeti életébe és meghiusították a munkásegység megvalósulását.

A nyugati övezet ilyenirányú fejlődésének az az eredménye, hogy az 1945-ben megvert német imperializmus újra felépült és az imperialista érdekeket szolgáló reakciós államapparátus ismét működik. Ez az új német imperializmus — amelynek az a szerepe, hogy az Egyesült Államok imperializmusának a világuralomért folyó harcában segédkezzék — a békét és a népek biztonságát

fenyegeti, mert a német imperializmusnak nemcsak gazdasági, de katonai hatalmát is vissza akarja állítani. Ellentétben a potsdami egyezmény világos szövegével, a nyugati megszálló hatalmak rendszeresen űzik a remilitarizálást, amelyet a katonai biztonsági hatóság felállításával lepleznek ugyan, de a valóságban annál határozottabban végrehajtanak. Ez a remilitarizálás nemcsak egykori Hitler-tiszteknek katonai és történelmi kutatómunkára való alkalmazásában jut kifejezésre, hanem katonai alakulatok felállításában is. Alsó-Szászországban 45 000 hadifoglyot „szabad zsoldosokként" szerveztek meg. Parancsnokuk egy náci tábornok volt. Úgynevezett „szolgálati csoportok", rendőri alakulatok, ipari rendőri osztagok, polgári gárda és az idegenlégió felállításával akarják megteremteni egy új német hadsereg alapját. Az úgynevezett szolgálati csoportokban, amelyeket feloszlatásuk után, mint „német civil munkásszervezeteket" tartanak fenn — hiányos adatok szerint — háromszázezer embert vontak össze. Az ipari rendőrség ma már negyven zászlóaljból áll. Ezek a tények azt mutatják, hogy az amerikai háborús uszítók hódító terveikhez a német ifjúságot ágyútöltelékként akarják felhasználni. Őszinte amerikai háborús uszítók e szándékukat nyíltan be is ismerik. Így például a „*New York Times*" katonai munkatársa, Hanson W. Baldwin ezt írta: „Előbb vagy utóbb, akár akarjuk, akár nem, a Nyugat védelme érdekében foglalkoznunk kell német legénység felhasználásával." E szándék megvalósításának előkészítése érdekében Bizónia munkahivatalai máris gyüjtik a katonai szolgálatra alkalmas egyének törzslapjait.

A „Fekete birodalmi hadsereg" (Schwarze Reichswehr) helyreállításával párhuzamosan folyik a német fegyverkezési ipar fejlesztése. Miközben a békeipart leszerelik és Amerikába hurcolják, Rottweilban a

lőportermelés ismét napi tizenöt tonnára emelkedett. A Messerschmitt művekben a repülőgépgyártás teljes erővel folyik.

Mindenképpen jogosult, ha az események fejlődése láttán a francia nép a biztonságát félti. Ez az aggódás mindenekelőtt a Ruhr-szabályzat előkészítése körül felmerült ellentétekben jutott kifejezésre. A francia kormány jogosan bizalmatlan és attól fél, hogy az amerikai imperialisták egy napon nem tudják fékentartani azokat az erőket, amelyeket most életrekeltenek és akkor az újonnan felfegyverzett német imperializmus majd újból visszatérhet imperialista agressziójának régi útjára, amelyen már kétízben kimondhatatlan szenvedést zúdított a francia népre. És nemcsak a francia kormány táplál ilyen aggodalmakat. A lengyel külügyminiszter 1948 november 23-án a lengyel kormány véleményének adott kifejezést, mely szerint „a Ruhr-iparra vonatkozó angol-amerikai határozatok Franciaország érdekeibe ütköznek és Európa biztonsága ellen irányulnak".

A német imperializmus felélesztése és egy nyugati reakciós államapparátus felállítása már ma is a nyugtalanság fészkévé teszi Németországot Európában és egyben a nyugat-németországi dolgozókat fenyegető nagy veszélyt jelent. Az imperialista uszítók máris olyan erősnek érzik magukat, hogy áttértek a munkások életszínvonala ellen irányuló nagyarányú támadásra. A külön valutareform volt a jeladás erre a támadásra. A nép helyzetének olyan gyors leromlását idézték ezzel elő, hogy még a Marshall-csatlós reformista szakszervezeti vezetők is kénytelenek voltak olyan akcióhoz folyamodni, mint a stuttgarti tiltakozó mozgalom, vagy a nyugat-német általános sztrájkfelhívás. Hogy a dolgozó tömegeknek a német monopolkapitalisták és uraik rablópolitikája elleni felháborodása

milyen méreteket öltött, semmi sem mutatja jobban mint az, hogy ebben a tiltakozó sztrájkban több mint nyolcmillió munkás és alkalmazott vett részt.

Ha Nyugat-Németországban ismét a régi monopolista és militarista hatalom birtokosai ülnek nyeregben, nem szabad elhallgatnunk, hogy ezt a jobboldali szociáldemokrata vezérek áruló politikája tette lehetővé. Vállalták azt a szerepet, hogy a reakciós monopoltőke érdekében fenntartják és elmélyítik a munkásmozgalom kettészakítottságát. A haladó demokratikus politika helyett folytatták az áldatlan weimari koaliciós politikát. A Hitler-barbárság szörnyű tizenkét évéből mitsem tanultak. A jobboldali szociáldemokrata vezérek e politikájukkal a munkásosztályt gyengítették, tehetetlenségre ítélték és ezáltal lehetővé tették a német imperializmus restaurációját. A hannoveri stratégák Adenauer, Pünder és Erhardt reakciós politikája miatti jajgatása nem téveszthet meg bennünket azon a téren, hogy ezek az uraságok csak Schumacher reakciós politikája révén juthattak pozicióikba.

A nyugati hatalmak elnyomó és egységellenes politikájukat Berlinre is kiterjesztették. Berlint, mint a szövetséges Ellenőrző Bizottság székhelyét, mind a négy hatalom megszállta és Berlin négyhatalmi közigazgatási szervéül a szövetséges parancsnokságot tették meg. Berlinbe vonulásuk óta azonban a nyugati hatalmak arra törekedtek, hogy itt is ugyanazt a politikát kövessék mint Nyugat-Németországban. Sőt, Berlinben még vakmerőbben avatkoznak bele a munkásszervezetek belső ügyeibe és néhány általuk megvesztegetett szociáldemokrata funkcionárius segítségével meghiusították a két munkáspárt egyesítését. Kezdettől fogva iparkodtak akadályokat gördíteni megszállási szektoraikban, a SED tevékenységének útjába. A jobboldali szociáldemokraták segítségével a szakszervezetek

szétszakítására és sárga szakszervezetek (UGO) alapítására törekedtek. A városi parlament által elhatározott konszernek kisajátítását megakadályozták és helyette a reakciós Vállalkozók Szövetségének újjáélesztését engedélyezték. Reakciós politikájukat minden tekintetben támogatták a berlini SDP vezetői, akik éppúgy, mint a Schumacherek és Ollenhauerek — az angol-amerikai imperializmus megbízható ügynökei.

A legsúlyosabb csapás, amelyet a nyugati megszálló hatalmak Berlinre mértek, a berlini külön valuta bevezetése volt, amely a gazdasági élet teljes szétzilálását idézte elő. Kezdettől fogva tisztában voltak vele, hogy a külön valutareformra a szovjet katonai igazgatásnak ellenintézkedéssel kell válaszolnia, hogy a keleti övezet gazdasági felépítését megvédje. Minthogy Berlin a keleti övezetben fekszik és a keleti övezethez tartozik, Berlinben nem kerülhet más valuta forgalomba, mint a keleti övezetben. Annak a kísérletnek, hogy más valutát vezetnek be, szükségképpen zűrzavaros állapotokhoz kellett vezetnie, aminthogy így is történt. A szociáldemokrata egységbontóknak azonban éppen ez volt a törekvése. A szovjet katonai ellenőrző bizottságnak a keleti övezet védelme érdekében elkerülhetetlen ellenintézkedéseire vad üvöltéssel feleltek, és Berlint blokád alá helyezték. Ez pedig minden józan emberi értelemmel ellenkezik, mert a szovjet katonai igazgatás vállalta a kötelezettséget, hogy Berlin egész lakosságát még fűtőanyaggal is ellátja. Hogy a szociáldemokrata egységbontók milyen bűnös módon bánnak el a berlini lakossággal, misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a nyugati szektorok lakosságát terrorisztikus módszerekkel akarják elriasztani attól, hogy élelmiszerjegyeiket az élelmiszerek és tüzelőanyag beszerzése céljából a keleti övezetben jelentsék be. Elhallgatják azt is, hogy Szokolovszkij marsall ajánlatát — mely-

szerint a nyugati övezetek lakosságát ellátja élelmiszerekkel és fűtőanyaggal — visszautasították. Tehát a szociáldemokrata egységbontók azok, akik Nyugat-Berlint blokád alatt tartják, hogy így igazolhassák a légihíddal űzött handa-bandát, amely háborús uszításuknak egyik fontos alkotórésze. Ugyanezzel a célzattal bontották meg a városi képviselő testületet és a magisztrátust is. A Németországi Szocialista Egységpárt ismételt ajánlatait, hogy közösen járjanak el a reakció ellen, Berlin szociáldemokrata vezérei gúnnyal és uszítással fogadták. Reakciós polgári elemekkel folytatnak koalíciós politikát, amelynek következményeként a berlini lakosság helyzete egyre rosszabbodik. Egységbontó politikájukkal a főváros egész közigazgatását olyan mértékben bénították meg, hogy a dolgozó nép végül maga vette kezébe az ügyek intézését, elmozdította a városi tanácsot és Friedrich Ebert elvtársunk vezetésével új, az ügyek vitelére alkalmas magisztrátust alakított, amely a berlini lakosság érdekeit szem előtt tartja, és amely máris figyelemreméltó eredményt tud felmutatni. Az egységbontók 1948 december 5-én a nyugati szektorokban külön választásokat folytattak le, ezzel akarták igazolni magukat. Ezeket a választásokat, amelyek a legnagyobb terrorral folytak le, valamint a meghamisított választási eredményt nem lehet jogérvényesnek elismerni és nincsen törvényes erejük.

Éppen a választások igazolták újból, hogy az egységbontóknak nem a berlini lakosság életszínvonalának emelése a fontos, hanem csak az, hogy a berlini lakosság ellen elkövetett bűneiket palástolják és a háborús uszítást folytathassák. Hogy a Szovjetunió elleni uszításuk lángját még magasabbra szíthassák, százezernyi berlini lakos életét teszik kockára. Mit törődnek ők a nyomorral, az élelmiszerek hiányával,

a világítási és fűtési nehézségekkel, mit törődnek azzal, hogy Berlin nyugati szektorának lakói hónapok óta sötét szobákban élnek. Számukra az a fődolog, hogy a megbízóik parancsolta háborús és szovjetellenes uszítást folytathassák.

Ezeknek a szociáldemokrata vezéreknek nem fontos a berlini lakosság jóléte, hanem csak az, hogy az általuk okozott nehézségeket alkalmul használják fel a háborús pszichózis felkeltésére és élesztésére. Az 1948 szeptember 8-án a Reichstag előtti tüntetésen történt háborús provokáció világosan elárulta az egységbontók szándékait.

Csak természetes, hogy a berlini válság nem tarthat sokáig. A háborús uszítók legszívesebben az új háború tüzét szeretnék belőle lángralobbantani. Nekik — amint mondták — Berlin megér egy háborút. De a német nép a háborús gyujtogatóknak ezt a szándékát is meg fogja hiúsítani. A berlini lakosság érdeke, hogy az ellenőrzési gépezet szétrombolása után a nyugati megszálló hatalmak mielőbb eltűnjenek Berlinből. A berlini városi tanácsnak akkor módjában áll majd a nyugati szektorok lakói számára is emberhez méltó viszonyokat teremteni.

II. A keleti övezet haladó irányú fejlődése

Mialatt Nyugat-Németországban feltámadt a német imperializmus és ma egész Európában a nyugtalanság fészkének számít, a szovjet övezet dolgozó tömegei határozott léptekkel haladnak előre a békés demokratikus újjáépítése útján. A két munkáspárt akcióegysége már 1945-ben megvalósult, így jött létre azután a Németországi Szocialista Egységpárt. Az egyesülés megteremtette a békés, demokratikus fejlődés biztos alapját. Az egyesülés folytán a Németországi Szocialista

Egységpárt, mint a munkásosztály képviselője, átvehette a vezetőszerepet a keleti övezet antifasiszta, demokratikus pártjainak blokkjában. Sikerült az összes demokratikus erőket egységfrontba tömöríteni, ami lehetővé tette az új demokratikus rend felépítését és megakadályozta a reakció újabb megerősödését.

Hála a Szovjetunió aktív támogatásának, már 1945-ben kisajátítottuk a junkerek és a monopolisztikus háborús bűnösök javait. Ezzel a potsdami határozatok lényeges része megvalósult. A földet a szegényparasztság, az áttelepülők és a mezőgazdasági munkások között osztottuk fel, a monopolisták üzemeit pedig a nép tulajdonává tettük. Ezzel leraktuk a demokratikus gazdasági fejlődés alapját, amelyet a dolgozók széleskörű határozathozatali jogával biztosítottunk. Politikai vonalon a keleti övezetben szétzúztuk a polgári-fasiszta államapparátust és új, demokratikus kormányzatot létesítettünk, amelyet egyre fokozódó mértékben tisztítunk meg a reakciós elemektől és haladó erőkkel erősítünk meg. Az 1949—50. évi kétéves terv megindításával békegazdálkodást kezdtünk, ami lehetőséget nyujt a lakosság anyagi helyzetének állandó javítására.

Ez a haladó irányú fejlődés a haladásnak ellenszegülő antidemokratikus erők egyre élesedő osztályharcának feltételei között folyt le. A nyugat-németországi és nyugat-berlini reakciós rendszer ezeket az erőket újra felbátorította és ügynökök útján új erősítésekhez is juttatta őket, olyannyira, hogy a legutóbbi időben az osztályharc rendkívüli kiélesedését kell megállapítanunk, s ez annál inkább erősödik, minél eredményesebben haladunk előre. Ám felismertük az ellenséget és lesz erőnk leveréséhez. Soha többé nem engedjük elvenni magunktól azt, amit kemény harcban megszereztünk.

Ha végigtekintünk azon az úton, amelyet 1945

óta a keleti övezetben megtettünk, és összehasonlítjuk a nyugati eredményekkel, büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy a nacizmust és militarizmust, a junkerek világát és a monopoltőkét egyszersmindenkorra kiirtottuk úgy, hogy övezetünkben nincs többé remény régi hatalmi pozíciók visszaszerzésére.

1945-ben kitűzött célunkat nagyrészt elértük. Sikerrel haladtunk előre utunkon, az egyetlen úton, amely kivezet a német nép mélységes nemzeti katasztrófájából és amely egyedül biztosíthatja számára a szabad, békés és gondtalan jövőt. És evvel — ma már ezt is büszkén vallhatjuk — figyelemreméltó sikerrel járultunk hozzá a béke biztosításához is.

III. A jelenlegi helyzet Németországban

A szovjet övezetben elért jelenlegi helyzet és a további fejlődés értékelése dolgában, e fejlődés ellenségei — az antifasiszta, demokratikus pártok együttműködését megzavaró szándékkal — elködösítő híreket terjesztettek. Még elvtársaink közt is akadnak olyanok, akik a jelenlegi helyzetet túlbecsülik és a népi demokrácia országainak helyzetével hasonlítják össze. Egy eszmecsere során, amelyet központi sajtóorgánumunk szerkesztőségének egyik tagjával folytattam és amelynek tartalmát 1948 december 30-án közzétették, iparkodtam tisztázni ezt a kérdést. Úgy értesültem, hogy e fejtegetéseim egyes elvtársaink körében némi nyugtalanságot keltettek. Ezt nem tudom megérteni. Világosan kifejezésre juttattam ugyanis, hogy a Párt abban látja feladatát, hogy a szovjet övezetben fennálló új demokratikus rendet megerősítse, nehogy a reakciós erők hatalmi helyzetüket visszaszerezhessék. Azt is kijelentettem, hogy a Németországi Szocialista Egységpárt a többi demokratikus pártokkal és tömegszervezetekkel a

Németország egységéért és az igazságos békeszerződésért folyó harcot rendületlenül folytatni fogja és mindent elkövet, hogy a nyugati övezetek dolgozó népét is megnyerje ennek a harcnak, továbbá, hogy a munkásmozgalom egységét megvalósítsa. Azt hiszem tehát, hogy félreérthetetlenül jelöltem meg azokat a feladatokat, amelyek Pártunkra várnak. Ha ezeket a a feladatokat elvégeztük, Németország további fejlődése érdekében sokat tettünk. Fejtegetéseim tehát csak olyan elvtársak körében kelthettek nyugtalanságot, akik nincsenek tisztában a szovjet övezet helyzetével, ezt a helyzetet túlbecsülik és olyan végkövetkeztetéseket vonnak le belőle, amelyek nem felelnek meg a tényeknek. Ez nagyon veszélyes dolog és olyan lépések megtételére csábíthat, amelyek az előttünk álló feladatok teljesítésénél tévútra vezethetnek. Az elvtársakat nyilván fejtegetésemnek az a része nyugtalanította, amelyben azt mondtam, hogy a Németországi Szocialista Egységpárt nem abban látja feladatát, hogy a népi demokratikus államformára térjen át. Hibás azonban, ha ezt a mondatot különválasztják és nem az általam kifejtett pártpolitikával kapcsolatban bírálják el. Utaltam azokra az alapvető beszámolókra, amelyeket Dimitrov és Bierut elvtársaink a bolgár és lengyel pártkongresszusokon tartottak és amelyeket sajtónk közölt. Azt hiszem, nincs szükség további magyarázatokra, hogy milyen lényeges különbség van ez országok népi demokráciája és a szovjet övezet helyzete között. Számunkra az a döntő, hogy a szovjet övezetben és egész Németországban megoldásra váró feladataink megvalósítása érdekében megteremtsük a legszélesebb demokratikus harci frontot, és e feladatokat ne nehezítsük meg olyan fejtegetésekkel, hogy mi történik a továbbiakban Németországban és a szovjet övezetben, ha majd megszereztük demokratikus

követeléseink szükséges biztosítékait és feltételeit. Az aggódó kedélyek megnyugtatására csak annyit akarok kijelenteni, hogy harcunk számára, mint azelőtt, most is az egyesülési pártnapon elhatározott alapelvek és célok az irányadók, amelyeknek tanulmányozását nem győzöm eléggé figyelmébe ajánlani elvtársainknak és amelyekben azt a feladatot tűztük magunk elé, hogy a szocializmusért harcolunk és annak a meggyőződésünknek adtunk kifejezést, hogy a szocializmus jegyében győzni fogunk. Ma az a döntő számunkra, hogy a német népnek a békéért és egységért, nemzeti érdekeiért folyó harcát a proletariátusnak a szocializmusért folyó harcával közös mederbe tereljük az imperializmus ellen. A szovjet övezetben megteremtett antifasiszta demokratikus rend kétségkívül lényegesen különbözik a weimari köztársaság rendjétől, főleg abban, hogy éppen azokat az erőket semmisítettük meg, amelyek a weimari demokrácia bukását és a fasizmus győzelmét előidézték. Ma olyan új, antifasiszta, demokratikus rendünk van, amelyben a munkásosztály már nagyon fontos pozíciókat tölt be, amely az egyesült antifasiszta demokratikus erőkön nyugszik és amelynek hatalmát ez összeműködés és a munkásosztály vezető szerepe által egyre jobban megszilárdítjuk.

Sajnos, ez a megállapításom csak Németország egy részére érvényes, mert Németországot az imperialista nagyhatalmak szétszakították és mert még ma sem kötötték meg a békeszerződést Németországgal. Az a rendkívüli nehézség, hogy Németország egységét, a potsdami ünnepélyes ígéretek ellenére, megbontották, hogy Németországnak még mindig nincs összننémet kormánya és békeszerződése, a második világháborút követő nemzetközi fejlődés sajátosságaiban leli magyarázatát.

IV. A kapitalizmus általános válságának kiélesedése

E fejlődés legfontosabb ismertetőjele a kapitalista rendszer általános válságának rendkívüli kiélesedése. Ezt a válságot, amely az imperializmust alapjaiban megrendítette, tudvalevőleg az 1914—1918-as első világháború indította el. A kapitalizmus ez általános válságáról Sztálin elvtárs a SzK(b)P 16. kongresszusán a következőket mondotta:

„*Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy az imperialista háború és következményei a kapitalizmus rothadását megerősítette és megrendítette egyensúlyát, hogy ma a háború és forradalmak korát éljük, hogy a kapitalizmus már nem jelenti a világgazdaság egyetlen és mindent átfogó rendszerét, hogy a kapitalista gazdasági rendszer mellett a szocialista rendszer is fennáll, amely növekszik és fejlődik, szembenáll a kapitalista rendszerrel és már létezésének puszta ténye által demonstrálja a kapitalizmus rothadását és megrendíti alapjait.*"*

A kapitalizmus régi ellentmondásaihoz újabb járult: a két rendszer, a régi, rothadó kapitalizmus és az új, a felvirágzásában levő szocializmus világot átfogó harca. Az imperialisták soha nem fáradtak ki abbeli kísérleteikben, hogy ezt az ellentmondást a Szovjetunió leverésével irtsák ki a világból. Intervenciós háborúkat szerveztek, kémeket és kártevőket küldtek a szocializmus országába és felhízlalták a Hitler-fasizmust abban a reményben, hogy az legyőzi a Szovjetuniót. Hitlernek a Szovjetunió elleni támadása kétségkívül a két rendszer közti harc rendkívüli kiélesedését fejezte ki. De nemcsak a Hitler-fasiszták számítása mondott csődöt

---

* *Sztálin* Művei. XII. köt. (oroszul).

a Szovjetunió ügyében, hanem azoké az angol és amerikai imperialista köröké is, akik azt remélték, hogy a Szovjetuniót legyőzhetik és a két rendszer harcát az imperializmus javára fejezhetik be. Az ellenkezője következett be! A Szovjetunió minden tekintetben rendkívüli módon megerősödve került ki a háborúból. A kapitalizmus általános válsága nemcsak hogy nem enyhült, hanem ki is élesedett. A kapitalizmus bukása és válsága folytatódott. Kelet- és Délkelet-Európában további, sűrű népességű országok szakították ki magukat az imperialista befolyás alól és a szocialista fejlődés útjára tértek. A gyarmatokon minden erjed és forrong. Kínában Mao Ce-tung vezetése alatt a demokratikus néphadsereg hősi győzelmeket arat az amerikai imperializmus támogatta Kuomintang-hadseregek felett, amelyeknek teljes veresége előrelátható. E helyről küldjük harcos testvéri üdvözletünket a demokratikus néphadseregnek és vezérének, Mao Ce-tung elvtársnak. Indonéziában, Vietnamban is hősi harcot vívnak a szolgaságba taszított gyarmati népek elnyomóik ellen.

De az imperialista világon belül is világosan megmutatkozik a kapitalizmus általános válsága. A világimperializmus olyan hatalmi pozíciókat vesztett el, mint Németország, Olaszország és Japán. Olyan nagyhatalmak, mint Nagybritannia és Franciaország az amerikai imperializmus csatlósaivá süllyedtek. Az Egyesült Államok a kapitalista világtermelésben való részesedését 40 százalékról 60 százalékra emelte. Ha már e tények is kifejezik a fejlődés egyre növekvő egyenlőtlenségét, még jobban megmutatkozik abban a gyorsuló kapitalista fejlődésben, amely a háború folyamán Kanadában, Ausztráliában és a Délafrikai Unióban végbement. Kanada például kohótermelésével túlhaladta Franciaország háborúelőtti

színvonalát. Ezek az országok fogyasztópiacokból versenytársakká lettek a világpiacon. Ezzel gyengítik az Egyesült Államok imperialista pozícióját, amelynek leggyengébb pontjává egyre inkább a piac kérdése válik. Régen elmúltak azok az idők, amikor a felvevőképes amerikai belső piac volt az Egyesült Államok ipari fejlődésének alapja volt. Ma minden más államnál jobban rá van utalva, hogy áruit a világpiacon helyezze el, amiről a háborúutáni amerikai kivitel fantasztikus megnövekedése tanúskodik. 1939-ben ez a kivitel 3,1 milliárd dollár volt, 1947-ben pedig 14 475 milliárd dollárra emelkedett.* A termelési apparátus kihasználatlansága — az általános válság e tipikus jele — Amerikában a fegyverkezési konjunktúra dacára is rendkívül nagy. Így a bányaiparban a teljes termelési kapacitást csak 60—70%-ra, a villamos olvasztó kohókat csak 40—50%-ra használják ki. A szintetikus gumi előállítása terén a termelőapparátus 70%-át beszüntették.** Az amerikai gazdaság e válságállapota abból is felismerhető, hogy az Egyesült Államok ipari termelése 1943 óta rohamosan csökken. Az egész ipari termelés az 1943—46-ig terjedő három évben 29%-kal csökkent, sőt a szállítóeszközök előállításában 70%-os visszaesés mutatkozik.*** Az uralkodó finánccligarchia a számára megoldhatatlan problémát az állammonopolisztikus irányzatok megerősítésével, mindenekelőtt azonban a néptömegek könyörtelen kizsákmányolásával akarja megoldani. A munkások elszegényedése az Egyesült Államokban óriási mértékben fokozódott, ami legszembetűnőbben az egyre növekvő munkanélküliségben jut kifejezésre. A hivatalos adatok

---

* „*Vnyesnaja Targovlja*" 1948. 5. sz. 33. old. (oroszul).
** „*Planovoje Hozjajsztvo*" 1948. 4. sz. 86. old. (oroszul).
*** „*Bolsevik*" 1948. 23. sz. 44. old. (oroszul).

szerint a teljes munkanélküliek száma valamivel meghaladja a kétmilliót, a valóságban azonban mintegy háromszor akkora. A csökkentett munkaidőv l dolgozók száma még a hivatalos adatok szerint is több mint nyolcmillió.* Hogy a munkások növekvő ellenállását elnyomják, az amerikai monopolkapitalizmus az amerikai munkásosztály amúgyis korlátozott jogai ellen nagyarányú hadjáratot kezdett, amely főleg a szakszervezetek és a sztrájkjog ellen irányul. Ámde éppen ez halmozza fel a szociális gyujtóanyagot, amely egyre sűrűbben jelentkezik a nagy sztrájkokban és amelyet a közeledő gazdasági válság felrobbanthat.

Nem véletlen, hogy Truman elnök a kongresszushoz intézett és minap közzétett üzenetében első célként „az amerikai gazdaságnak a válság veszélyétől való védelmét" jelölte meg. Természetesen nem ez az első eset, hogy egy amerikai elnök a válság elleni védelmet ígéri, de eddig még minden elnök hajótörést szenvedett e téren és nincs ok arra a feltevésre, hogy Trumannak több sikere lesz.

Éppúgy, ahogy Hitler 1937—38-ban a fenyegető gazdasági válságot háborús agresszióval akarta elhárítani, az amerikai fináncoligarchia is agresszív politikával akarja elhalasztani a fenyegető gazdasági válságot. E politika első intézkedése az Egyesült Államok lázas fegyverkezése. Egyedül fegyveres erőinek fenntartására fordított kiadások 1946—47-ben 14,5 milliárdot tettek ki az 1939-i év 1,1 milliárdjával szemben, vagyis tizenháromszorosára emelkedtek.** Az 1947—48-tól 1948—49-ig terjedő évre megszavazott költségek összege legalább negyven milliárd dollár. Az Egyesült Államok ma egy év alatt többet ad ki katonai felszerelésre, mint

---

* „*Bolsevik*" 1948. 23. sz. 51. old. (oroszul).

** „Surrey of Current Business", 1947 szept. 4. old.

amennyit Hitler 1933—1939-ig kiadott! Ugyanakkor az amerikai imperialisták mindent elkövetnek a világbéke és nyugalom ellen. Bárhol a világon fellobban a háborús tűz, az amerikai kapitalisták buzgón élesztik, mert az amerikai hadiipar dollárt arat mindenütt ahol vér áztatja a földet. Nem nyilvánvaló-e mindenki előtt, hogy a görögországi szabadságharcosok a polgárháborút már régen befejezték és a békés újjáépítést már régen megkezdték volna, ha a monarchofasiszta banditák nem kapnának állandó segítséget az amerikaiaktól? Nem napnál világosabb-e, hogy a kínai néphadsereg sokkal hamarabb végzett volna Csang Kai-sek korrupt fasiszta rendszerével ha a Wall Street urai nem küldtek volna állandóan fegyvert Kínába? Valamennyi rágalom sem tudja elleplezni azt a tényt, hogy az Egyesült Államok uralkodó körei az egyedüli okozói annak, hogy két évvel a második világháború befejezése után, a népeket még mindig a háború réme fenyegeti?

Ámde ezek a háborúk még mindig nem elégítik ki az amerikai imperializmus terjeszkedési mohóságát. Átvette a Hitler-fasizmus örökét és világuralomra törekszik. Az egész világon fel akarja éleszteni a háborús pszi hózist és uralmát az egész világra ki akarja terjeszteni. Ehhez a Marshall-tervet használja fel eszközül. Ez a terv is kifejezi a kapitalizmus általános válságának kiéleződését, mert e terv segítségével próbálja az Egyesült Államok imperializmusa a maga világuralmát — gazdasági és katonai hatalmi pozíciókra alapozva — felépíteni. A Hitler-fasizmus agresszióval, az Egyesült Államok a Marshall-tervvel törekszik a szabad európai népek gyarmatosítására és rabszolgasorba süllyesztésére. Hitler agressziós terveinek eredménye háború volt. A Marshall-terv is egy új világháború veszélyét rejti magában. Ez az amerikai agresz-

sziós terv ma a legnagyobb akadálya a tartós békének.

Az amerikai imperializmus agresszív politikáját támogatják a világ összes reakciós erői, főleg az angol reakciós erők, amelyeknek szóvivője Churchill, a fő háborús uszító. Az angol imperialisták azt hiszik, hogy egyre inkább hanyatló hatalmukat megmenthetik, ha ifjabb partnerként csatlakoznak az amerikai agressziós tervekhez és azt aktív támogatásban részesítik. Ez éppen olyan hibás számítás, mint aminőt a nyugati hatalmak Hitlerrel szemben folytattak. A közeli és távol-keleti kanadai és egyéb országokban folytatott politikájuk azt mutatja, hogy amerikai imperialista körök mindent elkövetnek, hogy a brit világbirodalomnak megadják a halálos döfést. Nagybritannia egyre inkább az imperialista Egyesült Államok vazallusává válik.

Az amerikai monopolkapitalizmus vezetésével az egész világ reakciós erői a reakció táborába tömörültek, ami a béke komoly veszélyeztetését jelenti. Ebben a táborban állanak a jobboldali szocialista vezérek is. Mind az angol munkáspárti kormány, mind Franciaországban a Blum-szocialisták buzgón támogatják a háború veszélyét rejtő terveket. A „harmadik utat" propagálják, amely állítólag a fasizmus és a kommunizmus között van, a valóságban azonban a háborús uszítóknak nyujtott segítséget leplezik vele. Ez a „harmadik út" új manőver, amellyel a jobboldali szociáldemokrata vezérek az imperialista háborús uszítók szekerébe akarják fogni a dolgozó tömegeket. Németországban a jobboldali szociáldemokrata vezérek a legbuzgóbb és a legelszántabb háborús uszítók. Ezt Berlinben láthatjuk legjobban. A háborús uszítást semmiféle más újság nem űzi olyan nyiltan és olyan szemérmetlenül, mint az úgynevezett szociáldemokrata újságok. A berlini szociáldemokrata vezérek ama

reakciós erők élén állnak, amelyek a kapitalizmus általános válságából kivezető utat egy harmadik világháborúban látják. A német nép legelemibb élet-érdekeit árulják el ezzel. Ámde az imperialista háborús uszítók fái nem nőnek az égig.

V. A Szovjetunió békepolitikája

A háborús uszítók imperialista táborával az egész világon szemben áll a haladó erők imperialistaellenes tábora, amely fáradhatatlanul küzd a béke megvalósításáért és fenntartásáért. E tábor élén a szocialista Szovjetunió áll, amely megalakulása óta a béke rendíthetetlen bástyája. A Szovjetunió egyúttal legerősebb támaszunk az egységért és igazságos békéért, nemzetünk életlehetőségeinek alapjáért folytatott küzdelmünkben. A Hitler-fasizmus szétzúzása óta Németország szakadatlan harcot folytat egységének fenntartásáért és a Németországgal kötendő békeszerződés megvalósításáért. Ez a politika következetes folytatása annak a békepolitikának, amelyet a szovjet kormány fennállása óta folytat. A szovjet hatalom a békéért folytatott harcban született. Tevékenységét Leninnek, az első világháború befejezésére felszólító, „Mindenkihez" című lángoló felhívásával kezdte. Békéjét és függetlenségét, a külföldi intervenció ellen folytatott háború nehéz éveiben kellett kiküzdenie. Ebben az intervenciós háborúban az úgynevezett népmegbizottak akkori német kormánya éppúgy résztvett, mint ezt megelőzően a császári kormány. Az intervenciósok elleni harc győzelmes befejezése után a Szovjetunió továbbra is lankadatlan küzdelmet folytatott a béke fenntartásáért. Már jóval a második világháború előtt felszólította a nem agresszív országokat, hogy fogjanak össze a fasiszta agresszorok ellen, de a nyugati országok

monopolkapitalista körei jobbnak látták, a békeszerető népek terhére, a fasiszta agresszorokkal megállapodásokat kötni. Abban a hamis reményben ringatták magukat, hogy sikerül majd nekik a fasiszta vadállatot a Szovjetunióra uszítani. Ezért tűrték el Abesszínia, Ausztria, Csehszlovákia annexióját és a spanyolországi beavatkozást. A Szovjetunió akkor mindent elkövetett, hogy létrehozza a demokratikus hatalmak fasisztaellenes egységfrontját. Amikor Hitler megrohanta Csehszlovákiát, a Szovjetunió volt az egyetlen nagyhatalom, amely kész volt eleget tenni a nemzetközi kötelezettségeknek. Fáradozásai hiábavalóknak bizonyultak. A nyugati hatalmak eltűrték a fasiszta országok támadó cselekedeteit, mindaddig, míg fel nem ismerték, hogy ezek a támadások őket magukat is fenyegetik. Franciaország ugyancsak drágán fizette meg uralkodó köreinek a fasisztákat támogató politikáját.

Amikor Hitler megtámadta a Szovjetuniót, a nyugati hatalmak készenek nyilatkoztak a Szovjetunió támogatására. Közben tudniillik elég idejük volt, hogy felismerjék müncheni politikájuk teljes csődjét. De a Szovjetuniót nem a szovjet nép iránt érzett szeretetből támogatták, hanem saját érdekükben. Tudták, hogy a Szovjetunió ellenállásával időt nyernek ahhoz, hogy a maguk feje felől eltereljék a közvetlen veszedelmet. Minden hadosztállyal, amelyet a Szovjet Hadsereg megsemmisített, csökkent a veszély, hogy a fasiszta agresszorok a nyugati államokat is megtámadják.

Amikor a Szovjetunió Anglia és Amerika Hitlerellenes koaliciójába belépett, következetesen folytatta a háború előtt megkezdett politikáját. A Szovjetunió a háború idején is pontosan teljesítette nemzetközi kötelezettségeit, ezzel szemben a nyugati hatalmak 1944-ig nem váltották be azt az ünnepélyes ígéretüket, hogy Európában második frontot alakítanak. A Szovjet Hadseregnek

engedték át, hogy a fasiszta agresszorokra döntő csapást mérjen és a sztálingrádi csatával előidézze a második világháború döntő fordulatát. A mai háborús uszítók a történelemhamisítás minden eszközével iparkodnak elferdíteni ezt a tényt, de a megcáfolhatatlan történelmi igazság az, hogy a Szovjet Hadsereg a maga erejéből mérte a fasiszta hadseregre a halálos csapást, amely megmentette a világot a fasiszta barbárságtól.

A Szovjetunió következetes békepolitikája, amelyet a fasiszta támadók legyőzése után is folytatott, megfelel az ország szocialista jellegének. Az imperialista háború oka ugyanis az imperialista országokban uralkodó monopolkapitalistáknak ama törekvésében rejlik, hogy a föld újra felosztását a maguk javára hajtsák végre és végül megteremtsék a maguk világuralmát. A szovjet nép 1917-ben lerázta magáról saját burzsoáziá a és a külföldi monopolkapitalisták igáját és birtokba vette a termelési eszközöket. Ezzel saját országában megszüntette az imperialista háború okozóját. A Szovjetunióban nincsenek monopolkapitalisták, akik a nyersanyagforrásokért és fogyasztópiacokért viaskodnak, nincsenek tőkepénzesek, akik tőkéjük számára befektetési területeket hajszolnak. A szovjet nép a békés szocialista építés útjára lépett, amelynek sikerét az egész világ békéjének fenntartása és megerősítése biztosítja. Ezért küzd a szovjet nép és kormánya olyan szenvedélyesen a béke fenntartásáért és kiépítéséért.

A szovjet kormány a második világháború után is rendületlenül folytatja a békéért való küzdelmet. Ismét élére állt az agresszió új erői ellen folyó harcnak. Már 1946-ban előterjesztette javaslatát az Egyesült Nemzetek szervezetéhez a fegyverkezés általános csökkentése és az atomfegyver betiltása ügyében. Ezt az indítványt akkor elfogadták ugyan, de sem a leszerelés, sem az atombomba betiltása nem történt meg. 1948-ban a

szovjet kormány ugyanilyen célzatú indítványait már elvetették. Az amerikai imperialisták mitsem akarnak tudni a leszerelésről, mert az általuk szított fegyverkezési láz kitűnő üzlet az amerikai fegyvergyárosok számára. Megakadályozzák az atomfegyver használatának betiltását, mert szükségük van az atomdiplomáciára, mint a háborús propaganda eszközére és mert azt hiszik, hogy övék az atomfegyver monopóliuma.

A nyugati hatalmak gyarmatosító politikájával szemben, a Szovjetunió e nehéz megpróbáltatások éveiben ismét a német nép barátjának bizonyult. Megmutatta, hogy a német népet nem azonosítja a Hitlerbanditákkal és hogy a német néppel szemben követett politikáját nem bosszúvágy irányítja. A feltétel nélküli kapituláció aláírása óta a Szovjetunió arra törekszik, hogy megakadályozza Németország szétszakítását, hogy lehetővé tegye az össznémet kormány megalakulását, hogy Németország megkaphassa a békeszerződést, hogy ilymódon biztosítsa a német nép gazdasági újjáépítésének lehetőségét. A Szovjetunió németországi politikájában nyoma sincs a német nép megalázására való törekvésnek. Ellenkezőleg, a Szovjetunió arra törekszik, hogy megkönnyítse a német nép számára a népek közösségébe való belépést. Ez a tendencia különösen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 31. évfordulójának napján tartott ünnepségen mutatkozott meg. A háborúutáni idők történetében ez volt az első eset, hogy Moszkvában a német nép képviselőit, mint egyenjogúakat hívták meg Molotov szovjet külügyminiszter diplomáciai fogadására. Az a különleges megtiszteltetés, amelyben ez alkalommal Otto Grotewohl elvtársunkat részesítették, bizonyítéka annak, hogy a Németországi Szocialista Egységpárt politikájával a helyes utat követi azon elszigeteltség leküzdésére, amelybe a német népet a Hitlerfasizmus juttatta. A Szovjetunió rendkívüli meghatal-

mazott berlini követének, Szemjonovnak ugyanezen a napon a közéleti személyiségek számára rendezett fogadása, amelyen Pártunk képviselői is résztvettek, szintén bizonyítja, hogy e fogadásoknak rendkívüli jelentősége van. A német nép képviselői ismét megjelenhettek a diplomáciai érintkezés színpadán.

A Szovjetuniónak ez a magatartása is egy megnyilvánulás a német nép még egyre tartó megaláztatása ellen, és része a szovjet békepolitikának, mert az egységes és szabad német nép, amely kiérdemelte azt, hogy ismét bejuthat a népek közösségébe, Németország békés fejlődésének legkomolyabb biztosítéka.

VI. A két tábor harca

A Szovjetunió így, hála kitartó békepolitikájának, a békeszerető, imperialistaellenes tábor élén áll. A Szovjetunió körül cs portosulnak a népi demokrácia országai, amelyek a békéért folyó harcban egyúttal függetlenségüket és a szocializmus felé haladó fejlődésüket is védelmezik. Az imperialistaellenes táborhoz tartoznak a felszabadulásukért és nemzeti függetlenségükért küzdő gyarmati népek is. A béke táborának azonban nincs földrajzilag meghatározható határa, mert az imperialista országok nép t is magában foglalja. Az egész világ békeszerető és haladó erői ebben a táborban vannak. Ehhez a táborhoz tartoznak a kapitalista országok Kommunista Pártjai. Franciaországban és Olaszországban ezek lettek az ország legerősebb pártjai. Az imperialistaellenes táborban vannak a Haladó Párt békeszerető amerikai erői és végül ehhez a táborhoz tartoznak a világ népeinek dolgozó tömegei. Ezek a tömegek nem akarnak új háborút, amely csak újabb szenvedést és nyomorúságot zúdítana rájuk. Ehhez a táborhoz tartozunk mi is, Németország szocialistái és kommunistái,

mint népünk túlnyomó többségének képviselői, népünknek, amelynek ma semmire sincs olyan sürgős szüksége, mint az igazságos és tartós békére. Ilyenképpen a béke tábora erősebb és hatalmasabb, mint a háborús uszítóké.

Korunk legfontosabb ismertetőjele a két nagy tábor küzdelme és ez egyúttal a kapitalizmus általános válsága elmélyülésének is kifejezője. Abban a nyilatkozatban, amelyet néhány Kommunista Párt konferenciája 1947-ben Lengyelországban elfogadott, ezt a helyzetet a következőképpen jellemezték.

„Ilymódon két tábor alakult, az imperialista, antidemokratikus tábor, amelynek főcélja az amerikai imperializmus világuralmának megszerzése és a demokrácia szétzúzása — és az imperialistaellenes, demokratikus tábor, amely céljául az imperializmus megdöntését, a demokrácia megerősítését és a fasizmus maradványainak felszámolását tűzte ki.

A két ellentétes tábor, az imperialista és az imperialistaellenes tábor harca, a kapitalizmus általános válságának további kiélesedése, a kapitalizmus erőinek gyengülése és a szocializmus és demokrácia erőinek megerősödése közben folyik."

A nyilatkozat továbbá helyesen emeli ki, hogy az imperialista tábor és vezető erejének, az Amerikai Egyesült Államoknak éppen e gyengesége folytán különösképpen támadó aktivitást fejtenek ki. Ez az aktivitás minden irányban kiterjed, a katonai-stratégiai rendszabályok, a gazdasági terjeszkedés és az ideológiai harc irányában. A katonai-stratégiai rendszabályok ma mindenekelőtt arra irányulnak, hogy létrehozzák a Szovjetunió ellen a nyugateurópai államok katonai szövetségét az Egyesült Államok vezetése alatt.

Az imperialista tábor gazdasági terjeszkedése ma a Marshall-tervben jelentkezik a legélesebben. Az állítólagos segély ürügyével Európa országait az amerikai

tőkétől függő gazdasági helyzetbe kényszerítik és végül teljesen amerikanizálják. Hogy ez Nyugat-Németországban már milyen mértékű, bizonyítja az a tény, hogy a bonnei parlamenti tanács által kidolgozott alkotmányban egyetlen szó sincs a gazdasági alapokról. Az amerikai urak ebbe még csak beleszólni sem engedik német lakájaikat! A nyugatnémetországi kulcsiparok racionalizálásának megakadályozása és a Ruhr-vidéknek az amerikai tőke által történt bekebelezése is mutatja, hogy az amerikai imperializmus gazdasági terjeszkedése milyen mértékben haladt már előre Németországban.

VII. Harc a háborús uszítás ellen

Különös figyelmet fordítanak a háborús uszítók a háború ideológiájának előkészítésére. E tekintetben azt a nehéz feladatot kell megoldaniok, hogy a második világháború következményei által sujtott népeknek, érdekeik ellenére, kedvet csináljanak a háborúhoz. E célból nagyarányú háborús uszításba fogtak, amely, mint ahogy azt a német fasisztáknál is láttuk, egyúttal nyilt uszítás a Szovjetunió ellen. Ezzel a háborús uszítók maguk is elismerik, hogy a Szovjetunió jelenti a legnagyobb akadályt az új világháború megvalósításának utján. E háborús uszításra néhány példát szeretnék felhozni:

Eaton, az amerikai képviselőház külügyi bizottságának elnöke, az „*American Magazine*"-ban cikket írt, amelyben az amerikai külpolitika feladatául ezt tűzi ki: „Ha nem tudjuk sikeresen megoldani Oroszország teljes elszigetelését, akkor fegyverrel kell szétzúznunk ezt az országot."

Dorn, amerikai képviselő 1947 május 7-én a Truman-doktrina kihirdetésénél ezt mondta: „Négy-

százmillió dollárral nem lehet a Szovjetuniót megtekezni, de erős légihaderővel és a Szovjetunió lényeges ipari központjainak, az Ural hegység ipari és egyéb létfontosságú vidékeinek bombázásával, igen."

És végül, Winston Churchill, az összes háborús uszítók legfőbb főnöke 1948 október 11-én tartott beszédében így nyilatkozott: „Európának a kommunizmus általi teljes meghódítását csak az amerikai tulajdonban levő atombomba tudja megakadályozni. Remélem, hogy szavaimat komolyan megszívlelik."

Az angol-amerikai háborús uszítókat híven utánozzák német lakájaik, akik főleg Clay tábornok felhívása óta félretettek minden finomkodást és most egymáson tesznek túl a háborús uszításban.

Hermann Dannenberger, más néven Erik Reger, 1948-ban, „*Napi tükör*" című rovatában ezt írta:

„Mi más lehetne az amerikai elnök feladata, mint az, hogy a harmadik világháborút olyan eréllyel, olyan félelem nélkül és olyan új módszerekkel vezesse, hogy az a szabadságszerető népeket a lidércnyomás alól felszabadító békével fejeződjék be, anélkül, hogy még egy negyedik, ugyancsak véres világháborúnak kelljen következnie."

A „*Sozialdemokrat*" 1948 augusztus 17-i számában Franz Tausch, a lap főszerkesztője ezt írta a berlini válságról:

„A nyugati fővárosokban egyre erősödik az a felfogás, hogy Berlin csakugyan felér egy háborúval."

Karl Hubert Schwennicke, az egykori Gestapo ügynök, a berlini szakadár-parlament liberális-demokratikus frakciójának elnöke, aki brit engedéllyel űzi újból a náci propagandát, hétfői lapocskájában ezt írta:

„E szankciós rendszabályok következménye nem a nyugati hatalmak Berlinből való kivonulásának követe-

lése lesz, hanem a fanatizmusig menő gyűlölet a Szovjetunió ellen."

Ez megint ugyanaz a nyelv és ugyanaz a féktelen gyűlölet, amellyel Göbbels a német népet a háborúra uszította. A háborús izgatók vezérelve, a Szovjetunió megszületése óta, mindig az antibolsevizmus volt. A Hitlerek és Göbbelsek e jelszó jegyében tiporták a demokráciát és lobbantották lángra a világégést. Az angol-amerikai agresszorok és főleg szociáldemokrata lakájaik ugyanazt a jelszót hangoztatják, amelynek ürügyén Hitler vértengeren vezette át a német népet. Mindenkinek meg kell értenie, hogy a bolsevistaellenes uszítás, amely nem egyéb álcázott háborús uszításnál, semmiképpen sem irányul csupán a Szovjetunió és a kommunisták ellen, hanem az összes haladó elemek ellen, akik a békéért küzdenek. Nincs ma olyan haladó irányú, békeszerető mozgalom a világon, amelyet a háborús uszítók ne mondanának kommunista mozgalomnak. Nincs olyan, a békéért kiálló ember, akit a háborús uszítók ne nyilvánítanának moszkvai ügynöknek.

A háborús izgatók és a béke barátai között folyó harc annyira kiéleződött, hogy szinte minden ember résztvesz benne. Ez nem is lehet másként, hiszen az egész emberiség sorsáról van szó és éppen ezért, ebben a harcban nem lehet szó semlegességről. Aki nem csatlakozik a béke táborához, az tudatosan vagy öntudatlanul, a háborús uszítókat segíti bűnös üzelmeikben. De a békéért folyó harc nem lehet más, mint harc a Szovjetunió oldalán, ami azt jelenti, hogy mindenki, aki a Szovjetunió ellen foglal állást, vagy a Szovjetunióról hazugságokat terjeszt, a béke ellensége és cinkostársa a háborús uszítóknak. A Szovjetunió iránti pozitív állásfoglalás minden igazi békebarát csalhatatlan ismérve lett. Aki a Szovjetunió ellen uszít, háborúra uszít, aki a Szovjetunió megrágalmazása ellen küzd, a békért küzd!

A háborús uszítók megkísérlik, hogy katonai tüntetésekkel — amelyek közé a légihíd is tartozik — háborús és fegyverkezési lármájukkal azt a benyomást keltsék, mintha legyőzhetetlenül erősek volnának. Ez is a háborús uszítás egyik formája. A népeket félelemben és rémületben akarják tartani, és azt a gondolatot akarják nekik sugalmazni, hogy mitsem tehetnek a háború ellen. Ez helytelen, teljesen helytelen! Elég, ha Görögország hősies szabadságharcosaira vetünk egy pillantást. Több mint három évig állottak harcban olyan kormány ellen, amelyet a világ legerősebb imperialista erői támogatnak. És mi történik Kínában? Az amerikai finánctőke több milliárd dollárt fektetett be Csang Kai-sek háborújába. Repülőgépeket és pilótákat küldött Kínába, de a demokratikus néphadsereg mégis győztesen vonult előre, úgyhogy az angol-amerikai imperialisták most kénytelenek cserbenhagyni ügynököket, Csang Kai-seket.

Milyen sokszor hirdette a háborús uszító sajtó a görög néphadsereg végleges megsemmisítését. Milyen sokszor hirdette a kínai Kuomintang-hadsereg döntő győzelmeit, hogy aztán kénytelen legyen beismerni saját híreinek hazug voltát! De vajjon miből merítik a demokratikus hadseregek kiapadhatatlan erejüket? Abból, hogy a nép ügyéért, a békéért, a szabadságért és a haladásért harcolnak. A nép az a hatalmas forrás, amely a demokratikus erőket szüntelenül táplálja és amely végül legyőzhetetlenné teszi őket. Az egész demokratikus tábor, amely a békéért küzd, ebből a forrásból meríti erejét és ezért erősebb mint az imperialisták tábora. Nincs semmi okunk, hogy megijedjünk a háborús uszítók üvöltésétől. Gondoljunk Zsdanov elvtársunk szavaira, amelyeket a Kommunista Pártok 1947 szeptemberi konferenciáján, Lengyelországban mondott:

*„Szem előtt kell tartani, hogy óriási a távolság az imperialisták ama kivánsága között, hogy szabadjára engedjék az új háborút, és ama lehetőség között, hogy egy ilyen háborút megszervezzenek. A világ népei nem akarnak háborút, a béke pártján álló erők annyira jelentősek és hatalmasak, hogy ha ezek az erők a béke védelmében szilárdan és keményen állanak, ha állhatatosságot tanúsítanak, akkor a támadók tervei teljesen csődbe kerülnek."**

És gondoljunk Zsdanov elvtárs ama figyelmeztetésére is, hogy: „A munkásosztály számára most az a legfőbb veszély, ha lebecsüli saját erőit és túlbecsüli az imperialista tábor erőit."

VIII. Harcunk a békéért

Ha ebből a helyzetből levonjuk a végső következtetéseket németországi harcunkra nézve, mindenekelőtt abból a tényből kell kiindulni, hogy mindmáig nem kötöttek békeszerződést Németországgal. Ez a tény egyenesen megdöbbentő. Az első világháború után, pontosan hét és fél hónapig tartott, amíg 1919 június 28-án a Versailles-i szerződést aláírták és bár rablóbéke volt, de mégis békeszerződés, amely végetvetett a háborús állapotnak. Most három év és nyolc hónap múlt el Németország kapitulációja óta és a békeszerződés Németországgal még csak elő sincs készítve. Mivel magyarázható ez a rendkívüli késlekedés?

Amikor a győztes hatalmak 1945-ben a kapituláció után Potsdamban a Németországgal való magatartásuk dolgában megegyeztek, a békekötések terén követendő eljárásokra nézve is megállapodtak. A potsdami megegyezésben egy külügyminiszteri tanács felállítását tervezték, amelynek az egykori tengelyhatalmakkal

* *Zsdanov*. A nemzetközi helyzetről. 34—35. old. Szikra.

kötendő békeszerződések kidolgozása lett volna a feladata. Németországra vonatkozóan a potsdami határozatok így szóltak:

„A tanács a Németországgal kötendő béke előkészítésére alakult, hogy az ide vonatkozó okmányt, Németország erre alkalmas kormánya elfogadja, mihelyt ilyen kormány megalakul."

A potsdami határozatoknak ez a része módot adott arra, hogy a német nép létének alapvető kérdéseit rövid időn belül megoldhassák, mert a békeszerződés megkötése csak Németország egysége alapján lehetséges. Ilyen szerződés nem köthető olyan összznémet kormány megalakulása nélkül, amelynek erre felhatalmazása van az egész német néptől. A békeszerződésben a megszállás idejét — a német nép szuverénitása helyreállításának e döntő kérdését — is szabályozni kell, mert szuverénitásról mindaddig szó sem lehet, amíg idegen megszálló csapatok tartózkodnak német területen. A békeszerződés a jóvátétel kérdésének rendezését is megköveteli, ami nélkül nincs alap a német békegazdálkodás felépítésére. A békeszerződés megkötése Németországgal, ma a német nép nemzeti létkérdése.

Békekötés nélkül nem biztosítható Németország egysége!

Békekötés nélkül nem lehet megszabadítani a német népet a megszállási uralom terheitől!

Békekötés nélkül a német nép nem juthat függetlensége és szuverénitása birtokába!

Békekötés nélkül a német nép összessége nem léphet a békés, demokratikus fejlődés útjára!

Békekötés nélkül a német nép nem építhet fel békegazdálkodást, amely lehetővé teszi számára, hogy jóvátegye a Hitler-hadsereg által okozott károk egy részét és nem tudja saját életszínvonalát emelni!

Békekötés nélkül Németország nem válhatik a

világbéke támogatójává, amelyre pedig az összes népek közül neki van a legnagyobb szüksége.

A békekötésért folyó harc tehát az a legfontosabb küzdelem, amelyre a német népnek összes erőit összpontosítania kell, mert csak a béke biztosítja a német nép nemzeti létét.

Pártunk ezért állt az egységért és igazságos békéért küzdő nagy népmozgalom élére, mert e mozgalomban látjuk népünk iránti első és legsürgetőbb kötelességünket.

Tisztában vagyunk vele és a legújabb történelem kétségbevonhatatlanul beigazolta, hogy a békéért és egységért folyó harcunkban erős ellenfelekbe ütközünk. A békeszerződés, amely talán a legfontosabb része a tartós világbéke biztosításának, ellentétes a Wall Street finánchiénáinak terveivel. Ők nem akarnak békét, nemcsak azért nem, mert ez zavarja az általam már ismertetett fegyverkezési üzletet, hanem azért sem, mert útjában van a világuralomra törő amerikai imperialisták terveinek. Az imperialista nyugati hatalmak képviselői ezért követnek el mindent, hogy a német békeszerződés létrejöttét meghiusítsák. A külügyminiszterek értekezletének 1947 március-áprilisi moszkvai tanácskozásán, Molotov szovjet külügyminiszter azt indítványozta, hogy az ideiglenes német kormány megalakításának első lépéseként szervezzenek német központi igazgatást. Az indítványt a nyugati hatalmak, akik a moszkvai konferenciát végül zátonyra vitték, elutasították. Még élesebben jelentkeztek a nyugati hatalmak, főleg az Egyesült Államok agresszív szándékai az 1947 november-decemberi londoni értekezleten. A Szovjetunió ismét indítványozta, hogy azonnal létesítsenek összné mет kormányt. Azt javasolta, hogy két hónapon belül készítsék elő a Németországgal kötendő békeszerződés tervezetét. Ez az indítvány ismét

hajótörést szenvedett Marshall amerikai külügyminiszter makacs ellenállásán, aki megkísérelte, hogy amerikai feltételeket diktálj n a konferencián. Molotov, szovjet külügyminiszter a londoni konferencia meghiusulása után a helyzetet a következőkben jellemezte:

„*Az Amerikai Egyesült Államok tehát a teljes európai békét, valamint a német állam egységének helyreállítását, amely nélkül pedig nem lehet létrehozni a német békeszerződést, attól teszik f ü g g ő v é, hogy a Németországra és Európára vonatkozó amerikai tervet elfogadják-e. Vagy elfogadod ezt az antidemokratikus tervet úgy, ahogy azt az amerikai expanzionisták akarják, vagy nincs megegyezés a békeszerződések tárgyában. Ez azt jelenti, hogy az európai béke helyreállítása nem fog megtörténni.*

E diktátum-politikának szükségképpen bele kellett ütköznie a Szovjetunió ellenállásába. Az Egyesült Államoknak ez a diktátum-politikája volt az, ami a londoni konferencia sikertelenségét előidézte."

A diktátum-politika, amelyet Molotov ilyenképpen jellemzett, az oka annak, hogy a német népnek még ma sincs békeszerződése.

Az amerikai imperialisták a maguk imperialista tervét akarják megvalósítani Németországban. Nem akarnak egységes, önálló Németországot, amely békés, demokratikus munkával akarja helyét kiérdemelni a népek családjában, hanem szétszaggatott Németországot akarnak, amelynek nyugati és déli részében berendezhetik gyarmati uralmukat. Ilymódon akarják Nyugat- és Dél-Németországot katonai átvonulási területté és európai agressziós tervük fegyverműhelyévé tenni.

E terv szerint a német népnek gyarmati néppé

kell süllyednie, amely népnek az a feladata, hogy vérét ontsa az amerikai monopolkapitalisták érdekeiért.

E gyarmatosító politika megvalósítása érdekében szaggatták szét Németországot, ezért hozták létre a külön nyugati államot, ezért kellett megvalósítani a külön valutareformot és két részre szakítani Berlint. Az imperialista hatalmak most arra törekszenek, hogy a német nép rabszolgasorba süllyesztésének művét azzal fejezzék be, hogy Nyugat-Németországra ráerőszakolják a megszállási szabályzatot. Az első lépéseket a londoni Ruhr-diktátummal és a katonai biztonsági hatóság életbeléptetésével tették meg. Már a bevezetésben utaltam arra, hogy ezek az intézkedések nem egyebek, mint szakaszok a nyugatnémet területek népének gyarmati rabszolgasorba taszításának útján. A megszállási szabályzat ennek az útnak utolsó állomása lenne. Ahelyett, hogy megadnák a német népnek a már régen áhított békét és megszabadítanák a megszállási költségek terhétől, a megszállási szabályzattal állandósítani akarják a háborús állapotot és a megszállást évtizedekre akarják kiterjeszteni.

Clay tábornok egy párizsi sajtókonferencián kijelentette, hogy Németország megszállását huszonöt évre meg kell hosszabbítani. Howley őrnagy pedig harminc évet tart szükségesnek. Koenig tábornok már ötven-hatvan évet, Truman pedig 1948 március 17-i kongresszusi üzenetében kijelentette, hogy amíg Európa békéje nincs biztosítva, addig Németországot megszállva kell tartani. A valóság az, hogy az angol-amerikai imperializmus Németország nyugati területeit nem akarja többé felszabadítani a katonai megszállás alól. Az imperialista nyugati hatalmak remélik, hogy ilymódon, a kezén-lábán megkötözött német néppel, hódító terveiknek megfelelően, azt tehetik, amit akarnak.

Ebben a német nép érdekei ellen irányuló politiká-

ban a nyugati hatalmakat támogatják a német monopolkapitalisták és a német Quislingek. Miközben egyre nő az egész nép felháborodása ez ellen az imperialista gyarmatosító politika ellen, e nemzetárulók kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek, hogy a bonni alkotmánytárgyalásokkal elkendőzzék a nyugati övezetek fokozatos gyarmatosításának tényeit. Mi egyéb célja volna a bonni tárgyalásoknak, ha nem az, hogy a Saarvidék és a Ruhr-ipar elrablásának kérdéséről, egész Nyugat-Délnémetország gyarmatosításáról elterelják a figyelmet? Nem az dönti el a kérdést, hogy mi van a bonni alkotmány egyik vagy másik cikkelyében, mert a megszállási szabályzat feltételei mellett ez az alkotmány nem lehet más, mint gyarmatosító, rabszolga-alkotmány.

A legszégyenletesebb szerepet azonban a szociáldemokrácia vezérei játsszák. Schumacher volt az, aki a Wall-Street-bankárok megbízásából az össznémet képviseletet, mint a német kormányzat előfutárát makacsul szabotálta, de újra meg újra figyelmeztetnünk kell mindenkit arra, hogy ugyancsak Schumacher volt az, aki Washingtonból hazatérve elsőnek követelte a megszállási szabályzatot. Népével szemben Júdás szerepét vállalta ezzel, amire a német történelemben alig van példa.

Ám szerezzék meg az amerikai imperialisták gyarmati politikájuk számára a német Quislingek támogatását, a német nép sohasem fog belenyugodni országa egy részének gyarmatosításába. A gyarmati elnyomások ideje elmúlt. Most, amikor a Kelet népei lerázzák magukról az évszázados gyarmati igát, nem lehet ilyen igát a német nép nyakába tenni. Az angol-amerikai imperialisták minden hasonló irányú kísérletei, amelyekkel, hatalmi pozicióiknál fogva, látszólag sikerük van, nem lehetnek tartósak. Fel fogják ébreszteni velük

a német nép nemzeti energiáit. Minden, ami a német népben igazán jó, nemes, egészséges és valóban nemzeti, hatalmas népmozgalomban fog felkelni elnyomói ellen. Ez a mozgalom először a Quislingeket fogja elsöpörni és végül le fogja rázni a gyarmati rabszolgaság igáját is. Mert a német népnek csak az egységben és békében élő Németországban van jövője. E nemzeti felszabadító mozgalom élére mi akarunk állni és ezzel teljesíteni akarjuk népünk iránti legelső kötelességünket.

A nyugati gyarmatosító tervek elleni politikánk egyértelmű és világos. Az egységért és az igazságos békéért harcolunk, a szabadságért, függetlenségért és népünk szuverénitásáért. A német népet ki akarjuk szabadítani a német imperializmus és a megszállási uralom kettős jármából és meg akarjuk nyitni számára a békés, demokratikus fejlődés lehetőségét. Mindent megtettünk, ami e harcot megkönnyítheti számunkra. Magunkhoz ragadtuk a népkongresszusok összehívásának kezdeményező szerepét és vezetőszerepünk van a német néptanács munkájában is. Nem a mi hibánk, hanem a hazaáruló politikusoké, ha a nyugati pártok szembeszállnak velünk népünk nemzeti létéért folyó harcunkban. Irányító szerepünk volt az összné met alkotmánytervezet kidolgozásának munkájában, amely a bonn-i gyarmati szabályzattal ellentétben, az egységes és szabad Németország demokratikus alkotmányának alapja. Az egységért és az igazságos békéért folyó harcunk erejét tízszeresére, százszorosára fogjuk fejleszteni és nem fogunk nyugodni addig, amíg ki nem harcoljuk népünk számára az egységet, a szabadságot és a békét.

Tudjuk, hogy ebben a küzdelemben nem állunk egyedül. Az amerikai imperializmus tervei nemcsak a német nép békéjét fenyegetik, hanem egész Európáét, az egész világét. Egy új világháború veszélyét idézik fel.

Sztálin elvtárs találóan jellemezte ezt a politikát: „Az Egyesült Államok és Anglia mai vezetőinek politikája az agresszió politikája, egy új háború kirobbantásának politikája." Ezért ütközik ez a politika nemcsak a német nép, de a világ összes békeszerető népeinek ellenállásába. Ezért támaszkodhatunk a német nép nemzeti szabadságáért vívott harcunkban ezekre a népekre. Legnagyobb támaszaink ebben a harcban elsősorban a Szovjetunió és a népi demokrácia országai, amelyek egyértelműen kimutatták azirránti készségüket, hogy ebben a küzdelemben a német nép mellé állanak. Ez országok képviselői 1948 júniusában tanácskozásra gyűltek össze Varsóban. A konferencián javasolt intézkedéseket minden tisztességes német Németország egysége helyreállítása és a tartós béke megteremtése alapjának tekinthetti. A varsói konferencia a következő indítványokat tette:

1. A Szovjetunió, Nagybritannia, Franciaország és az Egyesült Államok között létrejött megállapodás alapján, Németország demilitarizálását befejező intézkedések végrehajtandók.

2. A négy nagyhatalomnak a Szovjetunió, Nagybritannia, Franciaország és az Egyesült Államoknak a Ruhr-vidék nehézipara feletti ellenőrzését meghatározott időre meg kell szervezni, hogy a Ruhr-ipart béketermelésre állítsák át és Németország háborús potenciáljának visszaállítását megakadályozzák.

3. A Szovjetunió, Nagybritannia, Franciaország és az Egyesült Államok közti megállapodás alapján

Németország demokratikus pártjaiból és szervezeteiből demokratikus, békeszerető összné mет kormányt kell alakítani, amely biztosítékot nyujt a német agresszió megismétlődése ellen.

4. A potsdami határozatoknak megfelelően békeszerződés kötendő Németországgal, melynek értelmében a békekötést követő egy éven belül a megszálló hatalmak csapatainak el kell hagyniok az országot.

5. Németország jóvátételi kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó rendszabályokat kell kidolgozni, a német agresszió folytán károsult államok javára.

Ezek a határozatok jelölik ki a németországi békéhez vezető utat, azt az utat, amely megfelel mind az egységre és igazságos békére vágyó német népnek, mind pedig Európa népeinek, amelyek jogosan tartanak a német imperializmus és militarizmus újraéledésétől.

Németország demokratikus erői is egyetértenek azzal, hogy a jóvátételi kötelezettségek elismerésével hozzák helyre a nagy kár egy részét, amelyet a Hitler-hadsereg Európa népeinek okozott. Ám egészen más az olyan jóvátétel teljesítése, amelyet a Hitler-háború által megkárosított népek békegazdálkodásuk fejlesztésére fordítanak és megint más az, amelyet az imperialista agresszorok az új háborús fegyverkezésre és előkészítésre fordítanak. A német népnek különösen érdeke, hogy jóvátételi szolgáltatásaival a békeszerető népeket támogassa. Különösen fontos számára, hogy minden erejével

hozzájáruljon a Szovjetunió erősítéséhez, mert tudja, hogy ezzel a béketábort növeli. A német népnek azonban nem áll érdekében jóvátételi szolgáltatásaival az új agresszorokat támogatni. Erélyesen tiltakozik az ellen, hogy a német békeipart külföldi versenytársai kifosszák, miközben a hadiipart az amerikai expanzió érdekében fenntartják és fejlesztik.

A varsói okmány minden részletében megfelel a német nép érdekeinek. Ezen az alapon a német nép tudatosan szolgálhatja nemzeti érdekeit és egyúttal kötelezettségeit is teljesítheti. Ugyan mutassák meg nekünk a megszállási szabályzat és a nyugati demokrácia imádói a nyugati hatalmaknak azt az okmányát, amely hasonló módon a tartós békéhez vezet! Mutassanak nekünk csak egyet a varsói határozat öt pontja közül, amely ellentétben állna a német nép érdekeivel! Nem tudnak ilyent mutatni, mert ez a nagyvonalú varsói okmány, az imperialistaellenes tábor e békebullája mutatja csak meg azt az utat, amelyen a német nép békéjét, Európa összes népeinek biztonságát el lehet érni. Ezért irányítják az egységért és igazságos békéért folyó harcunkat a varsói határozatok, amelyek mögött a világ összes békeszerető erői állanak.

Ez okmányból kitűnik, hogy a német nép alapvető nemzeti érdekeiért folyó küzdelmünk semmiképpen sincs ellentmondásban a Pártunkat átható nemzetköziség elvével. Ellenkezőleg, a mi nemzeti harcunk teljesen nemzetközi, mert Németország demokratikus egysége, amelyért küzdünk, Európa összes népeinek érdeke. Csak az egységes, demokratikus Németország lehet az európai béke egyik alapköve. Ezért, az egységért és az igazságos békéért folyó harc legsürgősebb feladatai közé tartozik az Európa békéjét mindig veszélyeztető és Németország szomszédait fenyegető német

nacionalizmus maradéktalan kiirtása. A német nacionalizmus már jóval Hitler előtt is sovinizmussá, nemzeti önhittséggé, faji elfogultsággá és antiszemitizmussá fajult. A fasizmus tizenkét éve alatt űzött nacionalista uszítás hatásait még távolról sem sikerült legyőznie a német népnek. Népünk minden rétegében, még a munkásság körében is, még mindíg erősen fellelhető a nacionalista ideológia maradványa. A nyugati övezetekben ismét felüti fejét a népek és fajok elleni uszítás dudvája. Semmi sem bizonyítja jobban, hogy máris milyen mértékben terjedt ez el, mint az, hogy még az amerikai katonai hatóságok is nyilvánosan megintették a „*Stuttgarter Rundschau*", a „*Wespennest*" és egyéb hírlapok kiadóit, mert olvasóik számát militarista, nacionalista és antiszemita közlemények kinyomtatásával akarták növelni. Semmit sem hallottunk arról, hogy az angol és amerikai katonai igazgatás hivatalos lapjait is megintették volna, pedig ezek nap nap után támogatják a lelkiismeretlen nacionalista uszítást, amelyet züllött elemek főleg a népi demokratikus Lengyelország ellen folytatnak. Az áttelepülők nyomorát ezek az elemek szemérmetlenül felhasználják arra, hogy izgassanak az Odera—Neisse határ ellen és hogy elhitessék a félrevezetett tömegekkel, hogy minden szerencsétlenségüket ez a határ okozza. Ezen a téren széleskörű, támadó irányú felvilágosító munkát kell folytatnunk. Meg kell érttetnünk a tömegekkel, hogy a keleti határ szabályozása a Hitler-háború elkerülhetetlen következménye és hogy egyedül Hitler és megbízói, a német monopolkapitalisták felelősek a nyomorért és a szenvedésekért, amely a háború folytán Európa valamennyi népére, így a német népre is, rázúdult. Egyedül e gonosztevők felelősek a háború következményeiért. Egyidejűleg fel kell világosítanunk minden egyes embert, hogy a keleti határ rendezését

nem csupán Lengyelország és a Szovjetunió döntötte el, hanem azt a nyugati hatalmak is aláírták. Churchill, a háborús fűszítő is hozzájárult ehhez a határszabályozáshoz, amikor még abban reménykedett, hogy ügynöke, Mikolajczyk révén fel tudja tartóztatni Lengyelország haladó irányú fejlődését. Amikor a nyugati hatalmak látták, hogy a lengyel nép zavartalanul áttért a népi demokrácia, a szocializmushoz vezető útra, akkor azután maguk is odaálltak reakciós német körök Odera—Neisse határ elleni soviniszta uszítói közé.

Ám ez csak egyik oldala a dolognak. A legfontosabb az, hogy az Odera—Neisse határ elleni nemzeti-szocialista izgatás közvetlen folytatása a háborús náci propagandának és komoly akadálya a békéért folyó küzdelemnek. Hogy higgyenek Európa népei, akik oly sokat szenvedtek a német agressziótól, a német nép békeakaratában, ha ismét háborús hangokat ütnek meg és a határok revíziójáért ordítoznak! Minden gondolkodó ember előtt nyilvánvalónak kellene lenni, hogy a német nép csak a szomszédaival való barátság útján juthat a békéhez. Különösen a lengyel néppel kell egyetértésben élnünk. Nemcsak azért, mert keleti szomszédunk, hanem mindenekelőtt azért is, mert Lengyelország szenvedett legtöbbet a német támadástól. Az Odera—Neisse határ elismerésének pedig a lengyel néppel való barátságunk első feltétele. Teljesen egyetértünk Cyrankiewicz lengyel miniszterelnök véleményével, mely szerint a revizionista irányzat legyőzése az alapja a két ország jószomszédi viszonyának. Büszkeséggel mondhatjuk, hogy Pártunknak a reakciós irányzatok ellen folytatott rettenthetetlen harca jelentékenyen hozzájárult a béke megerősödéséhez. Az a tény, hogy a Pártunk képviselői voltak azok, akik a lengyel néppel és a Hitler-agressziónak áldozatul esett többi néppel elsőknek vették fel a kap-

csolatot és a barátságos érintkezés fonalát, ez a tény bizonyítja azt, hogy *a munkásosztály és Pártja a legnagyobb erő a békéért folyó küzdelemben.*

Vannak emberek, akik azt hiszik, hogy a háború ellen mitsem lehet tenni, mert a háborúk a kapitalista társadalom alapvető ellenmondásaiból erednek és mert ezek az ellenmondások az imperializmus korszakában nagymértékben kiéleződtek. Ez a fatalista felfogás teljesen helytelen! Ezt a felfogást sugalmazzák a háborús uszítók erejük fitogtatásával a tömegeknek. Azt a benyomást akarják kelteni, hogy a háború ellen nem lehet semmit tenni, hogy ilymódon megbénítsák a háborút ellenzők harci akaratát. A háborús uszítók nagyon jól tudják, hogy a dolgozó néptömegek támogatása nélkül nem lehet háborút kirobbantani. Ezt azonban csak úgy tudják elérni, ha a tömegeket, igazi érdekeik tekintetében félrevezetik és a háborús uszítók érdekei számára megnyerik. A háborús uszítóknak ezt a törekvését azonban meghiusíthatjuk, ha a néptömegeket felvilágosítjuk igazi érdekeikről, ha szemük előtt álcázzuk le a háborús izgatás gyalázatos szándékait és bekapcsoljuk őket a békéért folyó harc széles frontjába.

A békéért folyó küzdelem tehát elsősorban politikai, ideológiai feladat. Fáradhatatlan felvilágosító munkát követel, a háborús uszítók és megbízóik leleplezéséért, a békefront kiszélesítéséért folytatott agitációt. A felvilágosító munkának egyúttal meghatározott célra kell irányulnia. A tömegek harcát úgy kell irányítania, hogy a háború közvetlen okait, a kapitalista monopóliumokat és a militaristákat eltávolítsa. E harc vezetését azonban csak a munkásosztály vállalhatja, mert ő a kapitalista monopóliumok és az imperialista háborús uszítók leghatározottabb ellenfele. A békéért folyó harc ezért követeli a munkásosztály egységének minden

oldalról való megerősítését, mert ez az egység a munkásosztály erejének forrása. A keleti övezetben, ahol a munkásosztály egysége már helyreállt, a SED-nek igazi marxista-leninista harci párttá, újtípusú párttá kell válnia. Ez teszi majd képessé arra, hogy a háborús uszítók legkörmönfontabb fogásait meghiusítsa és a tömegeket a békéért folyó harcban vezesse. Nyugaton és Berlinben az a feladat, hogy türelmes és kitartó felvilágosító munkával a szociáldemokrata munkástömegeket elszakítsuk reakciós vezetőiktől és megnyerjük őket a forradalmi osztályharc alapján álló munkásegység számára. Minél jobban megszilárdítjuk a munkásegységet, annál inkább biztosítjuk a demokratikus erők döntő befolyását. Meg kell nyernünk a szakszervezetbe tömörült munkásokat a békéért folyó harc számára is és be kell vetnünk a háborús gyujtogatók elleni küzdelembe a szakszervezetek hatalmas erejét.

Az egységért és igazságos békéért folyó harcot mindig meghatározott módon kell vezetni. A keleti övezetben a harc a háborús uszítók ellen és a békéért folyik, a demokratikus állam és közigazgatás minden oldalról való megerősítéséért, gazdasági terveink teljesítéséért és túlteljesítéséért, kulturális életünk további demokratizálásáért. Mert demokratikus, haladó fejlődésünk a béke legjobb biztosítéka. Minél inkább megerősítjük népi rendőrségünket, annál könnyebben tisztíthatjuk meg igazságügyi és közigazgatási szerveinket a reakciósoktól és annál többet tehetünk a békéért. Közigazgatásunk megerősítésével egyidejűleg az általunk hozott törvényes intézkedéseket meg kell szilárdítani. Ez igen fontos demokratikus rendünk megszilárdítása érdekében és egyúttal eszköz a háborús uszítók, a kártevők és szabotőrök elleni harcban. Minél erélyesebben valósítjuk meg gazdasági terveinket, minél

inkább előmozdítjuk a nép tulajdonában lévő üzemek működését, a német béketermelés fejlődése érdekében, annál gyorsabban javíthatjuk meg a lakosság anyagi helyzetét gazdasági tervünk túlteljesítésével és annál szilárdabbá válik a demokratikus béke alapja. Rendkívüli jelentőségűek a kulturális életünk demokratizálására vonatkozó rendeleteink. A multban a német iskolának jelentős szerepe volt a német nép nacionalista és militarista uszításában. Demokratikus iskolareformunkkal azt a feladatot tűztük magunk elé, hogy maradéktalanul kiirtsuk a nacionalizmus és a militarizmus szellemét és a felnövő generációt humanista és demokratikus szellemben neveljük fel. E kötelezettség teljesítésével jó szolgálatot teszünk a béke ügyének.

Mi lőn antifasiszta — demokratikus rendünket minden irányban megszilárdítjuk, erősítjük az egységes, demokratikus Németországért és az igazságos békéért folyó harcunkat is.

Egészen más a helyzet Nyugat-Németországban. Ott az egységért és igazságos békéért folyó harc a monopolkapitalizmus és az uralkodó reakciós bürokrácia elleni harcot jelenti. Hogy megküzdhessünk a békéé t egész Németország számára, hogy Németország békés fejlődését Európa szívében biztosíthassuk, Németország egységét a békét biztosító alapon újból ki kell harcolnunk. Ez azonban mindenekelőtt és elsősorban azt jelenti, hogy magában Németországban kell megszüntetni a háború okait. Németország azonban nem válhat a béke bástyájává, ha gazdaságát és az államot ismét a háborús izgatók kerítik kezükbe, mint ahogy ez ma Nyugat-Németországban történik. A békés Németország egysége csak úgy lehetséges, ha a monopolista háborús provokátorokat és a militarista junkereket legyőzzük, ha befolyásukat egész Németországban kiküszöböljük, mint ahogy ezt a

keleti övezetben tettük. Mindaddig, amíg ezt a feladatot el nem végeztük, nem lehet szó olyan egységes Németországról, amely az európai béke tényezője. A béke híveinek Nyugat-Németországban tehát az a kötelességük, hogy az amerikai monopoltőke szolgálatában álló német militarizmus nyílt újjáélesztését leleplezzék és riadót fújjanak az egész világon a béke újabb veszélyeztetése miatt. A békéért folyó harc Nyugat-Németországban egyúttal harc a vállalkozók munkásellenes támadása ellen, harc a magasabb bérekért, a drágaság ellen és a dolgozók határozathozatali jogáért. A dolgozó parasztokat a demokratikus földreformért folyó harc, a junkerek és kapitalista nagybirtokosok hatalomtól való megfosztásának jelszavával kell bevonni e küzdelembe.

Németországnak a nyugati hatalmak egységbontó politikája által előidézett szétszakítása, a demokratizálásnak és nácitlanításnak a nyugati megszállási övezetekben való megakadályozása azt eredményezte, hogy a Kommunisták Németországi Pártjának nyugaton lényegesen más körülmények között kell a harcot folytatnia, mint nekünk itt, a keleti övezetben. A nyugatnémetországi reakció elleni harcban a KNP-nak a nyugati megszállási övezetek mindenkori politikai helyzete szerint kell fellépnie. Ez a körülmény indította arra a KNP vezetőségét, hogy 1949 január 3-án feloszlassa a „KNP és a SED Munkaközösségé"-t és képviselőit a SED-vezetőségéből visszavonja. Mindnyájan megértjük ezt a határozatot és helyeseljük nyugati elvtársaink intézkedését. A szervezeti szétválasztás ellenére, továbbra is egynek érezzük velük magunkat, népünk nagy nemzeti érdekeiért, Németország egységéért, az összné met kormányért és az igazságos békéért folyó küzdelemben.

A munkásosztály a legnagyobb és a vezetésre leg-

alkalmasabb erő a békeharcban, de nem az egyetlen. A tartós béke felépítése a háborús uszítók és lakájaik kis érdekcsoportja kivételével, az egész népnek érdeke. Főleg Németországban, ahol a békéért folyó harc egyértelmű az egységért, népünk nemzeti létéért folyó harccal, a békefront a legszélesebb nemzeti front, amely valaha is létezett. Ezért népünk minden rétegét be kell vonni ebbe a küzdelembe, a munkásokat, a parasztokat, a középréteget, az értelmiségieket egyaránt és a vállalkozók közül azokat, akik nem háborús nyerészkedők, hanem akik népünk békés szükségleteinek kielégítése érdekében fejtik ki tevékenységüket. Mindezeket meg kell nyernünk. Különös figyelmet kell fordítanunk a demokratikus tömegszervezetekre, így a kölcsönös Parasztsegély-Egyesülésre, Németország Demokratikus Megújulásának Kultúrszövetségére, a Németországi Demokratikus Nőszövetségre és a Szabad Német Ifjúság Szövetségére. Mindezeket a szervezeteket meg kell nyernünk a békéért folyó harc számára. A központi feladat az, hogy megerősítsük az összes demokratikus erők együttműködését az antifasiszta tömbben és népválasztmányokban és tovább fejlesszük azt. A közös nyilatkozatokból és megmozdulásokból a tömbön belül és a népválasztmányokban a pártok, szervezetek és az összes demokratikus erők tényleges együttműködésének kell kiépülnie. Helyi vonatkozásban a választmányok elé konkrét feladatokat kell kitűznünk. A feladatok közös megoldása során a bajtársi együttműködés és a közös küzdelem szelleme fejlődik ki a kapitalista és reakciós erők ellen, amelyek a békéért folyó következetes harcot szabotálják.

Az egységért és igazságos békéért folyó harcban különös jelentőségük van a német értelmiségieknek. A német nemzet legszentebb javai, szabadsága, függet-

lensége, a békeszerető népek körébe való újrafelvételének ügye forog kockán. A német történelem e nehéz korszakában a német értelmiség hivatása, hogy népünknek kell egyedül megtalálnia az egyetlen utat, amely a szenvedések mély völgyéből a jobb jövő derűs magaslataira visz. Ez az út Németország egysége, az igazi, fasisztaellenes demokrácia és az igazságos, tartós béke felé vezet. Melyik német értelmiségi vállalná a felelősséget azért, hogy népe hívó szavára betömte füleit? A haladó értelmiségiek máris bekapcsolódtak a háborús gyujtogatók elleni harcba. E helyen mindenekelőtt a haladó irányú berlini újságírók kezdeményezésére emlékeztetek, akik a legismertebb és leggonoszabb háborús uszítókat leleplezték és pellengérre állították és a legnagyobb nyilvánosság jogos felháborodását váltották ki a háborús uszítókkal szemben. A haladó értelmiségiek szervezete, Németország Demokratikus Megújulásának Kultúrszövetsége is aktívan szolgálja a békét, amely nélkül kultúránk igazi demokratikus megújulása el nem képzelhető.

Amikor így harcba szólítjuk a tömegeket a békéért, külön kell szólnunk a német nők és a német ifjúság felé:

A Hitler-háború a német asszonyokra — mint más országok milliónyi asszonyára — kimondhatatlan szenvedést zúdított. Elrabolta fiaikat és férjeiket, vagy örökre nyomorékká tette őket. De ez még nem volt elég! Az éjszakai bombázások borzalmait szenvedtette át velük és sok-sok nőt fosztott meg otthonától és boldogságától. Vajjon akad-e asszony, aki még egyszer át akarja élni ezeket a borzalmakat? Akad-e asszony, aki mégegyszer éjjel-nappal kedvesei életéért akarna aggódni? Felhasználjuk az alkalmat, hogy bebizonyítsuk a német asszonyoknak, hogy csak a háborús gyujtogatók elleni cselekvő harc az, amellyel az új szenvedéseket elháríthatják. A német asszonyok, akiknek

a Hitler-háború olyan mérhetetlen szenvedéseket okozott, kezdenek belekapcsolódni a békefront munkájába. 1947 márciusában a német asszonyok békekongresszusra gyűltek össze, amelyen ezer küldött képviselte őket. Ezen a kongresszuson alakult meg a Németországi Demokratikus Nőszövetség, amely azt a feladatot tűzte maga elé, hogy „a többi országok haladó nőszervezeteivel együtt akar hozzájárulni a világbéke biztosításához". A Demokratikus Nőszövetség békemunkájának eredményeit igazolja, hogy egy évvel később már a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség tagja lett és ezzel a német nők is helyet kaptak a haladó nők világbéke-frontjában. A Németországi Demokratikus Nőszövetség tevékenyen vett részt az atomfegyver betiltására irányuló nemzetközi mozgalomban és eddig is már több mint négymillió aláírást gyűjtött e megsemmisítő fegyver használata ellen. Ezt a háborúellenes állásfoglalást Pártunk minden tagjának aktívan támogatnia kell.

A német ifjúságnak meg kell mondanom, hogy csak békeszerető Németországban vívhat ki magának jobb jövőt. Hitler háborúja éppen a német nép ifjú nemzedékét tizedelte meg a legszörnyűbb módon, milliónyi német ifjút hajszolt a halálba, vagy tett tehetetlen nyomorékká, akikre most örömtelen élet vár. Egy új háború a mai német ifjú nemzedéket elveszejtené. Ezért lelkesítsük a német ifjúságot a béke magasztos harcáért, hazája egységéért és szabadságáért és neveljük őket e harc hőseivé egy boldogabb élet számára. Ifjúságunk jelentékeny része már felismerte feladatát a békéért folyó harcban. Amikor a német néptanács az egységért és igazságos békéért a népszavazást megejtette, kétmilliónál több ifjú állt ki az egység és igazságos béke mellett. Különös figyelmet érdeme az a széleskörű nemzetközi szolidaritási mozgalom, amely annyira meg-

ragadta a haladó német ifjúságot. Ez a nemzetközi szolidaritás beszédesen nyilatkozik meg a demokratikus Görögországért a mult év májusában indított nagyarányú segélymozgalomban. Még mindig érezhető hiányaink dacára jelentékeny mennyiségű gyógyszert, orvosi műszert és kötszert küldtünk Görögországba ifjaink gyűjtéséből. A Szovjetunió lenini Komszomolja harmincéves évfordulóján Berlinben és a keleti övezetben számos ünnepélyt tartottak, amelyeken a haladó német ifjúság kifejezésre juttatta a Szovjetunió ifjúsága iránt érzett barátságát. A haladó ifjúságnak e nemzetközi jellegű nevelőmunkájában minden támogatást meg kell adnunk, mert ez a munka a leghatékonyabb eszköz az ifjúság nacionalista izgatása ellen, tehát érzékeny csapás a háborús gyujtogatókra.

A német népet uralkodói századokon keresztül hajszolták a háború és a hódítás útján. Ezen az úton a német nép mindig csak a nyomorhoz, a halálhoz, a megvetettséghez és a gyalázathoz ért el. Éppen a mi történelmünk bizonyítja azt, hogy a háború útja mindig a nemzet pusztulásához vezetett. Az Európa szívében élő német nép, csak a többi népekkel, főleg Kelet szabad népeivel való béke és barátság révén lehet boldog és gazdag. Neveljük ezért népünket a nemzetköziség, a népek kölcsönös megértése és a szomszédainkkal való békés együttélés szellemében! Hárítsunk el minden akadályt, amely ezen az úton elénk tornyosul. Ismerjük azokat a sötét erőket, amelyek népünket erről az útról le akarják térítení. A német imperialisták már kétszer kényszerítettek háborút ugyanarra a nemzedékre. Most, az amerikai imperializmus ügynökeiként akarják a harmadik háborút kirobbantani. A népek azonban nem akarnak háborút. A monopolisták mohósága kedvéért nem akarnak újból elmerülni a vértengerben. Ezért üzenjük meg a kérlelhetetlen harcot a háborús gyujtogatóknak. Soha

többé imperialista rablóháborút! Ez az a jelszó, amelylyel a népet harcba hívjuk. Ez az igazi nemzeti politika, amely egész népünk érdekeit szolgálja. A pártkonferencia elé terjesztett javaslatunknak is ez a jelentősége, amely összefoglalva tartalmazza mindazokat a harci kérdéseket, amelyeknek eldöntésére a Párt harcát, az összes demokratikus erőkkel szövetségben folytatnunk kell. Ulbricht és Grotewohl elvtársaink itt következő referátumai kimerítően ismertetik e harc megokolására vonatkozó további anyagot. A pártkonferencia feladata, hogy egész pártmunkánkba új fordulatot hozzon, hogy felszabadítsa a német népben azokat az erőket, amelyekkel a nagy nemzeti harcot győzelemre kell vinnünk.

A háborús uszítók elleni harc a legszentebb, a legigazságosabb harc, amelyet folytatnunk kell, mert ez egyben harc az imperialista háború ellen. E harcot minden erőnk latbavetésével kell megvívnunk, hogy kiküzdhessük az igazságos, tartós békét.

Éljen a Németország egységéért és az igazságos békéért folyó harc!

Éljen a világ imperialistaellenes, demokratikus tábora!

Éljen a Szovjetunió, a béke rendíthetetlen bástyája!

Éljen bölcs vezérünk és tanítómesterünk a békéért és szocializmusért folyó harcban, éljen Sztálin elvtárs!

(Beszámoló a SED első Pártkonferenciáján, Berlin, 1949 I. 25—28.)

ZÁRÓBESZÉD

Befejeztük a munkát, amelyet ezen a kongresszuson magunk elé tűztünk. Most arról van szó, hogy a pártszervezeten belül és a tömegek között folytassuk tevékenységünket. Azt hiszem, hogy a kongresszuson végzett munkánkkal és a kongresszus lefolyásával meglehetünk elégedve. Pártunkban eddig talán még nem volt olyan megmozdulás, amelyet annyira áthatott volna a nemzetköziség és a marxizmus-leninizmus szelleme, mint ezt a kongresszust. A Pártban új tulajdonságok kezdenek kialakulni, amelyeken már felismerhetjük az újtípusú párt kezdetét. Bizonyos vagyok benne, illetve nektek legyen rá gondotok, hogy ez a szellem az egyes párttagokon keresztül Pártunkat gyökeréig áthassa, hogy megértsék a pártkonferencia munkájának és határozatainak nagy jelentőségét és ilymódon minden erőnket e határozatok megvalósítására fordítsuk.

Bizonyára egyetértetek velem, ha azt mondom, hogy kongresszusunk jelentőségét külföldi testvérpártjainkat képviselő elvtársak aktív közreműködésének köszönhetjük. Büszkék vagyunk a bizalomra, amelyet Pártunknak előlegeztek és ezért mindannyiunk nevében szívből jövő köszönetet mondok. Külön köszönetet mondok Szuszlov elvtársunknak azért az üzenetért, amelyet a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságá-

tól hozott és amely harcunk folytatására buzdít bennünket és amelyben kifejezésre jut az a meggyőződés, hogy feladatunkat becsülettel fogjuk teljesíteni. Igérjük Szuszlov elvtárs Önnek és a többi elvtársainknak, hogy a legnagyobb komolysággal fogunk hozzá a feladatok megoldásához, amelyeket e kongresszuson magunk elé tűztünk. Igérjük, hogy nem fogtok bennünk csalódni.

Az élő nemzetköziség szellemében állapítottuk meg ezen a komoly munkában eltelt négy napon Pártunk politikai alapvonalát, amely összes szervezeteinknek és tagjainknak tájékoztatást ad a további munkában. Ezt az alapvonalat három nagy feladatban foglalhatjuk össze, amely e tanácskozás referátumaiban és az imént elfogadott határozatokban jut kifejezésre. E feladataink a következők:

1. Harc Németország demokratikus egységéért és a békéért.

2. Harc a fasisztaellenes, demokratikus rend megszilárdításáért a keleti övezetben.

3. Harc a SED újtípusú párttá való kifejlesztéséért.

Majdnem három évvel ezelőtt, az 1946. évi áprilisi egyesülési pártkongresszuson állapítottuk meg Pártunk „alapelveit és céljait". Ekkor kimondtuk, hogy:

„A Németországi Szocialista Egységpárt, mint független párt, *saját* országában, *saját* népének igazi, nemzetközi érdekeiért küzd. Mint német szocialistapárt, a leghaladottabb és a legjobb nemzeti erő, amely teljes erejével síkraszáll minden partikuláris irányzat ellen Németország gazdasági, kulturális és politikai egységéért."

Ezek a szavak akkor, Pártunk születése órájában, igéretet és kötelezettségvállalást jelentettek. Ma, majd-

nem három évvel később, a német nép színe előtt megállapíthatjuk:

A Németországi Szocialista Egységpárt megtartotta ígéretét és teljesítette vállalt kötelezettségét! E három évben a német nemzet egységéért és az igazságos békéért folyó harc élén állott. Bizonyítja ezt mai első pártkonferenciánk. E napokban, itt, ebben a teremben, szövegeztük meg a német nemzet megmentésének és egységesítésének programját. Innen indul ki az egész nép közé a lángoló tiltakozás hulláma az imperialisták rabszolgasorba-süllyesztő politikája ellen. Innen hívunk fel minden tisztességes német férfit és nőt a nemzeti ellenállásra. Kongresszusunk minden német férfi és nő előtt nyilvánvalóvá tette, hogy ki képviseli valóban nemzeti érdekeit.

Nem azok a pártok és politikusok, akik hozzájárulnak a Ruhr-diktátumhoz és a megszállási szabályzathoz és olyan politikát támogatnak, amely Németországot szétszaggatja és nem a békét hozza a német népnek, hanem meghatározatlan időre a katonai megszállás terheit rakja a vállára. Ezek a politikusok vétkeznek a német nép nemzeti érdekei ellen, ezek Quislingek, akik a nemzet sorsával űzérkednek.

Népünk igazi nemzeti érdekeinek képviselői mi vagyunk, német szocialisták! Hangosan és érthetően jelentjük ki az egész világ előtt, hogy sohasem fogunk elernyedni az imperialista hatalmak megsemmisítő politikája elleni harcban, hogy rendületlenül fogjuk folytatni küzdelmünket Németország egységéért, az összném et kormány megalakításáért, a Németországgal kötendő békéért és a béke eredményes megkötése után, a megszálló csapatok elvonulásáért.

Megmutattuk népünknek az utat, amely e nemzetmentő program megvalósításához vezet. Ez az út a német népkongresszus-mozgalom megerősödésén keresz-

túl vezet az egységhez és igazságos békéhez és ezt hatalmas nemzeti ellenállási mozgalommá kell fejlesztenünk. Ez az út a népválasztmányok fejlődése felé mutat, amelyben a nemzeti ellenállás haladó erői egyesülnek és amelyben az ellenállás szervezeti fegyvereit kovácsolják.

Ez a konferencia, amely megszövegezte a német nép e nemzetmentő programját és amelyet oly nagy mértékben áthatott a nemzetközi együttműködés szelleme, bizonyítja, hogy az egységet és igazságos békét csak a többi országokban lévő barátainkkal szoros testvéri közösségben tudjuk kiharcolni. Bizonyítéka ez annak is, hogy nemzetmentő tervünknek semmi köze nincs a soviniszta nacionalizmushoz, amely népünket eddig minden esetben szerencsétlenségbe taszította. Azok a szívélyes szavak, amelyeket külföldi barátainktól hallottunk, főleg Szuszlov elvtársunk felemelő szavai, nemcsak azt bizonyítják, hogy a világon mindenütt vannak barátaink, hanem egyúttal záloga is annak, hogy a német nép nemzeti létéért vívott küzdelmében támogatókra talált az egész imperialistaellenes táborban és hogy e harcban számíthat a népi demokrácia országai és a hatalmas szocialista Szovjetunió segítségére.

Kongresszusunkon világosan megállapítottuk a szovjet övezetben végzendő munkatervünket is. E szerint Pártunkra most az a központi feladat vár, hogy a fasisztaellenes-demokratikus rendet megszilárdítsa. Világosan kielemeztük Németország keleti övezetének jelenlegi helyzetét, nevezetesen, hogy a népi demokratikus rend nálunk még nem valósult meg. De ugyancsak hangsúlyoztuk azt is, hogy rendszerünk már nem polgári, kapitalista rendszer, mint aminő a weimari köztársaság volt. A weimari köztársaság a finánctőke leplezett diktatúrája volt; míg mi, itt, a keleti övezetben eltörtük a finánctőke hátgerincét! Ezért nevezzük rendszerün-

ket fasisztaellenes-demokratikus kormányzatnak, amelyben a munkásosztály döntő hatalmi pozíciókkal rendelkezik. Ezt a kormányzatot úgy valósítottuk meg, hogy a Szovjet Hadsereg által szétzúzott kapitalista-fasiszta államapparátus helyébe demokratikus erőkkel új fasisztaellenes kormányzatot építettünk fel. Felépítettük annyiban, hogy kisajátítottuk a junkerek és a háborús bűnösök földjét és vagyonát, hogy földet adtunk a parasztoknak és áttelepülőknek és hogy az üzemek a nép birtokába kerültek. Végül, a demokratikus iskolareformmal, a német nép történetében először, demokratikus és humanista alapra helyeztük egész nevelésügyünket és megtörtük az uralkodó osztály művelődési kiváltságát. Ennek az átalakulásnak jelentőségét nem is lehet eléggé felbecsülni.

Ám ezeket a vívmányokat most minden erőnkkel meg kell erősítenünk és ki kell építenünk. Ez ma alapvető feladatunk.

Minden erőnket arra kell összpontosítanunk, hogy demokratikus rendünket és közigazgatási apparátusunkat megszilárdítsuk, igazságszolgáltatásunkat közelebb vigyük a néphez és népi rendőrségünket megerősítsük. Békegazdálkodásunk felépítésére és népünk életszínvonalának emelésére kidolgoztuk a kétéves tervet. Most e terv megvalósításának kezdetén vagyunk. Teljesítése, sőt túlteljesítése érdekében népünk minden erejét mozgósítanunk kell! Ezért Pártunk első gazdasági feladata, hogy felkeltse a munkások, technikusok és mérnökök munka iránti lelkesedését, ami a Henneckemozgalomban jutott ragyogó kifejezésre.

Nevelésügyünk és kultúréletünk demokratizálása terén még a kezdet kezdetén vagyunk. Ezért központi feladat fasisztaellenes-demokratikus rendünk megerősítése, amely egyúttal legerősebb támaszunk Németország egységéért és az igazságos békéért folyó harcban.

Hogy e feladatot megoldhassuk, erősítenünk és fejlesztenünk kell a demokratikus pártokkal való együttműködést. Mindenekelőtt szorosan együtt kell működnünk a többi demokratikus pártokkal a körzetekben és kerületekben. Alapvető feladatunk az, hogy e pártokban fejlesszük a haladó és demokratikus erőket és segítségükre legyünk abban, hogy a reakciós elemektől megszabaduljanak. A fasisztaellenes-demokratikus blokk csak így válhat új rendszerünk erős támaszává.

A történelem ma nagy és nehéz feladatokat ró a német munkásosztályra. E feladatokat csak úgy oldhatja meg, ha szervezetét, a Németországi Szocialista Egységpártot olyan rugalmas, de alapelveiben olyan szilárd vezetővé tesszük, aminőre e bonyolult helyzetben szükség van. A német munkásosztály tragikus sorsa volt, hogy történelmi megpróbáltatásainak óráiban csődöt mondott, mert a munkásosztály élén nem állott egységes, harcképes forradalmi párt. A Németországi Szocialista Egységpártban megvalósítottuk a munkásosztály egységét. Most az a döntő feladat, hogy ebből az egységes pártból marxista-leninista harci pártot, újtípusú pártot teremtsünk! Csak ilyen párt tudja a munkásosztály vezetőjének szerepét betölteni és összekovácsolni a szövetséget az összes dolgozó rétegekkel. Csak ilyen párt tudja a tömegeket ama nagy feladatok megoldására vezetni, amelyeket ezen a kongresszuson megszövegeztünk.

Harmadik nagy feladatunk ezért a Németországi Szocialista Egységpárt *újtípusú párttá való fejlesztése.* Ezt a fejlődést csak Lenin és Sztálin tanításainak alkalmazásával tudjuk elérni, mert ezek a tanítások alapozták meg elméletileg és gyakorlatilag azt az újtípusú pártot, amely Sztálin vezetésével a szovjet népet győzedelmesen vezeti a kommunizmus felé. A Németországi Szocialista Egységpártot olyan párttá kell fejlesztenünk, amely

rendíthetetlenül a marxizmus-leninizmus alapján áll.

A Németországi Szocialista Egységpártot olyan párttá kell fejlesztenünk, amely kifejezi a tömegek érzéseit, a tömegek nyelvén beszél és a legszorosabb kapcsolatban van a tömegekkel.

A Németországi Szocialista Egységpártot olyan párttá kell fejlesztenünk, amely a demokratikus centralizmus alapján épül fel, amelyben a párton belüli demokrácia az alapja annak a kemény fegyelemnek, amely nélkül forradalmi harci párt nem állhat fenn.

E cél eléréséhez szükséges a Párt tagjainak a marxizmus-leninizmus szellemében való beható ideológiai-politikai nevelése, amelyet jelentős mértékben fejlesztenünk kell. Ehhez szükséges az opportunizmus és a többi, a marxizmus-leninizmustól idegen ideológiák elleni szakadatlan harc, mert csak ebben a harcban növekedhet és erősödhet a Párt. Szükséges továbbá a rendszeres mindennapi pártmunka elvégzése, amely nélkül a Párt vezetőszerepe nem valósítható meg. Végül pedig szükséges a Párt szervezeti megerősítése, mert a szilárd szervezet a politikai célkitűzések megvalósításának eszköze.

Ezért a pártvezetőség legutolsó ülésén számos olyan belső pártintézkedést szavazott meg, amelyek nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a Pártot olyan újtípusú párttá fejlesszük, mint aminőhöz Önök itt hozzájárultak. Ezek az intézkedések: a funkciók arányos betöltésének megszüntetése, a Pártba való belépéshez szükséges jelöltségi határidő bevezetése és mindenekelőtt a politikai Bizottság megalakítása, hogy a Párt határozott, kollektív és tevékeny vezetését biztosítsuk.

A pártkonferencia határozatait nagy helyesléssel fogadták. Ez bizonyítja legjobban, hogy elvtársaink felismerték, hogy ezek az intézkedések, a Pártnak újtípusú párttá való fejlődéséhez, elengedhetetlenül szükségesek.

Első pártkonferenciánk különleges helyet foglal majd el Pártunk történetében. A konferencia felállította az eddigi munka mérlegét. Elemezte a helyzetet és megállapította az ebből adódó feladatokat. Utunkat világosan kijelöltük. Most minden attól függ, képesek vagyunk-e a pártkongresszus által megállapított főirányt tetteinkben megvalósítani!

Mégegyszer szívből köszönetet mondok valamennyi elvtársunknak, akik a külföldi testvérpártok képviselőiként vettek részt kongresszusunkon és arra kérem őket, adják át Pártjuknak és vezetőiknek üdvözleteinket azzal, hogy további munkájukhoz is sok sikert kívánunk. A Németországi Szocialista Egységpárt első konferenciáját pedig elvtársainkhoz és az egész Párthoz intézett felhívással zárom be:

Munkára fel! Előre Marx, Engels, Lenin és Sztálin legyőzhetetlen zászlaja alatt!

Éljen a Németországi Szocialista Egységpárt és újtípusú párttá való fejlődése!

Éljen a fasisztaellenes demokratikus pártok és tömegszervezetek nemzeti harci szövetsége Németország demokratikus egységéért és az igazságos békéért!

Éljen a német nép nemzetközi közössége az imperialistaellenes és demokratikus népekkel az új háború megakadályozásáért és a béke biztosításáért folyó harcban!

Éljen a Szovjetunió, amely Kommunista Pártjának vezetése alatt a legerősebb bástya az imperializmus ellen és a világ békéjének védelmében!

Éljen sokáig a világ proletariátusának nagy tanítómestere és vezetője, a marxizmus-leninizmus tanainak megvalósítója, Sztálin elvtárs!

(Záróbeszéd a SED első Pártkonferenciáján, Berlin, 1949 I. 25—28.)

A NÉMETORSZÁGI SZOCIALISTA EGYSÉGPÁRT ELSŐ KONGRESSZUSÁNAK KIÁLTVÁNYA A DOLGOZÓ NÉMET NÉPHEZ

Német férfiak és asszonyok a városokban és falvakban!

Az angol-amerikai imperialisták újabb erőszakos cselekedeteket követnek el a német nép ellen. A Londonban kidolgozott Ruhr-szabályzat kiszakította a nyugatnémet iparvidéket a német gazdaság testéből és az imperialista nyugati hatalmak külön ellenőrzése alá helyezte. A katonai biztonsági hatóság életbeléptetésével az egész nyugati és délkeleti ipart kiszolgáltatták az amerikai monopolkapitalistáknak. Az imperialista nyugati hatalmak most arra törekednek, hogy a német népre ráerőszakolják a megszállási szabályzatot, azért, hogy a nyugati megszállási övezeteket évtizedekre katonai diktatúrának vessék alá.

Mindezek az intézkedések arra szolgálnak, hogy teljessé tegyék Németország szétszaggatását, hogy megtagadják a német néptől a rég óhajtott békét és egész Nyugat- és Dél-Németországot az amerikai imperializmus gyarmatterületévé változtassák.

A Ruhr-vidék nélkül, annak szénkincse és ipara nélkül nem fejleszthető ki olyan egységes, önálló és életképes német békegazdaság, amely az egész nép életszükségleteinek kielégítésére alkalmas. A Ruhr-vidék termelése nélkül Németország képtelen szert tenni olyan

fejlett külkereskedelemre, amely alapvető feltétele annak, hogy népünk számára be átható időn belül, átlagos európai életszínvonalat biztosíthassunk. *A Ruhr-vidék elrablása tehát az egész német nép életének alapjait érinti és nemzeti létét veszélyezteti.*

A nyugati övezetek milliónyi lakossága gyarmati rabszolgaságba süllyed.

Nyugat-Németország dolgozóit a német és a külföldi monopoltőke kettős, súlyos kizsákmányolásának szolgáltatják ki!

Ez a politika azonban nemcsak a német népet fenyegeti, hanem Európa összes népeit is!

Németország szétszaggatása, a béke megakadályozása és a megszállási szabályzat ránkerőszakolása, a nyugat-németországi nehéziparnak az amerikai imperializmus fegyverkovács-műhelyévé és a nyugat-német megszállási övezeteknek új háborús átvonulási területté alakulását jelenti. A német ifjúságot ismét ágyútöltelékeknek akarják felhasználni.

A nyugat-német gyarmatállamot a nyugateurópai katonai szövetség magvává akarják tenni, amelynek segítségével akarja az amerikai imperializmus Európa és az egész világ feletti uralmát megalapítani.

Ez az a nagy bűntett, amelyet az amerikai imperializmus szövetségesei és lakájai segítségével a német nép ellen és Európa népei ellen elkövet.

A terv, amely Nyugat-Németországot Nyugat- és Közép-Európa leigázására és a világuralom meghódítására a dollárimperializmus támaszpontjává akarja tenni, okozta, hogy az Egyesült Államok és hű követője Nagybritannia *durván megszegték a potsdami szerződést, amely biztosította, hogy Németországot gazdaságilag egységes egészként fogják kezelni és az összném et kormány megalakitását és a békeszerződés megkötését elő fogják készíteni.*

Ez az oka annak, hogy a nyugati hatalmak az általuk aláírt szerződés megszegésével a német néptől megtagadják a békét és helyette olyan megszállási szabályzatot kényszerítenek rá, amely szerint a katonai megszállás terheit még évtizedeken át is viselnie kell, amellyel szétszaggatják hazánk egységét és gyarmati rabszolgaságba süllyesztik népünk többségét. De még ez sem elég! A nyugati hatalmak egységbontó politikájukat Berlinre is kiterjesztették, amivel olyan zűrzavaros állapotokat teremtettek Németország fővárosában, amelyre szükségük van és amelyet fel is használnak vad, háborús uszításuk céljaira.

A nyugati hatalmaknak sohasem sikerült volna ezt a német nép ellen irányuló megsemmisítő politikát megvalósítani, ha nem találtak volna segítőtársakra azokban a „német" politikusokban, akik a Ruhr-vidék elrablását és Nyugat-Németország rabszolgaságba süllyesztését tettleg elősegítik. A nyugati hatalmak védelmükbe vették a német bankok urait, a hadianyaggyárosokat és a junkereket a német dolgozó néppel szemben. A régi katonai és állami bürokráciát érintetlenül hagyták, hogy imperialista hatalmi és háborús politikájuk eszközeként Németországban felhasználhassák. De elnyerték a Pünderek és Adenauerek, a Schumacherek és Ollenhauerek támogatását is, akik az amerikai imperialisták brutális parancsait támogatják és ezzel elárulják a német nép legelemibb érdekeit. *Mert a német nép nemzeti érdekeinek elárulása az, ha ezek a politikusok lemondanak az egységről és az összné*met *kormányról, a békeszerződésről és a megszálló csapatok visszavonásáról, ha támogatják a Ruhr-diktátumot és a megszállási szabályzatot.*

Ezek a politikusok és főleg a szociáldemokrata párt vezérei támogatják a Saar- és Ruhr-vidék elrablását. Hogy hazaárulásukat leplezzék, aljasan

uszítanak a keleti övezet haladó irányú fejlődése ellen.

Azt kérdezzük a német dolgozó néptől:

Helyes-e vagy sem, hogy a keleti övezetben
a junkerek birtokait a mezőgazdasági munkások, kisparasztok és áttelepülők közt felosztottuk,

a háborús bűnösök bankjait, bányáit és gyárait a nép tulajdonába adtuk,

a tehetséges munkás- és parasztgyermekek előtt a demokratikus iskolareformmal megnyitottuk a főiskolák kapuit?

Üdvös vagy káros-e, hogy a keleti övezetben
a munkások százai, mint igazgatók vezetik a nép tulajdonát képező üzemeket,

hogy a szakszervezeteknek az üzemek vezetésébe és az egész gazdaságba beleszólási joguk van,

hogy megszerveztük a nép ellenőrzését a feketézők és láncolók felett?

Helyes-e vagy sem, ha a keleti övezetben
a nép a kétéves terv megvalósításán dolgozik, hogy a békegazdálkodást a maga erejéből megvalósítsa és jólétét emelje anélkül, hogy a külföldi finánctőke adósává váljék?

Üdvös-e vagy káros, hogy a keleti övezetben
munkásokból és dolgozókból alakítottunk rendőrséget és a régi reakciós bírákat népbírákkal helyettesítettük,

hogy a közigazgatás és gazdaság irányításában a dolgozó népnek döntő befolyása van?

Régi demokratikus követelések ezek, amelyeket csak a szovjet övezetben lehetett megvalósítani. A potsdami határozatokat itt betartjuk és végrehajtjuk. Pedig ezek a határozatok nemcsak a szovjet övezetre, hanem egész Németországra vonatkoznak.

Mindezeket a rendeleteket azért lehetett egyedül a keleti övezetben megvalósítani, mert itt nincs impe-

rialista hatalom, amely a gyarmati rabszolgaság politikáját űzné, ellenkezőleg, itt a Szovjetunió támogatja a német népet a demokratikus egységért és igazságos békéért folyó harcában. Ezért szilárd bázisa a keleti övezet a német nép nemzeti érdekeiért folyó harcnak, amelyet a demokratikus átalakulás megszilárdításával tovább akarunk erősíteni.

Az egyesült munkásmozgalom, a keleti övezet fasisztaellenes demokratikus blokkja és a népválasztmányok a legelszántabb előharcosai Németország egysége és az igazságos béke ügyének. Minden németnek, aki igazán szereti népét és hazáját, csatlakoznia kell ehhez a harchoz, mert

az egységért és igazságos békéért folyó harc a német nép létéért folyó harc!

A nemzetnek a dollárimperializmus karmai közül való kiszabadítása népünk demokratikus és haladó erőinek legszentebb kötelessége!

A német népkongresszus-mozgalomban a német nemzet összes egészséges erőinek egyesülniök kell, hogy a külföldi imperializmus és német cinkosai elleni harcban kivívhassuk a német nép jogos követeléseinek teljesítését.

A munkásosztálynak a Németországi Szocialista Egységpárt vezetésével teljesítenie kell azt a történelmi feladatot, hogy a nemzetmentő- és egységmozgalmat megszervezze és vezesse. Az egységért és igazságos békéért folyó mozgalomban a munkásosztálynak létre kell hoznia a dolgozó parasztsággal, a középrétegekkel, a haladó tudósokkal és művészekkel való szövetséget.

Követeljük Németország politikai és gazdasági egységének helyreállítását és az össznémet demokratikus kormány megalakítását!

Követeljük a Ruhr-ellenőrző hatóság megszüntetését és a Ruhr-vidék visszacsatolását az egységes demokratikus Németországhoz!

Követeljük a demokratikus földreform megvalósítását és a háborús és náci bűntettesek földjének és vagyonának kisajátítását egész Németországban!

Követeljük népünk haladó irányú hagyományainak és szükségleteinek megfelelő egységes kulturális élet kibontakozásának lehetőségét!

Tiltakozunk a megszállási szabályzat ellen, és követeljük a demokratikus béke megkötését az alakítandó német kormánnyal és a megszálló csapatok elvonulását a békeszerződés aláírása után!

Ezeket az igazságos követeléseket a Szovjetunió, a szocializmus e nagyhatalma, a népi demokrácia országai és a világ összes békés erői teljes erejükkel támogatják. Ezek a követelések megfelelnek a varsói külügyminiszteri konferencia határozatainak.

Németek! Tudjátok meg, hogy kik állanak a ti oldalatokon és kik vannak ellenetek!

Mindenkinek, aki segítségére van népünknek az életéért és jövőjéért folyó nehéz küzdelemben, nyujtsátok kezeteket erős harci szövetségre! A reakció és háborús tábora elleni harcban az egész német népnek csatlakoznia kell a demokrácia és a béke táborához.

A Szovjetunió és a népi demokratikus országok oldalán igazságos ügyünk győzelme bizonyos.

Munkások!

Parasztok!

Kézművesek, tudósok és művészek!

Városi és falusi ifjúság!

Ti vagytok a nép. Ti vagytok hivatva és meg is van az erőtök ahhoz, hogy megszüntessétek a nyomort és békés, szabad életet teremtsetek!

Csak az kell hozzá, hogy egységesek legyetek!

Egységesek akaratban és tettben!

Erre szólít fel benneteket a Németországi Szocialista Egységpárt első pártkonferenciája.

Le az imperialista politikával, Németország szétszaggatásának és rabszolgasorba döntésének politikájával!

Le az antibolsevizmussal, az új világháborúra való uszítással!

Éljen az egységért és igazságos békéért folyó harc!

Éljen a demokrácia és béke táborának győzelme a reakció és a háború tábora felett!

(Berlin, 1949 I. 28.)

A NEMZETI FRONT

Elnöki beszéd a német néptanács 8. ülésén

Hölgyeim és Uraim!

A nemzeti front megalakítása Németországban, az utóbbi időben beállott helyzet folytán nagyon komoly problémává vált. A német nép nemzeti nyomoráról, amelyet a Hitler-háború és Németország katonai megszállása idézett elő, már sok szó esett és a nemzeti önsegélyről szóló felhívás, amelyet a német népkongresszus-mozgalom bocsátott ki, kétségkívül mély hatást gyakorolt népünkre. A nyugati megszálló hatalmak, a német népnek a potsdami szerződésben tett ígéreteiket megszegték és olyan intézkedésekhez folyamodtak, amelyek a német nép nemzeti függetlenségét évtizedekre kétségessé teszik és gazdasági alapját aláássák. Ez teszi szükségessé, hogy a német népkongresszus-mozgalmat egyre inkább kiterjesszük és az igazságos békét a német nép nevében mint sürgős szükséget követeljük a megszálló hatalmaktól. Az eddig megtartott három népkongresszus és a mult év május-júniusában lezajlott népszavazás, amely Németország egységének kérdésében tizenhétmillió aláírással követelte a nép döntését, továbbá az idei év májusában a német néptanács politikája kérdésében megtartott szavazás, végül pedig a III. népkongresszus delegátusai-

nak csak magában a szovjet övezetben és Berlin keleti szektorában nyolcmillió szavazattal történt megválasztása, mutatják a német nép nagyarányú részvételét a Németország egységéért és az igazságos békéért való mozgalomban. A német népkongresszus-mozgalom egyre erősödik és a német nép legjobb erőit egyesíti magában. Magától értetődik és a német nép legsürgősebb érdeke, hogy ezt a mozgalmat továbbfejlesszük.

Miért bocsátotta ki az idén májusban megtartott III. népkongresszus felhívását a Nemzeti Front megalakítására, amelyben népünk összes nemzeti erőit egyesíteni kívánja? Azért talán, hogy általa háttérbe szorítsa, vagy éppen felszámolja a német népkongresszus-mozgalmat és a Nemzeti Frontot tegye a helyébe? A kérdésnek ilyen felvetése távolról sem érinti a Nemzeti Front problémáját. A népkongresszus-mozgalom tovább fogja folytatni munkáját, míg a Nemzeti Frontnak a megváltozott német helyzetből adódó, sokkal messzebbre terjedő feladata van. Miben áll ez a megváltozott helyzet és mi az, ami új benne?

Mi az, ami új?

Az idei május-júniusi párizsi külügyminiszteri konferencia félreérthetetlenül feltárta, hogy az imperialista nyugati hatalmak nem hajlandók békeszerződést kötni a német néppel, hanem Németországot a megszállási statutummal évtizedekre gúzsba akarják kötni és katonai megszállás alatt akarják tartani. A konferencián az is kiderült, hogy az imperialista nyugati hatalmak nem akarják helyreállítani Németország egységét, hanem a külön nyugati állam létrehozásával Németországot ketté akarják szakítani és ezt a nyugati államot Németország ellen akarják felhasználni. A nyu-

gati államot a külföldi hatalmakkal kötött Nyugati Unióhoz és az Északatlanti Paktumhoz akarják kapcsolni és a Szovjetunió ellen irányuló új háború alapjává tenni. Az amerikai imperializmus Németország egy részén a nyugati államokban szerzett pozíciójával, egyéb európai országok leigázására irányuló messzemenő terveit akarja megvalósítani. A régi Monroe-elvet, mely szerint Amerika az amerikaiaké, Truman, a jelenlegi elnök, ilyen elvvé változtatta: Európa az amerikaiaké. A külön német nyugati állam ezt a célt szolgálja, az amerikai imperializmus nagy mohósággal törekszik e cél megvalósítására.

A német népnek nem szabad lebecsülni azt a veszedelmet, melyet az amerikai imperializmus nemzetünk elnyomása szempontjából jelent,— bízva a párizsi külügyminiszteri konferencia záró-kommüniké jének ama nyilatkozatában, amely szerint továbbra is folytatni fogják a Németország gazdasági és politikai egységének helyreállítására irányuló fáradozásaikat. Hiszen éppen az imperialista nyugati hatalmak képviselői rombolják le könyörtelenül — az amerikai monopolkapitalizmus parancsára — Németország egységét és tagadják meg a német békeszerződés megkötését.

A párizsi külügyminiszteri konferencián kereken elutasították és egyetlen szóval sem említették a békeszerződést. Kijelentették, hogy a keleti övezetet is a megszállási statutum rendelkezéseinek kell alávetni, amelynek értelmében Németország évtizedeken át katonailag megszállott ország maradna. Mire valók ezek után az olyan nyilatkozatok, hogy továbbra is minden törekvésük a német egység helyreállítására irányul? Miféle egységre gondolnak és miféle alapon akarják helyreállítani ezt az egységet? Talán úgy, hogy a keleti övezetet a nyugati különállamhoz csatolják és hogy a keleti övezet éppúgy vesse magát alá az amerikai

imperializmusnak, hogy a Kelet így éppoly gyarmattá váljék, mint a Nyugat? És ezzel lemondjunk mindenről, amit a keleti övezetben a fasiszta és katonai poziciók megsemmisítése, a háborús bűnösök és náci aktivisták tulajdonának kisajátítása — a földreform és a nép tulajdonát képező üzemek megteremtése és az antifasiszta, demokratikus rend felépítése terén eddig végeztünk? A nyugati megszálló hatalmak külügyminiszterei Németország egységének fejében azt ajánlották fel, hogy az általuk diktált bonni alkotmányt léptessük életbe, hogy az államosított üzemeket adjuk vissza régi monopolista tulajdonosaiknak és hogy vessünk véget antifasiszta-demokratikus rendünknek. Íme, így értelmezik ők a Németország egységének helyreállítására irányuló törekvéseket. Az amerikai imperializmus így akarja felfalni egész Németországot és e szándékát a gazdasági rendelkezések egész sorával, a Marshall-terv segélyével, a megszállási statutummal és a nyugati övezetnek a háborús paktumokhoz való csatolásával akarja megvalósítani. Ebből ered a német népet fenyegető veszély, hogy elveszti függetlenségét és a gyarmati népek színvonalára süllyed.

Ezt a veszélyt még az is növeli, hogy a nyugati megszálló hatalmakat szolgáló német pártpolitikusok a Németország szétszaggatására és leigázására irányuló terveket támogatják. A Schumacherek, a Kaiserek, Adenauerek és Heussek Nyugat-Németországban, a Reuterek, Friedensburgok, Landsbergek és Schwennickek Nyugat-Berlinben azok, akik egységbontó politikájukkal becstelen árulást követnek el a német nép nemzeti érdekei ellen. Ellene vannak a nyugati megszálló hatalmak és a Szovjetunió között minden megértésnek, minden kereskedelmi kapcsolatnak Nyugat és Kelet között és a legszemérmetlenebb módon uszítanak a Szovjetunió ellen. A tömeg-bolondítás minden

eszközével, hazugságokkal és rágalmakkal iparkodnak félrevezetni a német népet és áldozatul akarják dobni az amerikai imperializmusnak.

Csalás az áttelepülőkkel szemben

Íme egyik kiáltó példája a tömegcsalásaiknak, melynek áldozatai az áttelepülők. Mintegy tizenegymillió azoknak a száma, akik a jaltai és potsdami konferenciákon, az Odera és Neisse mentén, Lengyelország és Németország közti határmegállapodásokra vonatkozó megegyezések következtében elvesztették otthonukat. Áttelepülésük, amely a nyugati hatalmak hozzájárulásával történt, a német népre azt a kötelezettséget rótta, hogy az áttelepülőknek a területileg megkisebbedett Németországban új otthont és gazdasági életlehetőséget teremtsen. Ezt a kötelezettséget a szovjet övezet lakossága becsülettel teljesítette is, de Nyugat-Németországban nem segítenek az áttelepülőkön. Sem földet nem adnak nekik, sem más megélhetési lehetőséget. Úgy bánnak velük, mint idegenekkel és minden jogegyenlőséget megtagadnak tőlük. Hogy aztán lefékezzék az áttelepülők e bánásmódon érzett felháborodását, azzal akarják őket becsapni, hogy azt híresztelik: az Odera-Neisse határt úgyis érvényteleníteni fogják, tehát visszatérhetnek majd otthonukba. Ez példátlanul arcátlan csalás. Akik az áttelepülőket ilyen hazugságokkal bódítják, nagyon jól tudják, hogy ez a határ már nem változik, hacsak új háború kirobbantásával ezt meg nem kísérlik. De vajjon egy újabb háborúval nyernek-e valamit az áttelepülők? Nem, egy új háború csak még nagyobb nyomorba dönti őket. Nem példátlan szemérmetlenség és lelkiismeretlenség-e, ha a nyugati CDU választási propagandája céljaira próbálja felhasználni az áttelepülőket és Friedensburg úr a július 17-én tar-

tott áttelepülő gyűlésén a „*Neue Welt*”-ben becstelen uszítást kezd Lengyelország ellen! Kijelenti, hogy e határmegállapítás miatt Lengyelország és Németország között sohasem lehet béke és hogy ez a határmegállapítás nagyobb bűntett volt, mint amit Hitler követett el a német nép ellen. Friedensburg nagyon jól tudja, hogy mit követ el az ilyen uszítással a szerencsétlen áttelepülők ellen. Akik e nyilatkozatáért őrjöngve tapsoltak neki, nincsenek tudatában annak, hogy az ilyen uszításnak milyen messzemenő következményei lehetnek. Nem tudják, hogy saját ügyüknek — annak, hogy Németországban új életlehetőséget teremthessenek maguknak — nemcsak nem szolgálnak, de ártanak vele. Ahelyett, hogy Németország egységéért, az igazságos békéért és az amerikai imperializmus nemzeti elnyomása ellen folyó küzdelem vonalába állanának be, engedik, hogy a háborús uszítók becsapják és az eddiginél is nagyobb szerencsétlenségbe hajszolják be őket. Az Odera - Neisse határ reviziójára vonatkozó követelés kizárólag a Lengyelország és a Szovjetunió elleni háborús uszítást szolgálja. Ez azonban mitsem segít az áttelepülőkön. Mi jelentős mértékben akarjuk enyhíteni az áttelepülők nyomorát. Azt akarjuk, hogy új hazájukban megfelelő életlehetőségre és teljes egyenjogúságra tegyenek szert. A német gazdasági bizottság ezért szólította fel a tizenegy nyugati tartomány szociális miniszereit, hogy a gazdasági bizottság képviselőivel összném et konferenciára üljenek össze, annak megállapítására, hogy az áttelepülőknek milyen segítséget nyujtsanak. Ha elutasítanák ezt az összejövetelt, az áttelepülőket fogják hasonló konferenciára meghívni, hogy követeléseiket ők maguk formulázhassák meg.

Ha egy kissé bővebben tértem ki az áttelepülők helyzetére, azért tettem, mert a nyugati pártpolitikusok az áttelepülők és a lakosság félrevezetésére irányuló

törekvéseinek kizárólag az a céljuk, hogy eltérítsék őket az amerikai imperializmus tervei ellen irányuló harctól.

Miért Nemzeti Front?

Az így kialakult németországi helyzet, a német nép elnyomatásának és egy újabb háború kierőszakolásának veszélye tették szükségessé a Nemzeti Front megalakítására vonatkozó javaslatot. Ebbe a frontba be kell vonnunk a német nép ama köreit is, amelyek a német népkongresszus-mozgalomtól, szervezeti keretei és demokratikus alapjai miatt eddig távol maradtak, vagy azt elutasították. Ezek a szovjet övezet ama vállalkozói és földbirtokosai, parasztjai és tisztviselői, akik eddig még nem jutottak tudatára annak, hogy milyen veszély fenyegeti a német nép nemzeti függetlenségét. Főleg azok a rétegek ezek, amelyek Nyugat-Németországban közvetlenül érzik az amerikai gazdaságpolitikát, azok a körök, akiket a Marshall-tervvel, az ipar és a kereskedelem megfojtásával és a nyersanyagok megvonásával tönkretettek, vagy azok a munkások és alkalmazottak, akiknek életszínvonalát a munkanélküliség, a csökkentett munkaidő és a bérleszállítás egyre alacsonyabbra nyomja. Éppen ez utóbbiak érzik a maguk bőrén az imperialista megszállási politika hatását, amely megfosztotta őket minden joguktól és a legsúlyosabb kötelezettségeket rakta a vállukra. Ezáltal válik lehetővé, hogy ezeket a rétegeket Nyugat- és Kelet-Németországban a Nemzeti Front és a nemzeti felszabadító harc számára megnyerjük. Ha sikerül megértetni a német néppel ezt a fenyegető helyzetet, a Nemzeti Front megteremtésével megnyerjük az embereket a német nemzet függetlenségéért és létéért folytatott harc számára. Nem kívánunk egyebet, mint hogy

készek legyenek harcba szállni az amerikai imperializmus ellen a német nép nemzeti függetlenségéért.

Amint az eddigi vitákból kitűnik, még néhány ponton tisztázatlan a Nemzeti Front lényege, feladata és az a kérdés, hogy mely rétegeket kell maga köré tömöríteni. Ez azonban nagyon is érthető. Itt van a mi népkongresszus-mozgalmunk, amelynek létezését ugyanazon indokok teszik jogosulttá, mint a Nemzeti Front megalakítását. Vannak olyanok, akik még nem ismerik fel világosan azokat a veszedelmeket, amelyek az amerikai imperializmus részéről a német nép létét veszélyeztetik. Az a kérdés is felmerült, vajjon sikerül-e belevonni ebbe a harcba azokat a rétegeket, amelyek a gazdasági és politikai harcban a dolgozó tömegekkel osztályellenfélként állanak szemben. A munkásság körében nem mutatkoznak kételyek abban a tekintetben, hogy e rétegekkel a Nemzeti Frontban együtt mehetnek-e. De a mi feladatunk éppen abban áll, hogy bebizonyítsuk, hogy a nemzet függetlenségének védelme az imperialista elnyomók elleni közös harcot követeli meg.

Az imperializmus által elnyomott nemzetek nemzeti felszabadító harcainak története elég példát ad erre. A nemzeti felszabadító harc nagy osztályharccá válik a nemzeti elnyomók és a saját burzsoáziájukból származó cinkosaik ellen. A németországi fejlődés azt mutatja, hogy a monopolkapitalisztikus erők, amelyek egykor Hitler háborús provokációinak és háborújának támogatói voltak, most az amerikai imperialistákkal saját népük ellen fordulnak, hogy profitjuk forrásait akkor is megtarthassák, ha kénytelenek lesznek azt a külföldi monopolkapitalistákkal megosztani.

A nemzeti elnyomás elleni harc: harc a békéért

A német nép nemzeti elnyomásának veszélyéből a Nemzeti Frontnak még egy fontos feladata következik. A nemzeti elnyomás elleni harcában a német népnek be kell állania a nagy antiimperialista táborba, a békefrontba, amelynek legnagyobb ereje a szocialista Szovjetunió és amelyhez Kína felszabadított nagy területei, a Mongol Népköztársaság, Délkelet-Európa népi demokratikus országai és számos más, az imperializmus igája alól felszabadult ország és több mint ötszázmillió ember tartozik. A német nép ebben a kérdésben nem állhat a semlegesség álláspontján, hiszen az amerikai imperializmus harcra kényszeríti a német nemzetet függetlenségéért.

Bármily nagyok is még az imperialista tábor, főleg az Egyesült Államok gazdasági erői, a világot mégsem tudják velük legyőzni. Nagy gazdasági válságok újra meg újra megrendítik őket és az a kísérletük, hogy a válságból új háború kirobbantásával meneküljenek ki, meg kell törjön — és meg fog törni — az antiimperialista erőkön.

Ehhez azonban az kell, hogy az imperializmus által fenyegetett országok szorosan a Szovjetunió, a világ legerősebb béketényezője mögé csoportosuljanak. És éppen ez a német Nemzeti Front egyik feladata. Teljes határozottsággal kell szembeszállni azzal az aljas uszítással, amelyet az amerikai imperializmus lakájai, a nyugat-német politikusok és újságírók szüntelenül űznek, hogy a német népet háborúba kergessék és az amerikai imperializmus eszközévé tegyék. Szembe kell szállnunk ezzel, mert a német nép gazdasági helyzete is sürgetően követeli ezt. A nyugati megszálló hatalmak Németországot akadályozni akarják ipari fejlődésében, el akarják zárni a világpiactól, ugyanakkor pedig a Kelettel való gazdasági kapcsolatok a német népnek

nagy lehetőségeket biztosítanak ipari fejlődése és életszínvonala emelése szempontjából. E tekintetben a szovjet övezetben elég jó tapasztalatokat szereztünk.

A legközelebbi feladatok

Ilyenképpen tehát elég érv és tény áll rendelkezésünkre, amellyel a Nemzeti Front megalakításának jelentőségét és szükségességét igazolhatjuk. A Nemzeti Frontot meg kell alakítanunk, hogy egész Németországban megteremtsük az amerikai elnyomó tervek ellen szükséges védelmet. Hogy a Nemzeti Front milyen szervezeti formát ölt majd, egyelőre a további fejlődésre kell bíznunk. Most elsősorban az a feladat, hogy a Nemzeti Front gondolatát a szervezés során megérleljük az erre alkalmas emberekben. A harcban szükséges szervezeti formát, a tapasztalatok szerint, később nagyon könnyű lesz megtalálni. Nem lehetetlen, hogy a szovjet övezetben a német népkongresszus-mozgalom népválasztmányait tudjuk majd felhasználni, ha a választmányok az új politikai feladatokra átállítják magukat. Szükségünk lesz természetesen bizonyos összekötő szervekre, hogy azoknak, akik kapcsolatot keresnek a Nemzeti Fronttal, vagy akiket megnyertünk számára, legyen hova fordulniok. Erre főleg Nyugat-Németországban lesz szükség. Talán nemsokára odáig jutunk, hogy az embereket tartományok, vidékek szerint, sőt talán központilag is össze tudjuk fogni és velük együtt a Nemzeti Front megalakítására és munkájára vonatkozó felhívásokat és útmutatásokat adhatunk ki. Egyelőre a német néptanácsé lesz a kezdeményező szerep és annak kell nyilatkoznia ama körök nevében, amelyek a Nemzeti Frontot fogják alkotni. Célszerű volna, ha olyan bizottságot alakítanánk, amely a Nemzeti Front feladatairól és céljairól felhívást, vagy

kiáltványt dolgozna ki, amelyet a német néptanács elé terjesztenénk. E szerv döntene arról, hogy a maga hatáskörében adjon-e ki ilyen okmányt, vagy új néptanács-ülést hívjon-e össze.

Remélem, hogy a Nemzeti Front megalakítására vonatkozó mai tanácskozás tisztázza a kérdést olyan mértékben, hogy a megalakítandó bizottság munkájához megkapja a szükséges útmutatásokat. Sohase tévesszük szem elől a nagy veszélyt, amellyel az amerikai imperializmus a német nép nemzeti létét fenyegeti. Ne feledjük az új háború veszélyét és gondoljunk mindig arra, hogy a Nemzeti Front által ezt a veszélyt el lehet és el kell hárítani a német nép felől.

(Neues Deutschland 1949 augusztus 24.)

WILHELM PIECK

A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG ELNÖKÉNEK SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE AZ IDEIGLENES NÉP- ÉS TARTOMÁNYI KAMARÁK EGYÜTTES ÜLÉSÉN

Berlin, 1949 október 11-én

Mélyen tisztelt Elnök Úr!

Tisztelt Képviselő-testület!

Önök engem, mint a német demokratikus köztársaság két legfelsőbb szervének, az Ideiglenes Népkamara és az Ideiglenes Országos Kamara tagját, együttes ülésükön az imént a német demokratikus köztársaság elnökévé egyhangúan negválasztottak.

Választásukkal a legnagyobb megtisztelésben részesítettek, amiben német demokratikus köztársaságunk polgára részesülhet. Egész szívemből köszönöm a bizalmat, amellyel megajándékoztak és biztosítom Önöket, hogy mindenkor e bizalmuk igazolására fogok törekedni. Minden erőmet és hosszu munkában és politikai eseményekben gazdag életem minden tapasztalatát a német nép javára fogom fordítani. Mindenkor tudatában leszek annak a nagy felelősségnek, amelyre a német nép bizalma kötelez és — amint az imént eskümmel megfogadtam — „meg fogom őrizni a köztársaság alkotmányát és törvényeit, lelkiismeretesen fogom teljesíteni kötelességeimet és mindenki iránt igazságos leszek!"

Mindenkor az egész német nép érdekeinek képviselője akarok lenni, mert szilárd meggyőződésem, hogy a német

nép még nagy, gazdag és ragyogó jövőt fog kiharcolni és kiépíteni magának.

E jövőhöz vezető utunk nem lesz mindig könnyen járható. Népünk elé még nagy akadályok tornyosulnak. Sok városunk és községünk még romokban hever, a Hitler-hatalom és a Hitler-háború szomorú hagyatékát még nem sikerült eltakarítanunk. Sok millió német még most is érzi a saját testén a háború következményeit és még mindig sokan szenvednek az élelmiszerek, a ruházkodás, a legkülönbözőbb fogyasztási cikkek- és a lakás hiányától. Még nem sikerült megteremteni minden áttelepülő számára a teljes anyagi biztonságot, a közös német hazában való teljes jogegyenlőség érzését. Sokan közülük még nem vertek gyökeret e haza talajában. A mindennapi élet nehézségeit sinylik aggjaink, betegeink és főleg gyermekeink. Fiatal demokratikus igazgatásunkban is még mindig vannak hibák, fogyatékosságok és hiányok. A német nemzet ez ünnepén különös fontosságúnak tartom, hogy rámutassak azokra a nagy és nehéz, de egyben hálás feladatokra, amelyeket a legnagyobb tetterővel és határozottsággal teljesíteni becsületbeli kötelessége a német demokratikus köztársaság első kormányának. E feladatok megoldása nem lesz könnyű és sok türelmet igényel, megoldásukhoz szükséges minden német erőinek megfeszítése és az egész német nép készséges közreműködése . . . Az antifasiszták és demokraták eddigi sikeres együttműködését még jobban meg kell erősítenünk, és azt a parlamentáris szervek és a kormány munkájának alapjává kell tennünk. Csak így tudjuk eltakarítani azokat az anyagi és ideológiai romokat, amelyeket a Hitler-háború ránk hagyott és csak így juthatunk el a teljesítőképes gazdaság tervszerű újjáépítéséhez és a békés, a világ által megbecsült, boldog Németország felépítéséhez.

Feladataink hatalmasak és nehézségeink súlyosak.

De nincs okunk sem kishitűségre, sem pesszimizmusra, ha ebben a felemelő órában arra gondolunk, hogy mit sikerült már alkotnunk az elmúlt években a szovjet övezetben. Emlékezzünk, milyen mértékű volt a szükség és a zűrzavar, amelyet Németországban a Hitler-háború hátrahagyott, amely a német népet fizikai létében veszélyeztette. Éppen népünk helyzetének ismeretében tudjuk felmérni az eredmények nagyságát, amelyeket a háború befejezése óta övezetünkben az építőerők elértek. Lényegileg a magunk erejéből küzdöttük le a legnagyobb nehézségeket. Tudatosan mondtunk le arról, hogy a szolgaságba kényszerítő dollárhitel egy tál lencséjéért áruba bocsássuk Németország nemzeti jövőjét és a német nép szabadságát. Büszkeséggel és elégtétellel tekinthetünk vissza e munkánk eredményére, amely egyúttal biztosítja, hogy a még ránk váró nagy feladatokat is teljesíteni tudjuk.

A történelmi igazságnak és igazságosságnak tartozom azzal a megállapítással, amit már sokan feleednek, hogy a német népnek a Hitler-háború által okozott nyomor első hónapjaiban és éveiben, a német munkásosztály legjobb képviselői voltak azok, akiket nem tudott lebírni sem a kétségbeesés, sem a rémület, hanem bátran és elszántan fogtak az újjáépítés munkájához akkor, amikor még városainkban és falvainkban füstölögtek a romok.

Üres gyomorral, hiányos ruhában, gyakran a szó szoros értelmében puszta kézzel, fizetésre vagy jutalomra való kilátás nélkül estek neki az omladékhegyeknek, üzembehelyezték a gyárakat és a közlekedési eszközöket, megjavították a mezőgazdasági gépeket és szerszámokat és lehetővé tették, hogy a parasztok újból bevethették a háború által elpusztított földjeiket. A német munkásosztály legjobb képviselőihez csatlakoztak a legjobb, legaktívabb németek. Értelmiségi

dolgozók, a nép minden rétegéből való haladó gondolkodású emberek a legsúlyosabb életkörülmények között, azzal az akarattal eltelve fogtak munkához, hogy népünket kiragadják a legnagyobb nyomorból. Így sikerült az ipart, a közlekedést és a mezőgazdaságot új életre kelteni és lassanként új, demokratikus igazgatást megindítani. Így sikerült megóvni a német népet a legsúlyosabb katasztrófától.

Ezek az újjáépítő készséggel eltelt emberek voltak a munka mai aktivistáinak előfutárai, akik széleskörű és hatalmas mozgalommal a német nép további felemelkedésének alapjait rakják le. Nem tudjuk eléggé kiemelni az aktivista mozgalom jelentőségét az előttünk álló feladatok szempontjából és igyekszünk megbecsülésünket megfelelően kifejezésre juttatni, mint ahogy azt a nemzeti díjak kiosztásával megkezdtük és az október 13-i aktivisták napjával folytatni akarjuk. Biztosra veszem egyhangú hozzájárulásukat ahhoz, ha ez órában a munka minden aktivistájának, teljesített munkájáért ünnepélyes köszönetet mondok. Tisztelet és köszönet a munka aktivistáinak, akik német demokratikus köztársaságunknak nemcsak alapjait rakták le, de egyúttal biztosítékai Németország további felemelkedésének és szétszaggatott hazánk egyesítésének.

A német nép örömét és elégtételét, amelyet visszanyert szuverenitása, az önálló szabad Németország, német demokratikus köztársaságunk alapítása felett érez, megzavarja az a tény, hogy a nyugati megszálló hatalmak Németországot kettészakították. Csak reményünknek adhatunk kifejezést és minden erőnket arra fordíthatjuk, hogy Németország szétszakítását leküzdjük és egységét ismét helyreállítsuk. Elsőnek a szocialista Szovjetunió határozta el, hogy a német népnek egységes, békés és független állami életére való szent

és el nem idegeníthető jogát valóban felszabadító tettel ismeri el.

Mélyen meghatva vettük tudomásul azt a nyilatkozatot, amelyet az Ideiglenes Népkamara elnökségének és a jövendőbeli miniszterelnöknek tegnapi fogadásán a németországi szovjet katonai igazgatás legfelsőbb vezetője V. I. Csuijkov, a szovjet kormány megbízásából tett és amelyet a két kamara mai ülésén felolvastak.

Utalva arra, hogy a nyugati hatalmak megsértették a potsdami egyezményt és utalva a német népnek ezáltal előidézett nemzeti nyomorára, valamint arra a tényre, hogy a bonn-i bábkormány nemzeti létét fenyegeti, utalva továbbá a békeszerződés megtagadására, a Szovjetunió kormánya nemcsak hogy elismeri a német demokratikus köztársaság berlini ideiglenes kormánya megalakításának jogosultságát, hanem azokat az igazgatási funkciókat, amelyek eddig a szovjet katonai igazgatáshoz tartoztak, átadja kormányunknak. Ez beletartozik abba a messzetekintő és nagylelkű állami politikába, amelyet a szocialista Szovjetunió kormánya, bölcs miniszterelnökének, Sztálin generalisszimusznak vezetése alatt a német néppel kapcsolatban folytat. A német kormánynak megadja a lehetőséget a korlátlan munkára a német nép szolgálatában, és megadja a német népnek a teljes szuverénitást. Nincs elég köszönő szó, amellyel kifejezhetnénk hálánkat a szovjet kormánynak és Sztálin generalisszimusznak e nagylelkű tettéért. Kötelességünk azt ennek szellemében végzett intenzív munkával meghálálni.

Milyen más népünk helyzete a nyugati övezetekben. Testvéreink ott a megszálló statutum megalázó nyomása alatt élnek, amelyet a nyugati megszálló hatalmak a német népre ráerőszakoltak. Németországot szétszaggatták és a legértékesebb német ipari területeket a kizsákmányolás és fosztogatás külön kormány-

zatának vetették alá. A megszállási statutum segítségével Nyugat-Németország megszállását örökkévalóvá akarják tenni, hazánk egyrészét az amerikai imperializmus gyarmatává akarják süllyeszteni és a demokratikus Németország, a Szovjetunió és a népi demokrácia országai, a béke tábora elleni új háborúk felvonulási terepéül akarják felhasználni.

Azonban egészen más, amit a nyugati megszálló hatalmak Németországgal tenni akarnak és amit tenni tudnak. Attól a politikai munkától — amelyet egész Németország haladó demokratikus erői, a demokratikus Németország nemzeti frontjában egyesülve végezni fognak — függ, hogy a nyugati megszálló hatalmak valóra válthatják-e terveiket, vagy a német nép közös harcával képes-e megsemmisíteni ezeket a terveket.

Ebben a harcban, a német demokratikus köztársaság megalakulása, egy szuverén német kormánynak a német fővárosban, Berlinben való megalakulása döntő szerepet fog játszani. Ez a kormány, amely az egész német nép érdekeit szolgálja és amelyet felhatalmaztak, hogy az egész német nép nevében beszéljen, munkásságával nemcsak a nép bizalmát fogja megnyerni, hanem a németek nemzeti frontjának erősítéséhez is hozzájárul és így a békéért, Németország nemzeti egységéért, a Kelet és Nyugat közti gazdasági kapcsolatokért folyó harcot magasabb síkon folytatja majd és viszi győzelemre. A német demokratikus köztársaság sohasem fogja elismerni Németország szétdarabolását, Nyugat-Németországnak a megszállási statutum általi örök katonai megszállását, a Ruhr-vidéknek a német gazdaság testéből való kiszakítását és nem fog addig nyugodni, amíg a Németországból jogtalanul kiszakított és a megszállási statutumnak alárendelt területek a német demokratikus köztársasággal, az egységes demokratikus Németországgal nem egyesülnek. Nagy elégtétellel állapít-

hatjuk meg, hogy a németek nemzeti frontjának Németország egységéért és az igazságos békeszerződésért folyó harca, a német demokratikus köztársaság megalapításával új szakaszhoz érkezett. Igazságos ügyünkért folytatott harcunkat minden eddiginél nagyobb siker reményével folytathatjuk. A német demokratikus köztársaság nem magárahagyatott. A békéért, az egységért és jogért folytatott harcában a nagy és hatalmas Szovjetunió barátságára, a népi demokrácia országainak barátságára és a világ összes békétakaró erőire támaszkodhatik.

A Szovjetunió a Hitler-hatalom szétzúzása utáni években nagy és felbecsülhetetlen segítséget nyujtott: anyagi szempontból értékes élelmiszerek, gépek és üzemi felszerelések szállításával, a tervszerű gazdasági felépítésnél gazdag tapasztalatainak átadásával; politikai szempontból pedig az élet minden területén lehetővé tette demokratikus reformok, a demokratikus rend megteremtését. Most alkalmat ad arra, hogy saját nemzeti szempontunkból előnyös külpolitikánkat tovább fejleszthessük és hogy a többi népekkel való demokratikus és békeszerető együttműködésünkről bizonyságot tegyünk. Az utolsó napok felemelő eseményei minden tisztességes német előtt nyilvánvalóvá tették — még azok előtt is, akik eddig nem akarták belátni — hogy csak a Szovjetunióval való becsületes barátság politikája biztosíthatja Németország egységét és szabadságát, a békét, a német nép gazdasági és kulturális felemelkedését. A Szovjetunióval való igaz barátságunkat kiegészíti a népi demokrácia országaival, főleg a szomszédos Lengyelországgal és Csehszlovákiával való barátságunk.

Sohasem fogjuk tűrni, hogy az új imperialista háború érdekében az Odera—Neisse határt a német népnek a lengyel szomszédállam elleni uszítására használják fel. Az Odera—Neisse határnak a békehatárnak kell lennie

és sohasem szabad megzavarnia a lengyel néphez fűződő barátságos viszonyunkat. Óhajtjuk a két nép érdekeit szolgáló legszorosabb gazdasági kapcsolat létrejöttét. Ugyanezt igyekszünk megteremteni Csehszlovákiával, a többi népi demokratikus ország, valamint a világ összes békeszerető népeivel. Ez az egyetlen politika, amely a német nép érdekeinek megfelel.

Tudatában vagyunk a nagy felelősségnek, amely népünkre hárult azáltal, hogy tűrte és támogatta a barbár Hitler-háborút, de tudatában vagyunk a jóvátételi kötelezettségnek is, amellyel a Hitler-háború által kárt szenvedett országoknak tartozunk. Lelkiismeretesen fogjuk teljesíteni azokat a kötelezettségeket, amelyek a potsdami szerződés alapján ránk hárulnak, amivel visszaszerezzük a világ bizalmát és így ismét elfoglaljuk helyünket a békeszerető demokratikus népek közösségében. Ehhez azonban szükséges, hogy e kötelezettségeink megtartására egész Németországban biztosítékokat szerezzünk és végetvessünk annak a politikának, amelynek révén Németország nyugati részében a fasiszta és militarista erők ismét túlsúlyba jutnak és amelyek segítségével újabb agressziót készítenek elő. Ezért a nyugat-németországi szövetségi gyűléshez és a nyugat-németországi szövetségi kormányhoz apellálok, ismerjék fel, hogy a nyugati hatalmak e politikája milyen veszélyt jelent a német nép számára, ismerjék fel, hogy ez a politika szétrombolja Németország egységét, megakadályozza a békeszerződést, kockára teszi a német nép nemzeti létét és új háborúba kényszerít.

Mindezt azonban el lehet kerülni, ha a nyugat-német szövetségi gyűlés és a nyugat-német szövetségi kormány elhatározza, hogy a nyugati megszálló hatalmak ilyen irányú intézkedéseit tovább nem támogatja, hanem felveszi ellenük a harcot. Nem az a lényeg, hogy a nyugatnémet-

országi szövetségi kormány és a német demokratikus köztársaság kormányai kölcsönösen elismerik-e egymást, hanem az, hogy közösen és egymás mellett szolgálják a német nép nemzeti érdekeit és Németország egységéért, a békeszerződésért és a német nép nemzeti önállóságáért harcoljanak. Ha a nyugat-német szövetségi kormány és a nyugat-német szövetségi gyűlés ezt a feladatot teljesíti, közeledni fogunk egymáshoz és végül megszüntetjük Németország szétszakítottságát és hazánk olyan egységét fogjuk megteremteni, amely megakadályozza, hogy az amerikai imperializmus gyarmatává és az új imperialista háború felvonulási területévé váljék. Demokratikus, nemzeti és gazdaságilag önálló Németországot akarunk, amely békében és barátságban él a világ összes népeivel.

Felhívásom Nyugat-Németország lakosságához is szól, hogy ne engedje magát félrevezetni a Kelet ellen irányuló uszítás által, hanem egyesüljön a Kelet népeivel a Németország egységéért és a békéért folyó harcra és a demokratikus Németország nemzeti frontjának létrehozásával teremtse meg a közös küzdelem győzelmének előfeltételeit. Nyugat-Németország népeinek fel kell ismerniök azt a nagy erőt, amely az összes pártok és a demokratikus blokk egyhangú határozataiban, a német demokratikus köztársaság megalkotására hivatott német néptanács és elnökeinek egyhangú megválasztásában, valamint a keleti övezet demokratikus mozgalmában rejlik és amely Németországot és a német népet meg fogja óvni attól a szerencsétlenségtől, amelybe a nyugati megszálló hatalmak akarják kergetni.

A keleti övezet pártjainak és szervezeteinek ez az akarategysége fölényesen különbözik attól a szomorú képtől, amelyet a nyugat-német szövetségi gyűlésben és a nyugat-német szövetségi kormányban a polgári pártok és a szociáldemokrácia pártönzésének versen-

gése tár elénk, és amelynek az az eredménye, hogy a nyugat-német szövetségi köztársaság elnökét, Heusst, a szövetségi gyűlés nyolcszáznégy szavazata közül csak négyszáztizenhat szavazattal, a szövetségi kancellárt pedig saját szavazatával együtt négyszázkét szavazat közül csak kétszázkét szavazattal lehetett megválasztani. A pártok közötti versengés teszi lehetővé, hogy a nyugati hatalmak egyik pártot a másik ellen kijátszhassák és közben terveiket megvalósíthassák.

Ma a német történelem fordulópontjához érkeztünk. Hála a német nép legjobb erői fáradhatatlan munkájának és hála annak a nagy segítségnek, amelyben a Szovjetunió kormánya részesített bennünket, a német nép állami függetlenségének első lépéseit megtettük. Felelősségteljes, lojális és baráti együttműködésünkkel mutassuk meg, hogy képesek vagyunk a ránk háruló történelmi feladatok teljesítésére és hogy egykor nyugodtan állhatunk a történelem ítélőszéke elé. Az egész német néphez intézem szavamat: küzdjön minden erejével a haza egységének fenntartásáért és az igazságos békeszerződés kivívásáért.

Az egységen és békén alapszik népünk élete és jövője.

Arra kérem Önöket, kiáltsák velem együtt: Éljen Németország és a német nép nemzeti egysége, demokráciája, gazdasági, politikai és kulturális felemelkedése! Éljen a Szovjetunióval és minden békeszerető néppel való barátsága, éljen, éljen, éljen!

A NÉMET SZOCIALISTA EGYSÉGPÁRT II. KONGRESSZUSÁTÓL A III. KONGRESSZUSIG

A békéért és egységért

Ez év július 20-án kezdődött a Német Szocialista Egységpárt III. kongresszusa. A kongresszuson megvitatandó kérdések középpontjában áll annak elbírálása, hogyan vezette a Párt a harcot a békéért és Németország egységéért az 1947 szeptember 20—24. között megtartott II. kongresszus óta.

Az 1946 április 21-i egyesítő kongresszus által elfogadott, „A Német Szocialista Egységpárt elvei és céljai" című határozat rámutatott arra, hogy a béke biztosítása és Németország egységének megőrzése céljából meg kell semmisíteni a hitlerizmus maradványait, fel kell számolni a militarizmust és imperializmust. A NSZEP kongresszusának ez a követelése teljesen megfelel a jaltai és potsdami határozatoknak. A NSZEP a földreform végrehajtásával, a háborús bűnösök és az aktív nácik vagyonának kisajátításával, az állami apparátusnak a militaristáktól való megtisztításával megteremtette a szovjet övezetben a béke biztosításához szükséges előfeltételeket. A szovjet megszálló hatóságok minden módon serkentették és támogatták ezeket a békés, demokratikus intézkedéseket.

Mindezzel tökéletesen ellentétes tevékenységet folytattak a nyugati megszálló hatóságok. A II. kongresszus határozata megállapította, hogy Nyugat-Németország-

ban a nagytőkések és nagybirtokosok, a militaristák, reakciósok, hivatali bürokraták, a megszálló hatóságok hozzájárulásával és támogatásával újjáteremtik az imperializmus és militarizmus alapjait. Nyugat-Németország bevonását a „Marshall-terv" rendszerébe a határozat úgy értékelte, mint arra irányuló kísérletet, hogy a Ruhr-vidéket az angol-amerikai monopoltőke uralma alá hajtsák. A NSZEP II. kongresszusa figyelmeztette a német népet, hogy a fejlődésnek ilyen vonala Németország felosztásához vezet és Nyugat-Németországot egészen alárendeli az angol-amerikai monopoltőkének. A NSZEP kongresszusa a potsdami határozatok végrehajtásához következetesen ragaszkodva, azt javasolta, hogy távolítsanak el a hivatalos és gazdasági életből és vonjanak felelősségre mindenkit, aki hozzájárult a német fasizmus megerősödéséhez és a hitleri háború elindításához. A Pártkongresszus felhívással fordult az egységes Németország valamennyi hívéhez, hogy harcoljon szilárd eltökéltséggel a kettéosztás veszedelme ellen, mert, amint a határozat arra rámutatott, „a felosztott és nyomorba döntött Németország veszélyezteti a békét".

A nyugati hatalmak megszálló hatóságai nyugatnémetországi lakájaik segítségével folytatták Németország felosztására irányuló tevékenységüket. A Saar-vidéket a francia főbiztos korlátlan uralma alá rendelték. Ezzel együtt megteremtették annak előfeltételét, hogy ez év március 3-án a Saar-vidéket erőszakosan elszakíthatták Németországtól.

A NSZEP döntő harcot folytatott a nemzet egységéért a szakadárok ellen, mert felismerte, hogy Németország felosztása csak az angol-amerikai, valamint a német monopoltőke érdekeit szolgálja, s ezzel fokozza az új háború veszélyét. A NSZEP kezdeményezésére indult meg a német népi kongresszus mozgalma az

egységért és az igazságos békéért. Ez a mozgalom kiterjedt népünk minden rétegére és mindinkább fokozódó méretekben állított a maga oldalára egyre nagyobb tömegeket Németország minden részében mindazok köréből, akik annak az óhajuknak adtak kifejezést, hogy egységes, békeszerető Németországban akarnak élni. 1948 március 17 és 18-án a második népi kongresszus megválasztotta a német népi tanácsot, amely május 23 és június 13 között kérdést intézett a német néphez, mi az álláspontja az egységes Németországért tartandó népszavazás ügyében. A vállalatoknál, a szovjet megszállási övezet minden zugában, nemkülönben Nyugat-Németország nagy népgyűlésein és gyűlésein megmagyarázták, hogy szoros kölcsönhatás áll fenn az egység és a béke között. Tizenötmillió ember, az összes szavazati joggal bíró németek 37 százaléka, ezenkívül az ifjúság kétmilliónyi képviselője támogatta a népszavazás megszervezését, annak ellenére, hogy Nyugat-Németországban és Nyugat-Berlinben a nyugati hatalmak megszálló hatóságai a nép megkérdezését betiltották és minden erővel megakadályozták.

A német nép törekvése a nemzet egységének békés úton történő megvalósítására a Szovjetunió és a népi demokratikus országok külügyminisztereinek Varsóban 1948 június 24-én összeült konferenciájának helyeslésével találkozott.

Egészen más hatást váltott ki az országos népszavazás a nyugati hatalmak körében. A nyugati hatalmak elrendelték, hogy 1948 június 18-án Németország nyugati megszállási övezetében pénzreformot hajtsanak végre. Ez volt a soronlevő lépés Németország kettészakítása felé, a legközelebbi mozzanat abban a törekvésben, hogy Nyugat-Németországot az imperialista agresszió támaszpontjává építsék ki a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen.

A Szovjetunió és a népi demokratikus országok, amelyek Hitler rablótámadása következtében példátlan szenvedéseket állottak ki és óriási áldozatokat hoztak — a német népnek mint egyenrangú partnerek nyujtottak kezet és azt javasolták, hogy Európa helyreállításában együtt és békés úton haladjanak. Ezzel szemben az Egyesült Államok imperialistái, a „Marshall-tervet" arra használták fel, hogy Nyugat-Németországot gyarmati állam színvonalára süllyesszék, amely a dollár hatalmának van alárendelve. A drága amerikai áru kényszerbevitele, a béketermelésre átállott ipari vállalatok folyamatos leszerelése a német konkurrencia kiküszöbölése céljából, az új fasiszta csoportok és személyek militarista tevékenységének fokozott serkentése — mindez rányomta bélyegét Nyugat-Németország és Nyugat-Berlin fejlődésére. Az angol-amerikai tőkemágnások Németország kettészakítását német lakájaik segítségével folytatták, olyan típusú emberekkel, mint Schumacher, Reiter, Adenauer és Jakob Kaiser, vagy Schwennicke, a leleplezett volt Gestapo-ügynök. Ezek az emberek Berlinben külön választásokat tartottak, amelyeknek legfőbb tartalma a szovjetellenes rágalomhadjárat volt; bátorították a Ruhr-vidék szenének kiaknázásában érdekelt embereket és támogatták az úgynevezett Ruhr-statutumot. Ezzel Németország gazdaságának testéből kitépték a szívet, a nagyipart. A NSZEP Központi Vezetőségének 1949 január 1-i felhívása nemzetárulásnak bélyegezte meg a nyugati pártok és különösen Németország Szociáldemokrata Pártjának áruló politikáját.

A háborús veszély teljes komolyságára mutatott rá a „Harc a békéért, az új háborús gyujtogatás ellen" című beszámoló, amely a NSZEP 1949 január 25—28-án tartott I. pártkonferenciáján hangzott el.

Konkrét bizonyítékokat hoztak fel arra, milyen

eszközökkel igyekszenek az Egyesült Államok imperialistái Nyugat-Németországot a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen indítandó háború támaszpontjává kiépíteni. Ezzel a bűnös szándékkal állította szembe a Szovjetunió a maga következetes békepolitikáját. Nagy segítséget nyujtott a német népnek azzal, hogy állhatatosan elismerte a német nép jogát a békeszerződésre, a nemzeti egységre s hogy gabona- és zsírszállítmányokkal támogatta. A konferencia leghatározottabban visszautasította a lengyel nép ellen indított förtelmes hajszát és kijelentette: az Odera-Neisse határ a béke határa és ennek elismerése legyen az előfeltétele a lengyel néppel való kölcsönös megértésnek.

A Pártkonferencia világos határozatai nemcsak Pártunk tagjainak, de Németország valamennyi békeszerető és nemzeti öntudattól áthatott polgárának új ösztönzést adott a békéért és a németek igazságos, nemzeti ügyéért folyó harc kiszélesítésére. Annak arányában, ahogyan ez a nemzeti békemozgalom fejlődött, a nyugati hatalmak mind nagyobb erőfeszítéseket tettek arra, hogy olyan bilincseket rakjanak Nyugat-Németországra, amelyek alkalmasak háborús politikájuk végrehajtásának biztosítására. A lakosság akaratával nem számolva, szolgálatrakész nyugatnémetországi politikusok támogatásával, szövetségi alkotmányt hirdettek ki azzal a céllal, hogy megalakítsák az úgynevezett bonni szövetségi parlamentet. Bonni szövetségi kancellárnak Adenauert, a Keresztény Demokrata Párt képviselőjét választották, ezt a megrögzött szeparatistát, akinek legszorosabb rokoni kapcsolatai voltak az amerikai tőke mágnásainak szűk köreivel. Adenauer „kormányának" hatáskörét teljes egészében a főbiztosok határozzák meg, ahogyan magukat a nyugati megszálló hatóságok főkolomposai ma nevezik.

Egész Németországban a tiltakozás hatalmas hul-

lámát verte fel Németország kettészakítása, ami a különálló nyugatnémet állam megalapításával betetőzést nyert és ezzel kapcsolatban az a növekvő veszély, hogy Nyugat-Németország ipari potenciáját és a német ifjúságot az imperialista agresszió céljainak szolgálatába állítják. A vállalatokban és a szervezetekben, a német föld minden városában és falujában követelni kezdték a német nép békeszerető, nemzeti, demokratikus, önálló kormányának megalakítását. A Párt Központi Vezetősége 1949 október 4-én tartott ülésén határozatot fogadott el a „Demokratikus Németország Nemzeti Frontjáról és a Német Szocialista Egységpártról." A határozat ezeket mondja:

„Nyugat-Németország lakosságát az a veszély fenyegeti, hogy a nyugati imperialista hatalmak egy új világháborúban az amerikai imperializmus ágyútöltelékeként fogják felhasználni. Ez a német nemzet pusztulását és Németország teljes elpusztítását jelentené, mert a háború Németország területén folyna. Ezért a harc az általános békéért és népek közötti barátságért, a háborús gyujtogatók ellen és ama terv ellen, amellyel Nyugat-Németországot a háború céljaira akarják felhasználni, egyben harc a német nemzet fennmaradásáért is."

A NSZEP elvi nyilatkozata a demokratikus Németország Nemzeti Frontjára vonatkozóan, politikai alapja lett annak az 1949 október 7-i történelmi döntésnek, amely a német népi tanácsot ideiglenes népi kamarává alakítja át és kikiáltja a Német Demokratikus Köztársaságot. A Német Demokratikus Köztársaság megalakulása országos méretű, szilárdan megalapozott demokratikus bázist adott a német nép harcának a békéért és a nemzet egységéért. Döntő jelentősége volt az ideiglenes német demokratikus köztársaság tekintélyének megszilárdításában annak a táviratnak, ame-

lyet Sztálin generalisszimusz intézett Wilhelm Pieckhez, a Német Demokratikus Köztársaság elnökéhez és Otto Grothewolhoz, az ideiglenes német Demokratikus Kormány miniszterelnökéhez.

A nagy bizalomnak és barátságnak szavai, amelyeket Sztálin generalisszimusz Németország békeszerető és demokratikus erőihez intézett, fordulatot jelentettek a német népnek a Szovjetunióhoz való viszonyában. Őszinte, mélyről fakadó lelkesedéssel eltelten ünnepelték Németország dolgozói a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 32. évfordulóját, tiszteletüket és köszönetüket fejezték ki Sztálin elvtársnak, igen sok ajándékot küldve neki 70. születésnapja alkalmából.

A megszálló hatóságok mind nyiltabb háborús előkészületei Nyugat-Németországban erős tiltakozó mozgalmat váltottak ki a nyugat-német lakosság között az Egyesült Államok imperialistáinak provokációival szemben. Ezért nemcsak a Német Demokratikus Köztársaság területén, de egész Németországban nagy lelkesedéssel fogadták a Béke Hívei Világkongresszusa Állandó Bizottságának határozatát. A vállalatokban és helységekben, még a legapróbb telepeken is megszervezték a béke hívei az aláírásgyüjtést az atomfegyver eltiltásáért. A Német Demokratikus Köztársaság lakosságának több mint 90 százaléka nyilvánította ki rövid idő alatt teljes csatlakozását a Béke Hívei Világkongresszusa Állandó Bizottságának felhívásához és ezzel belépett a béke 800 milliós világtáborába.

Nyugat-Németországban a megszálló hatalmak és német lakájaik legvadabb ellenállásába ütközött a stockholmi felhívás aláírásgyüjtőmozgalma. Ámde az undorító szovjetellenes rágalmak ellenére a békeharc eszméje az embereknek egyre növekvő tömegeit ragadja magával a lakosság minden rétegéből. A békemozgalom legtisztább megnyilvánulása a német ifjúság országos

találkozója volt, amelyet a szabad német ifjúság rendezett meg ez év május 28-án és 29-én Berlinben. A német ifjú nemzedék 700 000 főnyi felvonulásával történelme során elsőízben mutatta meg, hogy a haladó erők oldalán, a béke és a demokrácia oldalán harcol a német nép békés fejlődéséért, hogy a szocialista Szovjetunió és a béke világtáborának oldalán áll és elragadtatással tekint Sztálinra, a világbékéért s a népek szabadságáért folytatott harc vezérére. A békeszerető német ifjúságnak ez a hatalmas megnyilvánulása rendkívül széles visszhangra talált egész Németországban. Különösen erős volt a hatás a nyugati megszállási övezetekben. Az ifjú németek nagyszerű megmozdulása révén a Béke Híveinek Mozgalma és az atomfegyver eltiltásáért folyó aláírásgyüjtési mozgalom észrevehetően fellendült. A Szabad Német Ifjúság Szövetségének központi tanácsa a Demokratikus Ifjúság Világszövetsége Végrehajtó Bizottságának berlini ülésén versenyszerződést kötött, Párizs, Róma és Berlin ifjúságával arra, hogy melyik gyüjt össze több aláírást az atomfegyver eltiltását követelő felhívásra. A Szabad Német Ifjúság Szövetségének berlini szervezete már nyilatkozatot is tett közzé arról, hogy 422 193 aláírást gyüjtött össze és minden körülmények között meg akarja nyerni az első díjat: a Demokratikus Ifjúság Világszövetségének zászlaját.

Ez év június 6-án a Német Demokratikus Köztársaság és a Lengyel Demokratikus Köztársaság szerződést írt alá, melyben mindkét állam elfogadta a jelenlegi Odera—Neisse német-lengyel országhatárt. A két köztársaság között megkötött új kereskedelmi szerződés 60 százalékkal növeli az áruforgalmat.

A Lengyel Demokratikus Köztársasággal létrejött szerződést követően a Csehszlovák Köztársasággal és a Magyar Népköztársasággal is szerződést kötöttek. Mind-

két szerződés hangsúlyozza, hogy a főfeladat: harc a béke megőrzéséért és a Szovjetunió vezette béketábor megszilárdításáért. Ezek a szerződések, amelyek a népek őszinte barátságának szellemében és a szocialista internacionalizmus szellemében jöttek létre, megerősítették a Német Demokratikus Köztársaság tekintélyét és ezzel együtt erősítették a béke erőit, amelyek egész Németországot a békés, demokratikus útra akarják terelni.

A Német Demokratikus Köztársaság kikiáltásakor, 1949 október 7-én, kijelentették, hogy az ideiglenes kormány egy év multán módot nyujt minden választónak arra, hogy a választások útján nyilatkozhasson a kormány politikájáról. Az antifasiszta-demokratikus pártok és a Német Demokratikus Köztársaság szervezeteinek tombje ez év május 16-án egyhangúan egységes választási programot fogadott el az 1950 október 15-i választásokra és elhatározta, hogy a Demokratikus Németország Nemzeti Frontjának közös választási listájával lép fel a választásokon. Ez a hatalmas jelentőségű határozat azon a helyes felismerésen alapszik, hogy az általános békés alkotó munkát csak akkor lehet biztosítani, ha minden haladó erő együttműködik abban, hogy biztosítsa a békét és ezzel együtt megőrizze népének nemzeti létét.

A NSZEP III. kongresszusának az a célja, hogy komoly elemzést adjon a béke és a háborus gyujtogatók erőiről Németországban. Az amerikai agresszorok áttérése a háborús fenyegetésről a koreai nép elleni fegyveres beavatkozásra, a kongresszus feladatává tette, hogy minden egyes német dolgozót meggyőzzön arról, ki a német nép ellensége és ki a barátja. A béke minden hívének világosan kell látnia, hogy a háborús fenyegetés csak az Egyesült Államok imperialistáinak táborából indul ki és hogy a német nép békéjét és egységét csak a Szovjetunióval és a békének Sztálin generalisz-

szimusz vezette világtáborával szoros szövetségben lehet biztosítani.

A békés, demokratikus gazdasági viszonyokért

A Párt II. kongresszusa megjelölte Németország szovjet megszállási övezete gazdasági fejlődésének irányvonalát és célját és a következő jelszót adta ki: „Több termelést, igazságos elosztást, jobb életet!" A béke gazdasági fejlődése szempontjából döntő jelentősége volt annak, hogy a szovjet katonai igazgatás segítségével a Német Demokratikus Köztársaság államgépezete új jelleget öltött, miután „az államgépezetet megtisztították a fasiszta elemektől és vezető állásokba meggyőződéses antifasiszták és demokraták kerültek", mint ahogyan erre Ulbricht elvtárs, a Német Szocialista Egységpárt helyettes elnöke a kongresszuson tartott beszámolójában rámutatott. Ezt a demokratikus antifasiszta államgépezetet az antifasiszta demokratikus pártok és szervezetek tömbje a legnagyobb mértékben támogatta: a népi ellenőrzés bizottságainak bevonásával megvalósítottuk az ellenőrzést a békés, demokratikus fejlődés útján való következetes előrehaladás fölött. A népi ellenőrzés bizottságai ugyanakkor sikeres harcot folytattak a spekuláció ellen, a nép vagyonának elherdálása ellen és a feketepiac felszámolása érdekében.

A Párt II. kongresszusán tett javaslatok értelmében a Német Demokratikus Egységpárt Központi Vezetősége elhatározta, hogy 1949—1950. évre kétéves tervet nyujt be a német gazdasági bizottságnak és javasolja annak törvényerővel való felruházását. A Központi Vezetőség, amikor e határozatot elfogadta, teljes mértékben tisztában volt azzal, hogy a feladat nem csupán a kétéves terv helyes számszerű adatainak kidolgozásából, hanem elsősorban abból áll, hogy kibontakoztassák

a tömegek kezdeményezését és e tervet minden dolgozónak közös ügyévé tegyék. 1948 október 13-án Adolf Hennecke bányász, a NSZEP tagja, munkamódszerének megjavításával egy műszak leforgása alatt normáját 380 százalékra teljesítette. Így kezdődött el az ő nevét viselő mozgalom, amely a munkások és munkásnők új viszonyát fejezte ki a termeléshez, a társadalmasított és más üzemekben. A Hennecke-mozgalomban ma több mint 100 000 élmunkás vesz részt. Ezek nem csupán a termelés növelését tűzték ki célul, hanem minőségi brigádokban versenyeznek és becsületbeli ügyüknek tartják, hogy legjobb minőségi árut termeljenek.

Az élmunkások sikerei, a szilárd antifasiszta-demokratikus rendszer, a munkásosztály szövetsége a dolgozó parasztsággal és értelmiséggel, valamint az összes antifasiszta-demokratikus szervezetek általános békepolitikája megteremtette annak előfeltételeit, hogy a tervet már az első évben 104 százalékra teljesítsük. Ez azt jelenti, hogy az ipari termelés 1948-hoz viszonyítva 21 százalékkal emelkedett. Ebben az évben az ipari termelés újabb 21 százalékkal növekedett és nem kétséges, hogy a tervet végrehajtjuk.

Kétéves tervünk teljesítése szempontjából döntő jelentősége volt a Szovjetunió kormánya által, Sztálin elvtárs kezdeményezésére nyujtott hatalmas segítségnek. 1949 tavaszán már ezer szovjet traktort és 540 tehergépkocsit tudtunk adni mezőgazdaságunknak. Ugyanakkor a Szovjetunióból 10 000 tonna hengerelt áru érkezett a traktorok és mezőgazdasági gépek alkatrészeinek előállításához. Egy hónappal később — 1949 márciusában — gyáraink Riesában, Kirchmöserben, Gröditzben és Hennigsdorfban hengerelt vasat kaptak varratnélküli csövek, kazánvas és más hengerelt áruk előállításához. Ez év májusában a szovjet kormány átadott a Német Demokratikus Köztársaságnak 23

nagyüzemet, amely az ő tulajdonában volt, miután 1947 januárjában már 74 ilyen vállalatot átadott.

A NSZEP Központi Vezetőségének kezdeményezésére a német demokratikus kormány azzal a kéréssel fordult a Szovjetunió minisztertanácsának elnökéhez, Sztálin generalisszimuszhoz, hogy vizsgálja felül a jóvátételi szállítások csökkentésének kérdését. A szovjet kormány folyó évi május 15-én kelt határozata alapján e kérésnek megfelelően és a lengyel népköztársaság kormányával való egyetértésben, a hátramaradt jóvátételi összeget 50 százalékkal csökkentette, vagyis 3 milliárd 171 millió dollárral mérsékelte. A szovjet kormánynak ez a nagylelkű határozata mélységes hálát váltott ki népünkből. A szovjet kormány, élén Sztálinnal, ismét a német nép igaz barátjának bizonyult és hatalmas támogatást nyujtott békeszerető, demokratikus rendünk megszilárdításának ügyéhez.

A barátságnak ez a bizonyságtétele annál is nagyobb hatást idézett elő, mert ezzel egyidejűleg Nyugat-Németországban a nyugati hatalmak főbiztosai megegyeztek abban, hogy a megszállási költségek összegét 1950-re 4 milliárd márkában állapítják meg és folytatják a gyárak kíméletlen leszerelését Watenstedt-Salzgitterben, Hamburgban, Essenben, valamint az alumíniumfeldolgozó üzemekét Dél-Németországban. Ugyanakkor, amikor fiatal élmunkásaink vezette szovjet traktorok dolgoznak parasztjaink földjén, s döntő segítséget nyujtanak nekik a háborúelőtti termésátlag eléréséhez, Nyugat-Németország bevetett szántóföldjeit hadgyakorlatok közben angol-amerikai tankok tapossák szét.

Az a hatalmas lelkesedés, amellyel munkásaink és munkásnőink, mérnökeink, technikusaink és tudósaink a kétéves terv teljesítéséhez hozzáfogtak, a Szovjetunió által a Német Demokratikus Köztársaságnak nyujtott széleskörű segítség, amelyet a népi demokratikus orszá-

gokkal kötött kereskedelmi szerződések még jobban kiszélesítettek — mindez lehetővé tette, hogy 1950. évi termelési terveinket a különböző iparágakban jelentős mértékben felfokozzuk. A feladat az, hogy ebben az évben elérjük az 1936-os termelési színvonalat, a mezőgazdaságban pedig a háborúelőtti időszak termésátlagát. A pártkongresszusnak az a feladata, hogy összegezze és általánosítsa a német demokratikus gazdaság fejlesztésére irányuló első kétéves terv tapasztalatait és kidolgozza az új tervnek — a Német Demokratikus Köztársaság első ötéves tervének alapjait. Tervünknek a gazdasági élet minden ágában elért eredményei a jövőbe vetett bizalom és hit érzését ébresztették nemcsupán a munkásokban és munkásnőkben, hanem a parasztokban, kisiparosokban, a lakosság középrétegeiben és a haladó értelmiségben is, de mindenekelőtt fiatal nemzedékünkben.

Mindinkább fokozódó termelési sikereink egyre nagyobb erejű mágnesként hatnak a nyugatnémet gazdaságra. A nyugatnémet nagyiparos köröket a „Marshall-terv" csapásai, az emelkedő munkanélküliség, a csődök növekvő száma, az export elfojtása és a szünet nélkül folytatódó gyárleszerelés a legsötétebb pesszimizmussal tölti el. Nem véletlen, hogy a nyugatnémet nagyiparosok és kereskedők köreiben a megszálló hatóságok és német lakájaik politikája ellenére is egyre fokozódnak a német egység helyreállítására, Nyugat-Németország és a Német Demokratikus Köztársaság, valamint a Szovjetunió és a népi demokratikus országok közti kapcsolatok megteremtésére irányuló törekvések. A Német Demokratikus Köztársaság létezése, következetes politikája a békés, demokratikus és haladó államrend megszilárdítására, kereskedelmi kapcsolatainak egyre erősebb fejlődése Kelet- és Délkelet-Európa piacaival, amelyek igen jelentősek a német exportipar szempontjából —

mindezek olyan meggyőző erejű tények, hogy egyre jobban meggyöngítik az angol-amerikai háborús uszítók és német lakájaik hisztériás üvöltözésének hatását. Az első kétéves terv sikeres megvalósítása és az ötéves terv propagandája népünk számára még szilárdabb alapokat teremt a béke megvédéséért és a nemzeti egység megteremtéséért folytatott harcához.

Útban az újtípusú párt felé

Abból a vereségből, amelyet a német proletariátus a fasizmus ellen folytatott harcban elszenvedett, a szociáldemokrata és kommunista munkások azt a tanulságot vonták le, hogy meg kell szüntetni végre a szakadást és meg kell teremteni az egységes, forradalmi munkáspártot. A két munkáspártnak a Német Szocialista Egységpártban történt egyesülésével, ami 1946 április 20—21-én Berlinben jött létre, új korszak kezdődött Németország szocialista munkásmozgalmában. Az egyesülés az egységes párt hatalmas fellendüléséhez vezetett. Rövid idő alatt tagsága 1,2 millióról 1,8 millióra növekedett. Munkások és munkásnők, tisztviselők s az értelmiség képviselőinek tízezrei léptek be a Pártba, akik 1933-ig semmiféle politikai szervezethez nem tartoztak. A Párt előtt az a feladat állott, hogy a marxizmus-leninizmus alapján oktassa a volt szociáldemokratákat, a kommunistákat és azokat, akik a multban politikailag szervezetlenek voltak és aktív pártmunkásokat neveljen belőlük. Ebből a célból a Párt széleskörű pártoktatási hálózatot alakított. A marxizmus-leninizmus klasszikusai kiadásának példányszáma Németországban sohasem látott méreteket öltött, de a szükségletet még mindig nem elégíti ki.

Az új demokratikus államgépezet kiépítése, a tömegszervezetek megteremtése és az, hogy az üzemek

ezrei mentek át a nép kezébe, azt a feladatot rótta a Pártra, hogy egyre nagyobb számú dolgozót részesítsen oktatásban szakmai és politikai szempontból egyaránt, magasképzettségű kádereket képezzen ki belőlük. A Párt II. kongresszusától a III. kongresszusig eltelt időszakban a Párt Központi Vezetősége igen komoly lépéseket tett a Párt ideológiai színvonalának emelése céljából és a Párt szervezeti és politikai megszilárdítására. Miután a II. kongresszus bebizonyította, hogy a két munkáspárt egyesítése a munkásosztály hatalmas politikai győzelme volt és az egyesülés a Párton belül sikeresen folytatódott, szükségessé vált az, hogy a Pártot, mint a proletariátus legmagasabbrendű osztályszervezetét alkalmassá tegyük szerepének betöltésére. Ebből a célból elsősorban szükséges volt, hogy a marxizmus-leninizmus alapján teljes mértékben tisztázzuk a Párt szerepének és jellegének kérdését. Az opportunizmus és a szekta-szellem megnyilvánulásai a Pártban főképpen ahhoz vezettek, hogy egyesek tagadták a Pártnak, mint a munkásosztály élcsapatának vezető szerepét. A renegát Gniffke, Thape és Schreiber, akiket 1948 októberében kikergettünk a Pártból, azt hangoztatták, hogy a Párt a proletariátus osztálypártjából váljék az angol labouristához hasonló párttá. Különös határozottsággal kellett a Pártnak harcolnia azoknak az embereknek régi, szekta-szellemű nézetei ellen, akik nem értették meg, hogy a Német Szocialista Egységpárt nem „ellenzéki párt" többé, hanem vezető erő az államban, amelynek alapja az antifasiszta-demokratikus államrend. Ehhez szívós és türelmes nevelőmunkára volt szükség.

Tito jugoszláviai árulásával kapcsolatban a Párt Központi Vezetősége felszólította a Párt valamennyi tagját, hogy szilárdan vesse meg lábát a marxizmus-leninizmus talaján, fejlessze ki a kritikát és önkritikát

személyre való tekintet nélkül s folytasson kíméletlen harcot a munkásosztály minden ellensége, különösen a német szociáldemokrata párt Schumacher-féle vezetőségének ügynökei ellen.

Pártunk ideológiai színvonalának emelésében döntő segítséget nyujtott a Központi Vezetőségnek 1948 szeptemberében lefolyt XIII. teljes ülése, amely határozatot hozott Grotewohl elvtársnak „A novemberi forradalom és annak tanulságai a német munkásmozgalom számára" című beszámolója alapján.

A Központi Vezetőség teljes ülésén „a Tájékoztató Iroda határozata a Jugoszláv Kommunista Párt helyzetéről, annak elméleti és gyakorlati jelentősége és tanulságai a NSZEP számára" című beszámoló alapján úgy döntöttek, hogy felállítják a Párt Központi Ellenőrző Bizottságát a Központi Vezetőség mellett, valamint ellenőrző bizottságokat alakítanak a tartományokban és a kerületekben. A Központi Vezetőség azonkívül kötelességévé tette a Párt valamennyi tagjának és valamennyi pártmunkásnak, a SzK(b)P történetének mélyreható tanulmányozását.

A pártellenőrző bizottságok felállításának nagy jelentősége volt Pártunk újtípusú párttá való további átalakítása terén. A Párt nemcsak azt tanulta meg, hogy figyelmesen és bírálva ellenőrizze minden tagjának és vezető szervének munkáját, hanem azt is, hogy a közigazgatási szervek tevékenységét az engesztelhetetlen osztályharc szempontjából ellenőrizze. A Párt kezdeményezése nyomán lehetővé vált, hogy a lakosság minden rétegéből való becsületes, haladó embereket harcra mozgósítsuk a szociáldemokrata párt vezetősége „Keleti Irodájának" ügynökei, valamint békés építésének nyilt szabotálói ellen, akiket az imperialisták szerveznek és pénzelnek.

Az osztályellenség szakadatlan kísérletei szabotázs-

cselekmények elkövetésére, amelyek végrehajtása céljából pártellenes elemeket, trockista és titóista söpredéket toboroz, felháborították a lakosságot, amely e népellenes elemek leleplezésében segítséget nyujt a Pártnak és az állami szerveknek. Ezzel kapcsolatban a Párt meggyőződött arról, hogy antifasiszta-demokratikus államrendünk megszilárdulása az osztályidegen elemeket arra készteti, hogy még bűnösebb eszközökkel harcoljanak a nép ellen s ezért fokozódnia kell az ellenük folytatott harcnak.

Minél jobban tudatára ébredt Pártunk, mily nagy szükség van a Szovjetunió Kommunista Pártja hősi történetének rendszeres tanulmányozására, annál döntőbb tényezője lett ez a tanulmányozás a pártoktatásnak s a munkamódszerek megjavitásának.

Pártunknak újtípusú párttá válásában fordulatot jelentett az 1949 január 25—28-án lezajlott pártkonferencia. Az I. pártkonferencia határozata jellemezte az újtípusú párt ismertetőjeleit és leszögezte:

„A Párt csak akkor tudja megvalósítani vezető szerepét, mint a proletariátus élcsapata, ha elsajátítja a marxista-leninista elméletet, amely fölfegyverzi a társadalmi fejlődés törvényeinek ismeretével. Ezért a NSZEP újtípusú párttá való átalakításának legelső feladata a Párt tagjainak s különösen a pártmunkásoknak eszmei-politikai nevelése a marxizmus-leninizmus szellemében."

A határozat a következőképpen fogalmazta meg a Német Szocialista Egységpárt viszonyát a Szovjetunióhoz és a Bolsevik Párthoz:

„(A NSZEP — *Szerk.)* ... tudatában van a Szovjetunió és a SzK(b) P vezető szerepének az imperializmus elleni harcban és minden dolgozó kötelességévé teszi, hogy teljes erejéből támogassa a szocialista Szovjetuniót."

E határozatok feltétele a konferenciát megelőző párton belüli komoly vita volt, amely döntő módon kiküszöbölte a kommunisták és a volt szociáldemokraták közti ideológiai ellentéteket. Számos pártmunkás bukkant fel, aki korábban nem tartozott egyik régi párthoz sem. A pártkonferencia, miutan levonta következtetését e fejlődés folyamatából, felszámolta a vezető posztok betöltésének paritásos elvét. A pártszervek 1949 őszén lefolyt választásai jelentős eredményeket mutattak fel a NSZEP újtípusú párttá való átalakítása terén. Új, fiatal, tehetséges káderek nőttek fel, akik hatalmas lendülettel és lelkesedéssel fogtak munkához. A pártszerveknek ezen a választásán elsőízben bontakozott ki a kritika és az önkritika.

Az első pártkonferencia további eredménye volt a Politikai Bizottság 1949 február 22-én kelt határozata a tagjelöltség bevezetéséről. 1949 március elsejétől kezdve a NSZEP-be belépni kívánó munkásoknak legalább egyéves, a lakosság minden más rétege képviselőinek pedig kétéves tagjelöltségi időt kell kitölteni. Tehát a Pártnak lehetősége nyílt növekedésének szabályozására, az ipari munkások pártonbelüli arányának megjavítására, a nők százalékarányának emelésére s a munkás- és parasztifjúság felvétele útján — a párttagság életkorszerinti összetételének módosítására. A tagjelöltség bevezetése óta az ifjúság, az aktív nőmunkások és az értelmiség legjobb elemeinek megnyerése terén elért sikerek alátámasztják a határozat helyességét. A Párt azonban még mindig nem tanulta meg, hogyan vonja be soraiba a dolgozó parasztokat s ennek következtében a dolgozók e rétegének aránya a tagjelöltek létszámában még jelentéktelen.

A Központi Vezetőség komoly figyelmet szentel a tömegszervezetekben folyó munkának. Azelőtt az üzemi pártszervezetek gyakran elvégezték a tömegszer-

vezetek helyett — különösen a szakszervezetek helyett — azok munkáját, ahelyett, hogy irányították volna őket. A vezető pártszervek bizonyos prakticizmus hibájába estek, ami gyakran arra vezetett, hogy magukravállalták az üzem vezetésének funkcióját. Ilymódon a pártmunkások elmerültek a mindennapi apró munkában, elvesztették szemük elől a perspektívát, megszűntek vezető-munkások lenni. Mindennek következtében észrevehető szakadék volt a gazdasági tervek végrehajtásának eredményei és a munkáskollektívák ideológiai érettsége közt. A szakszervezeti gyűléseken olyan irányzat mutatkozott, hogy elhajolnak a békeharc és demokratikus rendünk megszilárdításának legfontosabb kérdéseitől s csupán „gyakorlati kérdésekkel" foglalkoznak. Ahhoz, hogy üzemi pártszervezeteinkben felszámoljuk a prakticizmust s azt a tendenciát, hogy mindent a szakszervezeti munkára korlátozzunk — segítséget nyujtott „az újtípusú párt fejlődésének 12 alapfeltétele", amelyet Sztálin elvtárs szövegezett meg 1925-ben, s amely nemrég újból megjelent.

A Párt Központi Vezetősége ez év június 2—3-án lefolyt teljes ülésének „a pártpropaganda megjavításáról" szóló határozata megteremtette az egységes oktatási évad bevezetésének előfeltételeit, 1950 őszétől kezdve. Az egységes oktatási évad bevezetésével a Párt azt a feladatot tűzte maga elé, hogy minden tagjának, minden pártmunkásnak lehetőséget biztosítson a marxizmus-leninizmus egységes tanterv alapján történő tanulmányozására.

A Politikai Bizottság a III. pártkongresszusra való előkészület során, 1950 május 12-én úgy döntött, hogy a Párt valamennyi tagja számára nyilvánosságra hozza „a NSZEP mai helyzetéről és feladatairól" szóló határozattervezetet, valamint a Német Szocialista Egységpárt szervezeti szabályzatának tervezetét. Vala-

mennyi alapszerv, körzeti és tartományi szervezet áttanulmányozta és munkája kiértékelésének alapjává tette ezt a határozattervezetet s ebből kiindulva konkrét munkaterveket készített arravonatkozóan, hogyan küzdjön a békéért s antifasiszta-demokratikus államrendünk megszilárdításáért, ami a német egységnek döntő előfeltétele — és hogyan készítse elő az október 15-én tartandó választásokat.

A III. pártkongresszus előkészítése népünk legszélesebb rétegeinek ügyévé vált. Üzemek százai álltak versenyben, hogy kongresszusunk megnyitásának napján jelentést tehessenek a kétéves terv határidő előtti teljesítéséről. Pártonkívüli munkások ezrei fordultak javaslatokkal, kívánságokkal és igazságos kritikával körzeteink és tartományaink küldöttkonferenciáihoz. A NSZEP Politikai Bizottsága ez év június 20-án felhívást intézett minden dolgozóhoz, hogy a vezető pártszervek és a Párt Központi Vezetősége elé terjesszék fel nyiltan bíráló megjegyzéseiket, kívánságaikat és javaslataikat. A felhívás végezetül rámutatott arra, hogy a Párt III. konferenciája világos és kimerítő választ ad a lakosság kérdéseire.

A NSZEP III. kongresszusának küldöttválasztása az alapszervektől kezdve, egészen a körzeti és tartományi szervekig, a Párt ideológiai színvonalának emelkedéséről, szervezeti megszilárdulásáról tett tanubizonyságot. A kongresszust megelőző körzeti és tartományi pártkonferenciák a hibák és gyöngeségek egész sorát tárták fel, amelyeknek kiküszöbölése a Párt halaszthatatlan feladata, a béke megőrzéséért, az amerikai imperialisták agressziója ellen, nemzetünk egységéért, az antifasiszta demokratikus rend megszilárdításáért és a Német Demokratikus Köztársaság békegazdaságának fölépítéséért folytatott harcában. A NSZEP III. konferenciájának feladata, hogy határozataival megte-

remtse az előfeltételeket a német népben, a béke erőinek további megszilárdulásához, a Szovjetunióval, valamint a népi demokratikus országokkal és a világ minden békeszerető népével való barátság megerősítéséhez. A NSZEP III. kongresszusának a nemzeti egységért folytatott harc tapasztalataiból kiindulva, utat kell mutatnia, világos határozatokat kell hoznia abból a célból, hogy a Német Szocialista Egységpártot rövid idő alatt újtípusú párttá változtassa, ami minden feladat megoldásának döntő feltétele.

(Megjelent a Tartós Békéért, Népi Demokráciáért 1950 július 23-i számában.)

TARTALOM

Harcunk a sovinizmus és az imperialista háború ellen (1935) 5
A párt új feladatai (1937) 21
Néhány tanulság a német munkásmozgalom történetéből (1946) 42
Két forradalom — két eredmény (1946) 69
A német imperializmus és fejlődésének tanulságai (1946) .. 82
A demokratikus földbirtokreform (1945) 96
A német kultúra megújhodásáért (1946) 113
A német munkásosztály egysége és a német nemzet ereje (1946) 138
A Németországi Szocialista Egységpárt vezetőségének jelentése (1947) 148
A SED a német népet a nemzetköziség szellemében neveli (1949) 190
A háborús úszítás ellen! Egységért és békéért! — Beszámoló és záróbeszéd (1949) 194
A SED első kongresszusának kiáltványa a német néphez (1949) 259
A Nemzeti Front (1949)..... 266
Elnöki székfoglaló beszéd (1949) 277
A Német Szocialista Egységpárt II. kongresszusától a III. kongresszusig (1950) 287

Szerkesztő: Péter József. — Műszaki vezető: Gortvai Tivadar.

(224) — 2882. Franklin-nyomda N. V. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula igazgató.

15.— Ft